

KNIHY ODVAHY

A DOBRODRUŽSTVÍ

SWAZEK 137

Vladimír Šustr

**DOBRODRUŽSTVÍ
MALÉHO INDIÁNA**

Autor knížky cestoval roku 1938 Jižní Amerikou. Setkal se tam s indiánským chlapcem, který ho překvapil tím, jak dobře dovedl španělsky. Jmenoval se Togo a za nějaký čas se zbavil nedůvěry k neznámému cizinci. Cizinec mu totiž řekl, že je z Československa, a Togo věděl, že odtud byl i jeho věrný přítel Largo.

Vyprávěl Vladimíru Šustrovi o Largovi a vylíčil mu všechny zvláštní příhody, které spolu prožili. Togo vyprávěl, jak musel s otcem odejít z rodné indiánské vesnice do města bělochů a jak ustavičně snil o návratu; nesměli se však vrátit dřív, dokud nepomstí Indiána Rawatua, kterého běloši zavraždili. Ale Togův otec spatřoval v běloších neomylné vládce, jimž nelze odporovat. Togo si už nevěděl rady, až se jednoho dne setkal s Largem. Poznal, že našel konečně věrného druhá, který se zastane pronásledovaných Indiánů. Largo je však vypovězen ze země a povstání, které vypukne, na postavení nejchudších mnoho nezmění.

Nikdo však nedokáže na dobrého Larga zapomenout, a nejvíc se stýská Togovi. Proto vyprávěl tento příběh, proto si znovu připomínal všechny smutné i veselé příhody. A je to poutavé vyprávění, protože Togo skutečně mnoho poutavého prožil.

V. *Ananjan*: Zajatci Pardáli soutěsky — E. *Salgari*: Město malomocného krále — E. *Hiob*: Novou zemi pro divoká zvířata — W. *Makowiecki*: Tři útesy z Korintu — M. *Pašek*: Ztracená prerie — W. *Meinck*: Mexické drama — F. *Steu- ben*: Tekumseh III — J. *Kjelgaard*: Lovce kuguárů — J. *Broskiewicz*: Trosečníci z řeky Meteorů — M. *Pašek*: Nesmrtelný kovboj — F. *Flos*: Albatros. Nad Tichým oceánem — N. *Smirnov*: Říše slunce — N. *Čukovskij*: Čtyři kapitáni — W. *Legère*: Sám mezi korzáry — F. *Flos*: Lovci kožčin — W. *Morey*: Zima v kaňonu — G. R. *Richter*: Lvi přicházejí — J. *Pecháček*: Ostrov tisíce vůní — H. *Burtonová*: Bez doprovodu bubnů — M. V. *Kratochvíl*: Podivuhodné příběhy a dobrodružství Jana Kornela — T. V. *Olsen*: Léto bubnů — M. *Pašek*: Děvče pro Oklahomu — J. *Alex*: Černé koráby I, II — S. *O'Dell*: Pětina pro krále — R. *Luskač*: Odkaz lovce tajgy — R. *Šimáček*: Kříž proti kříži — V. *Palman*: Tajemství pytlácké jeskyně — A. *Lomm*: Noční orel — J. *Fabricius*: Tonek z Napoleonovy armády — V. *Šustr*: Dobrodružství malého Indiána

PŘIPRAVUJEME:

13-766-83 14/54
Vázaný výtisk 24 Kčs

B. *Martensson*: Světy bez hranic
K. *Staňukovič*: Muž přes palubu

Vladimír Šustr

**DOBRODRUŽSTVÍ
MALÉHO INDIÁNA**

ALBATROS PRAHA

© Vladimír Šustr, 1983
Illustrations © Ruda Šváb, 1983

TOGO

Když jsem v roce 1938 navštívil Jižní Ameriku, setkal jsem se v republice Paraguayi s Indiánem, který mluvil dobře španělsky, a uměl dokonce číst a psát. Byl sotva desetiletý, ale již tehdy nosil pyšné lovecké odznaky indiánského kmene Máká. Jmenoval se Togo, a jeho nejlepším přítelem byl potulný lovec Ospalý bobr.

Togo sám byl nedůvěřivý a zdráhavý, ale když, jsme se sblížili, vyprávěl mi příběh, který prožil před vojenským povstáním a krátce po něm, v měsících paraguayského jara 1937. Hrdinou jeho vzpomínek byl mladý Čechoslovák V. J. Lukáš, který zmizel v pralesích paraguayského Chaka, dříve než mohl o svém dobrodružství vydat svědectví sám.

V. Š.

JAK NÁM ČIKO DAROVAL KRÁSNÉHO KONĚ A PROČ SAPANOVÉ STROMY PLAKALY. Ó, BĚLOŠI!

Lidé s bílou tváří mají zvláštní knihy, které se jmenují památníky, a do těch si zapisují své nejkrásnější vzpomínky. Snad je to tím, že skoro každý běloch umí dobře psát, ale možná, že to dělají také proto, že mají špatnou paměť. Já se v tom ještě docela nevyznám, jenom vím, že my, Indiáni Máká, máme dobré hlavy, neboť nám stačí místo památníku pomalovaná tykev, plná malých barevných kamének, korálků a mušliček. Co kamének, to jméno člověka, kterého jsme měli rádi, co korálek, to vzpomínka ze všech nejhezčí. A když je těch lidí a vzpomínek hodně, je také těch kamének a korálků a mušliček mnoho, a Indián si je může vysypat na dlaň a myslet na všecko, co v jeho srdci nikdy neusnulo.

Ó, jak je krásné sedět pod palmami na břehu řeky, kam přilétají zpěváčci a kam přicházejí pít srny. Jak je dobré mít přitom na dlani růžový oblázek a dotýkat se ho, jako by to byl živý Largo.

Ale začnu vyprávět pěkně po pořádku, oblázek za oblázkem, abych nic nevynechal. A abych na nic nezapomněl, začnu tím, jak jednou přijel do naší tolderie na řece Pilcomayo bílý voják a jak jsem na něho vesele zavolal: „Čiko, Čiko soldado!“ Čiko seskočil z koně a ze všeho nejdříve chtěl, abych mu podal ruku, já jsem mu podal hned obě ruce najednou, ale Čiko mi stiskl jenom jednu a řekl: „Tak, tu pravou! Jako správnní běloši. Od čeho máš upálené vlasy?“

Mezitím už příběhly děti z celé vesnice a tahaly Čika za nohavice, a já jsem nevěděl, jak vysvětlit, proč mám najednou tak krátké vlasy. Ale Čiko byl velmi zvědavý běloch, a tak jsem tedy řekl, aby si napřed lízl medu, který jsem měl u sebe v tykvové nádobce. A když si opravdu lízl medu, řekl jsem jiným hlasem: „Kdybys byl Indián, snadno bys uhodl, proč je mi vidět náušnice víc než jindy.“

Čiko se tomu dlouho smál a nakonec řekl, že už dobře ví, co se přihodilo. A já jsem byl rád, že mu nemusím vyprávět, jak jsem

vykuřoval divoké včely ze stromu ombú a jak mi přitom ohořely vlasy, protože jsem rozdělal příliš velký oheň.

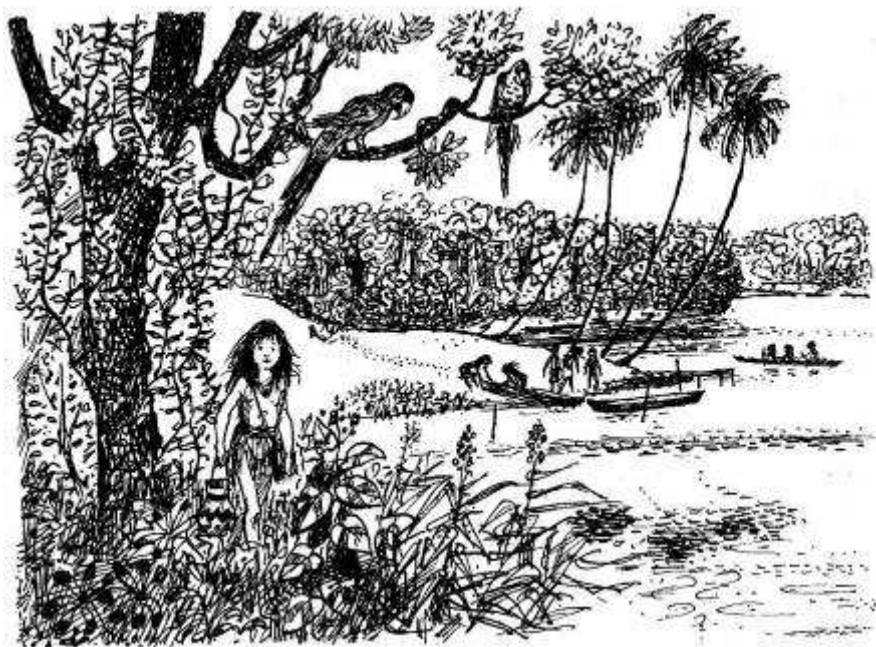
Potom přišel náčelník Amaj a hned za ním kouzelník Emotonhea, který už zdáli zpíval, že Čiko soldado je bílý a krásný jako květy stromu paratodo. Kouzelník Emotonhea zpíval také o tom, jak je Čiko velký a silný, ale to nebylo pravda, neboť Čiko byl malinký a drobný skoro jako vrabec. Někdo by si mohl myslit, že indiánští kouzelníci lžou, ale to by nebylo správné, neboť Emotonhea tím chtěl jenom říci, jak máme Čika rádi a jak si ho vážíme. A že jsme ho měli opravdu rádi, seběhla se za chvíli celá tolderie a Čiko musel každému zvlášť podat ruku, protože ten zvyk bělochů se nám Indiánům velmi líbí.

Slunce bylo ještě vysoko, že by k němu žádný šíp nedoletěl, a já jsem se těšil, že půjdeme s Čikem na jaguáry, nebo aspoň na jeleny jako jindy, ale můj bílý bratr pokazil tu hezkou chvíli povídáním o loučení a o tom, že teď už nebude náčelníkem malé pevnosti na řece Pilcomayo. Já jsem chtěl vědět, proč už nebude náčelníkem, a zeptal jsem se ho, kdo ho vyhání od naší řeky. Čiko se tomu zasmál a řekl, že ho nikdo nevyhání, ale že teď bude náčelníkem velké pevnosti za řekou Paraguay. A když to řekl, ukázal nám odznaky na ramenou. Byly ze samého zlata, a tak jsme poznali, že je ještě větším náčelníkem, než když k nám poprvé přišel chytat s Ospalým bobrem jaguáry.

Když má Indián někoho rád, bojí se ze všeho nejvíce, aby se s ním nemusel rozloučit. A proto, že se s ním nechce rozloučit, přinese nejkrásnější kožišiny, nejzvatlavější papoušky a nejlepší ryby, aby ten, kdo má odejít do velké dálky, poznal, co všecko ztratí, když opustí prales.

Ale i když Čiko soldado viděl, jaké krásné kožichy mají jaguáři v našich lovištích, i když slyšel, jak papoušci pokřikují: „Čiko, Čiko, Čiko,“ přece řekl, že u nás nezůstane déle, než dohoří večerní oheň. A že s námi zůstal jenom u večerního ohně, byli jsme všichni smutní a nechutnaly nám ani ryby, které ulovila slepá Čiriguenei do lapacích košů. Ale potom už jsme byli méně smutní, neboť Čiko řekl, že nám daruje svého koně, aby nám po něm zůstala nějaká památka.

Někdo by si mohl myslit, že jsme od Čika přijali dar a nechali

jsme ho odejít s prázdnýma rukama, ale tak to nebylo. Čiko dostal od Amaje krásný člun vydlabaný z lapačového stromu, a tak se alespoň přesvědčil, jak jsme ho měli všichni rádi.

Když náš bílý bratr odplul v tom člunu dolů po řece, začali jsme jeho koni říkat Dar Čika soldada a každý na něm směl jezdit jenom chvilku. Líbil se nám víc než zvířata v pralese a my jsme mu asi také nebyli protivní, neboť nikdy nikomu neublížil, ani když jsme si na něho vlezli hned dva najednou.

Ale přestože se nám tolik líbil, netrvalo naše radování dlouho, protože z ničeho nic přijeli běloši z Emboscady a přinesli nám velký smutek. Jejich náčelník se jmenoval García a byl samý úsměv a samý korálek, neboť nás chtěl přemluvit, abychom šli česat bavlnu na plantáže za řekou Piribebui. Ale Iwuhara a Balup už seňora Garcíu dobře znali a měli na plantáže tak ošklivé vzpomínky, že se k bělochům obrátili zády. A když se k bělochům obrátili zády Balup a Iwuhara, přestali si pana Garcíu všímat i ostatní. Nevšímalí jsme si bělochů, protože Balup byl moudrý rádce a Iwuhara zkušený lovec,

který věděl o světě bílých lidí víc než jiní Indiáni.

Běloši dostali takovou zlost, že jim docela popletla jazyky, a začali křičet, že jsme zloději koní. Říkali ještě jiné nesmysly a vzali nám Dar Čika soldada, ale, než ho odvezli, zastřelili statečného Rawatuu, který po nich hodil těžkým kyjem. Náčelník Amaj i Emotonhea s Garcíou dlouho vyjednávali a říkali mu poctivou pravdu, ale běloši jim nevěřili a pořád jenom křičeli, že se nevyplácí krást slušným lidem koně. Naši lovci se právě vrátili z lesa a začali zuřivě mávat oštěpy, ale běloši se jich nepolekali a odvedli do zajetí Iwuharu a Balupa. Odvedli je uvázané na provaze a řekli, že se tak stane každému, kdo bude špatně mluvit o bílých lidech.

Když odešli, bylo v toderii dlouho ticho, a teprve u večerního ohně začal Emotonhea zpívat Zpěv smutku. Zpíval o tom, jak sapanové stromy pláčící pro utržený květ, který běloši proměnili v červánky, a já jsem dobře věděl, že zpívá o zabitém Rawatuovi, jenž ležel ve své toldě a měl na čele krev. A když Emotonhea zazpíval o dvou obláčcích, které vítr unesl do veliké dálky, řekl náčelník smutným hlasem, že nesmíme promluvit na žádného bělocha, dokud své bratry nepomstíme.

Sotva se zase vrátilo slunce, přišel k nám běloch, který se toulal po lesích a lovil zvěř. Říkali jsme mu Ospalý bobr a všichni jsme si ho vážili, neboť to byl dobrý běloch. Ale i když jsme ho všichni měli rádi, náčelník Amaj se na něho zamračil a ukázal mu oběma rukama, aby hned odešel. Ospalý bobr nevěděl, proč jsme najednou tak cizí a chtěl si nás udobřit. Chtěl nám udělat radost hezkými dárečky, ale nikdo si od něho nevzal ani korálek. Jenom starý Cahatara dostal chuť na kořalku, kterou s sebou Ospalý bobr vozil v kožené láhvi, a dal se s bělochem do řeči, jako by se nebylo nic stalo. A potom seděli celou noc v naší toldě z větví a trávy a zpívali a pili, ale když se ráno začalo kouřit z řeky, stál Amaj u nejbližší palmy a ukazoval Ospalému bobrovi, že musí z vesnice odejít, dřív než zapadne slunce. Ospalý bobr opravdu hned odešel, neboť si všiml, že náčelník drží v ruce kyj, kterým zabil už mnoho jaguárů.

Potom svolal Amaj k ohni všechny nejmoudřejší rádce a řekl, že si přeje, aby také Cahatara opustil toderii. Řekl, že Cahatara promluvil na bělocha a že nás všechny zradil za trochu kořalky.

A že zradil svůj kmen, nesmí se Cahatara k Pilcomayu vrátit, dokud nepomstí Rawatuu.

Ale Cahatara byl opilý a nechtěl odejít do země bělochů, i když dobře věděl, že mu nic jiného nezbyvá. A že se nechtěl rozloučit s řekou Pilcomayo, zůstali jsme ve vesnici, ale bylo nám oběma smutno, protože si nás už nikdo ani nevšiml. Když jsem na někoho promluvil, nedočkal jsem se odpovědi, a když jsme přišli k večernímu ohni lovců, hned všichni odešli, jako by byl Cahatara horší než Zlý duch. Nehádali se s námi, jako se hádají běloši, ani nás nebili, jako se bijí běloši, jenom dělali, že nás vůbec nevidí. A to bylo horší, než kdyby nás byli tloukli.

Někdo by si mohl myslit, že Indiáni jsou nespravedliví, když přestali mluvit také na mne, ale já jsem věděl, že je to správné, a vůbec jsem se tomu nedivil. Bylo to jistě spravedlivé, protože jsem měl stejnou krev jako Cahatara, a když jsme měli stejnou krev, musili jsme mít i stejné svědomí. Kdyby ještě žila Tamasinha, která mě přivedla na svět, bylo by všechno jiné, ale že už jsem dávno neměl

maminku, patřil jsem jenom Cahatarovi. Patřil jsem mu, neboť jsem byl jeho jediný syn a staral jsem se o něho, protože Cahatara by se byl sám ani neuživil. Sbíral jsem jahody a kořínky a vysekával „duši“ palmám, a vůbec jsem dělal všechno, co má dělat indiánská žena, a ke všemu jsem ještě chodil na bažanty a na zlaté zajíce a na srny, neboť Cahatara byl tak líný, že neuložil ani rybu.

A že byl tak líný, neměl jsem ho příliš rád, a ostatní Indiáni o něm také mluvili jako o staré babě, která se pořád jenom povaluje v toldě. Ale i když o něm tak ošklivě mluvili, mysleli si, že Cahatara může ještě všechno napravit. Proto chtěli, aby Cahatara potrestal Garcíu jako pravý indiánský bojovník a přivedl zpět Balupa a Iwuharu, o kterých Emotonhea mluvil jako o obláčcích, jež unesl zlý vítr.

Ale Cahatara byl zbabělejší než pampový zajíc a místo do Emboscady šel raději rovnou do hlavního města bělochů. A já jsem mu kráčel v patách jako věrný stín, i když moje srdce bylo smutné. Šel jsem s ním do Asunciónu a postavil jsem mu za městem krásnou indiánskou toldu, na kterou se všichni běloši chodili dívat.

Cahatarovi se v městě zalíbilo, protože běloši nebyli lakomí na kořalku, bez které nemohl žít. A že mu tolik zachutnala kořalka, začal nosit v přístavu pytle s kukuřicí, aby na tu smradlavou vodu vydělal peníze, ale za chvíli ho rozbolela záda, a tak raději chodil žebrať po ulicích. Žebrať a pil a líbal ruce bělochům nebo zpíval jejich hloupé písničky a vůbec si nevzpomněl na Pilcomayo.

Ale mně se v Asunciónu nelíbilo a stále jsem si přál, abychom se zase mohli vrátit do pralesa plného divokých koček a opic, po kterých se mi stýskalo zrovna tak jako po Amajovi, Emotonheovi a Etirakovi.

Toulal jsem se po městě a vymýšlel jsem si, jak bych bělochům dokázal, že Indiáni jsou lepší než lidé v Asunciónu. Jedl jsem sýr, který jsem kradl na tržišti, jezdil jsem zadarmo tramvají, plašil jsem lakomým míšencům osly a chodil tajně na návštěvy do vetešnictví starého Komára, ale to asi nebylo to pravé, neboť potom mě všichni honili a tloukli a nechtěli za nic na světě uznat, že jsem lepší než oni.

Jednou mi Cahatara řekl, že se peníze neloví jako zvíř v lese, ale někteří běloši že je rozdávají za podivné věci. A hned jsem ho musil doprovodit do přístavu, kde jsme se sešli s bělochem, který měl

obrovské břicho. Měl tak velké břicho, že se nemohl ani shýbnout pro cigáro, které mu co chvíli upadlo na zem, a mluvil zrovna jako papoušek. „Tak, tak,“ říkal ustavičně Cahatarovi, který mu ten doutník vždycky poslušně podal, „peníze jsou peníze! Tak, tak, správně, správně! ano, ano, krák, krák, checheche.“

Když přijel parník z jiné země, bylo na něm vždycky hodně cizinců, a ti byli zvědavější než opice. A že byli tak zvědaví, chtěli ze všeho nejdříve vědět, jak vypadá Indián, a divili se, že v Asunciónu žádní rudoši nejsou. Ale to už k nim přiběhl břichatý běloch a řekl, že právě přivedl z hlubokého pralesa dva divoké Indiány, a to jenom proto, aby si je cizinci mohli prohlédnout. Ukazoval přitom na mne a na Cahataru, který byl pomalován jako starý válečník. Břichatý běloch pak ještě vyprávěl, že jsme jeho věrní přátelé a že jsme u něho zůstali, protože nám jednou zachránil život na lovu jaguárů. Cizincům se to líbilo, ale já jsem měl na ně na všechny zlost. Zlobilo mě, že cizinci nemluvili indiánskou řečí, ani španělsky, takže jsem nevěděl, co si o nás mezi sebou povídají. A vůbec se mi nelíbilo, že tam tak musíme stát a nechat břichatého bělocha povídat samé lži, když jsme dobře věděli, že nám vůbec nikdy nezachránil život. Byl to beztak vychytralý běloch, který nás ukazoval cizincům jenom proto, aby vydělal peníze. A to mi bylo tak protivné, že jsem utekl z přístavu a nikomu jsem nedovolil, aby si mě vyfotografoval.

Když jsem utíkal pryč, ozvalo se najednou z přístavní hráze: „Hola, Togo, proč ten spěch?“ Podíval jsem se na velkou obludu, které běloši říkají jeřáb, a uviděl jsem pana Monteze. Smál se na mne, a já jsem se také trochu usmál. A že jsem se díval na jeřáb, místo na cestu, zakopl jsem o pytel bavlny. A Bruto, který zrovna bral ten pytel do rukou, vykřikl: „Hola, Togo, snad nejsi opilý?“ Ale já jsem jenom zavrtěl hlavou a neřekl jsem ani slovo. Nepromluvil jsem, ani když se objevil Bledý měsíc a řekl: „Togo, nechceš nám chytit nějakou rybu?“ Bledý měsíc to řekl tichým hlasem, jako když se stydí, a ke všemu se ještě hezky usmál. A že se na mne tak pěkně podíval, běžel jsem daleko za přístav a chytil jsem hned tři kapry bakú najednou. Chytil jsem je do rukou jako tři hloupé myši a potom jsem je opékal na ohni. Ale než jsem je všechny opekl, přišel señor Montez a míšenec Bruto, Bledý měsíc i ostatní dělníci z přístavu a

chtěli vědět, proč na ně nikdy nepromluví. A já jsem raději utekl, abych jim nemusel vyprávět, co mě trápí.

Běžel jsem ke škole, kde děti zpívaly a učily se počítat. Seděl jsem pod okny a poslouchal jsem, co říkají, ale najednou se děti vyhrnuly ze školy a křičely na mne, že jsem divoch, který neumí psát. Když na mne tak ošklivě křičely, přestalo se mi tam líbit a utekl jsem na náměstí Oškubaných kuřat. Ale než jsem utekl, řekl jsem jim, že umím dělat past na oceloty a chytat hady do ruky, a potom jsem ještě vykřikl, že opice karajas jsou hezčí než děti bělochů. A když jsem řekl to o těch opicích, musel jsem utíkat opravdu rychle, protože po mně kluci začali házet kamením.

Přes náměstí Oškubaných kuřat jsem běžel do ulice Kulhavých psů, kde jsem měl nejvíce kamarádů. A ti kamarádi, to nebyli lidé, to byli samí psi. Kachna, Moucha, Korálek, Chlupaté oko, Blecha, ti všichni už mě dávno znali a žádný z nich neposlechl svého pána, když jim třebas poručil, aby mě zahrnali. Oni také slídili po městě a brali kramářům maso a sýr a schovávali se před dětmi, které po nich házely kamením zrovna jako po mně. Blecha, ta byla ze všech nejmenší a ničeho se nebála. Zůstala uprostřed ulice, i když tudy jelo auto. A když auto odjelo, všichni jsme viděli, že Bleše neublížilo. Ležela na dlažbě, mrskala ocasem a měla z toho švandu, protože věděla, co mi nahnala strachu.

Jednou jsem si Blechu přinesl domů, protože stonala. Přestala najednou běhat, jenom se belhala a jenom fňukala, když mě viděla. Vzal jsem ji tedy s sebou do Cahatarovy toldy a přinášel jsem jí to nejlepší, co měli neopatrní kramáři na tržišti. Ale Cahatara vždycky snědl všechno maso, které jsem Bleše přinesl, a já jsem mu to vyčítal. A že jsme se tolik hádali, Cahatara dostal na Blechu vztek a jednoho dne ji snědl. Já jsem u toho nebyl, a když jsem se to dozvěděl, řekl jsem Cahatarovi, že mu to nikdy neodpustím, protože dobrý Indián nesmí sníst svého psa, i kdyby neměl vůbec nic k jídlu. Ale Cahatara byl zrovna takový jako běloši a dal mi pohlavek. A já jsem si umínil, že mu uteču, ale zároveň jsem si řekl, že než to provedu, vezmu starému Komárovi pušku a půjdu zastřelit Garcíu, abych pomstil mrtvého Rawatuu.

O TOM, JAK JSEM POPRVÉ UVIDĚL SMUTNOU HLAVU. JÁ PŘECE NEJSEM ŽÁDNÉ DÍTĚ!

Cahatara byl už dva dni opilý a pořád mě vyháněl, abych mu přinesl ještě trochu kořalky. Ale mně se nelíbilo, když Cahatara pil, protože pak byl na mne zlý a líbal ruce bělochům, kteří mu dali peníze. Proto jsem mu přinesl raději trochu pomerančů a mandarínek. Vzal jsem je señoře, která se vůbec nedivila, když jsem jí vybíral pomeranče z košíku. Nedivila se, jenom se usmála a potom za mnou zavolala: „Chudáčku, vem si ten košíček celý!“ Utíkal jsem pryč, ale když za mnou tak křičela, dostal jsem zlost, že mi říká chudáčku, a udělal jsem na ni soví obličej.

Caharata hodil pomeranče na zem a začal po nich dupat. A mne to vůbec nemrzelo, protože byly od bělošky, která mi říkala chudáčku.

Pak dostal Cahatara velký hlad, a já jsem musel na tržiště pro

něco dobrého Neměl jsem v kapse ani peso, ale věděl jsem si i bez peněz rady. A že jsem si uměl poradit, vlezl jsem do bedny pod pultem tlustého seňora, který vykřikoval, že jeho sýru se nic na světě nevyrovná a že si na tom sýru pochutnávají všichni paraguayští labužníci.

Viděl jsem, jak velmi si na sýru pochutnávaly myši, vosy a mouchy, a myslil jsem si, že to jsou labužníci, o kterých kramář mluvil. Myslil jsem si to, protože tehdy jsem ještě nevěděl, co je labužník. A když byl ten sýr dobrý pro vosy, musil být dost dobrý i pro mne, a tak jsem hned okusil krajíček. Potom jsem ochutnal ještě větší krajíček a nakonec jsem si odnesl celý bochník, aby také Cahatara poznal, že jsou v Asunciónu lepší věci než kořalka. Ale najednou jsem měl suchý jazyk a bylo mi protivné, že po ulicích jezdí míšenci na oslech a žádají peníze za obyčejnou vodu, která byla v pralese pro každého zadarmo. A že mi to bylo protivné, mračil jsem se na ně a nakonec jsem si nabral rukama vodu ze štoudve, kterou měl jeden opelichaný osel na boku. Prodavač však viděl, jak jsem špinavý, a začal křičet, že mu kazím obchod. Vzal jsem nohy na ramena a utekl jsem za roh, aby si snad nemyslel, že se s ním chci hádat. A potom jsem šel na náměstí Mrtvých stromů, kde jsem zahlédl osla, kterého nikdo nehlídal. Vyskočil jsem mu na hřbet, abych se trochu povozil, ale osel už byl asi hodně starý, a nechtěl udělat ani krok. A že se nechtěl ani hnout, vzal jsem si tedy alespoň hrozen banánů z koženého pytle, který beztak to staré zvíře zbytečně jenom tížil. Pak jsem se vrátil ještě pro jeden hrozen banánů, ale to jsem neměl dělat, neboť běloši mě uviděli a všichni mě začali honit.

Kdyby některý běloch dohonil Indiána, byla by to ostuda. Indiána nesmí nikdo dohonit, leda voják na koni.

Míšenec, kterému banány patřily, vyskočil na svého osla a hnal se za mnou jako pštros za myší. Tak jsem alespoň poznal, že ten osel vůbec není starý a že umí dobře běhat. A že měl nohy jako jelen, byli mi brzy v patách, a mne to velmi mrzelo, neboť to byl obyčejný míšenec se starým oslem, a žádný voják na koni!

Za chvíli už jsem věděl, že daleko neuteču, protože na rohu stál strážník. A ten strážník, to byl můj starý známý Kaktus, a já jsem za nic na světě nechtěl, aby mi napráskal jako posledně, když jsem si

vzal na tržišti trochu medu.

Proto jsem vběhl do prvních otevřených dveří, ale ty dveře vedly do baru U najedeného tygra, kde jsem si jednou vypůjčil hezký pomalovaný hrneček, který se mi už dávno předtím líbil nejvíc ze všech malovaných věcí v Asunciónu. Byl to opravdu krásný hrneček, ale Cahatara ho stejně vyměnil za kořalku, a já jsem neměl zase nic. Ke všemu jsem teď ještě mohl mít mrzutost, kdyby si lidé z baru vzpomněli, že jim tehdy chyběl hrníček. Ó já myslím, že si na to opravdu vzpomněli, neboť jakmile jsem se schoval za dveřmi, číšník mě chytil za vlasy, dal mi herdu do zad a držel mě, dokud nepřiběhli míšenci, kteří mě honili. A když míšenci přiběhli, tloukli mě do tváří a křičeli, že jsem špinavý zloděj. Já jsem se kroutil a přivíral oči, ale ani jsem nezasykl, aby si nemyslili, že se Indián bojí bolesti. A že jsem ani nezanařikal, míšenci mě tloukli ještě víc, neboť měli zlost, že jsem tak hrdý.

Ale najednou se ozval hlas, který měl kouzelnou moc, a míšenci mě přestali bít. Přestali mě bít a vyjeveně se dívali na bělocha, který

stál ve dveřích. Ó, já myslím, že jsem nikdy předtím neviděl většího a krásnějšího bělocha, než byl seňor, který stál ve dveřích baru U najedeného tygra. A míšenci si také asi všimli, jaká má ten cizinec ramena, protože se hned celí přikrčili a začali naříkat, že je okrádám a že jim kazím obchody. Ale běloch jistě věděl, jací jsou to ničemové, a řekl zvláštním, smutným hlasem, že už mě nesmí nikdo uhodit.

„Nestrpím, abyste ho týrali!“ řekl míšencům a odstrčil je, jako by rozháněl třebas jenom králíky. „Vždyť je to ještě dítě!“

Ó, jaká škoda, že o mně mluvil jako o dítěti. Neviděl jsem snad rozkvétat stromy paratodo víckrát, než kolik je prstů na jedné ruce? Neumel jsem snad vykřesat oheň a zhotovit luk a zastřelit srnu, která je rychlejší než vítr?

Sotva běloch řekl, že jsem ještě dítě, vzal mě za ruku a podíval se mi do očí, ale já jsem odvrátil hlavu, neboť jsem měl zlost, že se plete do mých věcí.

A číšník řekl: „Nešpiňte se s ním, seňore! Togo je zloděj!“ Ale běloch dělal, jako by ho neslyšel, a potom se zeptal míšenců, kolik pesos žádají za ukradené banány. Když míšenci viděli, že o nic nepříjdou, začali se usmívat, a kdybych se nebyl tolik mračil, jistě by mě byli i pohladili.

Nakonec běloch řekl, že mi to ovoce daruje, ale já jsem se mu vytrhl, hodil jsem banány na zem a utekl jsem ven. Utíkal jsem až za dva rohy, ale ne tam nahoru, kde stál strážník Kaktus s bílou holí; běžel jsem o dvě ulice níž, a teprve potom jsem se ohlédl, mám-li už opravdu od všech bělochů pokoj.

SMUTNÁ HLAVA, DLOUHÝ BĚLOCH A KOMÁR. PROČ JSEM UVÍZL V PASTI A PROČ SE SUCIO ROZZLOBIL NA MÍŠENCE

Když jsem se ohlédl, viděl jsem, že Kaktus na křižovatce mává holí. Asi mě zpozoroval a chtěl, abych si všiml, že má ještě lepší hůl, než byla ta, které jsem už okusil. Ale já jsem se ho ani trochu nebál,

protože byl daleko, a dělal jsem, jako bych ho vůbec neviděl. A že jsem si ho nevšímal, přestal Kaktus mávat holí a já jsem si klidně prohlížel koně, který stál dosud před barem U najedeného tygra. Byl to krásný hnědý kůň, krásnější než Dar Čika soldada, ale byl velmi smutný. A že byl tak smutný a že měl tak svěšenou hlavu, pomyslíl jsem si, že mu budu říkat Smutná hlava. Zároveň mě napadlo, že Smutná hlava nestojí před barem náhodou, že jistě čeká na svého pána, a ten pán že je dlouhý běloch, který za mne zaplatil banány. A sotva jsem si to pomyslíl, začal se mi ten kůň ještě více líbit. Ale ze všeho nejvíce se mi líbilo, že má u sedla velký pytel a že z toho pytle vykukuje puška, které by se jistě polekal i sám Kaktus.

Ó, kdyby také na mne čekával můj vlastní kůň! Pak by mě nedohonil ani míšenec na starém oslu, ani Kaktus s bílou holí, ani voják na koni! A z koženého vaku u sedla by vystrkovala zamračené oko puška jako hrom, takže by se žádný kramář neodvážil křičet: „Togo je zloděj! Chyťte ho!“ Ó, jak se mi v té chvíli zachtělo vyskočit na Smutnou hlavu, odplivnout si před starým Komárem a slavně se vrátit do tolderie na Pilcomayu!

Ale Kaktus, který mě stále ještě pozoroval, začal z ničeho nic zase mávat pendrekem, a tak jsem toho raději nechal. Nechal jsem toho a schoval jsem se rychle do domu, protože ulicí klusali dva mezci a na nich seděli míšenci, kteří byli nejhorší ze všech prodavačů vody v Asunciónu.

Když jsem vyšel z domu – vyhnala mě paní, která měla ve vlasech krásnou bílou květinu – viděl jsem, že u Smutné hlavy stojí běloch v jezdeckém obleku. Nechtěl jsem, aby se mi podíval do očí jako prve v baru, a utekl jsem na náměstí, kterému běloši říkají Encarnación, ale které se podle mne správně jmenovalo náměstí Velké žízně, protože tam Cahatara chodil na kořalku. Na náměstí byly krásné palmy a já jsem si pod ně lehl a díval jsem se, jak říční orel krouží nad městem, ale najednou mě někdo chytil za ruku. Poznal jsem, že je to Cahatara, protože nikdo jiný by se neuměl tak tiše připlížit jako Indián. A že jsem to poznal, hned jsem se zamračil, ale Cahatara byl opilý a smál se a zpíval: „Jak smutně se dívá smutná lokomotiva, jak smutně se dívá ten černý drak!“ Chtěl jsem mu utéci, protože zpíval odrhovačku bělochů, ale Cahatara mě nepustil. Držel

mě a zpíval dál a radoval se z toho, že se běloši zastavují a hledí na nás. A když už se všichni seběhli, začal Cahatara tancovat a kvičet a běloši se smáli. Chechtali se a tleskali a potom házeli Cahatarovi peníze. Cahatara mě konečně pustil a začal sbírat peníze rukama i nohama a válel se přitom na zemi, aby udělal bělochům radost. Když jsem to viděl, velmi jsem se zamračil a odešel jsem od něho, aby všichni viděli, že o jejich peníze nestojím. Já říkám, že jsem odešel, ale vlastně jsem běžel pryč rychleji, než kdyby mě honil Kaktus. Pádil jsem odtud nejskvěleji, jak vůbec dovedu, aby běloši poznali, jaké má Indián nohy – a také proto, že se na náměstí znenadání objevil mladý dlouhý běloch! Seděl na Smutné hlavě, díval se na Cahataru, a já myslím, že byl jediný, kdo se nesmál ...

Běžel jsem k Náčelnické toldě, které běloši říkají vládní palác, a potom jsem se zastavil v ulici Kulhavých psů. Ale zastavil jsem se tam jenom na chvíli, neboť se mi chtělo běhat sem a tam, i když mě nikdo nehonil.

A potom jsem zase najednou uviděl dlouhého bělocha z baru. Seskakoval právě z koně, chvíli se rozhlížel a nakonec zmizel v krámku vetešníka Komára.

Komár, to nebyl vůbec žádný komár, jenom jsem mu tak říkal, protože si pořád pisklavě bzučel jako skutečný moskyt. Byl to pravý běloch: nic pořádně neslyšel, nic pořádně neviděl, nic pořádně necítil. Uměl jen počítat peníze a dovedl si vymýšlet pohádky o věcech, které prodával. A že si uměl tak drze vymýšlet, byl jsem zvědav, nechá-li se jím také dlouhý běloch napálit jako ostatní cizinci. Prodá-li mu Komár klacky, o kterých říká, že jsou to pravé indiánské zbraně, půjdu k němu a řeknu: „Señore, Komár je lakomec a zloděj! Jeho psi jsou hubení, a věc, za kterou jste dal peníze, to vůbec není indiánská zbraň. Rudoch by takový klacek nevzal ani do ruky. Já jsem Indián z kmene Máká a rozumím tomu!“

Zároveň mě však napadlo, proč bych mu to vlastně říkal. Běloši se přece navzájem šidili při každé příležitosti a mně to bylo jedno. Proč bych se pletl do jejich věcí? A proč se vůbec ten dlouhý běloch pletl do mých věcí s těmi banány? Nikdy bych ho nebyl o to žádal, a Komár ať si ho tedy třeba i napálí.

Ale i když jsem si myslil, že si Komár může s tím divným

bělochem dělat, co chce, vkradl jsem se potichu do krámu a schoval jsem se za vycpaným jaguárem. A že jsem se vyznal v plížení, Komár ani dlouhý běloch nevěděli, že jsem docela blízko nich.

Ó, jak bylo krásné chodit ke Komárovi tajně na návštěvy a vidět zase jednou zblízka opice a tygry a kaj many, i když měli v břiše trávu. A jak bylo krásné slyšet, co říká dlouhý běloch Komárovi! Ten mu nelíbal ruku jako starý Cahatara, ani mu neděkoval za vzácné indiánské zbraně jako jiní, nezkušení cizinci. Ó dlouhý běloch řekl Komárovi rovnou, že je podvodník a lhář a že si koupí hamaku na spaní u slušnějšího vetešníka. Řekl mu to a odešel, i když Komár plačtivě kňoural, že mu prodá pravou indiánskou houpačku, které se žádná jiná hamaka nevyrovná.

Když dlouhý běloch odešel, zavřel za sebou dveře, a já jsem se nemohl vyplížit ven. A že jsem nemohl utéci, prohlížel jsem si Komára, který se posadil k pultu, přepočítával peníze a bzučel si přitom. Bzučel a počítal a já jsem přestal myslet na to, jak se dostanu z krámu. Přestal jsem se tím trápit, protože mě bavilo pozorovat Komára, jak čmárá dřívkem, kterému běloši říkají tužka. Ale najednou začalo slunce mhouřit oči a rychle se stmívalo. Hned jak jsem si toho všiml, plížil jsem se pomalu ke dveřím, abych se dostal ven, než bude úplná tma. Zavadil jsem přitom nohou o indiánský palcát, a ten spadl na zem. Komárovi bylo divné, jak může spadnout palcát, když v krámě nikdo není, a já jsem dýchal opatrněji než v pralese, když jsme s Balupem nebo s Etirakem číhávali na vodní prasata. Komár položil tužku a popadl pořádný klacek. Byla to jedna z těch holí, které cizinci u Komára kupovali za drahé peníze, protože věřili, že je to pravá indiánská zbraň. Ale já jsem dobře věděl, že je pro Komára vyrábí señor Roderigo z uličky U podupaných švábů.

Komár šel rovnou k hromadě kožišin, pod které jsem se rychle schoval. Chvilí se rozhlížel a potom praštil klackem hned sem, hned tam. Uhodil mě do nohy, ale já jsem ani nevzdychl, abych se neprozradil. Stejně jsem dobře věděl, že Komár nehledá mne, ale plaší myši, kterých bylo v krámku plno. Proto jsem vydržel ještě několik ran. Byly beztak mírnější než ty, které rozdával Kaktus.

Vtom něco zakňouralo, ale nebyla to myš, byly to dveře, v kterých se objevila chlupatá brada a kulatá hlava. Já jsem neviděl ani

dveře, ani chlupatou bradu Ospalého bobra, protože jsem teď ležel pod hromadou kůží, ale hned jsem poznal, kdo přišel, když jsem uslyšel hlas, který jsem už dávno znal a který byl silnější než hlas jaguára.

„Opičko skákavá! Clo s tím klackem?“ smál se Ospalý bobr, když viděl, jak starý Komár buší do kožišin a do vycpaných kajmanů. Komár položil klacek do police a začal naříkat, že ho myši jednoho dne určitě celého sežerou. A když nesežerou Komára, určitě zničí všechny jeho kožišiny a Komár se půjde pást. Já jsem nikdy neviděl bělocha, který by se pásl jako jelen nebo kůň, ale líbilo se mi myslet na to, jak Komár leze po čtyřech a ukusuje trávu. A Ospalému bobrovi se to asi také líbilo, protože se smál, až se mu třásla vousatá brada. Viděl jsem to na vlastní oči, neboť jsem si mezitím našel díru v jaguáří kožišině a tím otvorem jsem pozoroval Ospalého bobra i Komára najednou. Potom jsem viděl, jak Ospalý bobr hodil na pult balík kožišin. Jaguár, puma, zlatý zajíc i vodní prasata, to všechno bylo v obrovském pytli, který Komár rozvazoval vlastníma rukama. A když ranec rozvázal, spadlo několik krásných bobřích kožišin na zem, ale Komár je nezvedl, jenom do nich strčil nohou a zakroutil hlavou. Ospalý bobr se na něho díval, hladil si rukou plešatou hlavu a neříkal nic. A že nic neříkal, začal Komár bzučet, jako by se mu ty kůže nelíbily. Prohlížel je proti světlu, foukal do chlupů proti srsti a pořád jenom kroutil hlavou. A nakonec zabzučel: „Pět set pesos. Víc nedám. Jsou potrhané. Těžko je budu prodávat.“

Ospalý bobr si zase pohladil pleš a potom řekl: „Jak myslíte, pane. Čistě jak myslíte.“

Já se v obchodech bělochů nevyznám a tehdy jsem ještě nevěděl, kolik je to pět set papírových pesos, ale myslel jsem si, že starý Komár Ospalého bobra ošidil. Myslil jsem si to, protože za kousek sýra platily bělošky na trhu mnoho pesos a za banány hrst drobných a kořalka pro Cahataru také stála hodně peněz. A když se platilo za kořalku tolik peněz, co by musel stát takový krásný jaguár nebo zlatý zajíc nebo kůže vodního prasete?

Ó, Komár tehdy Ospalého bobra zle ošidil, a to nebylo správné, protože těch kožišin bylo v ranci tolik, a všechny byly z našeho krásného lesa.

A Ospalý bobr asi také věděl, že byl ošizen, neboť se mu už netřásla brada smíchy, a když odcházel z krámků, řekl „dobrou noc“ tak tichým hlasem, že to snad Komár ani nemohl slyšet. Ale Komár by ho byl stejně neslyšel, protože si začal hrát s těmi novými kožišinami. Hladil je, jako by to byly malé děti, a vůbec do nich nestrkal nohou jako prve, když ještě nebyly jeho. A já jsem měl na něho zlost. Byl mi protivný, protivnější než strážník Kaktus a lakomí prodavači vody.

Nakonec odešel Komár domů, ale než zmizel, zamkl za sebou dveře a já jsem uvízl v jeho krámě jako liška v pasti. Uvízl jsem tam, ale nic mě to nemrzelo, protože jsem si mohl alespoň důkladně prohlédnout všechny ty kožišiny z našeho lesa, pohladit vycpaného mravenečníka, potěžkat prázdné pštrosí vejce – a hlavně zkusit to dřívko, kterému běloši říkají tužka. Ó, jaké to bylo kouzelné dřívko! Hned jsem namaloval na papíře Komára, hned zase strážníka i s pendrekem, a všechno, všecičko, co mě jen napadlo.

A že jsem si tak pěkně maloval, zapomněl jsem na Cahataru i na

dlouhého bělocha i na Ospalého bobra, který se nechal Komárem tak snadno ošidit.

Za chvíli byla všude kolem černá noc, ale já jsem si stále ještě maloval, protože to bylo tak krásné.

Ale i když to bylo tak krásné, musil jsem toho nechat, neboť Komár se najednou vrátil. Vrátil se, otevřel dveře a vstrčil do krámu psa. Jen taktak jsem vyskočil a schoval se nahoře v polici.

A když jsem se schoval, Komár zase zamkl a odešel. Zmizel a už se nevrátil a na ulici běloši rozsvítili lampy, takže bylo v krámě docela dobře vidět. Bylo tam tolik světla, že jsem si mohl řádně prohlédnout psa, který prolézal všechny kouty, neboť hned poznal, že je tu hodně myší, a byl pyšný, že na to sám přišel. Najednou však zvedl hlavu a podíval se rovnou na mne. Díval se nahoru, a já jsem se na něho usmíval, protože on se na mne také pěkně smál. Jenom mu asi bylo divné, jak jsem se dostal nahoru do police mezi vycpané papoušky a opice, ó, já myslím, že se tomu velmi divil a že se mu také chtělo nahoru, protože začal kňučet a drápal se za mnou po hřbetě vycpaného kajmana.

Seskočil jsem z police a prohlédl jsem si ho, abych mu mohl dát nějaké dobré jméno. Když jsem byl dole, všiml jsem si ze všeho nejdříve, jak je hubený a špinavý. Komár musel být opravdu lakomý člověk, když měl tak hubeného psa. Dostal jsem na vetešníka zlost a začal jsem jeho psa hladit, aby to ubohé zvíře poznalo, že jsou na světě hodnější lidé než Komár, Potom jsem se posadil na zem a pes se natáhl přes mé nohy, jako by říkal, že už mu nikdy nesmím odejít. A já jsem mu tedy slíbil, že ho opravdu neopustím a že budeme spolu žít jako dva bratři.

Když Indián uzavře s někým přátelství, musí si pro svého nového bratra vymyslet krásné jméno, a já jsem to opravdu hned udělal. Nezačal jsem mu říkat Třínohý, jak volal Emotonhea na svého psa. Ani Dědečku, jak se jmenoval pes mrtvého Rawatuy, ani Ztracený střevíc, jak volali v naší tolderii na malé vlčí štěně. Začal jsem mu říkat Sucio, protože „sucio“ je španělské slovo. Myslil jsem si, že je správné pojmenovat Komárova psa španělsky, když to nebylo indiánské zvíře. Možná že byl odněkud z pralesa a že ho jednou přinesli do města Indiáni, ale mně se líbilo říkat mu španělsky

„špinavý“, a tak jsem ho pojmenoval Sucio.

Sucio byl asi velmi rád, že jsem ho tak pěkně pojmenoval, neboť když jsem mu to řekl, políbil mi jazykem obě ruce a začal si se mnou hrát. Skákal a kňučel, ale najednou zmizel za pultem a za chvíli přinesl myš. Přinesl ji v zubech a dal mi ji zrovna do ruky, ale já jsem ji nesnědl. Neudělal jsem to, protože jsem neměl hlad, a schoval jsem ji Cahatarovi, který jedl myši raději než sýr.

Potom se mi chtělo spát a opravdu jsem hned usnul na měkké jaguáří kožišině. Ale než jsem usnul, lehl si Sucio vedle mne a byl rád, že si může položit čenich na můj krk.

Tak jsme spali, dokud nás neprobudilo velké slunce, a to už bylo ráno. A že už bylo ráno, přišel Komár do krámu a řekl Suciovi: „Kam jsi dal myšičky? Ukaž pánovi!“ Ale Sucio s ním nechtěl nic mít, protože si našel lepšího bratra, a vůbec si Komára nevšímal. Vetešník začal hubovat, že Sucio je lenoch líná, a vzal si na něho klacek. Sucio se Komára polekal a běžel ke mně, abych se ho zastal. Ale já jsem se Komára také bál a krčil jsem se pod kožišinami, kterých bylo v koutě u dveří víc než v naší indiánské toldě na Pilcomayu.

Komár hledal Sucia pod vlčími kůžemi, ale místo psa našel kožišiny ohlodané od myší, a začal ještě více hubovat, protože to bylo samé vzácné zboží.

A najednou byl konec. Jak hledal Komár ustrašeného Sucia, odhodil všecky kožišiny – a našel mne. Sucio utekl za pult, ale já jsem zůstal ležet na zemi. Ležel jsem tak tiše, že Komár přestal hubovat a teprve za chvíli vybafl: „Hu!“

Měl jsem hlavu zabořenou do bobřího kožichu, takže jsem Komárovi neviděl do obličeje, ale cítil jsem, jak mi sahá na nohu. A když to udělal, zabručel zase: „Hu! Huhu!“

Já jsem ležel a přemýšlel, co by asi v této chvíli udělali Amaj nebo Iwuhara nebo statečný Balup, ale na nic jsem nepřišel. Kdybych byl vyskočil, Komár by mě jistě přetáhl holí, kterou držel v ruce, a možná že by mě docela umlátíl. A kdyby mě umlátíl, to by se mi ani trochu nelíbilo, protože pak už bych se nemohl vrátit do tolderie na Pilcomayu.

Ale Komár si asi myslel, že mě Sucio také zakousl jako ty myši,

kteře Ječely vedle mne na hromádce. Ó, já myslím, že to tak určite bylo, protože do mne začal št'ouchat holí jako do nějakého rance.

„Vstaň,“ bzučel při tom, „vstaň, jsi-li živý!“

Ale já jsem se tvářil, jako bych byl opravdu jen mrtvá myš. Byl jsem však připraven vyskočit a běžet odtud rychleji než červený vlk aguará-guazú. A opravdu jsem to udělal, když jakýsi běloch otevřel dveře a zeptal se, může-li u Komára koupit indiánské šípy. Než mohl Komár zabzučet nebo zvednout hůl, vyskočil jsem, udělal kličku a vyklouzl ze dveřl jako had. Venku se lidé divili, proč utíkám, a dva míšenci z tržiště mi nastavili nohy, ale já jsem zase hned vstal, křikl jsem na ně, že jsou bílé myši, a běžel jsem dál. Běžel jsem až na roh ulice a Sucio pospíchal za mnou, ale než mě dohonil, roztrhl nohavici zlému míšenci, který mi předtím nastavil nohu. A protože Sucio vyvedl takovou ošklivou věc, musili jsme utíkat ještě za další roh a potom běžet oklikou k řece, kde jsme se schovali v křovl.

LARGO SE UMÍ KRÁSNĚ SMÁT A CHUTNAJÍ MU HOUSENKY. PROČ TANČILY HVĚZDY NA NEBI

Později jsem už Komára nenavštěvoval a neposlouchal, jak bzučí, jenom jsem čekával za rohem, až vyžene z krámu Sucia. A když ho vyhnal, zahoukal jsem jako stepní sova a běželi jsme spolu k přístavu, kde jsme dostávali od pana Monteze, Bruta a Bledého měsíce dobré maso, opečené na lopatě. Já říkám, že jsme, dostávali opečené maso, ale nebylo to vždycky. Někdy neměli dělníci sami co jíst, a já jsem musel ulovit ryby, abychom něčím zahnali hlad. A když byla řeka lakomá a nechtěla nám dát ani malou rybičku, otočil jsem se k vodě zády a doběhl jsem na tržiště pro kus sýra nebo jiné dobroty. Sucio běžel se mnou a obyčejně si také něco vzal a potom jsme spolu utíkali pryč, aby nám nespadlo na hlavu smradlavé vajíčko, kterými po nás kramáři házeli. A já jsem byl rád, že mám tak věrného bratra, a Sucio byl také rád, že mu někdo rozumí lépe než lakomý Komár. Já myslím, že se Suciovi u mne opravdu líbilo,

neboť se už nechtěl vrátit ke Komárovi.

A že na něho zanevřel, zůstal se mnou a zle proháněl každého, kdo mi chtěl ublížit.

Ale jednou se přihodila smutná věc. Nechal jsem Sucia u starého Cahatary a šel jsem na tržiště sám. A když jsem se vrátil, byl Sucio pryč. Cahatara ho daroval Krvavému noži, který přišel do naší toldy s lahví kořalky. Myslil jsem si, že se Sucio brzy vrátí, ale nedočkal jsem se. Snad se urazil, že ho Cahatara vyměnil za kořalku jako obyčejnou opičí kůži, snad ho Krvavý nůž snědl. Ó, ten protivný míšenec Sucia určitě snědl i s ocasem.

Chodil jsem po městě sem a tam a bylo mi smutno. Indiánovi je vždycky smutno, když ztratí bratra, kterého měl rád. A jak jsem tak chodil od ulice Kulhavých psů na náměstí Mrtvých stromů, uviděl jsem najednou Smutnou hlavu a na ní bělocha, který za mne zaplatil banány v baru U najedeného tygra. Ó, jak mu to slušelo, když tak seděl na koni a když se mu u sedla houpala velká puška. Všiml jsem si, že se za ním dívají všichni běloši, kteří zrovna šli kolem, a slyšel

jsem na vlastní uši, jak říkají, že Smutná hlava je krásný kůň. Ale běloši se nedívali jenom na Smutnou hlavu a na dlouhého cizince, oni se dívali také na mne, a ze všech nejvíce na mne vyvaloval oči starý Komár, který zrovna vyšel před krám. Díval se na mne zlýma očima a potom začal křičet, že si se mnou musí promluvit.

Dlouhý běloch zastavil Smutnou hlavu a ohlédl se, kdo to křičí. V té chvíli mě mrzelo, že vidí, jak mě Komár honí po ulici hůř než zloděje, ale pak se mi to začalo líbit, protože jsem mohl alespoň dokázat, jak umím kličkovat a běhat. Proto jsem uskočil Komárovi teprve v poslední chvíli a ještě jsem se přitom smál.

Ale nakonec jsem přece musel přeskočit zeď do ulice Podupaných švábů, protože Komár tolik křičel, že mu přiběhli na pomoc ještě jiní běloši a mezi nimi byl i Kaktus s bílou holí.

Za chvíli jsem byl až v Aleji palem, které mluví s hvězdami, ale nezastavil jsem se a utíkal jsem čím dál tím rychleji, až jsem opravdu skoro letěl.

Letěl jsem a nic jsem neviděl, ale najednou jsem zakopl o ranec, který ležel na dlažbě. Rychle jsem vstal, sebral ten balík a běžel dál. Věděl jsem, že už jsem všem dost ukázal, jak jsou na mne krátcí, ale přece jsem běžel dál. Běžel jsem dál, protože jsem před sebou uviděl Smutnou hlavu, která unášela dlouhého cizince někam za město, a já jsem jí sotva stačil, zvláště když jsem teď nesl ten těžký ranec. Ale i když jsem ji nemohl dohonit, přidával jsem do kroku, až jsem byl najednou v palmovém háji za Asunciónem.

Když v Asunciónu zvonily všechny zvony, bylo to slyšet až za městem. Bylo to slyšet až v Žabí tolderii, kde jsem seděl za mimózovým keřem a pozoroval cizince, který odstrojoval Smutnou hlavu. Uvolňoval řemení a hladil Smutnou hlavu něžněji, než hladíval Komár své drahocenné kožišiny v krámě. A když všechny ty pytle, řemeny a sedlo hodil na zem, začal si se svým koněm povídat. Smutné hlavě se to asi líbilo, neboť spokojeně zafrkala a začala se pást. Pak přestaly zvonit zvony, ale já jsem stále ještě seděl za keřem a pozoroval cizince, jak si připravuje noční tábořiště. A že jsem ho tak dobře sledoval, brzy jsem poznal, že hledá hamaku, kterou jsem našel na ulici a kterou jsem teď držel pod paží v ranci. Ó, mně nemusí nikdo nic říkat dvakrát, a tak jsem se snadno dovtípil, že je

cizinec pro tu hamaku smutný. A že byl tak zarmoucený, řekl jsem si, že mu tu hamaku dám, že si ji nenechám. Kdybych ji přinesl domů, Cahatara by ji stejně vyměnil za kořalku a nakonec by zase zlíbal ruce všem bělochům, protože by byl opilý. Já bych mu to nezazlíval, kdyby políbil ruku třeba Bledému měsíci nebo Brutovi z přístavu nebo jinému hodnému bělochovi, ale to by se určitě nestalo. První, komu by se Cahatara začal klanět, by byl jistě strážník Kaktus nebo Komár nebo jiný protivný běloch, a to by se mi ani trochu nelíbilo.

A tak jsem tedy raději vstal a šel jsem k cizinci a dal jsem mu hamaku, kterou ztratil v městě. Já říkám, že jsem k němu šel, ale vlastně jsem jenom trochu poskočil a položil jsem ten těžký ranec na zem. A když jsem to udělal, cizinec se na mne podíval a potom řekl: „Děkuji ti. Jsi hodný chlapec. Pojď sem a podej mi ruku!“

Chtěl jsem k němu běžet a podat mu ruku jako Čiku soldadovi, ale nakonec jsem zůstal stát. Trochu jsem se příkrčil a prohlížel jsem si ho, protože se mi líbil. Líbilo se mi, že je tak dlouhý, že se tak hezky usmívá a že říká zrovna jako čiko: „Pojď sem a podej mi ruku!“ Myslím, že řekl ještě něco jiného, ale já jsem ho neposlouchal, já jsem se pořád jenom díval, jak krásně se na mne usmívá. A potom jsem z ničeho nic řekl: „Ty se tak hezky směješ!“

„Jakže?“ řekl běloch, „ty nejsi němý?“ A když se přesvědčil, že opravdu nejsem němý jako had nebo ryba, vzal mé lokty do dlaní a vyzvedl mě vysoko nad hlavu. A že mě tak vysoko vyzvedl, trochu jsem se usmál. Já se totiž musím vždycky smát, když se mi něco líbí. A tehdy se mi to opravdu zamlouvalo, protože jsem byl vysoko skoro jako pták, a vzpomněl jsem si přitom, jak mě v naší vesnici vyhazoval Etirak do vzduchu, když jsme si, spolu hráli.

Cizinec mě pak postavil na zem a řekl: „Vidíš? Ty se také umíš smát. A lépe než já!“

Když to řekl, zavrtěl jsem hlavou, protože nebylo pravda, že se umím lépe smát než on. Jenom Etirak nebo Balup nebo slepá Čiriguenei se uměli tak pěkně smát jako ten dlouhý cizinec. Já ani Cahatara, ani Sucio, ani ještěrky na břehu Pilcomaya, ani opice v pralese, nikdo se neuměl smát jako on. Neboť když se usmál on, bylo to, jako když letí nad řekou růžový plameňák, který přináší Indiánům

šťestí.

„Pojď, najíme se!“ řekl cizinec, zrovna když jsem myslel na toho růžového plameňáka. „Nemám už ani sílu, jak jsem vyhladovělý.“

Díval jsem se na něho, jak sahá do pytle pro nějaké plechové krabice, a potom jsem řekl: „Ty jsi dlouhý jako pindó!“ Musil jsem mu to říci, protože byl opravdu velký a mně se tehdy zdálo, že ho ani největší palmy nepřevyšují.

„Co je to pindó, prosím tě?“ zeptal se běloch, a já jsem ukázal na jednu z palm, která se mi zdála nejhezčí. A když jsem na ni ukázal, řekl jsem: „Tohle je pindó.“

„Nu, to není zlé,“ zasmál se běloch. „Je to docela hezký strom.“

Přikývl jsem, že ano, že je to docela pěkná palma a že mu budu říkat Pindó. Ale sotva jsem to řekl, hned jsem poznal, že se z toho běloch neraduje.

„Pindó, pindó,“ mumlal si pořád. „Vždyť mi to připadá skoro jako nadávka. Nemůžeš si vymyslet něco lepšího? Jsi přece chytrý chlapec!“

Potěšilo mě, že tak brzy poznal, jak jsem chytrý, a slíbil jsem, že tedy něco vymyslím. A když jsme seděli na ovčí kožišině a jedli dobrou paštiku, pomyslil jsem si, že bude správné jmenovat cizince španělsky, a začal jsem mu říkat Largo. Že byl tak dlouhý, moc dobře se mu to jméno hodilo a slušelo mu tak pěkně, že si je dokonce sám pochvaloval. A já jsem byl rád, že jsem mohl dokázat, jak krásná jména si umí vymýšlet Indián. Já jsem vůbec chtěl, aby Largo nikdy nezapomněl, co všechno dovedu, a proto jsem řekl: „Znáš vládní palác na tom velkém náměstí? To není podle mne Palacio del gobierno, to je prostě Náčelnická tolda. A pamatuješ se na ulici, do které jsem skočil, když mě honil Komár? Tu ulici jsem také přejmenoval. Říkám jí ulice Podupaných švábů, a tam za rohem, hned vedle, je ulice Kulhavých psů, protože tam jednou přejeli Chlupaté oko a...“

„Počkej, počkej,“ smál se Largo. „Jaký komár tě honil? A kdy přejeli Chlupaté oko?“

„Ty neznáš Komára? Toho lakomce? Jen si vzpomeň, jak jsi u něho kupoval hamaku a jak tě chtěl ošidit. Měls vidět, jak okradl Ospalého bobra!“

Largo chvíli přemýšlel a potom řekl, že mi už rozumí. Smál se přitom, ale najednou se zamračil a řekl: „Komár není dobrý člověk. Má srdce jenom pro peníze.“

„A jeho pes je hubený,“ řekl jsem rychle, aby zvěděl o Komárovi úplnou pravdu. „Jeho pes je hubený a nemá ho rád!“

„A co máš s tím Chlupatým okem?“ zeptal se potom běloch. „Je to snad také nějaký lakomý vetešník?“

„Ó,“ řekl jsem Largoví. „Chlupaté oko není žádný vetešník! Chlupaté oko bylo krásné štěně, krásnější než Sucio. Ale i když bylo tak hezké, kopl ho jednou vzteklý osel a Chlupaté oko umřelo. Nezůstalo hned ležet na ulici, ale pořád kňučelo a stonalo a chtělo, abych je nosil v náručí. Já jsem je tedy nosil v náručí, a když jsme šli jednou kolem řeky, Chlupaté oko najednou promluvilo. ‘Ty jsi můj velký bratr,’ řeklo mi Chlupaté oko. ‘Togo, ty jsi můj nejlepší bratr a já na tebe nikdy nezapomenu. Nezapomenu na tebe ani po smrti a budu za tebou chodit, i když už mě nebudeš vidět.’“

„A chodí za tebou?“ zeptal se Largo takovým hlasem, že jsem hned poznal, jak velice je mu líto, že Chlupaté oko umřelo kvůli tomu vzteklému oslu.

„Chodí,“ řekl jsem poctivě. „Chodí za mnou, ale já Chlupaté oko nikdy nevidím ani na ně nemluvím, jenom vím, že je tady blízko a že se na nás dívá.“

Largo pokyvoval hlavou a neříkal nic. A já jsem také mlčel, protože jsem si zrovna ukousl paštiky a přitom jsem ještě vybíral drobtý, které mi upadly na chlupatou ovčí kožišinu.

Teprve když jsem všechno spolkl, řekl Largo, že už je tma a že bych měl jít domů. Ale já jsem nechtěl, aby si myslel, že snad na mne doma někdo čeká, a řekl jsem, že nikam nepůjdu. „Zůstanu u tebe,“ řekl jsem Largoví. „Cahatara beztak jenom smrdí kořalkou a nemá mě rád. Cahatara nemá nikoho rád. A nikdy se na mne nesměje tak jako ty. Víš, že mi zabil Blechu? A Sucia vyměnil za kořalku.“

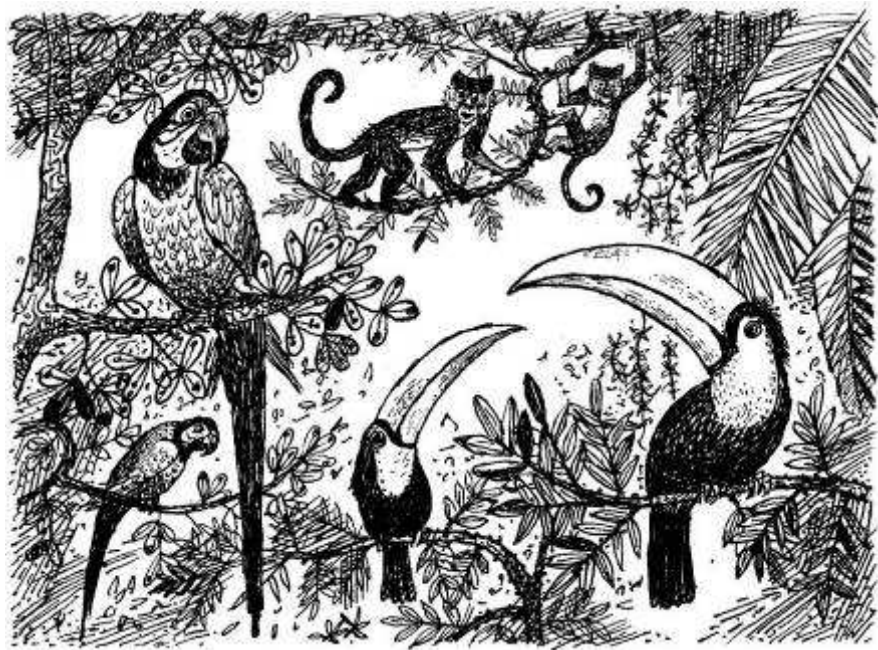
Largo se vyptával na Cahataru, na Blechu i na ostatní věci a já jsem mu vyprávěl všechno od začátku. Vyprávěl jsem mu to, aby poznal, že Cahatara je zbabělý a že mi nemá co poroučet, když nechce zabít Garcíu. A když nemá právo mluvit do mých věcí, nemusí také vědět, že zůstanu přes noc v Žabí tolderii.

Potom mě Largo požádal, abych mu pomohl pověsit na stromy hamaku. A když jsme byli se vším hotovi, řekl, abych si do té houpačky lehl a spal. Sám si ustlal na ovčích kožišinách, které jinak nosila na hřbetě Smutná hlava. Ale já jsem v hamace nechtěl spát, protože jsem nikdy neslyšel, že by běloch ležel na zemi, když si Indián hová v měkké hamace. Dlouho jsme se spolu hádali, ale nakonec jsem přece musel do houpačky jít, neboť Largo řekl, že jinak mě pošle za Cahatarou. Věřil jsem, že by to udělal, a rychle jsem si vlezl do hamaky. A sotva jsem si lehl, začaly nade mnou tančit všechny hvězdy, protože Largo hamaku rozhoupal. Ó, jak jsem ho měl v té chvíli rád, že mě nevyhnal, a že mi dokonce ustlal v krásné houpačce. Ležel jsem a hvězdy tančily, a já jsem myslil na Amaje a na ostatní Indiány z naší vesnice. Ale ze všeho nejvíce jsem myslil na Komára a na strážníka, kterému říkáme Kaktus. Těm by jistě pukla břicha zlostí, kdyby viděli, v jaké nádherné hamace ležím. Možná že by samou zlostí nemohli ani promluvit, ale to by nevadilo, protože já bych začal mluvit sám. „Tu hamaku, kterou vidíte,“ řekl bych bzučícímu

Komárovi, „tu hamaku koupil můj bratr Largo u poctivějšího vetešníka, než jste vy, seňore. A jestli se na mne ještě někdy křivě podíváte, poznáte, co Largo dovede. Ten se s nějakým Komárem nebo Kaktusem mazlit nebude.“ A Komár i Kaktus by se nakonec dali do pláče a prosili by mě, abych jim odpustil, že na mne brali hůl.

Jak jsem tak ležel a myslil na samé krásné věci, napadlo mě, že bych měl udělat Largovi radost, když je tak hodný. A hned jsem věděl, co mu daruji a podle čeho pozná, že si vážím dobrých bělochů. Vstal jsem, šel jsem k ohni a vysypal jsem Largovi na dlaň největší pochoutku, kterou jsem měl u sebe v dobře zavázaném hadříku. Largo byl tak překvapen, že ani nepromluvil, když uviděl tu hromádku sušených brouků a kobylek. Teprve když jsem řekl, že jsou to nejlepší brouci z celého Asunciónu a že jsem je sám usušil, Largo se olízl a zašeptal, že si tu dobrotu schová. „Možná že se najednou probudím v noci a potom si na těch broucích smlsnu,“ řekl mi a rychle strkal dárek do kapsy.

Řekl to tak, že jsem hned poznal, jak je mlsný a jak se raduje, že jsem se s ním rozdělil jako s bratrem. „Ty nejsi hloupý jako jiní

běloši,“ řekl jsem mu. „Ty víš, co je dobrého. Až to sníš, dám ti ještě ze svého.

A zítra ti nasbírám tolik brouků, že budeš mít celou noc co chroupat. Máš rád kukarači?“

Largo zakýval hlavou a dlouho se díval, jak chroupám sušenou kobylku. Báł jsem se, aby si nemyslil, že jsem snad lakomý, a rychle jsem řekl: „Dnes nemám žádné kukarači, to mi věř. Na šváby se musí večer. Však počkej, až tě zavedu do ulice Podupaných švábů! To si pochutnáš!“

Když jsem chroupal čtvrtou kobylku, Largo najednou vyskočil a řekl: „Musím přivést koně, aby se nám nezatoulal.“

Vrátil se až za dlouhou dobu a přivázal Smutnou hlavu ke stromu. Potom mě pohladil po vlasech a natáhl se na ovčí kožišiny. Já jsem si také šel lehnout, ale nemohl jsem dlouho usnout, protože jsem pořád musil myslet na to, jak velkou radost jsem asi udělal Largovi těmi housenkami.

LARGO MÁ VOŇAVÉ MÝDLO A ZÁZRAČNÉ VODIČKY, A JAK TO DOPADLO S TÍM MALOVANÝM HRNEČKEM

Ráno mě probudili papoušci, kteří se začali mezi sebou hádat zrovna na nejbližší palmě. Rychle jsem vstal a hodil po nich klackem, aby dali pokoj a nebudili Larga, který ještě spal. Ale klacek spadl na Smutnou hlavu a ta se začala plašit. Já jsem k ní běžel a domlouval jsem jí a tak jsem alespoň poznal, že je poslušná a že jí nejsem protivný. Poznal jsem to podle toho, že přestala vyhazovat a několikrát mě pohladila svým krásným bílým nosem.

Potom jsem chtěl rozdělat oheň, ale nemohl jsem najít křesadlo, kterému běloši říkají zápalky. A že jsem je nemohl najít, musil jsem prohledat všechny kožené pytle a brašny, které s sebou dlouhý Largo vozil. Ó, jak podivné a krásné věci měl Largo ve svých rancích! Co knih a papíru a kouzelných dřivek tam bylo! A revolver, revolver určitě větší, než jaký nosil Kaktus, ležel na dně jednoho pytle, zabalený v kůži. Jak bylo krásné prohlížet si ty zvláštní věci zblízka, potězkávat je, očichávat a ochutnávat jazykem. Ale byly tam také vodičky, které měly divnou barvu a které mi vůbec nechutnaly. A byly to takové kouzelné vodičky, že Largo hned poznal, když se jich někdo napil. Neboť když se probudil, začal se mi smát a řekl: „Togo, kdo tě tak divně pomaloval? Snad jsi nepil k snídani inkoust?“

Já jsem poctivě řekl, že jsem hledal zápalky a že jsem chtěl vědět, co je v těch divných barevných lahvičkách. Ale běloch se smál ještě víc a potom řekl: „Příště buď opatrnější. Není ti z toho špatně? Pojd', půjdeme se umýt.“

Když Largo řekl: „Pojd', půjdeme se umýt!“, vzal do ruky tu mazlavou věc, které běloši říkají mýdlo, a posadil se do trávy. Posadil se, díval se na mne a potom zavrtěl hlavou: „Jaký ty máš žaludek, Togo! Proč sis neukousl raději paštiku? Proč jíš hned po ránu mýdlo?“

Tak jsem alespoň poznal, že Largo neví, co je dobrého, zrovna jako ostatní běloši. Proč bych jedl paštiku, když mýdlo tak krásně voní?!

Largo kroutil hlavou, ale neřikal nic, jenom se na mne dlouho díval. Já jsem mu hleděl také rovnou do tváře, a tak jsem si všiml, že má oči hezčí než jelínek mbororó, a začal se mi ještě víc líbit. Zdál se mi v té chvíli tak krásný a dobrý, že jsem mu řekl: „Jestli chceš, dovedu tě do naší tolderie na Pilcomayu. Zavedu tě tam a náčelník Amaj ti bude říkat bratře. Ale napřed musíš slíbit, že mi pomůžeš pomstít Rawatuu.“

Cizinec se na mne nepřestal dívat, ale jeho oči byly najednou smutnější. Byly bolestné jako oči jelínka mbororó, který má v těle šíp. A já jsem si řekl, že už Largo nikdy neopustím, protože běloch, který má tak krásné oči, má jistě i dobré srdce. Neboť kdyby Largo neměl dobré srdce, nebylo by mu líto zabitého Rawatuy. A kdyby nebyl smutný kvůli Rawatuuvi, nemohl bych ho mít rád.

Když bylo slunce vysoko nad toldou, které běloši říkají kostel a do které se chodí modlit, jeli jsme do města. Largo mě posadil na Smutnou hlavu a já jsem z toho měl radost, protože jezdit na koni je krásné. Ó, jak bylo pěkné sedět na Smutné hlavě a potkávat

prodavače vody a ostatní bělochy, kteří mi jistě záviděli, že se se mnou přátelí takový dlouhý cizinec. Já vím, že mi určitě záviděli, protože sami měli jenom staré mezky, a i když kdekoho ošidili a nikomu nedali ani lok vody zadarmo, přece se nezmohli na pořádného koně. Nezmohli se ani na kulhavou kobylu, a teď se ke všemu museli dívat, jak mi to sluší v sedle. Však na mne také pokřikovali sprostá španělská slova, ale já jsem dělal, jako by volali na někoho jiného. Co mi bylo do toho, když na mne křičeli, že jsem špinavý zloděj a že mě pozdravuje Kaktus z křižovatky U velkého výprasku? Proč bych si toho měl všímat, když se na mne Largo usmíval, ačkoli to všechno slyšel stejně dobře jako já?

Potom zastavil Largo Smutnou hlavu zrovna před domem, kde jsem ho poprvé uviděl. A řekl, že spolu půjdeme na zmrzlinu do baru U najedeného tygra. Ale já jsem slezl z koně velmi pomalu, aby to dlouho trvalo, protože se mi do baru U najedeného tygra ani trochu nechtělo. „Já nemám vůbec chuť na zmrzlinu,“ řekl jsem Largovi. „A ty lidi uvnitř také nemám rád. Počkám na tebe a budu hlídat Smutnou hlavu, aby ji někdo neukradl.“ Largo se smál a řekl, že se o Smutnou hlavu nemusím bát a z číšníka v baru že také nemusím mít strach. A já jsem tedy šel a schválně jsem se hodně mračil, aby si lidé U najedeného tygra nemyslili, že se jich snad opravdu bojím. Ale i když jsem se tvářil hůř než dikobraz, který se chystá někoho popíchat, držel jsem se Larga za ruku, aby mě číšník nepopadl za vlasy jako posledně, když jsem vzal tomu protivnému míšenci banány.

Ó, jak bylo krásné sedět u bělošského stolu, který byl kulatý a lesklý. Jak bylo krásné slyšet, co říká Largo číšníkovi, který mi nechtěl přinést zmrzlinu. Já už se nepamatuji, co všechno Largo řekl, jenom vím, že mluvil hlasem, který měl větší moc než zaklínadla starého Emotonhey. A že měl větší moc, číšník nakonec přece tu zmrzlinu přinesl, ale díval se na mne jako na kaj mana, který ho kouzl do nohy.

Pak položil Largo na stůl všelijaké papíry a začal na ně malovat podivná písmena. A že tak rychle maloval, nemohl jsem od toho papíru odtrhnout oči. Komár také uměl psát, ale to nebylo nic proti tomu, jak krásně dovedl malovat Largo. Ó, já myslím, že Largo byl

nejchytřejší ze všech bělochů v Asunciónu, protože nikdo jiný neuměl psát tak krásná písmena jako on. Ale když jsem to Largoví řekl, dal se do smíchu a potom se mne zeptal, jestli také umím psát.

„Psát?“ řekl jsem moudře. „Psát, přece umí jenom běloši. Ale nemysli si, že mě to mrzí. Do naší tolderie v Chaku stejně nechodí žádný listonoš, a tak bych nemohl posílat Amajovi dopisy, i kdybych uměl malovat písmena jako běloši.“

Largo řekl, že bych pak uměl také číst a to že je dobré i pro toho, kdo nemá komu posílat dopisy. „Podívej se,“ ukázal na pomalovaný krám, který bylo vidět oknem. „Co je tam napsáno?“

Řekl jsem, že nevím, co je tam napsáno, ale že je mi to jedno, protože ten krám patří míšenci, který mi jednou hodil na hlavu tři shnilé pomeranče. „Já nepotřebuji vědět, co je tam napsáno,“ řekl jsem Largoví. „Pro mne je to krám U shnilého pomeranče, a nikdy bych tam nic nekoupil, i kdybych měl hodně peněz.“

Largo se tomu dlouho smál, a mně to bylo divné, protože na tom přece nebylo docela nic k smíchu. Potom řekl, že mi přečte, co právě napsal, a opravdu hned začal. A to, co četl, bylo nejkrásnější ze všech věcí, které jsem kdy slyšel. Bylo to krásnější než vyprávění slepé Čiriguenei, neboť tam bylo napsáno o malém Indiánovi, a ten Indián, to jsem byl já. Ó, jak krásně uměl Largo psát o Indiánech!

Nakonec řekl, že papíry, které popsal, pošle do Prahy a že si tam budou o mně číst v novinách. Já jsem na to neřekl ani slovo, protože jsem mu nerozuměl, a Largo se zeptal: „Viděl jsi už někdy noviny? Víš vůbec, co to je?“

Nechtěl jsem, aby si myslel, že se nevyznám ve světě bílých lidí, a honem jsem přikývl: „Noviny? To je počerněný papír, do kterého Jaguáří tlapa balí sýr.“

Tak alespoň Largo poznal, že nejsem hloupý a že umím pojmenovat lidi lépe než běloši. Neboť Jaguáří tlapa, to vůbec nebyla žádná tlapa, to byl prodavač sýrů, který měl obrovské, tlusté ruce.

Potom mi Largo vypravoval o velkých tolderiích, kterým běloši říkají města, o obrovských lagunách, kterým se říká moře, a také povídal o tolderii, ve které se narodil. Řekl, že ta tolderie se jmenuje Praha a že je desetkrát větší než Asunción a stokrát krásnější než jiná města. Já jsem tehdy ještě nevěděl, co je deset a co je sto, ale věřil

jsem Largovi každé slovo, neboť mi ukázal obrázky z Prahy, a ty se mi velmi líbily. Ale i když se mně tolik zamlouvaly, stejně jsem Largovi poctivě řekl, že u nás v pralese na řece Pilcomayu je to hezcí. Řekl jsem, že v Praze nejsou žádní Indiáni a oceloti a lišky a opice a že se tam musí platit v tramvaji za kousek papíru, zrovna jako v Asunciónu. A kde se musí platit za každý kousek papíru a za každý lok vody, tam se žádnému Indiánu nelíbí.

Largo se trochu usmál a potom řekl, že jednou bude na světě všecko zadarmo pro bělochy i pro Indiány. Já jsem chtěl vědět, kdy to bude, ale vtom přinesl číšník ještě jednu zmrzlinu a ta zmrzlina byla v hrníčku, který byl krásně pomalovaný. Ó, já myslím, že byl mnohem hezcí než hrneček, který jsem si kdysi u Najedeného tygra vypůjčil a který Cahatara vyměnil za kořalku. A že byl tak hezký, neposlouchal jsem, co mi Largo vyprávěl, a pořád jsem se jenom díval na ten malovaný hrneček. Díval jsem se na něj, dokud Largo nezaplatil a neřekl, že pojedeme dál. A když to řekl, schoval jsem hrneček do své brašničky tak rychle, že si toho nikdo ani nevšiml.

Já říkám, že si toho nikdo ani nevšiml, ale to není pravda. Nemůže to být pravda, neboť když jsme vyšli na ulici a Largo

mě posadil na Smutnou hlavu, objevil se ve dveřích číšník a vykřikl: „Señore, señore, Togo je zloděj! Dokáži vám na místě, že nelžu!“

Rychle jsem se ohlédl, jestli nebylo číšníka slyšet až na křižovatku, kde stál Kaktus, a chtěl jsem utéci, abych nepřišel o ten krásný hrneček. Když jsem však seskočil z koně, hrneček mi vypadl z brašničky a docela se rozbil. Rozletěl se na mnoho drobných střípků, takže jsem zase neměl nic, a číšník ke všemu křičel: „Vidíte, señore? Je to nekoupaný pes a krade! Jednou zklame i vás!“

Měl jsem na číšníka zlost a chtěl jsem ho kousnout do ruky, ale neudělal jsem to, protože jsem se nemohl ani pohnout. Nemohl jsem udělat ani krok, ačkoli mě nikdo nedržel za vlasy arů za nohu, jenom Largo se na mne smutně díval. Hleděl na mne a neříkal nic a oči měl zase takové jako jelínek mbororó, který má v těle šíp. A že měl tak smutné oči, vzpomněl jsem si, jak jsem mu ráno sliboval, že už ho nikdy neopustím, a zůstal jsem u něho stát. Běloch by to možná Largovi také slíbil, a pak by mu utekl, jakmile by se mu zachtělo, ale

když něco slíbí Indián, musí své slovo dodržet. Musí svůj slib splnit, protože by se jinak každý šíp, který by takový Indián vystřelil, rozlomil na dva kusy. A kdyby se každý jeho šíp zlomil, Indián by neuložil ani kuňkající žábu a umřel by hladu.

Stál jsem u Smutné hlavy a čekal jsem, kdy dostanu od někoho ránu, ale nikdo na mne ani nesáhl, a tak jsem zase otevřel oči. A když jsem je otevřel, viděl jsem, že Largo dává číšníkovi nějaké peníze a sbírá ze země střepy. Bylo mi divné, proč Largo ty střepy sbírá, a řekl jsem si, že asi má také rád malované hrnečky, ale na nic jsem se neptal, protože mi číšník hrozil pěstí a já jsem měl z něho strach. Largo se také na nic neptal – Largo vůbec ještě neřekl ani slovo – a za chvíli jsme jeli zase dál do města. Můj bílý bratr vedl Smutnou hlavu k náměstí Mrtvých stromů, a já jsem si hověl v sedle jako vojenský náčelník a všichni běloši mi záviděli. Neměl jsem košili jako oni, ani boty, ani dům, do kterého neprší, ani síť, pod kterou nevrže žádný moskyt, a přece jsem se vezl na koni bělocha, kterému se hned tak někdo nevyrovná.

Ale najednou mě napadlo, že snad už mě Largo nemá rád, když jsem mu udělal ostudu s tím hrnečkem. Ó, Largo už jistě lituje, že se spřátelil se zlodějem, a teď určitě myslí jenom na to, jak by se mne zbavil. Jinak by tolik nemlčel, jinak by nebyl tak smutný.

Než jsme přijeli na náměstí, bylo mi najednou skoro do pláče. A že mě tolik rozbolelo srdce, seskočil jsem ze Smutné hlavy. Seskočil jsem Largovi rovnou do náruče a řekl jsem mu: „Já nechci, abys byl smutný! Já nechci, aby na tebe běloši křičeli jako ten číšník. Já už si nikdy žádného hrnečku ani nevšimnu!“

Largo se na mne usmál a dlaní zamáčkl mouchu, která mi seděla na čele. A potom řekl: „Nezazlívej mi, že jsem tak zamyšlený. Bylo mi opravdu líto, že jsi to udělal.“

Hned na to mě vzal za lokty, posadil mě zase na Smutnou hlavu a jeli jsme dál. Jeli jsme až na náměstí Mrtvých stromů a tam jsme se zastavili před toldou, kde byly samé malované hrnečky a talíře a skleničky, do kterých si běloši dávají dobrá jídla a sladké šťávy. Largo mě vzal za ruku a neřikal nic, jenom se pořád usmíval. A potom, když už jsme byli uvnitř v krámě, vytáhl z kapsy střepy toho malovaného hrnečku a ukázal je señoře, která stála za pultem. Seňora

si střepy dlouho prohlížela a vrtěla hlavou, a já jsem nevěděl, co to má všechno znamenat, ale za chvíli už jsem tomu rozuměl, protože seňora nakonec přinesla nový, krásně pomalovaný hrneček, zrovna takový, v jakém mi číšník naposled přinesl zmrzlinu. Largo mi vstrčil hrneček do brašničky, zaplatil té paní papírovými penězi a odvedl mne ž krámu na druhou stranu náměstí, kde v jedné veliké toldě prodávali všechno, co na sobě nosí běloši. Sotva jsme vstoupili dovnitř, chtěl mi Largo koupit krásnou bílou košili, ale já jsem mu utekl. Běžel jsem přes náměstí až k Smutné hlavě, protože jsem o košili nechtěl ani slyšet. Largo se tomu divil a vyptával se, proč se mi ta košile nelíbila, a já jsem mu řekl poctivou pravdu. Řekl jsem mu, že žádný Indián Máká by takovou košili neoblékl, a kdyby si ji přece vzal, všichni by se mu smáli, že chce vypadat jako člověk z města, a pomalovali by mu tváře bílou hlinkou, aby opravdu vyhlížel jako běloch. Largo nad tím kroutil hlavou, ale neříkal nic, jenom se trochu usmíval. Potom se podíval na hodinky – ó, jaké krásné hodinky měl Largo na ruce! – a vyfotografoval si velkého vojáka na koni, který byl celý z kamene a kterému běloši říkali maršál Lopez. Já jsem se divil, proč chce mít Largo obrázek takového vojenského náčelníka, který je ze samého kamene a nikdy se ani nepohne, ani neusměje, ale Largo řekl, abych se na ten pomník dobře podíval. Chtěl, abych si jej prohlédl odshora dolů, a já jsem to opravdu udělal. Ale i když jsem se tak dobře díval, neviděl jsem nic než kamenného vojáka a pod ním spoustu žebráků, kteří pořád jenom naříkali a natahovali ruce ke každému, kdo šel kolem. A že tolik bědovali, dal jim také Largo nějaké peníze a potom mi řekl: „Až ti ukážu ty obrázky, najdeš na nich maršála Lopeze, ale hlavně tam uvidíš ty odrbané ubožáky. Budou se smutně vyjímat uprostřed nádhery toho celého náměstí.“

Já jsem stejně nevěděl, proč Largo fotografuje špinavé žebráky, když všude kolem bylo tolik nastrojených bělochů, ale na nic jsem se neptal. Kdyby Largo nechtěl mít žebráky na obrázku, jistě by se jim vyhnul, a tak jsem tedy mlčel. Mlčel jsem, neboť už jsem věděl, že Largo je cizinec, kterému se říká cestovatel, a ti mívávají vždycky divné nápady.

A mlčel jsem také proto, poněvadž jsem si zrovna prohlížel ten krásný hrneček. Ó, jak jsem měl Largo rád za to, že se na mne

nezlobil a že mi koupil malovaný hrnek, který byl ještě hezčí než ten rozbítý.

NÁČELNÍK PŘÍSTAVU JE PROTIVNÝ JAKO SUP URUBU, ALE BLEDÝ MĚSÍC SE NA MNE USMÍVÁ

Když bylo slunce až nad náměstím Velké žízně, jeli jsme s Largem do přístavu, a to se mi velmi líbilo. Hodilo se mi, že mohu Largovi ukázat kajmany jakaré, kteří vylézali z vody až na samý břeh, ale ze všeho nejvíce se mi líbilo, když se od velkého stroje ozval hlas pana Monteze: „Hola, Togo, cos nám přinesl?“ A z břichaté lodi, která přivezla bavlnu, volal Bruto: „Hola, Togo, co dělá starý Cahatara?“

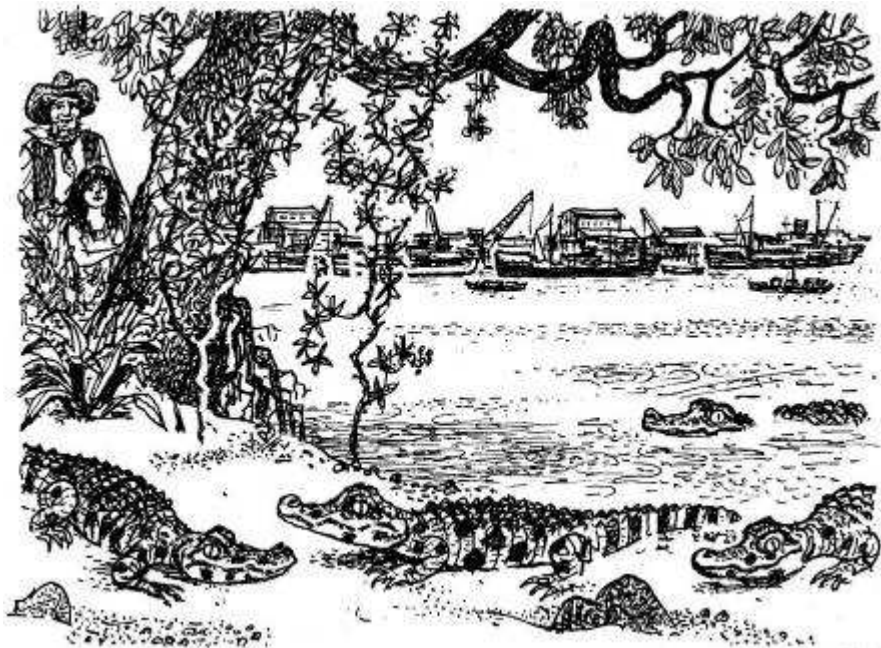
Já jsem se jenom usmíval a žádnému z nich jsem neodpověděl, ale byl jsem rád, že na mne tak pěkně volali. Ó, jak bylo krásné, když mi Bledý měsíc řekl: „Togo, nechceš nám chytit nějakou rybu?“

Jak bylo krásné, že to všechno slyšel Largo na vlastní uši a že tak alespoň poznal, s kým se to spřátelil. Tady nikdo nekřičel:

„Togo, ty nekoupaný pse, ty špinavý zloději!“ Tady mohl Largo slyšet jenom samé: „Hola, Togo, kamaráde, hola, Togo, příteli! Nechceš nám chytit nějakou rybu?“

Aby si nikdo nemohl myslit, že se snad nechám prosit, běžel jsem hned až pod velký lapačový strom a tam jsem lovil ryby. Číhal jsem v bahně, ani jsem skoro nedýchal, a že jsem byl tak trpělivý, ukázal se mi kapr bakú. Chtěl si mě prohlédnout zblízka, ale než to mohl udělat, vyhodil jsem ho oběma rukama na břeh. Potom jsem polechtal na bříše malou palometu, a té se to tolik líbilo, že se ode mne nechala také chytit. A když už jsem měl tolik ryb, že jsem je sotva unesl, vrátil jsem se na hlavní hráz k Largovi a k dělníkům. Ale než jsem k nim přišel, slyšel jsem samý hluk a křik a viděl jsem, že všichni dělníci stojí u velkého stroje, kterému se říká jeřáb.

Stáli tam a pohazovali rukama a hádali se s bělochem, kterého jsem nikdy předtím neviděl. Largo tam také stál a také se s tím

bělochem hádal a já jsem byl zvědav, co se vlastně stalo.

Ale za chvíli jsem už věděl, co se přihodilo, a byl jsem z toho smutný, protože na hrázi ležel Bledý měsíc a měl zavřené oči. Ležel jako mrtvý a Bruto mi řekl, že na něho spadl pytel s rýží. Spadl mu na záda rovnou z jeřábu a všichni mysli, že už se z toho Bledý měsíc nevzpamatuje, protože vypadal zrovna jako zabitý Rawatua, jenomže neměl na čele krev. Ó, já bych se nedivil, kdyby ten pytel spadl třeba na Komára nebo na některého strážníka, ale že uhořel Bledého měsíce, to mi bylo líto, neboť Bledý měsíc byl hodný dělník a ještě před malou chvílí chtěl, abych mu přinesl ryby. A že mi ho bylo tak líto, protlačil jsem se k Largovi a chytil jsem ho za ruku, ale můj bílý bratr si mne skoro ani nevšiml, neboť se stále ještě hádal s člověkem, který měl černé chlupy pod nosem a oči zasklené tou divnou věcí, které běloši říkají brýle. Pan Montez se s tím člověkem také hádal, a ostatní dělníci mu nadávali ještě víc. Tak jsem poznal, že je to zlý běloch, který asi ubližuje peónům, a byl mi protivnější než Kaktus. Byl mi tak protivný, že jsem hned vymyslel pro něho

jméno Urubu, a to byla veliká urážka, protože urubu je černý, ohyzdný sup, který se živí zdechlinami.

Najednou, zrovna když jsem si vymyslel to jméno, přijeli čtyři strážníci na koních a začali do nás strkat. Vráželi do nás a křičeli, a já jsem z nich měl strach, ale Largo a dělníci se jich nebáli. A že se jich nepolekali, nenechali se odehnat od Bledého měsíce a říkali ještě hlasitěji, že Urubu je vrah. Ale Urubu se schoval za strážníky a poručil dělníkům, aby šli po své práci. Pan Montez na něho najednou dostal ještě větší zlost a řekl mu, že na práci ani nesáhnou, dokud Urubu nedá pořádně opravit stroje. Řekl mu, že všechny přístavní jeřáby jsou jako zchromlé baby a že potom není divu, když co chvíli na někoho spadne bedna nebo pytel.

Largo zase křičel, že je to ostuda, když Urubu zavolá strážníky, místo aby zavolal doktora k ubohému Bledému měsíci. Já už jsem věděl, že doktor je kouzelník, který léčí nemocné, a byl jsem rád, že to Largo tak pěkně řekl, ale Urubuovi se to asi nelíbilo, neboť na něho poslal strážníka. Já jsem se rychle přikrčil za Bruta, ale Largo se vůbec neschovával. Largo sáhl do kapsy, ukázal strážníkovi nějaké papíry a řekl, že si přeje, aby se nestarali o něho, nýbrž o Bledého měsíce, který potřebuje lékaře. Strážník se podíval na papíry a potom se na Larga usmál a začal na něho mluvit zrovna tak uctivě, jako mluvíval starý Komár s cizinci, kteří si k němu přišli koupit vycpané opice nebo papoušky. Tak jsem alespoň poznal, že se Larga kdekdo bojí, a byl jsem pyšný na to, že jsem jeho kamarád. Byl jsem na to tak hrdý, že jsem se přestal schovávat za Bruta a vrátil jsem se k Largovi. Zrovna v tu chvíli otevřel Bledý měsíc oči a podíval se na mne. Ó, jak smutně se na mne Bledý měsíc díval! Ale i když měl tak smutné oči, přece se nakonec trochu usmál a tenkým hlasem řekl: „Hola, Togo...“ A že se na mne usmál a že měl tak slabý hlas, chtěl jsem mu najednou udělat radost, ale nevěděl jsem jak. Nevěděl jsem, co bych měl udělat, aby byl zase veselejší, ale pak jsem si vzpomněl na svůj malovaný hrneček a sáhl jsem pro něj do brašničky. Bledý měsíc se na ten krásný hrneček podíval, vzal jej do ruky, jako by to bylo malé štěňátko, a potom zase přivřel oči.

Ale i když měl zavřené oči, já jsem přece viděl, že se usmívá. A Largo a Bruto i pan Montez, ti také viděli, jak se usmívá, a začali se radovat, že se Bledý měsíc vzpamatoval.

CAHATARA JE SMUTNÝ JAKO USCHLÝ STROM, ALE NIKDO MU TO NEVĚŘÍ

Když odvezli Bledého měsíce do toldy, které se říká nemocnice, začali zase dělníci nosit těžké pytle s bavlnou, kávou a zeleným paraguayským čajem. Běhali sem a tam, hned byli na hrázi, hned zase na lodi, a já jsem měl strach, že Bruto spadne do vody, neboť lávka, po které běhal, byla užší než poražený strom, po kterém jsme v pralese chodili přes řeku Pilcomayo. A že jsem měl strach o Bruta, přestal jsem se na něho dívat a šel jsem raději za Largem, který byl na druhém konci přístavu a dělal si obrázky lodí. Ale když jsem k němu přišel, začal jsem se bát také o něho, neboť mu nad hlavou

pořád létaly bedny a žoky a obrovské balíky všelijakých kůží. Báł jsem se o něho, protože jsem pořád musil myslet na Bledého měsíce, jak ležel na hrázi a vypadal jako mrtvý a jak dělníci říkali, že na něho spadl pytel s rýží. Ale i když jsem měl z těch divných strojů strach, začaly se mi najednou líbit. Líbilo se mi, jak pěkně rovnají bedny do lodi a jak je potom ta loď odváží daleko odtud. Myslíł jsem si, jak by bylo krásné, kdybych mohl alespoň chvíli řídit takový stroj nebo loď, které běloši říkají parník. Myslíł jsem si to, ale s nikým jsem o tom nemluvil, neboť Cahatara mi jednou řekl, že stroje jsou jenom pro bělochy. Řekl mi tehdy, že běloši mají velké hlavy a že se jim žádný Indián nevyrovná, ale já jsem mu nevěřil. Nemohl jsem mu věřit, protože jsem si všiml, že běloši mají zrovna takové hlavy jako my, jenomže nemají tak krásně hnědou pleť. Cahatara pak začal křičet, že musím mít bělochy v úctě, protože jsou vzdělaní a létají ve vzduchu jako ptáci. Ale já jsem si myslel: Že jsou vzdělaní? Jak to může Cahatara tvrdit? Vědí třebaš běloši v Asunciónu, že nemají chytat vzácné čaji? Nevědí! A uměl by si některý běloch poradit, kdyby najednou potkal hroznýše? Neuměl! Jistě by jenom začal křičet, aby mu přišel na pomoc nějaký strážník. A kdybych jim poručil, aby holýma rukama chytili jaguára, to by teprve nedokázali. A že by to nedokázali, nejsou podle mne nijak zvlášť vzdělaní, a Cahatara je chválí jenom proto, poněvadž od nich dostává peníze na kořalku.

Když už měl Largo dost obrázků všech možných lodí a jeřábů a dělníků, přišla na hráz paní Montezová se všemi svými dětmi, a těch dětí bylo tolik, že hned na posezení snědly všecky ryby, které jsem prve nachyťal.

Potom jsme se se všemi rozloučili, neboť slunce už se kutálelo na druhou stranu řeky a Largo chtěl ještě navštívit starého Cahataru. Řekl, že se ho chce zeptat, mohu-li odejít na nějaký čas z Asunciónu. Já jsem myslel, že do toho Cahataru nemá co mluvit, ale Largo řekl, že nechce vypadat jako únosce malých dětí, a tak jsme tedy jeli za město. Jeli jsme až na okraj Asunciónu, kde jsme s Cahatarou bydlili v toldě, která byla docela jiná než ostatní domy v městě. Byla to pravá indiánská tolda z větví a trávy, a Largo se musel hodně shýbnout, když jsme vešli dovnitř.

Cahatara ležel na suché volské kůži a spal. Sedl jsem si k němu na

bobek a křikl jsem mu do ucha: „Cahataro rychle vstávej, je tu Largo!“

Ale Cahatara jenom něco zamumlal, obrátil se na druhou stranu a spal dál.

„Cahataro, vstaň! Largo ti něco chce,“ řekl jsem mu ještě jednou do ucha. A Cahatara opravdu zvedl hlavu a zabreptal: „Largo ti něco, Largo...“

Měl jsem zlost, že je tak opilý, a řekl jsem Largoví: „Cítíš, jak smrdí?“

Ale Largo mlčel, jenom se smutně díval na Cahataru, který hned zase usnul. Já jsem začal tahat Cahataru za vlasy a křičel jsem pořád víc a víc, ale potom už jsem nemusel tolik křičet, protože Cahatara otevřel oči a posadil se. Podíval se na Larga a dal se do smíchu. Smál se a kňučel, ale Largo myslil, že pláče, neboť bylo slyšet samé skytání. A potom jsem Cahatarovi řekl, že od něho odejdu a zůstanu u Larga, který chce navštívit naši vesnici na Pilcomayu v Chaku. Sotva jsem to řekl, začal Cahatara plakat a naříkat a válel se po zemi. „Cahatara by byl smutný jako uschlý strom, Cahatara by plakal jako vřešťan, kterému zabili mládě.“

Dostal jsem strach, aby mu Largo neuvěřil, a proto jsem vykřikl: „Mlč! Je to lež! Largo, nevsímej si ho!“ Ale Cahatara plakal a naříkal, dokud Largo neřekl, že tedy odejde do Chaka sám.

„Neodcházej!“ řekl najednou Caharata a otřel si pěstí oči. „Cahatara by umřel strachy o dobrého Larga. Togo půjde s velkým bratrem Largem, a Cahatara zůstane sám. Jdi, Togo, jdi a neposlouchej, jak Cahatara pláče.“

Možná že Largo už chtěl opravdu odejít sám a zapomenout na mne, protože mu byl jistě Cahatara protivný, ale já jsem ho chytil za ruku a držel jsem se ho, jako se drží opičí mládě své mámy. A Largo začal hledat v kapse peníze, protože Cahatara nastavoval obě dlaně, a když Cahatara nastaví ruce, to hned každý běloch pozná, že chce několik pesos na kořalku. Já nevím, kolik pesos dal tehdy Largo starému Cahatarovi, ale jistě to bylo nejméně na láhev kořalky, protože Cahatara začal bušit čelem o zem a mumlal: „Largo je velký bratr, Largo má velké srdce, Largo má větší srdce než Indián. Jdi, Togo, jdi a neposlouchej, jak Cahatara pláče.“

Cahatara se dal opravdu do pláče a zároveň chtěl Largovi políbit ruku, ale Largo se otočil a šel pryč. Já jsem běžel za ním a odvázal jsem Smutnou hlavu, která na nás čekala u bambusového roští, a potom jsme zase jeli do města, kde Largo koupil ještě jednu hamaku, abychom se pořád nemusili hádat o to, kdo bude spát na zemi. A když Largo koupil ještě jednu houpačku na spaní, řekl jsem, že pojedeme do ulice Podupaných švábů a že nasbírám dobré křupavé brouky. Largo se však podíval na slunce a potom na své krásné hodinky a nakonec řekl: „Pojedeme raději rovnou do Žabí tolderie. Den už má stejně na kahánku. A potom – musíš se učit odříkání. Co by z tebe bylo za muže, kdybys myslel jenom na mlsoty?“

Já jsem nechtěl, aby si Largo myslil, že pořád jenom mlsám sušené brouky, a tak jsme tedy jeli rovnou do palmového háje za Asunción. Vlezli jsme si oba na Smutnou hlavu a jeli jsme ulicí Kulhavých psů a potom alejí Zpívajících býků, a já jsem se celou cestu těšil, jak se natáhnu do hamaky a budu se dívat na hvězdy. Ale když jsem si pak opravdu lehl v Žabí tolderii do houpačky a díval se, jak hvězdy tančí po nebi, uviděl jsem velkou lunu a vzpomněl jsem si na Bledého měsíce. Myslel jsem na to, jak někde leží v cizí toldě, a najednou mi ho bylo tak líto, že mě skoro ani netěšilo houpat se v pohodlné hamace. Ale za chvíli mi už bylo veseleji, protože jsem uviděl hvězdu, která letěla po nebi. Padala někam dolů do vzdáleného lesa a já jsem si řekl, že asi letí k nějakému. Indiánovi, kterému je na světě smutno. Neboť když je Indián opuštěný a požádá některou hvězdu, aby k němu přišla, neprosí nikdy nadarmo. A když neprosí nadarmo smutný Indián, přiletí jistě některá hvězda i k Bledému měsíci. Sestoupí k němu rovnou z nebe a Bledý měsíc zapomene na bolest, protože bude mít malou zlatou hvězdu, a když bude chtít, může si ji dát do toho krásně malovaného hrnečku, který dostal ode mne.

JAK OPILÍ MÍŠENCI ROZZLOBILI LARGA A PROČ MNE UVÁZALI ZA NOHU

Probudil jsem se, když slunce bylo ještě schované, ale zůstal jsem v hamace a díval jsem se, jak Largo spí. A Largo spal a usmíval se, a že se tak pěkně tvářil, nemohl jsem od něho odtrhnout oči. Ó, jak to Largovi slušelo, když ležel v houpačce a něco hezkého se mu zdálo! Vypadal skoro jako chlapeček, který se teprve učí číst a psát, ale přitom byl velký a silný, že se jen taktak vešel do hamaky. Až ho zavedu do naší tolderie v Chaku, Largo se jistě zalíbí Amajovi i všem ostatním Indiánům na první pohled, neboť takový běloch se hned tak nikde nepotká. Čiko soldado byl také docela hezký běloch, ale měl v obličejí rýhy, jaké má každý člověk, který už pamatuje hodně sluncí. A Ospalý bobr, který lovil v pralesích jaguáry a vodní prasata a lišky, ten také nebyl ošklivý, neboť měl krásnou holou hlavu a chlupatou bílou bradu, ale to všecko nebylo nic proti tomu, jak pěkně vypadal Largo.

Já bych se byl ještě dlouho díval na Largovu bílou tvář, ale najednou se ozval hrozný křik. Byl to křik tak velký, že postrašil i Smutnou hlavu a papoušky, kteří seděli na nejbližší palmě. Largo otevřel oči a vyskočil. A když mě uviděl, řekl: „Dobré jitro, Togo. Co se to na nás žene?“

Ale já jsem mu ani neodpověděl, neboť už jsem dobře věděl, co se na nás žene. A za malou chvíli věděl už i Largo, kdo tolik křičí a naříká. Byl to Cahatara. Běžel k nám a motal se, plakal a dva míšenci ho podpírali, aby neupadl.

„Jdi pryč!“ vykřikl jsem na Cahataru, když jsem seskočil z hamaky. „Jděte všichni pryč! A hned!“

Cahatara však šel pořád blíž a blíž a míšenci už také stáli docela blízko u Larga. Můj bílý bratr jistě viděl, že jsou všichni opilí, ale neříkal nic, jenom se na ně díval. A Cahatara najednou zakňoural: „Neber Cahatarovi jeho dítě, neber mu dítě, krásné jak slunce!“

„Neber, neber,“ bručeli oba míšenci, „neber Cahatarovi slunce jeho života.“

Cahatara se pak začal ještě víc motat a naříkat: „Cahatara by

plakal jako vřešťan, kterému zabili mládě. Cahatara by umřel hladu...”

Bylo mi protivné, že Cahatara zase lže, aby vydělal peníze, a Largovi se to asi také nelíbilo, ale neřekli jsme dosud ani slovo.

Zato míšenci nemlčeli a jeden z nich, ten hubenější, který často nosil Cahatarovi kořalku, řekl pojednou Largovi: „Dej Cahatarovi peníze! Dáš-li mu peníze, ubohý Cahatara přestane plakat. Cahatara má dobré srdce.“

Largo však zavrtěl hlavou a řekl: „Nemohu vám dát ani pesos.

Rozhodně nemám peněz nazbyt. A potom – musel bych se sám před sebou stydět!“

Když Cahatara slyšel, že Largo nemá peníze, začal ještě víc naříkat: „Nebor Cahatarovi jeho jediné dítě, jediný květ, krásný jak slunce, krásný jak... škyt...“ A druhý míšenec šel docela blízko k Largovi a řekl mu: „Nemáš-li peníze, dej nám koně! Dej nám hned svého koně, nebo bude s tebou zle!“

Byl to míšenec, který se každý den s někým popral, a že se pořád

s někým přel, měl na bradě i na tvářích samé ošklivé jizvy. Já jsem se ho vždycky bál a říkal jsem mu Krvavý nůž, ale Largo před ním ani neucouvl. Podíval se na něho jako na vycpanou opici, která nemůže nikomu ublížit, a odpověděl: „Slušný člověk nekupuje děti za peníze ani za koně.“

Když míšenci slyšeli to o tom slušném člověku, začali tvrdit, že je chce Largo okrást a že je vykutálený gringo jako všichni cizinci.

Largo se k nim obrátil zády a já jsem dostal strach, že ho Krvavý nůž bodne tesákem, který měl za pasem, ale míšenci se ani nepohnuli. Zato Cahatara si klekl před Larga a začal plakat: „Ó, velký Largo neví, co je bída. Slituj se nad naším hladem. Slituj, slituj...“

Largo se na Cahataru dlouho díval a potom řekl: „Na kolenou se proti hladu nebojuje! Musíte se ze své chudoby vymanit skutky, které sluší mužům! Ne opilstvím a žebrotou! Proč neobráte svou zlobu na prohnáné kupce a plantážníky? Proč chcete ošidit mne, ačkoli jsem stejný chud'as jako vy?“

Já jsem Largovi dobře nerozuměl, jak to myslel s těmi kupci a plantážníky, ale líbilo se mi, že umí tak pěkně mluvit. Zato míšencům a Cahatarovi se to asi nelíbilo, neboť začali všichni najednou křičet, že Largo je lhář a že má jistě dosti peněz, když má tak krásného koně. Sotva Cahatara řekl, že Largo je lhář a držgrešle, dostal jsem zlost a vrazil jsem do něho loktem. Vrazil jsem do něho a vykřikl jsem: „Mlč! Largo nelže! Largo není jako ty!“

Cahatara mě chytil za vlasy a táhl mě pryč a zle Largovi nadával. A míšenci říkali, že Largo chtěl ukrást Cahatarovi jeho jediné dítě, ale můj bílý bratr si jich vůbec nevšiml, jenom si začal hrát se svým krásným revolverem, který vytáhl z koženého pytle. A když to udělal, míšenci přestali hulákat a pospíchali za Cahatarou. Já jsem kousl Cahataru do prstu a utekl jsem mu do bambusového křoví, ale Krvavý nůž mě dohonil a odvedl mě domů.

V toldě si mě Cahatara přivázal k noze a lehl si na volskou kůži. Míšenci si také lehli a přestali hubovat na Larga, teprve když usnuli. A když už nevěděli o světě, vzal jsem Krvavému noži jeho tesák, přeřízl jsem provaz a utekl ven. Ale než jsem utekl, vzal jsem si svou brašničku i luk a tři šípy, které si Cahatara udělal na papoušky.

Potom jsem běžel do Žabí tolderie, ale Largo už byl pryč. Zůstal po něm jenom stočený lupen se sušenými brouky, které jsem mu daroval první večer. Pomyslel jsem si, jakou bude mít Largo radost, až mu ty brouky zase přinesu, a začal jsem hledat v trávě stopy Smutné hlavy.

JAK JSEM POTKAL SVÉHO STARÉHO PŘÍTELE A CO JSME VYVEDLI LARGOVI

Bál jsem se, že Larga nedohoním, protože Smutná hlava měla čtyři nohy a já jenom dvě. Ale i když jsem měl takové starosti, poznal jsem, že stopy vedou tam, kam nikdy nechodí slunce, a hned jsem věděl, že Largo jede na sever k bělošské tolderii Zaballos-Cué. Věděl jsem to, neboť večer jsme s Largem mluvili o tom, jak se u Zaballos-Cué přebrodíme přes řeku Paraguay a potom pojedeme do naší vesnice na Pilcomayu.

Kdybych byl běžel pěšky, nebyl bych Larga už nikdy dohonil, ledaže by Smutná hlava cítila, že jdu za ní, a šla schválně hodně pomalu. Ale já jsem nechtěl spoléhat na Smutnou hlavu a vymyslel jsem si něco chytřejšího. A hned, jak jsem si to vymyslel, utíkal jsem do města a svezl jsem se přes čtyři ulice tramvají. Byl bych jel až k toldě Železných koní, které běloši říkají nádraží, ale musel jsem vyskočit už na náměstí Velké žízně, protože na mně běloši chtěli peníze. Tak jsem alespoň poznal, že běloši i míšenci mluví pořád jenom o penězích, a vzpomněl jsem si, jak mi Largo nedávno vyprávěl, že jednou bude na světě všechno zadarmo a nikdo nebude mít hlad. Sotva jsem si na to vzpomněl, přestal jsem myslet na lakomé bělochy a počkal jsem si na jinou tramvaj, ale v té bylo jen málo lidí a já jsem se nemohl dobře schovat. A že jsem se nemohl nikde ukrýt, běloch s placatou čepicí hned uhádl, že nemám peníze, a vyhnal mě. Uhodil mě přitom do zad, ale já jsem na něho udělal ošklivý obličej a šel jsem pěšky až k nádraží. Já říkám, že jsem šel, ale vlastně jsem utíkal rychleji než liška, kterou prohání zlý jaguár. Utíkal jsem, neboť jsem chtěl být brzo u Larga a vozit se na Smutné hlavě a dívat se na jeho pušku, která naháněla strach všem špatným

bělochům. A že jsem tolik utíkal, byl jsem za chvíli tam, kde jsem chtěl být, a vlezl jsem si do jednoho železného koně, který se správně jmenuje vlak.

Vplížil jsem se do kouta;, kde bylo plno balíků a košů, a žádný běloch mě neviděl. Měl jsem radost, že jsem je všecky ošidil, ale zároveň mi bylo líto, že nemohu sedět u okna a dívat se na domy a na stromy a na ptáky jako běloši, kteří si mohli zaplatit a nemuseli se krčit v koutě.

V Trinidadu jsem se vyhrabal ven a běžel jsem pryč, ale najednou jsem se zastavil, protože jsem potkal psa, který se na mne už zdálky smál. Smál se na mne a skákal a kňučel a já jsem poznal, že je to Sucio. A když jsem Sucia poznal, hned jsem ho objal, aby si snad nemyslel, že už ho nemám rád. A Sucio div neplakal, jak se mu líbilo, že jsme se zase shledali, a pořád mi olizoval tváře a ruce a nohy. Já jsem mu zase vyprávěl o Komárovi a o jeho novém psu, který je ještě hubenější, než býval Sucio, a také jsem mu řekl, že hledám Larga. Sucio už asi od někoho slyšel, že Largo je dobrý běloch, a bez řečí šel se mnou k Zaballos-Cué. Šli jsme a Sucio vyhrabal ze země pásovce tatů a já jsem pak rozdělal oheň pod širokým cedrem, kam na nás nemohlo slunce. A když byl oheň dost velký, strčil jsem pásovce do popela, a Sucio se olizoval, protože měl zrovna takový hlad jako já. Za chvíli začal pásovec vonět a Sucio kňučel nedočkavostí. A že tolik prosil, řekl jsem mu, že pásovce vytáhnu z ohně a dáme se do jídla. Ale jen jsem to řekl, objevil se na okraji houštiny kůň a na tom koni jezdec. Nechali jsme tedy pásovce v ohni a schovali jsme se v mimózovém křoví, neboť Indián a pes, ti se musí mít před každým neznámým člověkem na pozoru. A zůstali jsme tam i potom, když už jsme oba poznali, že ten kůň je Smutná hlava. Ó, jak to Largovi slušelo na tom krásném koni, ó, jak se mi líbila obrovská puška, kterou měl na zádech.

Sucio zavrčel, hned jak se Smutná hlava přiblížila, ale já mu řekl, že od něho není hezké, když vrčí na Larga, a Sucio tedy mlčel.

Largo seskočil z koně zrovna u našeho ohně. Seskočil a chodil sem a tam, neboť mu bylo divné, kdo ten oheň rozdělal. A když nikoho nenašel, shodil na zem všechno, co měla Smutná hlava na hřbetě, a posadil se pohodlně k ohni. Tak jsem alespoň poznal, že se

Largo ničeho nebojí a že se neschovává do křoví jako já.

Sotva se Largo posadil, zašeptal jsem Suciovi, že ho trochu postrašíme, a opravdu jsme hned vyskočili. Sucio popadl Larga za vysokou botu, já za krk. Chytil jsem Larga zezadu, aby nevěděl, kdo ho škrťí, a tiskl jsem ho ze všech sil.

Ale za chvíli už jsem ho neškrtil ze všech sil, protože Largo vstal a naklonil se, a já jsem letěl do trávy, jako kdybych byl pomeranč, který spadl ze stromu. Trochu jsem se přitom uhodil do hlavy, ale to nic nevadilo, protože Largo mě konečně poznal a vykřikl: „Togo! To jsi ty? Jistě jsem ti ublížil!“ Nechtěl jsem, aby si Largo myslel, že mi opravdu ublížil, a začal jsem vesele skákat přes oheň. Sucio se také smál a skákal přes oheň ještě lépe než já. A Largo se na nás díval a smál se na celé kolo, a Smutné hlavě to jistě také bylo k smíchu, ale měla velký hlad, a proto začala žrát trávu. A když někdo žere trávu, nemůže se smát.

Largo mě pak najednou chytil do náruče a řekl, abych mu vyprávěl, jak jsem se dostal z Asunciónu. Řekl jsem mu poctivou

pravdu a Largo měl radost, že nelžu. Měl takovou radost, že nakonec pohládl Sucia a zeptal se: „Čí je to zvíře?“

„To je přece Sucio, můj bratr,“ řekl jsem rychle, aby Largo věděl, že Sucio není ledajaký pes. „Pamatuješ se, jak jsem ti vyprávěl, že Sucio utekl Komárovi a že ho Cahatara vyměnil za kořalku? Podívej se, jak se na nás směje!“

Largo pak Sucia ještě jednou pohládl a řekl, že na oslavu shledání otevřeme pašťakovou konzervu. Já jsem nechtěl, aby si Largo myslel, že my Indiáni nevíme, co se v takové chvíli sluší, a vytáhl jsem z ohně pásovec. Vyhrabal jsem jej z popela, ale nebyla to žádná sláva, protože pásovec byl celý zčernalý a uškvařený, takže nechutnal ani Suciovi. A že to bylo tak pokažené, vymýšlel jsem si, čím bych to napravil, a vzpomněl jsem si na brouky v lupenu. Rychle jsem je vytáhl z brašničky a nastrčil je Largovi pod nos, ale Largo se dal do smíchu a řekl, že ze všeho nejdříve sníme pašťiku. A opravdu jsme ji hned snědli a potom jsme si lehli do stínu a poslouchali, jak Smutná hlava uždibuje trávu. Poslouchali jsme, jak tráva pěkně vrže, a dívali jsme se na nebe a bylo nám všem dobře, protože jsme byli zase pohromadě.

LARGO SE DIVÍ, CO VŠECKO VÍM O PRALESE. ALE ZE SLAVNOSTNÍCH OHŇŮ NEBYLO NIC

Largo chtěl, aby si Smutná hlava odpočinula, a tak jsme zůstali přes noc na místě, které jsem pojmenoval Cedr u spáleného pásovce. Když slunce docela usnulo a všude bylo tma, začaly v lese houkat sovy a Sucio na ně štěkal. A když zavolal někde šakal nebo zakňoural ocelot, Largo hned vstal a připravil si pušku, protože se bál, aby mi zvířata neublížila. Ale já jsem věděl, že u ohně nemusíme mít strach, a klidně jsem spal, a Largo pak také klidně usnul, když viděl, že se ani trochu nebojím.

Hned ráno jsem šípem sestřelil zeleného papouška a uvařil jsem polévku v kotli, který s sebou Largo vozil v koženém ranci. A byl jsem rád, že jsem zase jednou mohl Largovi ukázat, co všechno umím.

Tady alespoň viděl, že jsem nepotřeboval pušku jako běloši, a přece jsem zastřelil papouška. Nepotřeboval jsem peníze, a přece jsme jedli polévku, která Largovi chutnala víc než paštika. Ó, polévka z papouška Largovi opravdu velmi chutnala, jenom ty brouky, které jsem do ní přidal, zrovna nechválil a všechny je vyházel z kotle. Já jsem se divil, proč takovou pochoutku zahazuje, ale Largo se smál a řekl, že, je mu těch broučků líto. Tak jsem zase já poznal, jaké má Largo dobré srdce. Poznal jsem to také podle toho, jak se trápil, když si všiml, že marně hledám Sucia. Ale naše trápení dlouho netrvalo, protože Sucio se najednou objevil zrovna na kraji houštiny, a já jsem hned uhádl, že se celou noc toulal po lese. Poznal jsem to, hned jak jsem se na Sucia podíval, neboť měl podrápaný čenich a natržené ucho. A že měl natržené ucho a že běžel rovnou k řece, aby si ochladil nos, musel jsem se mu dlouho smát. Bylo mi k smíchu, že Sucio doplatil na svou drzost. Mohl přece vědět, že nezkušený pes z tolderie bělochů nepatří mezi divoké kočky v pralese.

Když si Sucio trochu odpočinul, osedlali jsme Smutnou hlavu, sbalili všechny rance a jeli až k tolderii Zaballos-Cué, kde byl indiánský brod. Když se však Largo podíval na řeku a uviděl ošklivé kajmany jakaré, řekl, že ho do vody nikdo nedostane. Řekl to jenom žertem, ale nikdo by se nemohl divit, kdyby to byl myslil docela vážně, protože u sebe neměl talisman z kajmaních zubů. A když člověk nemá u sebe amulet, snadno se mu ve vodě přihodí něco zlého. Viděl jsem na vlastní oči míšence, kterého na kost ožraly ryby piráji, a Iwuhara mi kdysi vyprávěl, že nezkušenému lovcovi z indiánského kmene Toba ukousl kajman celou nohu. Ukousl mu ji u samého kolena, protože Indián u sebe neměl zázračný talisman. Ale já jsem měl v brašničce amulet z kajmaních zubů a nemusel jsem se ničeho bát. A že jsem měl těch zubů hodně, dal jsem jich několik také Largovi. Můj bílý bratr se tomu smál, ale já jsem navlékl zuby na červenou šňůrku a pověsil mu ji na krk. A Suciovi a Smutné hlavě jsem také pověsil na krk talismany a teprve potom jsme vstoupili do řeky. Vnořili jsme se do záludné vody a já jsem vedl Larga a Smutnou hlavu tak, že jsme byli za chvíli na druhém břehu v Chaku.

A když Largo sušil věci, do kterých nám natekla voda, povídali jsme si o tom, jak se bude náčelník Amaj divit, až nás uvidí. Ó, starý

Amaj jistě nebude chtít věřit, že jsem to opravdu já a že přivádím dobrého bratra.

A Emotonhea tomu také nebude věřit a všichni si budou myslet, že jsme jenom duchové. Ale potom už si to nebudou myslet, protože já promluvím a to, co řeknu, budou slyšet raději než zpěv nejkrásnějších ptáků.

Promluvím silným hlasem, aby to slyšely i sapanové stromy, které plakaly, když umíral statečný Rawatua. Ó, já určitě řeknu co nejsilnějším hlasem, že přivádím velkého bratra, který vysvobodí Balupa a Iwuharu. A jak to Emotonhea uslyší, začne tančit tanec radosti a náčelník Amaj dá zapálit slavnostní ohně a všichni budou veselí. A že budou všichni šťastni, budu se usmívat také já a budu si celou noc zpívat, protože zase uvidím své rodné Pilcomayo.

Largo pak začal rychle balit usušené pokrývky a košile a osedlal Smutnou hlavu, dřív než jsem mu mohl pomoci. Tak jsem alespoň poznal, jak se těší na naši tolderii, o které jsem tak hezky mluvil.

Potom jsme vjeli do pralesa, a Largo byl šťasten, když jsem mu

ukázal vřešťana, kterého by byl jinak ani neviděl, neboť opice se před námi schovávaly, dokud jsem na ně nezahoukal. A když jsem zahoukal, začaly vřeštět a házely na nás oříšky nebo ulámané větve. Házely nám je na hlavu a hubovaly, a Largo se tomu smál. Largo se vůbec často smál, ale když jsme potkali hroznýše, hned se celý zamračil. Mhouřil oči a radil mi, abych se ani nepohnul, dokud hada nezastřelí, ale já jsem dobře věděl, co má Indián udělat, když takovou potvoru uvidí. A že jsem to věděl, ulovil jsem všecko, co jsme potkali, i když jsem měl jenom nůž a tři šípy. Co chvíli jsem přinesl Largovi krásného korálovce nebo stepní zmiji jarará nebo velkou ještěrku tejú. Largo byl z toho celý pryč a pořád mi jenom děkoval a dělal si obrázky nebo si něco zapisoval do malé bílé knížky. Chtěl znát jména všech stromů, které nám překážely v cestě, chtěl znát hlasy všech ptáků, kteří nám létali nad hlavami, a tak jsem mu musil vyprávět o motýlech a o jedovatých pavoucích, o písečných blechách, které kladou lidem vajíčka za nehty, o tukanech s velkými oranžovými zobáky i o jaguárech, kteří vyhrabávají mrtvá těla z indiánských hrobů. A Largo poslouchal a divil se, co všecko znám, a říkal, že žádný běloch neumí o pralese mluvit tak krásně jako já. Ale nejlepší ze všeho bylo, když mi řekl: „Naučím tě malovat písmena a potom napíšeš všecko, co víš o pralese, a lidé to budou číst.“

Ó, kdyby byl Largo věděl, jak jsem ho měl rád za to, že se mu líbilo povídání o morčatech a o voňavých muškách! Kdyby byl věděl, jak jsem mu byl vděčen za to, že mi slíbil kouzelné dřívko, kterému běloši říkají tužka.

Chtěl jsem ještě slyšet o tom, jak budu chytrý, až budu umět psát, ale Largo najednou ztratil řeč, protože se před námi objevili dva Indiáni. Stáli u tlustého stromu samuhú, dívali se na nás a neříkali nic. Largo se na ně usmíval a já jsem zavýskl radostí a běžel jsem k nim, ale Sucio mě předběhl a oba je očichával. Zato já jsem je vůbec nemusel očichávat, protože jsem hned na první pohled poznal, že před námi stojí Etirak a Tukini. Ó, jak Etirakovi slušela suknice z pštrosích per! Jak krásné, dlouhé vlasy měl Tukini! Jak se asi Largo divil, když viděl jejich obrovské luky! Ale i když mým rudým bratrům tolik slušely jejich dlouhé vlasy a pštrosí pera a luky z cedrového dřeva, přece jsem se najednou zastavil a nemohl jsem

udělat ani krok. Nemohl jsem se ani pohnout, protože Etirak i Tukini se z ničeho nic obrátili ke mně zády a zmizeli v křovinách. Zmizeli a už se nevrátili, i když jsem za nimi křičel, že nejsem žádný duch a že přivádím Larga, který má srdce jako Indián.

Já myslím, že Largo měl opravdu srdce Indiána, neboť byl v té chvíli smutný zrovna jako já. Stál u Smutné hlavy, díval se na mne a neříkal nic. A já jsem také mlčel, protože jsem měl kámen v krku. Kdybych byl ten kámen chtěl někomu ukázat, nikdo by jej nebyl našel, ale já jsem opravdu cítil, jak strašně mě tlačí v krku. Zavřel jsem oči a obrátil jsem se, aby mi Largo neviděl do tváře, ale sotva jsem to udělal, dotklo se něco mých vlasů. Bylo to tak lehounké a krásné, jako když motýl přiletí ke květině a dotýká se jí jenom opatrně, aby jí neublížil. A že to bylo tak krásné, otevřel jsem oči a uviděl jsem Smutnou hlavu, která mě hladila svým měkkým nosem. Dýchala mi do vlasů a Largo se na mne usmíval, a já jsem dobře věděl, že on sám Smutné hlavě poradil, aby mě pohladila. Poznal jsem mu to na očích a měl jsem z toho takovou radost, že jsem objal Smutnou hlavu kolem krku. Přitiskl jsem jí tvář na hladkou, teplou kůži a naráz jsem spolkl ošklivý kámen, který mě tlačil v hrdle. A když jsem jej spolkl, bylo mi hned lehčeji a mohl jsem zase promluvit. Mohl jsem konečně říci Largovi, jak je mi líto, že před námi Etirak a Tukini utekli jako před zlými nepřáteli. Ale Largo se tomu vůbec nedivil a řekl: „Jednali jako čestní muži a to jim nemůžeme zazlívát. Snad bys nechtěl, aby kvůli nám porušili slib mlčenlivosti? Obrátili se k tobě zády jenom kvůli mně. Jsem přece běloch...“

„Ó, ty vůbec nejsi běloch!“ řekl jsem Largovi, když už jsem neobjímal Smutnou hlavu. „Ty máš srdce jako Indián, a já to musím říci Amajovi. Musím mu to říci, aby si nemyslil, že jsem

zrovna takový jako Cahatara! Já bych se s ledajakým bělochem nesprávčil!“

Pak už jsme o tom nemluvili a jeli dál, až k samému Pilcomayu, a tak Largo alespoň uviděl, u jaké krásné řeky Indiáni Máká žijí. Ale i když poznal kraj, který se mi zdál ze všech nejkrásnější, i když viděl toldy, které vypadaly jako hnízdo mravenců, neměl z toho Largo zvláštní radost, protože všechno kolem nás najednou zkamenělo.

Amaj stál před námi a vůbec se neusmíval a neřikal, aby mladí lovci chytili na oslavu té chvíle nejrychlejšího jelena, ani neřekl dětem, aby od řeky přinesly želvy na polévku, a vůbec už se nezmínil o večerním ohni. Jenom před námi stál a díval se na nás a vypadal, jako by byl celý z kamene. Vypadal docela jako kamenný voják, kterého si Largo vyfotografoval v Asunciónu, jenomže neseděl na koni. A Emotonhea, Etirak, Tukini, Ciriguenei a všichni ostatní, ti také stáli před svými toldami a žádný z nich se ani nepohnul. Nepohnuli se ani psi, s kterými se chtěl Sucio spřátelit, ani ochočené opice a krotká morčata, jež držely ty nejmenší děti v náručí. Jediné, co se pohnulo, byly větve houštiny za Amajovými zády, když z pralesa vystoupili dva Indiáni, kteří nesli zabitého kance, napíchnutého na dlouhé tyči. Poznal jsem hned, že jsou to mladí lovci, kteří se vracejí z noční výpravy, ale nebylo mi nic platné, že jsem se na ně usmál, neboť i oni najednou zkameněli. Stáli u houštiny jako mrtvé stromy a zamračeně hleděli na Larga. Dívali se na něho jako na cizího a na mne se také dívali, jako by mě viděli poprvé, a mně to bylo líto, protože ještě nedávno chodili se mnou po pralesě a učili mě lovit medvídky koatí. A náčelník Amaj a Emotonhea a Tukini mě také měli rádi, a s Etirakem jsme si hrávali jako rodní bratři, ale teď neměli pro mne srdce. Neměli pro mne ani malé pousmáný, a to bylo tak smutné, že jsem zase ucítil obrovský kámen v krku. Kdybych byl běloch, byl bych se určitě rozplakal, ale já jsem Indián a věděl jsem, že nesmím udělat radost Zlému duchu. Neboť Zlý duch se vždycky směje, když vidí slzy. A že jsem si nemohl ani zaplakat, rostl mi ten kámen v krku a já jsem se div nezadusil. Ale i když to bylo tak těžké, že jsem skoro ani nedýchal, přece jsem nakonec vykřikl: „Togo není Cahatara! Togo není zbabělý jako pampový králík! Togo potkal bílého bratra, který má srdce jako Indián. A ten bílý bratr pomstí Rawatuu. Ó, Togo hned teď odejde s Largem a vezme Gardoví duši, dříve než třikrát vyjde slunce.“

Když jsem to všechno řekl, náčelníkova tvář se celá změnila, ale jinak se nikdo ani nepohnul. Ale i když se nikdo ani nepohnul, i když nikdo neřekl ani slovo, přece jsem viděl, jak se na mne všichni usmívají očima. A to bylo zrovna tolik, jako kdyby nás Amaj pozval

k večernímu ohni, na kterém by Tukini opékal divokého kance.

Largo si také všiml, že z tváří Indiánů najednou zmizely mraky, a byl zvědav, co všechno jsem jim řekl. Ale já jsem mu to vysvětlil, teprve když jsme byli daleko za tolderii. Teprve za dlouhou chvíli, když jsme se utábořili ve vavřínovém háji, řekl jsem Largovi: „Víš, proč se najednou oči všech tak krásně proměnily? To bylo tím, že jsem jim slíbil Garcíovu smrt.

Řekl jsem Amajovi, že pomstíme Rawatuu, dříve než třikrát vyjde slunce.“

Myslíl jsem, že Largo z toho bude mít zrovna takovou radost jako já, ale místo toho můj bílý bratr zesmutněla potom řekl:

„Jak jsi mohl Amajovi slíbit, že zabijeme Garcíu?“

„Ó, vždyť jsi sám řekl, že mi pomůžeš pomstít Rawatuu,“ chytil jsem Larga za nohu, která mu visela z hamaky. „Kdybys své slovo nedodržel, nesměl bych se už nikdy vrátit na Pilcomayo. A kdybych se nesměl vrátit do své tolderie, neviděl bych už nikdy, jak krásně kvetou stromy, a neslyšel bych už nikdy, jak krásně zpívají ptáci, a

všecko kolem mne by byla jenom hrozná, dlouhá noc.“

Když jsem Largoví tak pěkně řekl, jak velmi bych byl smuten, kdyby mě zklamal, ucítil jsem jeho ruku na své hlavě a slyšel jsem, jak zašeptal: „Slibuji ti, že udělám všecko, aby García už nikdy neublížil jedinému Indiánovi.“

Možná že Largo řekl ještě něco jiného, ale já už jsem na nic nečekal a skočil jsem k němu do hamaky. Skočil jsem mu rovnou na ramena a objal jsem ho, a Sucio také vylezl nahoru a začal Larga hladit tlapkou. A že jsme byli tak veselí a že jsme tolik dováděli, hamaka se najednou utrhla a my jsme spadli do trávy. Narazili jsme si přitom záda, ale nic nás to nemrzelo, protože v takové krásné chvíli nemá člověk čas myslet na bolest.

VÍTR, KTERÝ ROZDÁVÁ POHLAVKY, TOLDA, DO KTERÉ PRŠÍ, A KOHO JSME V NÍ POTKALI

Když zase vyšlo slunce, jeli jsme houštinou Tola až k řece Paraguay. Chvíli seděl na Smutné hlavě Largo, chvíli zase já, a tak jsme se střídali, jenom Suciovi se na koni nelíbilo a běhal raději po svých. Běhal po svých a nic mu nevadilo, že kopřivy pálily jako oheň a kaktusy píchaly jako nože. A že to nevadilo Suciovi, nevadilo to ani mně, ani Largovi, ani Smutné hlavě. Nemohlo by to pokazit náladu nikomu, kdo má rád prales, protože v houštině je krásně, když divoké ananasy kvetou a voní a když všude poletují mušky, které také voní. Ó, jak krásně voní mušky, které mlsají kvetoucí ananas!

Na břehu řeky Paraguay jsme se trochu pohádali kvůli kaj maním zubům, ale já jsem se na Larga nezlobil, jenom jsem se o něho bál. Bál jsem se, že mu ublíží piráji nebo kajmani, když si nechtěl navléknout na krk talisman, který dostal ode mne. Nešlo mi do hlavy, proč je tak umíněný, ale Largo se tomu smál a říkal, že mi chce dokázat, jak jsem pověřivý. Nakonec přeplaval řeku bez kajmaních zubů, a to mě trápilo. Ale za chvíli už mě to nesoužilo, protože Largo vylezl na druhý břeh, a když jsem si ho celého prohlédl, viděl jsem, že mu žádní ještěři ani ryby neublížili. Tak jsem alespoň poznal, že

Largo je odvážný, neboť Indián by bez talismanu nesmočil ve vodě ani prst u nohy.

Než jsme však usušili mokré věci, ukázalo se, že je přece dobré mít u sebe kajmaní zuby pro štěstí. Já nevím, jak se to stalo, protože jsem zrovna rozdělával oheň, ale najednou jsem uslyšel tři rány, a když jsem se ohlédl, viděl jsem, že Largo má v ruce revolver. A Sucio poskakoval a vztekle štěkal a před Largem tloukl do země ocasem velký kajman jakaré. Largo se k němu ještě jednou naklonil a vystřelil a teprve potom řekl: „Málem by nám byl sežral Sucia. Nedivil bych se, kdyby to udělal ve vodě. Ale na břehu?!“

Šel jsem k Largovi a podíval jsem se na kajmana, který mu poslušně ležel u nohou. Nemusil jsem ani dlouho přemýšlet a už jsem řekl: „Kdybych se pořádně rozhlédl, jistě bych tady na břehu našel hnízdo a v tom hnízdě by byla kajmaní vejce. Povídám ti, že to byla samice a že měla strach o své hnízdo. Proto nás chtěla odehnat. Tady alespoň vidíš, že kajmani číhají za každým balvanem a že je dobré mít u sebe talisman.“

Largo však řekl, že má u sebe raději dobrý revolver, a vyfotografoval mě, zrovna když jsem obrátil kajmana na záda a rozřízl mu kůži na břicho. Já jsem nevěděl, jak bych Largovi vysvětlil, že mezi indiánským talismanem a revolverem bělochů je velký rozdíl, a tak jsem raději mlčel. Ale mlčel jsem jenom chvíli, neboť hned, jak jsem rozřízl kajmanovi břicho, zeptal jsem se Larga: „Budeš chtít k obědu kajmaní ocas nebo střeva?“

Largo mi vůbec neodpověděl, jenom se na mne podíval, jako kdybych ho byl něčím praštil. A že se na mne tak podíval, řekl jsem ještě: „Ani nevíš, jak si pochutnáš!“

A nebyla to žádná lež, protože když jsem opekl na ohni kusy bílého masa z kajmaního ocasu, Largo se dlouho olizoval a potom řekl: „Ode dneška ať tě ani nenapadne zahánět kajmany nějakým talismanem. Jak nějakého uvidím, bude náš! A ty mě naučíš dělat takové výborné kajmaní pečené!“

Tak se Largo alespoň přesvědčil, že se vyznám ve vaření jako nikdo jiný. Nakonec mi podal ještě dobrý suchar a řekl: „Může si chudý cestovatel přát lepšího společníka? Co bych si bez tebe počal?“

Ó, jak jsem byl šťasten, když Largo řekl: „Budeš-li chtít, procestujeme spolu celou Paraguay, a všechny rostliny, které nasbíráme, a všechna zvířata, která ulovíme, pošleme do Prahy. Pošleme tam také obrázky paraguayských vesnic a měst, aby české děti poznaly, jak zajímavá je země, která kdysi patřila jenom Indiánům.“

Když Largo mluvil o tom, co všechno dobrého vykonáme, přiletěl žlutý vrabec a posadil se Smutné hlavě na záda. Posadil se na ni a vybíral jí broučky ze srsti. A my jsme se smáli, protože bylo hezké vidět vrabce, který se vozí na koni. Ale potom Largo řekl, že je čas, abychom jeli dál, a opravdu jsme se vydali na cestu k Emboscadě, dřív než Sucio spořádal všechna kajmaní střeva.

Projeli jsme malým lesem, který byl dobrý leda pro ještěrky, a když jsme se octli na rovné pampě, všiml jsem si, že se tráva začíná třást strachy a květinám že také není do smíchu. A hned jsem řekl Largovi, že se na nás žene bouře, která je horší než hejno rozvzteklých supů. Largo se podíval na oblohu a potom na slunce

a jistě mi uvěřil, neboť si udělal uzel na řemínku pod bradou, aby mu neuletělo sombrero, které měl na hlavě. Však už také hejno těch neviditelných ptáků bylo nad námi a Sucio začal výt jako šakal. Začal kňučet a nakonec se stočil do klubička, protože mu vítr házel do očí písek a hlínu a ulámané větvičky, Largoovi a mně házel vítr do očí také hlínu a vůbec to vypadalo, jako když nás pohlavkuje někdo, kdo má velkou sílu. A že to bylo tak zlé, poručil Largo Smutné hlavě, aby si lehla na zem, a když to udělala, schovali jsme se za ni. Largo mi přitom něco říkal, ale já jsem ho neslyšel, protože vítr sám velmi křičel a všude bylo plno prachu.

Když hejno rozvzteklených ptáků přeletělo, tráva a keře se zase narovnaly a my jsme také vstali. Ale sotva jsme vstali, začalo najednou pršet. Já říkám, že pršelo, ale vlastně na nás padala voda z nebeské řeky. Ale bylo mi už veseleji, neboť žádný Indián se nebojí vody, která padá z nebe. Largo a Smutná hlava a Sucio, ti se také nebáli, a tak jsme zase ujížděli blíž Emboscadě.

Largo mě posadil na Smutnou hlavu, sám také vyskočil do sedla, ale než to udělal, přikryli jsme se oba velkými šátky, pod které se nedostala ani kapka vody. A potom jsme jeli tak dlouho, dokud jsme neuviděli rančo, které stálo v palmovém háji před Emboscadou.

Bylo celé ze dřeva a střechu mělo z dlouhé indiánské trávy a každý mohl už z dálky vidět, že ta střecha je samá díra. Ale i když střecha byla tak chatrná, Largo přece řekl, že se v tom ranču schováme před deštěm. A opravdu jsme hned seskočili z koně a vešli jsme dovnitř. Já říkám, že jsme šli dovnitř, ale vlastně jsem zůstal stát u dveří, neboť Indián musí být opatrný i za bílého dne, zvláště v kraji bělochů. Tentokrát mě však nikdo nevyháněl, protože rančo bylo docela prázdné. A že bylo opuštěné, schovali jsme se všichni uvnitř, až na Smutnou hlavu, která se do ranča nevešla.

Largo rozdělal uprostřed toldy malý ohýnek, abychom se trochu ohřáli, ale sotva jsme se posadili, uslyšeli jsme najednou bubnování koňských kopyt. A než jsme se mohli podívat, kdo přijíždí, objevil se ve dveřích Ospalý bobr.

„Opičko skákává!“ řekl Ospalý bobr, když nás uviděl, „to jsou k nám hosti! Togo, kde jsi vyměnil Cahataru za toho dlouhána?“

Já jsem se smál, ale nic jsem neříkal, jenom jsem se díval, jak

Ospalý bobr podává ruku Largovi a jak se na sebe usmívají. Ospalý bobr se Largovi jistě líbil, neboť měl hezkou holou hlavu, chlupatou bradu a tlapy jako tygr. Kdyby byl chtěl Ospalý bobr pohladit Larga po vlasech, byl by se musel hodně natáhnout, ale i když byl o celou hlavu menší, unesl na zádech zabitého tapíra, a to hned tak nikdo nedokáže. Largo by byl jistě také unesl na ramenou zabitého tapíra nebo jelena, ale to bylo něco jiného, neboť Largo byl velký a silný, a každý to mohl poznat na první pohled.

Když Ospalý bobr podal ruku Largovi, popadl mě za vlasy a řekl: „Vsázím se s tebou o tři opičí ocasy, že mi to neoplatíš!“ A já jsem mu to opravdu neoplatil, protože neměl na hlavě ani chlup. Ale i když Ospalý bobr neměl na hlavě ani vlas, nechtěl, abych mu to zůstal dlužen, a musel jsem ho pořádně zatahat za bradu. Largo se tomu smál, a já jsem byl rád, že na vlastní oči vidí, jak dobře si s Ospalým bobrem rozumíme. Někdo by si mohl myslit, že jsem měl mít na Ospalého bobra zlost, když jsme vlastně kvůli němu museli odejít z tolderie na Pilcomayu, ale to by nebylo správné. Nebylo by to spravedlivé, protože Ospalý bobr za nic nemohl a nikdy Indiánům neublížoval.

Potom Ospalý bobr odstrojil svého koně, který se jmenoval Loko. Já bych takové jméno nedal ani pošlému kajmanovi, protože „loko“ se říká každému, kdo je blázen, ale Ospalý bobr tvrdil, že jeho kůň si nic jiného nezaslouží. Řekl, že jeho Loko je skutečně potrhlý, jankovitý kůň a že mu to jméno docela sluší.

Largo pomáhal Ospalému bobrovi nosit dovnitř balíky čerstvě ulovených kožišin a celý přitom promokl. Já jsem jim také trochu pomáhal, a že jsme byli všichni samá voda, museli jsme nakonec udělat větší oheň a pěkně se osušit.

Sucio byl také celý mokrý a urousaný, ale ani ho nenapadlo, aby si s námi lehl k ohni a trochu se zahřál. Neměl na to čas, protože kožišiny, které Ospalý bobr přivezl, voněly tak krásně, že je Sucio musel všechny důkladně očichat. Zrovna když Sucio olizoval ranec s bobřími kožišinami, začal se Largo vyptávat na Garcíu a tak alespoň poznal, že jsem ho v ničem neobelhal. Neboť Ospalý bobr sám řekl, že García má na svědomí mnoho Inidánů, které pochytil v lesích a odvedl na bavlníkové plantáže pana Dumonta. A potom ještě řekl,

aby byl Largo opatrný a ničeho si nevšímal, protože García je chytrý a zlý jako had. Je tak chytrý, že si o něm každý myslí to nejlepší, a náčelník strážníků v Emboscadě nikomu nedovolí, aby Garcíovi ublížil.

Když to Largo slyšel, zčervenaly mu obě tváře, a já jsem poznal, že se zlobí. A za chvíli to poznal i Ospalý bobr, neboť Largo vstal, přelomil silnou větev, hodil ji do ohně a řekl změněným hlasem: „Radíte mi k opatrnosti, místo abyste mi nabídl pomoc! Půjdu hned zítra ke Garcíovi. A nevzdám se, dokud ho nedostanu za mříže!“

Někdo by si mohl myslit, že se Ospalý bobr rozhněval, když to uslyšel, ale tak to vůbec nebylo. Ospalý bobr se dal do smíchu, potom vytáhl velké cigáro a řekl: „Opičko skákavá! Teď věřím, že jste v Paraguayi teprve několik dní. Však až se setkáme později, budete mluvit jinak!“

LARGO JEDE KE GARCÍOVI, ALE NECHCE SI VZÍT PUŠKU. OSPALÝ BOBR MÁ STRACH, ABY SI NEPOPÁLIL PRSTY

Do rána přestalo pršet. Nespadla již ani kapka vody, ale všude kolem toldy bylo plno bláta. A že byla všude mokrá hlína, uviděl jsem čerstvé stopy člověka, který musel být u našeho ranča, když jsme ještě spali. Všiml jsem si jich hned, jakmile jsem vyběhl z toldy, abych se podíval na Smutnou hlavu a na Loka. Largo a Ospalý bobr je také viděli, ale oba řekli, že to není nic zajímavého, že snad se chtěl nějaký chudý míšenec v ranču schovat. Já jsem si však stopy důkladně prohlédl a šel jsem za nimi až k lesu, kde najednou docela zmizely v kapradí. A když jsem se vrátil do ranča, řekl jsem Largovi: „Ty myslíš, že neumím přečíst, co je napsáno v blátě a trávě? Ó, mne hned tak někdo nesplete! To není stopa míšence, který je tak chudý, že nemá ani na střevíce. Podle mne tady byl dnes v noci Indián. Míšenec je těžký jako tapír, ale Indián chodí jako duch. Podívej se na ty prsty! Vidíš, jak je ta šlápěj lehká u paty?“

Když jsem to Largovi tak dobře vysvětlil, dal se Ospalý bobr do

smíchu a řekl: „Tapír nebo Indián, nám je to jedno. Nemůžeme přece lidem zakazovat, aby chodili, kudy je napadne. Teď se konečně posad' a vypij čaj! Largo si na něm dal zvlášť záležet.“

Já jsem se opravdu posadil k ohni a pil jsem teplé maté, které Largo uvařil, ale musel jsem pořád myslet na otisky těch bosých nohou v blátě. A Largo asi také neměl klid, protože se zničehonic zeptal: „Myslíš, že Sucio nemá nos? Nebo se zase celou noc někde toulal?“

Ó, jak jsem byl rád, že o tom Largo začal mluvit! Neboť kdyby byl sám nezačal, byl bych si všechno ostatní nechal pro sebe. Ale že byl tak zvědavý, mohl jsem říci: „Tady alespoň vidíš, že mám pravdu. Kdyby nás byl v noci navštívil běloch nebo míšenec, Sucio by ho ucítil a všechny by nás probudil. Ale Indián rozumí psí řeči, a proto mohl Suciovi poručit, aby mlčel.“

Zrovna když jsem říkal, že Indián rozumí psí řeči, položil mi Sucio pracku na koleno, a tak Largo zase poznal, že říkám pravdu. Ospalý bobr se tomu smál, ale já jsem se na něho nezlobil, protože jsem už dávno věděl, že běloši se v takových věcech nevyznají.

A potom přišla chvíle, na kterou jsem se už dávno těšil. Largo vstal od ohně, očistil si jezdecké kalhoty a řekl: „Myslím, že je čas, abychom se podívali na pana Garcíu.“ Zároveň začal něco hledat v největším koženém ranci, kam včera schoval pušku, aby na ni nepršelo, a já jsem byl radostí celý pryč, když jsem si představil, jak se García té železné kulovnice poleká. Ale potom už jsem se tolik neradoval, protože místo pušky vytáhl Largo z rance věc, která se jmenuje hřeben, a řekl, že mě musí pořádně učesat. Řekl, že nechce, abych vypadal jako divoký, nehleděný stromeček, když jedeme na návštěvu, o které se bude mluvit v novinách. A opravdu mě hned začal česat, a to bylo horší, než když mě číšník u Najedeného tygra tahal za vlasy. Ó, já myslím, že to byla nejhorší ze všech bolestí, které jsem znal, ale držel jsem a nic jsem neříkal, aby si snad Largo nemyslel, že jsem zbabělý. Ale i když jsem mlčel, měl jsem čím dál tím větší zlost na Garcíu, kvůli kterému Largo ten hřeben vytáhl. A že jsem měl takovou zlost, řekl jsem nakonec Largoví: „Slib mi, že Garcíu zastřelíš, hned jak ho uvidíš.“

Ospalý bobr se tomu smál, hladil si holou hlavu a pořád jenom

říkal, že si musí pořídit také takový krásný hřeben. A já jsem se dal do smíchu, protože jsem věděl, jak to Ospalý bobr myslí.

Potom jsme konečně osedlali Smutnou hlavu a jeli jsme ke Garcíovi. Ospalý bobr a Loko nás provázeli, ale u velké pomerančovníkové zahrady zůstali stát. Zastavili se a Ospalý bobr řekl, že teď, když víme, kde García bydlí, může se vrátit a počkat na nás ve své toldě. A opravdu hned obrátil koně a ujížděl pryč, jako kdyby ho pronásledoval houf strážníků. Largo se za ním díval a potom řekl: „Nechce si popálit prsty. A takových je většina.“

Já jsem nevěděl, proč Largo mluví o popálených prstech, ale na nic jsem se neptal, protože jsme najednou stáli před dřevěnou toldou, kolem které byly na stromech samé pomeranče a mandarínky. Largo uvázel Smutnou hlavu k jednomu oranžovníku a potom zatleskal. Plácl si několikrát do dlaní, a já jsem se tomu nedivil, protože všichni běloši v Paraguai vždycky zatleskají, než vejdou do cizího domu. Ale i když Largo tleskal, jako když chce holýma rukama rozbít kokosový ořech, z dřevěné toldy se neozval ani hlásek. A že se nikdo neozval ani neukázal, šel Largo rovnou dovnitř, a já jsem se plížil opatrně za ním. Krčil jsem se a držel jsem Sucia za chlupy na krku, aby snad na Garcíu neskočil a neroztrhal ho, dřív než s ním Largo promluví. Já říkám, že jsem Sucia držel, aby neskočil na Garcíu, ale vlastně... vlastně to bylo docela jinak. Držel jsem se ho, protože jsem najednou dostal strach a třásla se mi kolena. Ale i když mé srdce navštívil strach, nemůže se tomu nikdo divit, protože já... já jsem přece nejlépe sám věděl, co García dokáže! Ó, jak jsem v té chvíli miloval Larga, který se ani trochu nebál, přestože už také věděl, že García je vrah.

V toldě ležel na ovčích kožišinách hubený běloch a každý mohl snadno poznat, že je to s ním zlé. Hned vedle něho klečela smutná seňora, a já jsem věděl, že se modlí, neboť v městě jsem vídal hodně bělochů, kteří to také dělali, když jim někdo stonal. Largo se zastavil u dveří a tiše pozdravil, ale nikdo si nás ani nevšiml. Teprve když pozdravil silnějším hlasem, přestala se smutná seňora modlit a ohlédla se. Podívala se na Larga a potom na mne a najednou vykřikla: „Indio! Indio!“ Polekal jsem se a chtěl jsem utéci, ale neudělal jsem to, protože nemocný běloch zrovna zvedl hlavu, a já

jsem poznal, že je to García. Poznal jsem hned, že je to běloch, který zastřelil Rawatuu, a zle jsem se na něho zamračil.

García se na mne asi také upamatoval, neboť najednou vytřeštil oči a zanařikal: „Indio! Indio!“ Myslil jsem, že dostal ze mne strach a že se na místě rozpláče, ale to byl omyl, neboť García se místo pláče zvedl a natáhl ruku po dlouhé, ostré mačetě, která visela na zdi. Ale sotva se pozvedl, spadl najednou na zem a potom se už ani nepohnul.

Když smutná seňora viděla, co se stalo, přiskočila ke Garcíovi a podívala se mu do očí. Podívala se na něho, a jistě hned poznala, že za ním přišla černá smrt, neboť začala křičet: „Vy jste ho zabili! Vy jste ho zabili!“ A Sucio začal výt hrozněji než smutná seňora.

Largo stál nad Garcíou a neřikal nic, jenom se na něho díval. A že stál tak blízko, smutná seňora ho uhodila do tváře a ještě jednou vykřikla. „Vy jste ho zabili! Vy jste ho zabili!“ Kdyby byl Largo vzal seňoru do jediné ruky a zmáčkl ji, byla by jistě v tu chvíli umřela, ale můj bílý bratr se ani nepohnul, a to se mi líbilo. Byl jsem rád, že se té uplakané seňory ani nedotkl, protože kdyby to udělal, bylo by to,

jako když jaguár zápasí s myškou. Já mluvím o myšce, ale ta smutná seňora byla vlastně horší než divoká kočka, neboť znenadání přiskočila i ke mně a udeřila mě pěstí do tváře. Uhodila mě a velmi přitom křičela a já jsem nevěděl, co mám dělat. A že jsem byl tak bezradný, skočil jsem ke dveřím a utíkal k Smutné hlavě.

Za chvíli přiběhl také Largo a rychle Smutnou hlavu odvázal.

A zrovna když jsme odjížděli, vyběhla seňora za námi a hodila po nás mačetou, která div nezabila Sucia. Já jsem chtěl ten krásný tesák zvednout a schovat si jej jako památku na Garcíovu smrt, ale Largo právě pobídl Smutnou hlavu do takového trysku, že už jsem nemohl seskočit. Přikrčil jsem se tedy v sedle a objal zezadu Larga, abych v té rychlosti nespádl. Largo se také naklonil dopředu a Smutná hlava natáhla krk, aby mohla běžet ještě rychleji, a slunce nám svítilo na cestu a pomeranče na stromech byly jako ze zlata. Ó, jak těžko se asi Garcíovi umíralo, když slunce tolik svítilo, pomeranče byly jako ze zlata a ptáci krásně zpívali!

JAK LARGO POZNAL, ŽE MÁM LEPŠÍ UŠI NEŽ BĚLOŠI. OPICÍM PRŠÍ DO NOSU

Když jsme se vrátili do děravé toldy, viděli jsme, jak Ospalý bobr suší vlhké kůže ve stínu mangovníků. Sucio k němu hned běžel a dělal, jako by mu chtěl pomoci, ale nakonec si odnesl jednu liščí kožišinu za toldu a začal ji trhat na malé kousky. Ospalý bobr si toho hned nevšiml, protože mu Largo zrovna vyprávěl o Gardově smrti a o smutné señoře, ale potom se přece ohlédl a hodil po Suciovi svým krásným sombreroem. Byl to klobouk upletený z palmových listů, právě takový, jaký nosil i Largo. Kdyby někdo hodil po mně takovým sombreroem, opatrně bych je zvedl, abych mu neublížil, ale Sucio těm věcem nerozuměl a hned se do klobouku zakousl. Hrál si se sombreroem, jako by to byla nějaká lesní koroptev, kterou musí zadávit, a přinesl je Ospalému bobrovi, teprve když bylo pořádně zmačkané. Ale i když bylo celé pohmožděné, Ospalý bobr se tomu smál a tak jsem alespoň poznal, že má dobré srdce. Já už jsem dávno

věděl, že Ospalý bobr je hodný běloch, ale že by neublížil ani psu, který to zasluhuje, to jsem nečekal. Chtěl jsem mu udělat radost, abych ho za ten dobrý skutek nějak odměnil, a zeptal jsem se ho: „Máš rád sušené housenky?“

Jak to Ospalý bobr uslyšel, zakoulel očima a zamlaskal: „Housenky? Sem s nimi! Ale aby byly pěkně šťavnaté!“

Byl jsem rád, že se Ospalý bobr tvářil tak nedočkavě, a odběhl jsem do lesa, kde jsem nasbíral ty nejchutnější brouky. Ale když jsem se vrátil, Ospalý bobr se zasmál a hodil tu pochoutku Suciovi. A ke všemu ještě řekl: „Opičko skákává! Že se nestydíš! Ani pes k tomu nečichne. A já bych to měl jíst?“

Nevěděl jsem, co si mám o tom myslit, ale když jsem viděl, jak se Largo směje, schválně jsem řekl: „Žádný běloch neví, co je dobré. Ale já to vím a hned teď vyhrabu ze země žížaly a na těch si pochutnám.“

Když Ospalý bobr uslyšel o žížalách, popadl kulovnici a řekl: „Víš, co dělám s požírači červů? Střílím je na potkání. Zrovna tamhle visí medvídek koatí a mravenečnick. Co mi udělali? Nic, zhola nic. Nic víc, než že se nažrali mravenců a brouků, až jim břicha pukala. A tebe odstřelím právě tak. Já ti dám housenky! Já ti dám žížaly!“

Largo se pořád ještě smál, ale Ospalý bobr kroutil očima a dělal na mne takové obličejy, že jsem se ho polekal. Dostal jsem takový strach, že jsem vyskočil na nejbližší mangovník a vyšplhal se až k samé špičce. Ale i když jsem se vyšplhal tak vysoko, nebylo mi to nic platné, protože Ospalý bobr stejně vystřelil a zavolal na mne: „Tak co? Přestaneš s těmi červy?“ Já jsem se díval, jak padají ze stromů dva prostřelené listy, a pro jistotu jsem chtěl říci, že s těmi Červy přestanu, ale místo toho jsem vyhrkl: „Vidíš, co jsi udělal? Prostřelil jsi dno nebeské řeky a teď zmokneme.“ Nemohl jsem říci nic jiného, protože v tu chvíli opravdu začalo pršet, ačkoli ještě nedávno tak krásně svítilo slunce. Ale Ospalý bobr stejně ještě jednou vystřelil, a teprve potom mi Largo poručil, abych slezl dolů, a když jsem to udělal, schovali jsme se a opékali na ohni bažanta, kterého ulovil Ospalý bobr. A že jsme neměli nic jiného na práci, vyprávěl mi Largo hezké pohádky o žhavém slunci a o zeměkouli, která poletuje jen tak ve vzduchu, a nakonec řekl, že na nebi není

žádná řeka s děravým dnem. A když to řekl, začal mluvit o tom, jak se voda zahřívá a vypařuje a jak potom padá lidem na hlavy v podobě deště, ale já jsem nevěděl, jak to vlastně myslí, a proto jsem ukázal na Bobrovu pušku: „Ty myslíš, že jsem na vlastní oči neviděl, jak Ospalý bobr střílel do nebe? A hned jak vystřílel, začalo pršet.“

Ospalý bobr se dal do smíchu a Largo mi začal zase vyprávět nějakou bělošskou pohádku o bouřkách, ale já jsem ho neposlouchal, protože najednou někdo zahoukal v lese, u kterého se krčila Smutná hlava.

Bylo to, jako když troubí tukan, ale Ospalý bobr řekl, že slyší houkat opice. Řekl, že opice vždycky houkají, když prší, ale to není pravda. Opice někdy vřeští, ale dělají to jenom proto, aby Indiáni poznali, že se blíží bouře. A když už je bouře nad pralesem, opice ani nemuknou, protože jim prší do nosu. Já jsem to všechno dobře věděl, ale Largoví a Ospalému bobrovi jsem nic neřekl, neboť jsem neměl čas poučovat bělochy o zvířatech. Neměl jsem vůbec na nic čas, protože jsem musel dávat pozor na to volání v lese. Naslouchal jsem větru jako lovec, který našel stopu jaguára, a brzo jsem poznal, že nehoukají opice, ani sovy, ani tukani, a beze slova jsem vyběhl z ranča. Utíkal jsem rovnou do lesa a neohlédl jsem se, ani když za mnou Largo volal.

Hned na kraji lesa jsem vyplašil sovu čoró a ta mi zle vynadala, ale já jsem si toho nevšímal, protože jsem tolik pospíchal. Nevšímal jsem si ani jahod, po kterých jsem šlapal, ačkoli jinak jejím raději než Largovu paštiku. A že jsem se s ničím nezdržoval, byl jsem za chvíli v houštině, odkud se ozývalo houkání. Já řeknu za chvíli, ale kdyby měl tu dálku uběhnout některý běloch z města, měl by z toho suchý jazyk. Měl by suchý jazyk a zpoceně čelo a slabá kolena, ale pro mne to nic nebylo, neboť když Indián běží za hlasem svých bratří, necítí únavu ani bolest.

Když už jsem byl docela blízko, schoval jsem se za křoví, ale to bylo zbytečné, protože Emotonhea není běloch. A Etirak a Tukini, ti také mají lepší uši než běloši. Ó, kdyby Etirak nepoznal, že se k němu v noci někdo přiblížil, nesměl by už nikdy nosit rádcovské odznaky. Ale Etirak je bude stále nosit, protože ho nikdo neošidí, ani když šeptá vítr a bubnuje dešť. Sotva mě Tukini vytáhl z křoví jako

zajíce, vysmáli se mi, že jsem je chtěl postrašit, a Emotonhea řekl, že na mne mohou promluvit, jestliže jsem sám. Kdybych však přivedl i Larga nebo jiného bělocha, nesměli by na mne ani pohlédnout. Z toho jsem se dovтіpil, že Emotonhea ještě neví, co se stalo s Garcíou. A rychle jsem jim řekl, že García zemřel před očima mého bílého bratra Larga. Vyprávěl jsem všecko, co jsem viděl a slyšel, a řekl jsem také, jak po nás ta smutná seňora hodila mačetou.

Když jsem to všecko dovyprávěl, chtěl Emotonhea, abych mu ukázal toldu, v které García umřel, a já jsem tam hned své rudé bratry zavedl. Zavedl jsem je až k pomerančovnickové zahradě, neboť slunce už dávno spalo a všude bylo tma. A že byla černá noc, nemuseli jsme se bát bělochů a Emotonhea mohl zahrabat v zahradě hlavu jedovatého hada. Ale než ji docela zahrabal, mumlal tiše zaklínadla, aby Garcíova duše zabloudila na pustou savanu, kde není co jíst a pít a kde se prohánějí jenom samí jedovatí hadi.

Potom jsme se vrátili do lesa a schovali jsme se v dutém stromě, aby na nás nepršelo. A když jsme se schovali před deštěm, uslyšel jsem, jak někde u laguny kuňkají žáby a chrochtají divocí vepři, ale ani mě nenapadlo, abych jim naslouchal. Nenapadlo mě to, protože jsem měl uši jen pro své bratry, kteří mi vyprávěli o tom, jak je náčelník Amaj poslal za Largem a za mnou, když jsme odjeli z tolderie na Pilcomayu. Vyslal je za námi, aby se přesvědčil, zda jsem mluvil pravdu, když jsem řekl, že Largo pomstí Rawatuu. A zároveň jim poručil, aby se nás zastali, kdyby nám běloši chtěli ublížit. Tak jsem alespoň poznal, jak záleží Amajovi na tom, aby se mi nic špatného nestalo. Měl jsem z toho takovou radost, že se mi ani nechtělo spát, a stále jsem si jenom přál, aby mi Etirak vyprávěl o krásném Pilcomayu. A Etirak vyprávěl a já jsem mu naslouchal, a tak jsem se dověděl, že jeleni teď nechodí pít k řece, nýbrž k malé laguně v houštině Tola, a posledního jaguára že ulovil statečný Tukini v bambusovém houští Opičího lesa.

Ó, jak bylo krásné sedět v dutém stromě a slyšet zase jednou hlas moudrého Etiraka! Jak se mé srdce usmívalo, když jsem cítil, že mě zase mají rádi jako svého věrného bratra, který smí slyšet o všem, co se děje v tolderii.

Byli bychom si povídali ještě dlouhou dobu, ale najednou jsme

zaslechli pokřik lelka urutao, a když jsme jej uslyšeli, bylo už docela světlo a z deště nezůstala ani kapička. A že už bylo ráno, vydali jsme se do děravé toldy, aby mohl Emotonhea promluvit také s Ospalým bobrem a s Largem jako s věrnými přáteli.

Largo zrovna běhal kolem ranča a rozhazoval rukama a stále něco říkal Ospalému bobrovi. Já jsem si myslel, že mě asi hledají, a smál jsem se, jak se budou divit, až poznají, koho jsem jim přivedl. A nemýlil jsem se, neboť když nás Largo uviděl, byl z toho celý pryč. Hned ke mně běžel a popadl mě za obě ruce a vyčítal mi, že jsem od něho utekl. A Ospalý bobr byl také celý proměněný, když poznal, že se vracím s Tukinim a Emotonheou a s Etirakem, které viděl naposled v naší tolderii v Chaku.

Largo na nic nečekal a hned otevřel kožené brašny a rance a rozdál nám všecko, co měl dobrého. Tak jsem alespoň poznal, jak si Indiánů váží, a ze všeho nejdříve jsem mu prozradil, čím to byly stopy, kvůli kterým jsme se včera ráno hádali. Prozradil jsem, že to byly šlépěje chytrého Tukiniho, který se umí plížit nejlépe ze všech indiánských lovců. A když jsem to řekl, chtěl Largo vědět, proč se za námi Tukini plížil jako zloděj, ale já jsem mu Vysvětlil, že včera ráno García ještě žil a žádný Indián kmene Máká nesměl na nás promluvit. Nesměl na nás promluvit ani Tukini, a proto zase tiše odešel, když viděl, že klidně spíme a že nám nikdo neubližuje. Ale když jsme se vrátili z Garcíovy toldy a Ospalý bobr začal na mne střílet kvůli těm housenkám, polekali se moji bratři, že jsem v nebezpečí, a dávali mi znamení houkáním. Přivolávali mě, neboť nevěděli, že Ospalý bobr jenom žertuje a že mě vůbec nechce zastřelit.

Když jsem to všecko pověděl, daroval Largo Tukinimu nůž a Emotonhea dostal od Ospalého bobra krásné zrcátko. A že to byly věci, které se všem líbily, vytáhl najednou Emotonhea z brašničky zázračné talismany. Potom ukázal slunci dvě bambusové rourky plné tygřích zubů a chvíli nad nimi čaroval. Když odříkal všecka zaklínadla, která znal, podal jeden amulet Largovi, druhý Ospalému bobrovi. A ke všemu ještě řekl, že teď se nemusí Largo ani Ospalý bobr bát žádného jaguára, dokonce ani takového, kterému přestali chutnat jeleni a ryby a který číhá jenom na lidi.

Largo neuměl mluvit řečí Indiánů Máká, ale já jsem mu to všechno vysvětlil a Ospalý bobr k tomu přikyvoval, neboť věděl, že nic nepřekrucuji a že jsem nevynechal ani slovíčko. Když Largo poznal, jaký dostal vzácný talisman, začal Emotonheovi děkovat a podaroval všechny mé bratry barevnými korálky.

Potom jsme se všichni posadili pod velký mangovník, aby nám nebylo horko, a Largo si nás vyfotografoval. Já říkám, že si nás všechny vyfotografoval, ale to nebylo jenom tak, neboť Largo chtěl mít na obrázku každého Indiána zvlášť a potom zase celý houf najednou. A že toho tolik chtěl, trvalo dlouho, než byl s obrázky hotov, a nakonec mi řekl, abych ho vyfotografoval, jak drží kolem krku Emotonheu a Ospalého bobra. Já jsem poslechl a šel jsem k černé krabici, která stála na třech tenkých nohách, ale sotva se na mne podívalo její velké skleněné oko, dostal jsem strach. Dostal jsem takový strach, že se mi třásla ruka, když jsem měl stisknout tenkého černého hada, který měl lesklý jazýček.

Largo se tomu smál a Ospalý bobr se také kuckal smíchy a vůbec byli jenom samý žert, jako by jim nešlo do hlavy, že se té obyčejné věci bojím. Ale jsou snad přístroje bělochů nějaké obyčejné věci? Podle mne jsou to záhadné příšery, kterým se každý chytrý Indián raději zdaleka vyhne. Ó, co mi dalo práce, než jsem sebral všechny své síly a stiskl jazýček, který mi předtím Largo ukázal. Ale sotva jsem to udělal, začala krabice hrozivě vrčet a já jsem od ní utekl. Běžel jsem k Etirakovi a ohlédl jsem se, teprve když Largo schoval to černé strašidlo do brašny. A když je schoval, podíval se Emotonhea na slunce a řekl, že je čas, aby se vrátil do pralesa. Etirak a Tukini také řekli, že stíny stromů jim ukazují, aby se obrátili k pralesu, a opravdu hned odešli. Ale než se dali na pochod, rozloučili se s námi jako s dobrými bratry a Emotonhea řekl, že všichni Indiáni Máká budou bloudit po lesích i kolem bílých měst, dokud nenajdou stopy věrného Balupa a statečného Iwuhary, které zlí běloši odvěkli do zajetí.

LARGO SE OPRAVDU NIKOHO NEBOJÍ A OSPALÝ BOBR JE TAKÉ DOBRÝ BRATR

Když už nebylo Emotonheu vidět, chtěl jsem hned osedlat Smutnou hlavu a pověsit jí na záda všechny rance a vydat se do naší tolderie v Chaku, ale Largo měl jiný nápad. Řekl, že raději doprovodíme Ospalého bobra, který jede na farmu Olivares za řeku Piribebui, kde bude lovit jaguáry, oceloty a pumy. Bude je střílet hlava nehlava, protože jaguáři zabíjejí malá telátka a hřibátka a staré krávy a kobyly jsou z toho smutné. A že jsou z toho smutní i běloši, kterým ta telátka patří, vzkázali Ospalému bobrovi, aby přišel na Olivares postřílet všechny divoké kočky. Largo pak ještě řekl, že za řekou Piribebui se možná dozvíme něco o Balupovi a o jiných Indiánech, které García odvedl z naší tolderie jako otroky.

Mně se ten nápad zalíbil, hned jak jsem uslyšel o těch divokých

kočkách a o Balupovi, a přestal jsem myslet na Pilcomayo. Přestal jsem vzpomínat na svou řeku, i když jsem se tolik těšil na slavnostní ohně, které budou hořet, až přijedeme s Largem do tolderie.

Ospalému bobrovi se zase líbilo, že ho neopustíme, a byli jsme všichni šťastni, že Larga navštívila taková dobrá myšlenka. A že jsme byli všichni tak nadšeni, vydali jsme se hned na cestu.

Já říkám, že jsme se vydali hned na cestu, ale tak to nebylo, neboť Loko začal vyhazovat a kousat, sotva uviděl, že ho chce Ospalý bobr osedlat. Tloukl zadními i předními kopyty, panáčkoval jako zajíc a vystrkoval hřbet jako posedlá kočka, a to všecko jenom proto, že neměl náladu nosit někoho na zádech. Já jsem se mu vlastně ani nedivil, protože Ospalý bobr byl široký a hranatý a vůbec nebyl lehký jako pírkó, i když to Lokovi pořád namlouval.

„Opíčko skákává!“ říkal poplašenému Lokovi, „snad bys nebyl líný povozit trochu svého pána? No tak, Loko! Udělám se malinkým a lehounkým, lehčím nežli pírkó. Uvidíš, že mě ani neucítíš!“ Loko však věděl, že je to všecko jenom lež, neboť dobře viděl, jak je Ospalý bobr tlustý, a vyhazoval a tancoval, dokud mu Largo z ničeho nic nevyskočil na hřbet. A když mu seděl na zádech, Loko se najednou přestal třást a byl poslušnější než ochočené morče. Tak jsem alespoň na vlastní oči viděl, že se s Lokem nesmí nikdo mazlit a že se Largo nebojí ani splašeného koně.

A o chvíli později jsem poznal, že se Largo vůbec ničeho nebojí. Přesvědčil jsem se o tom na náměstí v Emboscadě, kde jsem hlídal Smutnou hlavu a Loka, když Largo s Ospalým bobrem kupovali v malém zaprášeném krámku jídlo v krabicích, kterým se říká konzervy. Já už vlastně nevím, jak to všecko bylo, jenom se pamatuji, že najednou bylo na náměstí plno lidí, kteří šli pěkně jeden za druhým, jak jsem to vídával v Asunciónu, když běloši někoho pohřbívali. Vedl je starý kouzelník, kterému běloši říkají kněz, a ten kouzelník měl krásné bílé pončo a černou dlouhou sukni. A všichni běloši a míšenci měli sombrero v rukou a dívali se do země, ale někteří z nich drželi lesklé trumpety a smutně na ně troubili. Troubili tak hlasitě, že se Loko polekal a začal tancovat zrovna v té největší kaluži a z té, kaluže stříkala voda na kouzelníka, kterému se říká kněz. V té chvíli se běloši přestali dívat do země a obrátili se ke mně.

A když se ke mně obrátili, začali mě bít a kopali do mne jako do prašivého psa. Já se hned tak nějaké rány neleknu, protože už vím, co zlí běloši dokážou, ale tehdy jsem dostal strach, že mě na místě zabijí. A Sucio se polekal ještě víc, protože dostal ránu kamenem, sotva pokousal míšence, který mě první kopl.

Ó, já myslím, že by mě byli rozzlobení míšenci a běloši určitě k smrti utloukli, kdyby se tu nebyl najednou objevil Largo. Ale i když mi Largo přiběhl tak rychle na pomoc, neměli jsme ještě vyhráno. Ležel jsem zrovna v černé kaluži a polykal jsem špinavou vodu a bláto, protože mi na zádech klečel jeden zuřivý míšenec. Largo vykřikl a rozpřáhl se takovou silou, že míšenec padl hlavou do kaluže, sotva dostal ránu pěstí. Potom spadl do kaluže ještě jiný míšenec a hned za ním dva běloši, kteří chtěli Largo uhodit trumpetou. Já jsem si myslel, že Largo chce naházet do té kaluže celý pohřební průvod, a divil jsem se, že na to sám stačí, ale když už jsem neměl v očích tolik bláta, viděl jsem, že mu pomáhá Ospalý bohr. Tak jsem alespoň poznal, že Ospalý bohr je opravdu dobrý bratr a že

má stejně tvrdé pěsti jako Largo. Ale i když měl Largo tvrdé pěsti a talisman od Emotonhey, nebylo nám do smíchu, neboť já jsem se nemohl bolestí ani pohnout a lidí kolem nás víc a víc přibývalo. Přibývalo jich a zle se na nás dívali a pokřikovali, ale nejvíc ze všech křičela smutná seňora, která klečela u Garcíi, když jsme ho viděli umírat. Křičela zrovna jako tehdy, že jsme Garcíu zabili, a lidé jí to asi věřili, neboť na nás začali házet kamení. Zrovna když mě jeden kámen uhodil do hlavy, vystřelil Largo z revolveru a řekl, že zabije každého, kdo mi jen trochu ublíží. A Ospalý bobr si také připravil pušku, jako když se chystá zastřelit každého, kdo na mne křivě sáhne, a běloši se toho lekli. Poděsili se jenom na chvíli, ale to stačilo, protože Largo mě vzal do náručí a odnesl mě do krámu, odkud vyhnal bělocha, který nás nechtěl pustit dovnitř. Ospalý bobr šel pomalu za námi a pořád zvedal pušku, ale když vklouzl do krámu, rychle zarovnal dveře bednami, v kterých byly banány a pomeranče a kokosové ořechy. Potom opřel o dveře ještě několik pytlů s kukuřicí a vzdychl: „Opičko skákavá, to byl tanec!“

Běloši křičeli a tloukli na zavřené dveře krámu a házeli na dům kameny. Ale i když tolik běsnili, Largo si jich nevšímal a utíral mi šátkem krev pod nosem a na kolenou. Ó, jak smutné oči měl Largo, když mi utíral krev!

Ospalý bobr stále ještě hledal bedny a pytle, které by mohl přistrčit ke dveřím, ale když žádné nenašel, začal chodit sem a tam a co chvíli mi něco přinesl. Hned mi podal třebas banán a řekl: „To máš za ten opuchlý nos!“ A hned zase přinesl oříšky s medem a zasmál se: „To je mastička na odřené koleno!“ Largo se zlobil, že mi Ospalý bobr dává věci, které nejsou naše, ale Ospalý bobr bručel: „Opičko skákavá, to je řečí pro špetku sladkostí! Jen ať si zapamatují, že se nevyplácí bít malé děti do hlavy! Togo, chceš ještě pomeranč?“ Já jsem si ten pomeranč vzal, ale ani jsem ho nenakousl, protože se zrovna ozvaly nové rány na dveře a nový, ještě hroznější řev.

Najednou všecko kolem utichlo a my jsme slyšeli přijíždět koně. Bylo to, jako když se blíží celý houf bojovníků, a za chvíli zabušil někdo na dveře. Zabušil a řekl něco, čemu jsem nerozuměl, ale Ospalý bobr a Largo tomu rozuměli a rychle odstrčili od dveří

všecky bedny. Ale než ty bedny a pytle odstrčili, podíval se Largo dírou ve dveřích, co se na náměstí děje, a Ospalý bobr schoval slupky banánů, které jsem snědl.

Potom jsme vyšli z krámu a uviděli jsme strážníky, kteří seděli na koních a čekali na nás. Běloši a míšenci na nás zase házeli hlínu a křičeli, že jsme zabili Garcíu, ale strážníci nedovolili, aby se k nám přiblížili. Jeden strážník, který vypadal hůř než Kaktus, poručil Largovi, abychom s ním hned odešli do pevnosti za Emboscadou, ale my jsme neposlechli, protože jsme neměli koně. Teprve když nám přivedli Smutnou hlavu a Loka, řekl Largo, že tedy pojedeme se strážníky, a vyzdvihl mě do sedla, abych nemusel jít pěšky, když mě bolelo koleno. Ale strážníkovi se nelíbilo, že se o mne Largo tolik stará, a řekl, že se nesluší, aby Indián jezdil na koni jako běloch. Tak jsem alespoň poznal, že je opravdu horší než starý Kaktus z křižovatky U velkého výprasku. Largo řekl, že na svém vlastním koni může vozit koho chce, a sám šel schválně pěšky, aby strážníkům a všem ostatním lidem dokázal, jak si mne váží. Ospalý bobr šel také pěšky, ale ne proto, aby všem bělochům dokázal, jak si mne váží, nýbrž proto, že Loko začal zase vyhazovat a strážníci se tomu smáli.

Já jsem byl štěstasten, když jsem viděl, jak běloši pukají zlostí, že se vezu na koni, ale za chvíli už se mi to tolik nelíbilo, protože jeden míšenec proklouzl mezi strážníky a plivl mi rovnou do tváře. A že mi plivl rovnou do tváře, slezl jsem raději ze Smutné hlavy a schoval jsem se za Larga a za Ospalého bobra, aby na mne nikdo nemohl.

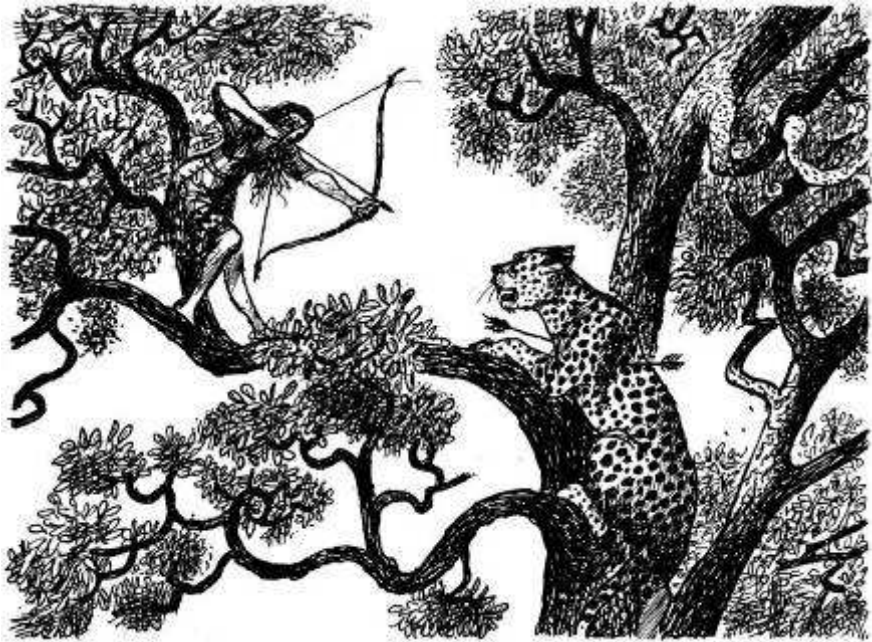
KDYBY NĚKTERÝ LOVEC UBLÍŽIL ČÁJE, POTKALO BY HO NEŠTĚSTÍ

Když jsme přišli do pevnosti, řekl nám jeden strážník, že hlavní náčelník je na lovu a že musíme počkat, dokud se nevrátí. Museli jsme čekat až do rána, a tak nás zavřeli do díry, která byla horší než doupe pásovice tatů. Ale i když byla ta díra tak malá a ošklivá, Largo se přestal mračit a řekl, že aspoň máme konečně pokoj od těch lidí v

Emboscadě. Já jsem byl také rád, že nám běloši nemohou házet kamení na hlavu, ale mlčel jsem a měl jsem smutné oči, protože se mi stýskalo po Suciovi. Ale potom už mi bylo veseleji, protože jsem slyšel, jak Sucio venku štěká a vyje. Ó, jak bylo krásné vědět, že míšenci Sucia nezabili, jak to bylo krásné, i když jsme k sobě nemohli. Nechtěl jsem, aby si Sucio myslil, že jsem mu navždy odešel, a rychle jsem mu dal znamení. A když jsem zavyl jako vlk aguará-guazú, začal Sucio štěkat ještě víc a já jsem také štěkal, aby poznal, že jsem v černé díře. Ospalý bobr začal najednou také štěkat, a jak jsme tak štěkali a vyli, přišel ke dveřím strážník a řekl, abychom mlčeli. Řekl, že jsme ve vězení, a nikoli v pralese a v žaláři že musí být klid. Ospalý bobr mu poděkoval a opravdu hned přestal štěkat a tak jsem alespoň viděl, žerná ze strážníků přece jenom strach. Já jsem se Ospalému bobrovi vůbec nedivil, protože strážníci nejsou žádní Dobří duchové, a přestal jsem také hned štěkat. Ale sotva jsme zmlkli, dal se Largo do smíchu a začal štěkat sám. Vyl jako smečka šakalů, a že dělal takový rámus, nechtěl jsem sedět jako němý a spustil jsem hlasitěji než prve. A strážník zase přišel ke dveřím a zase řekl, abychom mlčeli, ale my jsme štěkali dál a Sucio také štěkal a tak to trvalo hodně dlouho. „Já je naučím,“ zasmál se Largo, vždycky když strážník odešel. „Já je naučím zavírat do basy slušné lidi! Haf, haf, haf!“

Strážník se vždycky hned vrátil a zlým hlasem nás okřikl a Ospalý bobr nám také radil, abychom toho nechali, ale Largo mu řekl, že štěká na světskou spravedlnost, haf, haf, haf. Já jsem nevěděl, co to je štěkat na světskou spravedlnost, ale vyl jsem dál, aby Suciovi nebylo venku smutno.

Potom jsme si lehli na smradlavou trávu a spali jsme. Já říkám, že jsme spali, ale tak to nebylo, neboť Largo se za chvíli zeptal, umím-li vyprávět pohádky. Řekl jsem, že ano, že umím, nač si vzpomene, ale že indiánské pohádky nikdy nesmějí poslouchat dva běloši najednou. Zároveň jsem poprosil Ospalého bobra, aby šel pryč, protože chci Largovi něco vyprávět, ale sotva jsem to řekl, vzpomněl jsem si, že jsme ve vězení, a byl jsem z toho smutný. Bylo mi líto, že jsme jako ptáci v kleci a že nemohu Largovi vyprávět o Čáje, která byla statečnější než třebas Etirak nebo jiný indiánský lovec.

Ale za chvíli mě to už tolik nemrzelo, neboť Ospalý bobr řekl, jen abych vyprávěl, že nic neuslyší, jestliže svému uchu poručí, aby ohluchlo.

Já jsem tomu nechtěl věřit, ale Ospalý bobr si cvrnkl do ucha a řekl: „Ucho, spi a neposlouchej!“ A najednou byl opravdu jako hluchý. Začal jsem tedy vyprávět, jak v jedné indiánské tolderii žil velký náčelník. Byl to opravdu moudrý a velký náčelník, ale byl už velmi starý a neměl žádnou sílu. A že byl tak slabý, nemohl chodit na lov a zabíjet jaguáry. Ale jeho dcera Čája měla síly dost a ničeho se nebála a chodila s lovci do pralesa. Starý náčelník byl rád, že Čája je tak statečná a že se za ni nemusí stydět, ale zároveň se o ni bál, protože už jiné děti neměl.

Jednou přiběhli z lesa lovci a vyprávěli o zlém jaguáru, který na místě roztrhal tři Indiány. A když je roztrhal, začalo mu chutnat lidské maso a přestal chytat jeleny a opice a ryby. Přestal chytat zvířata a pořád chodil jenom okolo vesnice a nebylo dne, aby někoho neroztrhal.

Starý náčelník poslal nejstatečnější lovce, aby zlého jaguára zabili, ale z těch se už nikdy nikdo nevrátil. A ostatní se toho tak polekali, že se žádný Indián neodvážil do pralesa.

Náčelník mluvil k lovcům u každého večerního ohně a prosil je, aby jaguára zabili, ale nikdo ho neposlechl, protože se všem líbilo na světě a nikomu se nechtělo umřít.

Zbabělí lovci se třásli strachy a křičeli: „Ty jsi náčelník. Ty musíš jaguára zabít! Když to neuděláš, nebudeš už nikdy náčelníkem!“

Starý náčelník byl pak ještě smutnější, ale jeho dcera Čája to všecko slyšela a řekla, že půjde za jaguárem sama. A když to řekla, náčelník se usmál, protože byl na Dáju pyšný. Usmál se a požádal nejlepší lovce z tolderie, aby statečnou Čáju doprovodili. Ale Indiáni raději utekli a schovali se ve svých toldách. Čája tedy vzala nejlepší luk a nejlepší šípy a šla do pralesa sama. Šla a šla a najednou uslyšela, jak hrozně jaguár řve. Když to uslyšela, začala se bát, ale ne tolik, aby se jí třásly nohy. A že se jí netřásly nohy, vylezla rychle na vysoký strom. Vyšplhala se na samou špičku, protože jaguár přiběhl ke stromu a začal si o kůru brousit drápy. Čája nečekala až si drápy nabrousí, a hned vystřelila první šíp. Ale jaguár jenom zařval a šplhal za Čájou na strom. Čája vystřelila rychle druhý šíp, ale jaguár zase jenom zařval a zase lezl výš. Dája tedy vystřelila třetí šíp, ale to už byl jaguár tak blízko, že ji hned celou roztrhal. Když však ji rozsápal, spadl na zem, a ani se nepohnul, protože mu z těla vytekla všechna krev. Ležel pod stromem a v těle měl tři šípy, které naň statečná Dája vystřelila.

Když se Čája dlouho nevracela a když Indiáni neslyšeli jaguára řvát, odvážili se opět do pralesa. Odvážili se až k vysokému stromu, kde našli zabitého jaguára a růžovou čelenku, kterou nosívala náčelníkova dcera. A na stromě seděl krásný černobílý pták a smutně na Indiány volal: „Čája, čája, čája!“ Tak Indiáni poznali, že ten pták je vlastně dcera jejich moudrého náčelníka, a od té doby nesmí žádný lovec čáju zabít. Neboť kdyby čaje ublížil, potkalo by ho neštěstí.

JEDNOOKÝ VLK, KTERÝ NEMÁ RÁD INDIÁNY, ALE ZATO ROZDÁVÁ DOUTNÍKY

Když se zase ukázalo slunce, otevřel nám strážník dveře a odvedl nás do jiné toldy. A v té toldě seděl za stolem běloch, který měl jenom jedno oko. Ale i když se díval jenom jedním okem, naháněl mi takovou hrůzu, že jsem se přikrčil za Larga. Ospalý bobr z toho také měl scvrklé srdce a zůstal až docela vzadu u dveří, ale Largo šel rovnou k bělochovi a mluvil s ním, jako by to byl třeba jenom starý Komár nebo nějaký prodavač sýrů v Asunciónu. Běloch podal Largovi cigáro a trochu se usmál, ale stejně přitom vypadal jako hladový vlk, který cení zuby na jehňátko. A že vypadal jako hladový vlk, umínil jsem si, že mu budu říkat Jednooký vlk.

Ó, jak jsem měl Larga rád za to, že si nevzal dlouhé cigáro, které mu Jednooký vlk podával. Já bych si také od žádného strážníka nic nevzal, aby si snad nemyslil, že si mě může udobřit nějakou hloupostí.

Jaká škoda, že Ospalý bobr nebyl hrdý jako Largo a že si hned zapálil doutník, který dostal od Jednookého vlka, když na něho přišla řada!

Já jsem si myslel, že mi Jednooký vlk také podá cigáro, až na mne přijde řada, a chystal jsem se, že si od něho nic nevezmu, zrovna jako Largo, ale on se na mne ani nepodíval. Nepodíval se na mne ani jediným mrknutím, a to mě mrzelo, neboť když si mě nešímal, nemohl vidět, že na něho dělám soví obličej jako na tu seňoru, která mi říkala chudáčku.

Largo pak začal tak krásně mluvit, že jsem na všechno kolem zapomněl a jenom jsem poslouchal, jak se má správně hovořit se strážníky. Ale i když jsem tak napjatě poslouchal, přece jsem měl ještě čas litovat, že si Largo někdy nemohl pohovořit s Kaktusem. Ó, ten by mu byl řekl, kdo jsou to Indiáni! Ten by mu byl ukázal, koho si má Kaktus vážit! A Kaktus by byl dostal z Larga strach zrovna jako Jednooký vlk.

Já vlastně nevím, jestli se Jednooký vlk opravdu Larga bál, ale jisté je, že vůbec nehuboval. Nemračil se, ani když mu Largo řekl, že

by se měl stydět za všechny lidi v Emboscadě. Ale i když se Jednooký vlk nezlobil, přece řekl, že slušný běloch by se nepřátelil s Indiánem tak, jako Largo nebo Ospalý bobr. Largo měl najednou zase divné oči, smutnější než včera, když mi ovazoval koleno, a jeho ústa také nebyla veselá. A to, co říkal, to také nebylo nic směšného, neboť chtěl, aby Jednooký vlk uvěřil, že Indián je zrovna takový člověk jako třeba běloch. Ale Jednooký vlk o tom nechtěl ani slyšet, a pořád jenom říkal, že Indián je líný a zlý a nevzdělaný a že neumí pracovat jako běloši.

Largo pak řekl, že nikdy nezapomene na to, jak na nás včera lidé házeli kamením a jak na nás plivali.

Sotva to Largo řekl, Jednooký vlk se začal ještě víc usmívat a podal Ospalému bobrovi druhé cigáro. A potom začal Largovi domlouvat, aby se nehněval, že to byl všechno velký omyl. Řekl, že se běloši právě vraceli z Garcíova pohřbu a že uvěřili smutné señoře, která křičela, že jsme jejího muže zabili. Ale smutná seňora to tak vlastně nemyslí, chtěla si jenom postěžovat, že jsme Garcíu polekali v hodince smrti. Teď však už každý ví, že jsme! na Garcíu ani nesáhli, a nikdo nám neublíží, protože kdyby po nás někdo hodil kamenem, Jednooký vlk by se nás sám zastal. Poslal by nám na pomoc všechny strážníky, neboť si přeje, aby Largo mohl o Paraguayi psát do novin jenom to nejlepší.

Largo řekl, že García musel mít špatné svědomí, když se polekal indiánského dítěte v hodince smrti, a já jsem byl zvědav, co na to Jednooký vlk odpoví, ale nedočkal jsem se, protože jsem najednou utekl ven na chodbu a pak na dvůr. Musel jsem to udělat, neboť jsem poznal, že za mnou přišel Sucio, který plakal za dveřmi.

Ó, jak je krásné, když se zase shledají dva bratři, kteří se mají rádi! Sucio hned přestal naříkat a skákal a kňučel víc než já. A že jsme tolik skákali a kňučeli radostí, neviděli jsme, kdo k nám přichází. Ale potom jsme to najednou uviděli a já jsem vykřikl: „Čiko, Čiko soldado!“ Čiko se na mne smál a chtěl, abych mu podal ruku. Já jsem mu podal zase hned obě ruce najednou, ale on mi stiskl jenom jednu a řekl: „Tak, tuhle pravou! Jako správný běloši! Od čeho máš ty modřiny na nose?“

Já jsem nevěděl, jak mám vysvětlit, kdo mi odřel nos, ale Čiko

nechtěl čekat a vyptával se ještě na jiné věci. A že se tolik vyptával, řekl jsem mu poctivou pravdu. Tak se Čiko dozvěděl, jak běloši zastřelili Rawatuu a jak jsme museli kvůli Cahatarovi odejít z tolderie na Pilcomayu, o Kaktusoví i o Bledém měsíci, kterému jsem daroval krásně malovaný hrneček, o hodném Largoví i Ospalém bobrovi, kterého beztak dobře znal. Čiko měl radost, že jsem mu všechno tak pěkně pověděl, a řekl, že si často vzpomíná, když byl ještě náčelníkem malé pevnosti na řece Pilcomayo. A zrovna když to říkal, vykoukl ze dveří Largo a já jsem poznal, jakou má radost, že jsem mu neutekl daleko. Čiko se na Larga usmál a podal mu ruku a řekl, že se jmenuje Vergara. Snad se opravdu jmenoval mezi bělochy Vergara, ale já jsem mu pořád říkal Čiko soldado, protože byl malý a oblékal se jako voják. Na Ospalého bobra se Čiko také usmál a také jemu podal pravou ruku a Sucio z toho všeho měl takovou radost, že nevěděl, koho dřív pohladit tlapkou.

JAK JSME USLYŠELI RÁNU, KTERÁ ZABILA TUKINIHO

Čiko soldado nás zavedl do své toldy, kde bylo plno krásných kožišin, které Sucio zuřivě očichával, protože mu připomínaly krám starého Komára. Já jsem si také vzpomněl na starého vetešníka, ale jenom na chvíli, neboť Čiko zrovna přinesl velkou mísu s dobrým masem a s bataty. A když to maso a sladké brambory přinesl, sedli jsme si k velkému stolu a začali jsme jíst. Jedli jsme jako praví běloši a Čiko se divil, jak pěkně se oháním vidličkou a nožem. Když se tolik divil, řekl jsem, že mě tomu naučil Largo, a potom jsem ještě řekl, že budu brzo umět číst a psát. Čiko z toho měl radost, ale najednou se dal do smíchu, neboť si všiml, že honím pod stolem bramboru, která se mi vykutálela z talíře. Largo a Bobr se také dali do smíchu, ale nejvíce se smál Sucio, který byl u bataty dřív než já a dobře si na ní pochutnal.

Když jsme všechno snědli, měli jsme těžká břicha a Sucio se také sotva hýbal. A že jsme se tak dobře najedli, zůstali jsme sedět u stolu

a povídali jsme si. Já říkám, že jsme si povídali, ale vlastně mluvil pořád jenom Čiko soldado. Povídal a povídal a Largo si pořád něco zapisoval do své bílé knížky. Ospalý bobr tu a tam také něco řekl, ale nakonec spokojeně usnul, a já jsem se mu vůbec nedivil, protože takové vyprávění nestálo ani za řeč. Já myslím, že nestálo ani za opičí chlup, neboť Čiko mluvil pořád jenom o lidech, které jsem neznal, o penězích, kterým jsem nerozuměl, o bělošských vesnicích, o novinách, o knihách a vůbec o samých takových věcech, kterých si nevšímám.

Ale nakonec začal Čiko soldado přece mluvit rozumějí, neboť si vzpomněl na naši tolderii v Chaku a na to, jak dovedou Indiáni lovit zvěř.

A když si na to vzpomněl, Largo div nezlomil tužku, jak rychle si dělal poznámky, a já jsem si vypůjčil kouzelné dřívko a maloval jsem tygry a opice a pumy, o kterých čiko mluvil. Maloval jsem a Ospalý bobr měl hlavu na stole a spal, a venku bylo horké slunce, a že bylo takové vedro, nikoho ani nenapadlo, abychom jeli dál. Nenapadlo to ani Larga, ani Ospalého bobra, a já jsem byl rád, protože jsem si zrovna tak pěkně maloval.

Ale i když jsem si tak pěkně maloval, musel jsem toho najednou nechat a všechna krása byla pryč, neboť se ozval strašný křik. Byl to ještě větší rámus, než jaký dělali běloši v Emboscadě, když na nás házeli kamení. Čiko soldado vyběhl ze dveří, ale než odešel, řekl, abychom nikam nechodili, že se hned vrátí. Largo vyskočil a podíval se z okna a Ospalý bobr to udělal zrovna tak, ale já jsem tam byl dřív než oni a viděl jsem, jak před pevností pobíhají míšenci a běloši a strážníci a jak všichni mávají rukama a hubují. Pak někdo vystřelil z pušky, ale ta puška musela být ještě větší, než jakou měl Ospalý bobr. Byla to taková rána, že se Sucio polekal a začal kňučet. Naříkal a vyl, ale nikdo si ho nevšimal, protože jsme běhali od okna k oknu, abychom viděli, co se vlastně děje. Ale i když jsme běhali sem a tam, viděli jsme pořád jenom ty rozzlobené míšence a bělochy a nemohli jsme se dočkat, až se vrátí Čiko soldado.

A když se Čiko vrátil, byli jsme všichni smutní. Byli jsme velmi zarmouceni, protože Čiko řekl, že Emotonhea už není na svobodě. A Etirak už také nebyl na svobodě a statečný Tukini už vůbec nebyl na

světě, neboť ho zabila ta hrozná rána, kterou jsme prve uslyšeli.

Largo stál a neříkal nic, jenom se díval na Čika soldada a trochu se mračil. Ospalý bobr se také mračil, ale vypadal docela jinak než Largo, neboť neměl oči tak smutné. Já jsem držel kolem krku Sucia a cítil jsem, že mám zase obrovský kámen v hrdle, ale ani jsem nezavzlykal, aby si Largo nemyslí, že jsem ubrečený jako děti bělochů.

Largo pak řekl tichým hlasem, že není možné, aby to, co slyšel, bylo pravda, ale já jsem věděl, že Čiko nelže, a Ospalý bobr jistě také věřil, že je to všechno smutná pravda. Když bylo pravda, že běloši přišli a zastřelili Rawatuu kvůli koni, mohl Largo uvěřit, že zabili také Tukiniho, přestože byl krásný jako jarní strom a dovedl nožem ubít jaguára. Ó, proč se běloši nepodívali lépe do jeho dobré tváře, aby je přešla chuť udělat z jeho očí dva mrtvé kameny?! Proč bylo v jejich srdcích tolik nenávisti? Ó běloši! Ó Tukini!

Když Largo řekl, že tomu nemůže věřit, bylo zase dlouho ticho a Sucio mi začal olizovat rozbité koleno. Olizoval mě a hladil a Largo mě také pohladil, ale já jsem to skoro ani necítil, protože jsem pořád musel myslet na Tukiniho.

Potom se Largo zeptal, proč se to všechno stalo, a Čiko řekl, že Indiáni ukradli koně. A když někdo ukradne koně bělochovi, je to horší, než když vezme na trhu kus sýra nebo banány. To už je potom veliký zloděj a nikdo mu nepomůže, protože krást koně není správné. Ale běloši vždycky řeknou, že Indián ukradl koně, když mu chtějí ublížit. My jsme Dar Čika soldada také neukradli, a García přece přišel zastřelit Rawatuu, který za nic nemohl. Běloši vůbec řeknou, co je napadne, a každý jim uvěří, protože nikdo nemá Indiány rád. Ale Čiko soldado a Largo a Ospalý bobr měli Indiány rádi a nevěřili, že Emotonhea nebo Tukini ukradli koně. Čiko soldado s Emotonheou mluvil v toldě Jednookého vlka a s Etirakem také mluvil. A že s nimi mluvil, věděl, že žádné koně neukradli a že běloši lžou. Ale běloši a míšenci lhali tolik, že jim Jednooký vlk uvěřil a zavřel mé bratry do černé díry, které se říká vězení. A Tukiniho zastřelili, protože kousl jednoho zlého strážníka do krku, zrovna když je zahnali do pevnosti.

Largo tomu všemu nerozuměl a pořád se vyptával, kdo řekl, že

Indiáni ukradli koně, a proč to vůbec běloši tvrdí, když to není pravda. Čiko soldado mu odpověděl, že na všech plantážích kvete bavlna a ta bavlna se musí trhat a sklízet. Ale sbírat bavlnu bělochy netěší, a proto hledají plantážníci dělníky, kteří by tu práci za ně udělali. Jezdí sem a tam po vesnicích, a koho potkají, tomu řeknou, aby šel pomáhat na pole, než slunce bavlnu spálí.

Slibují peníze a dobré jídlo a koně a všechno, co mají lidé rádi. Také když potkají Indiána, řeknou mu, aby hned s nimi šel trhat bavlnu. Ale i když mu slibují všechno možné, žádný Indián nechce pro bělocha pracovat, protože nakonec od něho nedostane ani dobré peníze, ani dobré jídlo. A když nechce jít dobrovolně, běloši začnou křičet, že viděli, jak Indián ukradl koně, a hned ho odvedou k náčelníkovi strážníků.

Kdyby měl Jednooký vlk Indiány rád jako třeba Čiko nebo Largo nebo Ospalý bobr, dal by dobrý pozor, jestli ti běloši nelžou, ale že je nemá v lásce, hned rudochy zavře do černé toldy. A potom prohaní běloši řeknou, že Indiánům všechno odpustí, když jim pomohou

sklízet bavlnu. Jednooký vlk slíbí, že tedy pustí Indiány ze žaláře, a opravdu nechá hned otevřít dveře té černé díry, ale nepošle je domů, jak by si mohl někdo myslet. Pošle je na plantáže, kam si je běloši odvedou, a když si je odvádějí, lidé se bělochům ještě klaní za to, že Indiánům odpustili takovou ošklivou věc, jako je krádež koní. A Indiáni trhají pak bavlnu a je jim horko a trápí je hlad a stýská se jim po pralese. Ale i když se jim tolik stýská, nemůže jim nikdo pomoci, protože Jednooký vlk má listinu s podpisy prohaných svědků a v té listině je napsáno, že Indián je zloděj. Kdyby Indiána tolik bolela záda a tolik ho trápil hlad, že by plantážníkovi utekl, běloši by ho chytli a zastřelili. Udělali by to bez okolků a nikdo by se tomu nedivil, protože zloděj koní si nic jiného nezaslouží.

Ó, jak byl Largo smutný, když Čiko soldado o tom všem tiše vyprávěl a když se přiznal, jak ho mrzí, že nemůže Indiánům pomoci. Čiko řekl, že proti náčelníkovi strážníků a proti bohatým plantážníkům nikdo nic nesvede, leda vzpoura, o které už se tu a tam začíná mezi jeho vojáky mluvit.

Largo však řekl, že by nemohl žít dál, kdyby Indiánům nepomohl a kdyby všechny lidi na světě nepřesvědčil, jak Jednooký vlk i někteří plantážníci lžou.

Já myslím, že se Čikovi líbilo všechno, co Largo říkal, ale přece stále jenom kroutil hlavou. Ospalý bobr také kroutil hlavou a pořád bručel, aby byl Largo rozumný a opatrný a do ničeho se nepletl.

Ale Largo se zadíval do očí nejdříve Čikovi a potom Ospalému bobrovi a nakonec řekl, že si na Jednookého vlka i na zlé plantážníky posvítí, dřív než třikrát zapadne slunce. Já jsem si myslel, že je to divná pomsta, když si Largo na Jednookého vlka jenom posvítí, ale potom jsem si řekl, že je to asi nějaká čarovná svítilna, která zabíjí, hned jak se někoho dotkne.

Zrovna když Largo mluvil, šlápl Ospalý bobr na želvu, s kterou si prve Sucio hrál pod stolem. Šlápl na ni, že div neupadl, ale dal se tomu do smíchu a potom vzal želvu do ruky. Držel ji na dlani, ťukal jí prstem na krunýř a díval se na Larga. A nakonec řekl: „Víš, kdo je pan Dumont? Nejbohatší plantážník v Paraguayi. Opičko skákává! Ten tě zašlápne, i kdybys měl takovouhle skořáčku!“

OHEŇ SE ŠPANĚLSKY JMENUJE FUEGO A JÁ TAK BUDU ŘÍKAT SVĚMU KONI

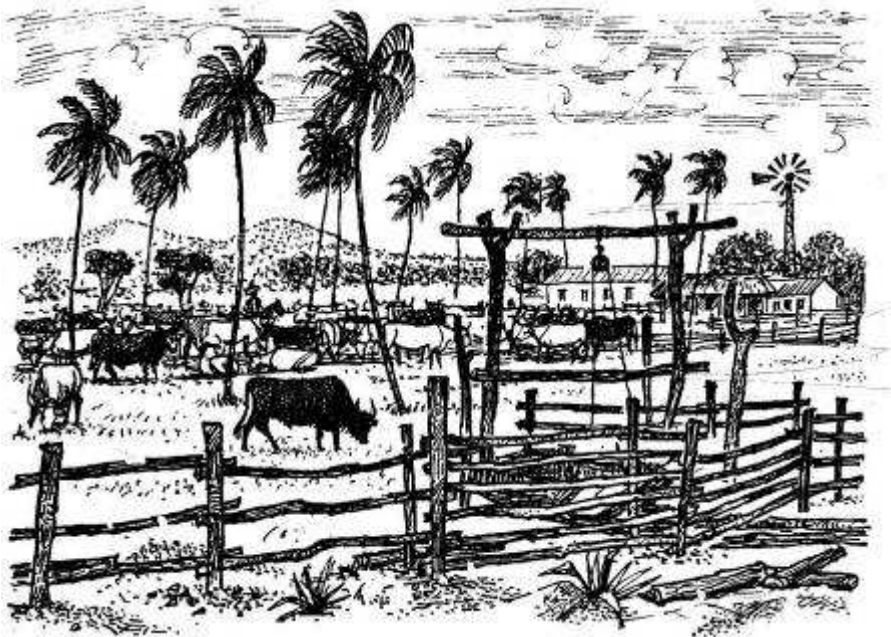
Ráno řekl Čiko soldado, že Emotonhea a ostatní Indiáni už nejsou v pevnosti, a Largo chtěl vědět, co se s nimi stalo. Čiko soldado mu řekl, že je běloši odvedli na plantáže pana Dumonta za řekou Piribebui, blízko estancie Olivares, kam jezdí Ospalý bobr střílet jaguáry. Když to Largo uslyšel, začal se hned chystat na cestu a Ospalý bobr také osedlal svého Loka, ale než jsme odjeli z pevnosti, přivedl Čiko soldado malého koně a řekl, že ten kůň je můj. Largo a Ospalý bobr si koně ze všech stran prohlíželi a divili se, že je tak malý a chlupatý a krásný. Čiko řekl, že to není zvláštní kůň, ale že mě snadno unese a že je lepší jezdit na koni než chodit pěšky. Já už jsem dávno věděl, že je lepší jezdit na koni než chodit pěšky, ale najednou mi nebylo do smíchu, protože jsem si vzpomněl na Rawatuu. Vzpomněl jsem si, jak ho běloši zastřelili kvůli koni, kterému jsme říkali Dar Čika soldada, a bylo mi smutno. Ale za chvíli mi už bylo lehčeji, neboť jsem si řekl, že dokud mě má Largo rád, nemusím se nikoho bát a mohu klidně jezdit na koni. Mohu jezdit, na čem chci, protože kdyby se to zlým bělochům nelíbilo a kdyby mi ubližovali, Largo by je potrestal. Možná že by si na ně posvítíl zázračnou lampou a zlí běloši by shořeli jako noční můry v ohni.

Když jsem si toho koně dobře prohlédl, vylezl jsem mu na hřbet a potom jsem řekl: „Můj nový bratr se bude jmenovat Fuego. Fuego je krásné jméno a nikdo ať mu neříká jinak!“

Largo ani Ospalý bobr, ani Čiko se neptali, proč budu svému koni říkat Fuego, protože sami viděli, že je červený jako oheň. A Sucio se také na nic neptal a pořád kolem Fuega poskakoval a vesele štěkal, abychom poznali, jak velmi se mu náš nový bratr líbí.

Fuego si k Suciovi přivoněl jako ke květině, a když nastrčil nos také Smutné hlavě a Lokovi, spokojeně si odfrkl a hrábl kopytem do země a tak jsem alespoň viděl, že nikdo z nás mu není protivný.

A potom už jsme opravdu jeli. Vedli jsme koně až k hustému lesu a u stromu ombú jsme se ohlédlí a zamávali Čikovi, který se za námi

díval z okna. Zamávali jsme mu a Sucio mu zaštěkal na pozdrav a potom běžel napřed, aby mohl vyplašit krásného bažanta, který se schovával v kapradí. Largo si bažanta skoro ani nevšiml a ještěrka tejú, kterou mu Sucio přinesl v zubech, ta ho také nezajímala, protože myslel pořád jenom na Emotonheu a pospíchal, aby už byl za řekou Piribebui.

Ospalý bobr také stále popoháněl Loka, a když jsme vyjeli z lesa na rovnou pampy, ujížděli jsme tak rychle, že jsme poplašili všechny pštrosy a mravenečnický a hady.

Za řekou Piribebui byl palmový háj a v tom háji se páslo tolik krav a býků a telat, že jsem se bál, aby nás nenabrali na rohy.

Ale Largo se jich nebál a na chvíli se zastavil a všechny si je vyfotografoval. A když už měl dost obrázků, jeli jsme zase dál a přijeli jsme na Olivares, dřív než noc pomalovala stromy černou barvou. A že ještě nebylo tma, gaučové už zdálky poznali Ospalého bobra a běželi nám všem naproti. Pospíchali a nezastavili se, dokud nebyli docela blízko u nás, a potom stáhli Ospalého bobra z koně a

plácali mu po zádech, a já jsem poznal, že ho mají rádi.

Nakonec nás zavedli před dřevěnou toldu k velkému ohni a do toho ohně zapíchl tyč s obrovským kusem býčího masa. Já jsem seděl vedle Larga a nikdo mě nevyháněl, protože náčelník gaučů byl hodný běloch. Ospalý bobr mu říkal don Alejandro a Largo mu také říkal don Alejandro a mně se to jméno líbilo. A zamlouvalo se mi také to, že don Alejandro nosil koženou zástěru s třásněmi jako pravý gaučo a že měl pod tou zástěrou schovaný revolver. Ó, já myslím, že don Alejandro byl opravdu hodný běloch a ti druzí gaučové také nemohli být zlí, neboť začali hubovat na pana Dumonta, sotva se o něm Largo zmínil. Hubovali, že pan Dumont navádí Jednookého vlka, aby posílal Indiány na plantáže česat bavlnu. Sám jsem dobře slyšel, jak don Alejandro řekl, že pan Dumont dostane jednou výprask od všech slušných lidí, a musel jsem se smát, když jsem si představil, jak třeba Largo mlátí zlého plantážníka. Largo mlátí a pan Dumont křičí, ale nic mu to nepomáhá, a Ospalý bobr si ho také přehne přes koleno a také mu dá pěknou přes záda. A Čiko soldado a Bledý měsíc, ti také přiběhnou s holí a také dají panu Dumontovi co proto, aby si pamatoval, že nemá lhát a trápit Indiány.

Mne tolik těšilo myslet na to, jak je pan Dumont bit, že jsem se pořád musel smát. Smál jsem se a výskal, a když se Largo zeptal, co mě to posedlo, řekl jsem mu poctivě pravdu. Řekl jsem, že by bylo krásné, kdyby všichni slušní běloši opravdu panu Dumontovi napráskali holí, a Largo se tomu smál. Don Alejandro se tím také dobře bavil, ale Ospalý bobr nakonec řekl, že s tou holí nebude nic, protože pan Dumont má tolik peněz a tolik špatných lidí kolem sebe, že se nás vůbec nemusí bát. A když to řekl, přestal jsem si vymýšlet, jak je pan Dumont bit, a bylo mi trochu smutno.

Potom přišla noc a ta noc byla černá jako peří supy urubu, protože Zlý duch ukousl takový kus luny, že z ní skoro nic nezbylo. A že byl měsíček tak malý, drželo se světlo jenom u ohně a teplo bylo také jenom u ohně, a my jsme seděli před toldou a jedli opečené maso, které nám dali gaučové.

Largo a don Alejandro pořád povídali o panu Dumontovi a o Emotonheovi, ale potom přestal Largo vůbec mluvit, jenom vytáhl z rance kulatou krabici a nějaké lahvičky. Já jsem si myslel, že v té

krabici uvaří polévku, protože do ní nalil vodu, ale Largo řekl, že bude vyvolávat obrázky. Mně bylo divné, že ten zvláštní hrnec zase zavřel a nenechal nikde ani díрку, kudy by mohly obrázky vyskočit ven, až na ně začne Largo volat, ale můj bílý bratr stejně ani nepromluvil. A že ani nezašeptal, myslil jsem si, že čaruje potichu jako Emotonhea, který to někdy také dělal, a byla to asi pravda, neboť Largo nakonec vytáhl z kouzelné krabice dlouhého, průhledného hada. Vytáhl jej, řekl mi, že ta zvláštní černobílá věc se jmenuje film. Já jsem se filmu trochu bál, ale i když jsem jej nevzal ani do ruky, přece jsem poznal obrázky, které na něm byly namalovány. Poznal jsem Žabí tolderii v Asunciónu i kamenného vojáka, kterému se říká pomník, Bruta a paní Montezovou se všemi jejími dětmi, přístavní jeřáby, stromy i vřešťany a všecko, co Largo vyfotografoval, než jsme spolu jeli do Zaballos-Cué. A na druhém hadu jsem poznal Emotonheu a Etiraka a Ospalého bobra, kteří drželi kolem krku Larga a pěkně se usmívali. Ale i když se na mne z obrázků tak pěkně usmívali, bylo mi najednou do pláče, protože jsem uviděl také Tukiniho. Vypadal docela jako živý a mně bylo líto, že už není na světě a že ani nevíme, kde ho běloši pochovali.

Largo pak ukázal obrázky také Ospalému bobrovi a donu Alejandrovi a řekl: „Čiko soldado mi prozradil, co je napsáno v listinách, které sepsal Jednooký vlk. Podle těch listin přistihli Dumontovi jezdcí Emotonheu a ostatní Inidány při krádeži koní u řeky Piribebui. Na všech těch papírech je napsáno, že to bylo především dopoledne. Ale tady vidíte, kde byli Indiáni v té době. Sám Ospalý bobr může dosvědčit, že v té době drželi Indiáni kolem krku jeho a mne, daleko od řeky Piribebui. A já ty obrázky ukážu panu Dumontovi a řeknu mu, co s nimi zamýšlím. Řeknu mu, že se celý svět dozví o jeho podvodech, protože to napíšu do všech známých časopisů. Dumont se jistě poleká a propustí Indiány na svobodu. To všecko udělám hned zítra, a Ospalý bobr mi pomůže.“

Když Largo řekl, že mu Ospalý bobr pomůže postrašit pana Dumonta, bylo dlouho ticho. Bylo takové ticho, že jsem slyšel, jak Sucio olizuje kost, kterou prve ukradl dvěma psům dona Alejandra.

Teprve když někde v dálce zaplakal srneček, kterého asi proháněl jaguár, pohládl si Ospalý bobr bradu a řekl Largovi: „Ty opravdu

myslíš, že se pan Dumont poleká, když na něho nějaký zelenáč vyplázne jazyk? Opičko skákavá, tomu nevěř! A mne do toho raději vůbec neplet! Co jsem já? Potulný lovec. Malinký červíček. Kdybych se do pana Dumonta zakousl, bude to, jako když ho štípne blecha!“

Largo se na Ospalého bobra dlouho díval a potom řekl smutným hlasem: „Když v Emboscadě běloši kopali do Toga, zastal ses ho jako pravý muž a pomohl jsi nám. Proto jsem si myslel, že nám pomůžeš i tentokrát. Teď vidím, že jsi opatrný jako všichni zbabělci.“

Ospalý bobr se tomu dal do smíchu, ale já jsem dobře věděl, že se směje jenom proto, aby nemusil plakat. A když se přestal smát, řekl Largoví: „Kdyby přišel pan Dumont a uhodil malého Toga nebo jiného člověka před mýma očima, poznal by, co dovedu. Ale vyjednávat se strážníky nebo se soudci, to není pro mne. Do toho mě nemíchej! A chceš-li, mysl si klidně dál, že jsem třeba zbabělý.“

Largo řekl, že si to opravdu myslí, neboť jinak by měl Ospalý bobr víc chuti udělat něco dobrého pro Emotonheu. Ospalý bobr se tak rozzzlobil, že mu zčervenaly tváře i celá hlava. Ale i když byl celý obarvený zlostí, pohladil si nejdříve bradu a teprve potom řekl: „Opičko skákavá, tady slyším, že jsem zbabělec! Ale kdo jsi ty, milý Largo? Pisálek, který náhodou přišel do Paraguaye a který klidně odejde, až ho u nás začne něco pálit. Tak, tak, milý Largo! Tvoje hrdinství je laciné. Pozlobíš plantážníky, ale až nás pan Dumont začne požírat, pláchněš do světa a budeš pro změnu fotografovat třebas buclaté slečinky na Tahiti. A tvůj věrný Ospalý bobr bude někde ležet bradou vzhůru.“

Já jsem nevěděl, jak to Ospalý bobr myslí s těmi buclatými slečinkami, ale Largo asi věděl, že je to něco ošklivého, neboť najednou vstal a řekl, že si půjde lehnout. Řekl to cizím, studeným hlasem a na Ospalého bobra už se vůbec ani nepodíval. Ale Ospalý bobr si z toho nic nedělal a šel s námi do toldy, kde nám don Alejandro ustlal na lůžkách propletených koženými řemeny. Mne ty řemeny tlačily do zad a Larga asi také tlačily, neboť se pořád převaloval z boku na bok. A že jsme se tak převalovali a nemohli usnout, zdála se mi noc nehezká a dlouhá, nic jsem však neříkal.

Ale i když jsem byl dlouhou dobu zticha, nakonec jsem to přece nevydržel a trochu jsem si povzdychl. Povzdychl jsem si jenom tichounce, jako malinká myška, ale zabořilo mě až u srdce, neboť mi bylo líto, že se na sebe moji bílí bratři hněvají.

O BĚLOCHOVI, KTERÝ SI HOVÍ V HOUPACÍ ŽIDLI A NIČEHO SE NEBOJÍ

Když jsme ráno vstali, byl už Ospalý bobr dávno na lovu divokých koček a don Alejandro zrovna odjížděl s ostatními gauči na krásných koních někam na pampu.

Maminka dona Alejandra nám přinesla opečené maso a horký čaj a já jsem jí za to pomohl nanosit dříví na oheň. Largo jí také pomohl nosit dříví a potom jsme jeli na Smutné hlavě a na Fuegovi přes řeku Piribebui za panem Dumontem. Ale sotva vlezla Smutná hlava do řeky, začala se plašit a Largo div nespádl. Vyváděla tak ošklivě, že jsme na druhém břehu hned seskočili a prohlíželi si ji od hlavy k patě, abychom poznali, proč se tolik polekala. A že jsme si ji tak dobře prohlíželi, neušlo nám, že má kopyto samou krev. Můj bílý bratr by nebyl asi nikdy uhádl, co Smutnou hlavu ve vodě kouslo, ale já jsem hned věděl, co se jí stalo, a řekl jsem Largovi, že jeho koně škrábla ocasem veliká, placatá ryba, která se jmenuje rája. Largo se divil, jak jsem chytrý, ale zároveň řekl, že to není žádné škrábnutí, že je to pořádná rána, a bylo mu Smutné hlavy líto. Mně bylo Smutné hlavy také líto a začal jsem v křoví hledat, čím bych jí pomohl. Hledal jsem poctivě a dlouho, až jsem objevil rostlinu, která má léčivou moc. A když jsem tu zázračnou rostlinu našel, utrl jsem jí všechny listy a ty lupeny jsem přivázel Smutné hlavě na nohu, zrovna tam, kde jí pořád tekla krev.

Sotva Largo uviděl, jak se o Smutnou hlavu starám, dlouho mi děkoval a říkal, že nechápe, proč běloši nemají Indiány rádi, když jsme všichni tak hodní a dovedeme tolik věcí. Já jsem na to nic neřekl, jenom jsem si vzal od Larga kus hadru a ovázal jsem Smutné hlavě ještě jednou tu bolavou nohu. A pak už byla Smutná hlava

docela veselá, a i když trochu kulhala, snadno unesla Larga i tu velkou pušku, kterou měl u sedla.

Jeli jsme palmovými háji a vavřínovými lesy a co chvíli jsme uviděli pštrosa nandu, který před námi utíkal, protože si myslel, že jsme ho přišli zabít. Ale my jsme vůbec nejeli na pštrosy, ani na mravenečníky, ani na pampové smrad'ochy, my jsme jeli s tou velkou puškou rovnou na pana Dumonta. A jak jsme jeli, létali kolem nás komáři a pokřikovali na nás papoušci a nad lesem táhly divoké kachny. Largo se na všechny ty ptáky díval, a já jsem se ho zeptal, jestli umí rozeznávat zvířata podle jejich řeči. Ale Largo se ještě v paraguayských ptácích nevyznal a řekl, že volá sup karakara, zrovna když troubil tukan nebo když křičeli modří havrani.

Najednou, právě když jsem Largovi ukazoval malého kolibříka, který poletoval od květu ke květu jako motýl, přihnali se k nám dva jezdcí. Přihnali se a zastavili koně a já jsem viděl, že mají kožené zástěry a velké ostruhy a revolvery zrovna jako gaučové. Ale i když vypadali jako gaučové, měli protivné tváře a studené oči. Largovi se asi také nelíbili, neboť se na ně díval jako na jedovaté hady a vůbec ho nenapadlo, aby je třeba pozdravil. A že jsme se na ně dívali jako němí, gaučové začali mluvit sami. Říkali, že jsme na pozemcích pana Dumonta, a ptali se Larga, odkud přijíždíme. Largo řekl, že se mu nelíbí, když ho někdo zpovídá, ale potom se přiznal, že si chce promluvit s panem Dumontem. Tak jsme se alespoň dozvěděli, že señor Dumont bydlí v Asunciónu a že ho u řeky Piribebui nenajdeme. Largo však ani potom neztratil hlavu a řekl, že si tedy pohovoří alespoň se správcem, který plantáže pana Dumonta opatruje. A běloši už se na nic neptali, neboť si všimli, že se Largo mračí a že s ním nejsou žádné hračky. Jenom nám slíbili, že pojedou s námi, abychom nezabloudili. Largo jim poděkoval a řekl, že se o nás nemusí nikdo starat, ale jezdcí popohnali koně a nenechali nás ani chvíli o samotě.

Rozhlíželi jsme se, jestli někde neuvidíme Emotonheu nebo jiné Indiány, ale jezdcí nás vedli cestou, kde nebyly žádné plantáže, a tak jsme alespoň poznali, proč se báli, abychom nezabloudili. Ale i když nás běloši schválně vedli pampou, kde jsme nemohli potkat jediného Indiána, já jsem přece cítil, že jsou někde nablízku, a chtělo se mi

zahoukat, aby věděli, že už jim jdeme na pomoc. Largo asi také tušil, že Emotonhea je někde nablízku, neboť co chvíli zastavil koně a díval se do dálky kouzelnými brýlemi, kterým se říká dalekohled. A vždycky když to udělal, začali ho oba jezdcí pobízet, aby se nezdržoval, ale Largo si jich vůbec nevšímal. Prostě je neposlechl a díval se dál tím kouzelným!* kukátkem, ale neuviděl stejně nic, co by ho bylo potěšilo, a tak jsme zase jeli dál.

Jeli jsme až k zahradě, kde rostly samé banány, a potom nás běloši zavedli do toldy, kde bylo plno papírů a tužek. A v té toldě seděl hubený běloch na židli, která se houpala pořád sem a tam. Seděl a pohodlně se houpal na židli, ale když nás uviděl, hned vyskočil a usmál se na Larga, jako kdyby měl velkou radost, že jsme ho navštívili. Potom řekl, že se jmenuje Domínguez, a poprosil nás, abychom se posadili. Když jsme ho poslechli, začaly se s námi židle také houpat, a to se mi líbilo. Já jsem si vůbec myslil, že pan Domínguez nemůže být zlý běloch, když mi dovolil, abych si pohověl v takové krásné židli. Komár nebo Kaktus nebo Jednooký vlk, ti by na mne raději vzali klacek, než by řekli: „Togo, pojď a udělej si pohodlí v naší židli.“ Ale señor Dominguez to řekl, a ke všemu nám ještě nabídl banány z krásně malované mísy a ty banány plavaly v červené vodě, která se podle bělochů jmenuje víno.

Já bych si byl rád nabral ty rozkrájené banány velkou lžící, kterou nám pan Domínguez také podal, ale Largo se na mísu ani nepodíval, a tak z toho mlsání nebylo nic. A z kouření doutníků také nebylo nic, neboť Largo poděkoval a zavrtěl hlavou, hned jak nám pan Domínguez podal krabici, z které to vonělo tabákem. Ospalý bobr by si byl určitě vzal aspoň dvě ta dlouhá cigára se zlatými papírovými prsteny na konci, ale Largo byl hrdý a nechtěl od pana Domíngueze ani opičí chlup. Já říkám, že Largo nic nechtěl, ale to není pravda, neboť můj bílý bratr žádal daleko víc. Můj bílý bratr řekl panu Domínguezovi rovnou, že jsme si přijeli pro Emotonheu a pro ostatní Indiány z kmene Máká. Largo řekl panu Domínguezovi ještě jiné věci, ale já jsem všemu dobře nerozuměl, protože mluvili rychle, učeně a dlouho.

Ale i když jsem všemu nerozuměl, přece jsem poznal, že señor Domínguez je protivný a chytrý jako had. Neboť señor Domínguez

se vůbec nemračil a vůbec nekřičel jako rozzlobený Largo, jenom se pořád usmíval, jako by mu to všechno dělalo velkou radost. A že se tak poťouchle usmíval, měl jsem na něho větší zlost, než kdyby byl huboval a vyháněl nás z domu.

Když už Larga nebavilo křičet, přestal docela mluvit a pan Domínguez se začal usmívat ještě víc. Usmíval se a neříkal nic, jenom otevřel velikou knihu, která ležela na stole.

A když tu knihu otevřel, ukázal Largovi papír, na kterém byl obrázek Emotonhey. Largo se na ten papír podíval a neřekl ani slovo, ale já jsem viděl, jak mu červenají tváře zlostí. A teprve potom řekl pan Domínguez hlasem, který byl sladký jako med: „Teď už jistě sám uznáte, že u nás nepracují otroci. Všichni Indiáni k nám přicházejí z vlastní vůle, protože se jim líbí na plantážích víc než ve vězení. Otisky jejich prstů potvrzují, že mluvím jenom pravdu. Kdyby byli Indiáni vzdělaní, byly by tam jejich podpisy. Jistě vám nemusím říkat, že těmito smlouvami vyvrátíme všechny pomluvy, které chcete napsat do novin.“

Largo se ještě chvíli díval na pana Domíngueza a teprve potom se obrátil ke dveřím. Ale než se obrátil ke dveřím, řekl, že kdyby panu Domínguezovi odpověděl, bylo by to horší než rána pěstí.

Señor Domínguez nám přál šťastnou cestu a usmíval se přitom, jako když to myslí upřímně.

Largo vyskočil na Smutnou hlavu a já jsem vylezl na Fuega, ale než jsem to udělal, zavolal jsem přísně na Sucia, který si hrál na verandě se psem pana Domíngueza, jako by to byl jeho nejlepší bratr.

A potom jsme odjeli a jezdcí pana Dumonta nám byli v patách, dokud jsme nepřebrodili řeku Piribebui.

LARGO SE BOJÍ VELKÉ KNIHY, ALE JAGUÁRA SE NELEKNE

Když jsme byli za řekou, začal Largo mluvit o velké knize, kterou mu pan Domínguez ukazoval. Mluvil o ní jako o hadím hnízdě a mračil se přitom. Já jsem si myslil, co je to za nápad, bát se takových obyčejných papírů. Byla to snad nějaká kouzelnická kniha, že o ní Largo mluvil smutnějším hlasem, než když hovořil třeba o slukách, které kolem nás létaly a dělaly: „Ch-ch-ch“?

Ale nakonec jsem se už tolik nedivil, neboť Largo řekl, že taková kniha zmůže víc než houf strážníků. Řekl, že je v ní napsáno, jak je Emotonhea rád, že může trhat bavlnu na plantážích pana Dumonta, a že takový papír, kterému běloši říkají smlouva, má stejnou cenu jako třeba slavnostní slib rádců kmene Máká. Tak jsem alespoň poznal, že pan Domínguez je horší než chřestýš. A že je horší než had a umí dobře švindlovat, nemůže mu Emotonhea utéci, i kdyby ho nikdo nehlídal. Neboť kdyby utíkal, Jednooký vlk by ho chytil jako zloděje, který si nevážil toho, že mu běloši odpustili krádež koně, a který ke všemu ještě zrušil slavnostní slib, zapsaný do velké knihy.

Když Largo řekl, že si musí dobře promyslet, jak na prolhaného Domíngueze vyžrát, poradil jsem mu, abychom jeli do naší tolderie k Amajovi. Neboť Amaj by nás jistě nenechal odejít jenom tak. Jistě by s námi poslal své nejlepší bojovníky a ti už by s panem

Domínguezem zatočili.

Ale Largo o tom nechtěl ani slyšet a stále jenom říkal, že by nás strážníci všechny zahnali do vězení nebo postříleli. A zrovna když to řekl, ozvala se v lese rána z pušky a já jsem se div nepolekal. Sucio začal vrčet a běžel do houštiny, odkud bylo slyšet zuřivé štěkání psů a řvaní jaguára. Largo také na nic nečekal a skočil ze Smutné hlavy rovnou do houštiny, kde prve zmizel Sucio. Já jsem se také hnal do křoví, ale to jsem neměl dělat, neboť v tom křoví byl divoký ananas, o který jsem se popíchal. Bylo to, jako bych skočil rovnýma nohama do ohně, ale já jsem jen zaťal zuby a pospíchal jsem za Largem. Opice na stromech zle hubovaly a ptáci také křičeli na poplach, a někde před námi řval teď jaguár ještě víc a psi také štěkali stále zuřivěji. Largo vytáhl tesák a přesekával liány, jako by to byly jenom šňůrky, na které se navlékají korálky, a já jsem mu pomáhal. A že jsem mu pomáhal, proklestili jsme si cestu ke křoví, kde jsme uviděli Ospalého bobra. Byli jsme docela blízko něho, ale Ospalý bobr si nás ani nevšiml, protože měl oči jenom pro křoví, odkud bylo slyšet ten hrozný řev. Jeho puška se také dívala tím směrem a já jsem poznal, že číhá na poraněného jaguára, kterého psi chtějí vyhnat ven. Ale sotva mě to napadlo, houština se najednou otevřela a obrovský jaguár skočil na Ospalého bobra. Zařval a skočil, a Ospalý bobr chtěl vystřelit, ale místo toho upadl na zem, neboť se mu kolem nohy ovinula liána, která byla horší než živý had. Viděl jsem hroznou tlapu a jaguáří tesáky, ale vtom jsem zahlédl také nůž, který držel v ruce Largo. A ten nůž najednou zmizel v těle zuřícího jaguára a já jsem rychle zavřel oči, abych neviděl, jak z Larga teče krev. Ale hned jsem se vzpamatoval a přiskočil jsem Largovi na pomoc, a tak jsem aspoň viděl, že Ospalý bobr už je zase na nohou a dobíjí polomrtvého jaguára puškou.

Ó, jak hrozně ještě před chvílí jaguár řval a jak teď chroptivě, zbaběle kňučel! Jak už vůbec neměl sílu pohnout ocasem, do kterého se mu prve zakousli Sucio a oba psi dona Alejandra. Nemusel jsem se ani namáhat a hned jsem poznal, že už to není žádná mladá kočka. Poznal jsem na drápech, na zubech i na zlatočerném kožichu, že ten jaguár sežral už hodně telat a hříbátek, zajíců i lišek, morčat i ptáků.

A měl jsem radost, že teď už budou ovečky a hříbata na Olivares

klidně spát.

Ale i když jsem měl radost kvůli těm ovečkám, nebylo mi do smíchu, protože jsem si najednou všiml, že se Largo opírá o strom a že má tváře bílé, jako kdyby ho políbila smrt. Také Ospalý bobr se na Larga podíval, když měl jistotu, že jaguár už nikdy nevstane. A sotva na něho pohlédl, vykřikl ulekaně: „Opičko skákavá, snad tě nevzal tlapou?“ Largo se trochu usmál, ale neřekl nic, jenom se posadil do trávy a opřel si hlavu o levou ruku.

Někdo by si mohl myslet, že Largovi bylo špatně z malého škrábnutí, ale to by byl omyl.

Neboť Largo měl košili celou roztrhanou a pravé rameno samou krev. Ospalý bobr se k němu naklonil a děkoval mu a říkal, že nikdy nezapomene, co pro něho Largo udělal, ale já jsem věděl, že teď není čas na nějaké povídání s mokřýma očima. A že jsem věděl, co má v takové chvíli pravý přítel udělat, nasbíral jsem léčivé byliny a vymáčkal jsem z nich šťávu, jak mě tomu učil Emotonhea. Vymáčkal jsem ji na velký lupen a ten list jsem přiložil na krvavou ránu, kterou

měl Largo na rameni.

Udělal jsem to poctivě a rychle, aby se do otevřené rány nemohli nastěhovat zlí duchové, kteří se kolem každého nemocného jen hemží.

Když Ospalý bobr viděl, jak moudře si vedu, roztrhal svou vlastní košili a celé rameno Largovi ovázal. Largo přivíral oči a zatínal zuby, ale ani nezavzdychal, a to se mi líbilo. Vážil jsem si ho, že trpí mlčky jako Indián, a Ospalý bobr řekl, že takových statečných bělochů je málo.

Potom Largo vstal a poděkoval nám a začal si prohlížet zabitého jaguára. Já jsem mu chtěl udělat radost a řekl jsem hodně potichu, aby to nikdo jiný neslyšel: „Largo, uvidíš, jak budeš silný, až sníš tuhle tlapy. I srdce sníme spolu. A když to uděláme, budeme oba nebojácní jako jaguáři.“

Largo se zasmál a řekl, že se mu to líbí a že si opravdu vystrojíme indiánskou hostinu. Podle toho jsem poznal, že Largo je vlastně opravdový Indián a že má jenom náhodou bílou pleť.

HLÍDAČ PANA DOMÍNGUEZE SPÍ JAKO LEKLÁ RYBA, A JAK MI SKOČILO NA ZÁDA DIVNÉ ZVÍŘE

Když jsme přijeli na Olivares, prohlíželi si gaučové Larga jako hrdinu, který se vrátil z velké války, a mně se to líbilo. Maminka dona Alejandra hned uvařila Largovi čaj, který hasí oheň v lidském těle, a potom jsme snědli ty jaguáři tlapy a srdce. A když jsme snědli jaguáři srdce, řekl jsem Largovi: „Teď budeš ze všech lidí a zvířat nejsilnější a nemusíš se nikoho bát, protože i pan Dumont bude proti tobě menší než vodní myš.“

Někdo by si mohl třebaš myslet, že jsem to nemusel říkat, když se Largo stejně nebál ani rozzuřeného jaguára, ale já jsem chtěl, aby se opravdu nelekl ani pana Dumonta, který byl jistě horší než divoká šelma.

Potom si gaučové vyprávěli o jaguárech, a když nehovořili o

kočkách, povídali si o Emotonheovi, a to se mi líbilo, neboť já myslím, že jenom zvířata a Indiáni stojí za to, aby se pořád o nich mluvilo. A že se tolik povídalo o Indiánech, vzpomněl si Largo zase na tu velkou knihu pana Domíngueze a řekl, že kdyby uměl kouzlit, přičaroval by si ji hned teď do svého ranca. Tak jsem alespoň poznal, že Largo není bílý čaroděj, jak si to o něm Emotonhea myslil. A zároveň jsem poznal, jak velice si přeje mít u sebe velkou knihu pana Domíngueze, a řekl jsem si, že mu ji přinesu. Určitě mu ji přinesu, protože teď, když jsem snědl srdce jaguára, nemusím mít z pana Domíngueze strach.

Ó, jak bude Largo koukat, až ráno otevře ranec a najde knihu, která je horší než hadí hnízdo!

Hned v noci jsem opravdu utekl a hledal jsem u řeky Fuega, abych nemusel pěšky. Ale Fuego se asi pásł někde daleko na pampě a nebylo ho vůbec vidět. A že ho nebylo vidět, nechtěl jsem se zdržovat a šel jsem pěšky. Já říkám, že jsem šel, ale to není pravda, neboť jsem běžel rychleji než vlk aguará-guazú, který má tenké,

dlouhé nohy. Běžel jsem a odříkával jsem si indiánské zaklínadlo, a ke všemu jsem ještě dával pozor, abych nešlápl na hada nebo aby mě neuvíděli jezdcí pana Dumonta. A byl jsem rád, že mi Fuego utekl, protože kdybych byl jel na koni, běloši by mne byli jistě zpozorovali a bylo by se mnou stejně zle jako třeba s Etirakem.

Když jsem přišel za vavřínový les, skočilo mi najednou nějaké zvíře rovnou na záda a já jsem se polekal, že už je se mnou konec. Někdo by třeba řekl, že jsem se vůbec neměl bát, když jsem snědl to jaguáří srdce, ale já přece vím nejlépe sám, že jsem nechal větší kousek Largoví, a tak ve mně ještě trochu strachu zůstalo. Ale i když ve mně bylo ještě trochu strachu, poznal jsem za chvíli, že se mnou není konec, protože zvíře, které mi skočilo na záda, to nebyla žádná divoká kočka. Byl to můj bratr Sucio a já jsem ho samou radostí objal, až zakňučel.

Potom jsme spolu utíkali dál, až jsme přišli k veliké ohradě, kterou jsme přelezli, zrovna když v lese houkala sova. A když jsme přeskočili ještě jednu ohradu – Sucio ji vůbec nepřeskočil, Sucio se plazil chytře po břiše a byl na druhé straně dřív než já – stáli jsme najednou v banánovníkové zahradě před toldou pana Domíngueze. Bylo tam plno psů, ale Sucio už se s nimi znal a hned jim řekl, že jsem jeho dobrý bratr. Tak se stalo, že psi ani nezaštěkali a nic nám neudělali, jenom ten největší z nich mě políbil na nohu, abych poznal, jak má krásně studený čenich.

Hned nato jsem oknem vlezl do toldy pana Domíngueze, ale než jsem to udělal, odříkal jsem pro jistotu ještě tři zaklínadla, aby mě Zlý duch bělochům neprozradil. Sucio chtěl vylézt za mnou, ale byl tak nešikovný, že se mu to nepovedlo.

V toldě seňora Domíngueze byla úplná tma a nějaký běloch spal v houpací židli u dveří. Byl to asi hlídač, ale já myslím, že to byl špatný strážce, když tolik chrápal. Skrčil jsem se pod oknem a zavřel jsem na chvíli oči, abych pak ještě lépe viděl. A když jsem opravdu viděl ve tmě skoro jako sova, začal jsem hledat tu velkou knihu. Hledal jsem a hlídač spal a já jsem litoval, že jsem si s sebou nevzal Largovo světlo, které ukazuje i v noci. Ale pak jsem si řekl, že by mi svítlna nebyla nic platná, protože hlídač by se jistě probudil, a místo aby hned v tom světle uhořel jako noční můra, mohl by třeba

vytáhnout revolver a zastřelit mě.

Někdo by si mohl myslit, že jsem se toho hlídače bál, ale já jsem si ho ani nevšiml, protože jsem dobře věděl, že spánek bělochů je jiný než spánek Indiána. Amaj vždycky říkal, že bělocha můžeš ve spaní svléci z kůže a on to pozná, teprve až mu to někdo řekne. Když spí Indián, slyší a cítí všechno jako jindy, ale běloši jsou v noci jako leklé ryby. A hlídač pana Domíngueze, ten byl zrovna jako leklý kapr, jenomže hrozně chrápal.

Šel jsem až k místu, kde seděl pan Domínguez, když jsme u něho byli na návštěvě, a brzo jsem nahmatal knihu, po které se Largovi tolik stýskalo. Ale sotva jsem to udělal, dotkl jsem se ještě jiné knihy a byl jsem smutný, že nevím, která z nich je ta pravá. Chvíli jsem si nevěděl rady, ale potom mě napadlo, že dvě knihy jsou víc než jedna kniha, zrovna jako třeba dva jeleni jsou víc než jeden, a bylo mi hned veseleji. A že jsem si to tak dobře vypočítal, položil jsem obě knihy na okno a slezl dolů k Suciovi. Ale než jsem to udělal, vrátil jsem se ještě pro nůž, o který jsem prve zavadil na stole.

Potom už jsem se ani nevracel, ani neohlížel a utíkal jsem ze zahrady pravým indiánským krokem, takže by mě nebyli běloši viděli, i kdyby bylo slunce vzhůru.

Sucio se rozloučil se všemi psy a běžel za mnou. Dýchal mi celou cestu poslušně na paty a nevšiml si myší ani pásovců. Ale i když byl tak hodný, že jsem ho za to musel pochválit, přece jsem litoval, že nemůže aspoň chvíli nést také ty velké těžké knihy.

JAK MĚL LARGO ZE MNE RADOST A CO ŘÍKAL TOMU NOŽI

Na Olivares ještě všichni spali, a to se mi hodilo, neboť jsem mohl obě knihy strčit Largovi do rance, aby to nikdo neviděl. Ale i když to nikdo nepozoroval, Largo se přece probudil a řekl: „Togo, co tady šukáš jako myška?“ Já jsem nechtěl lhát, a tak jsem raději mlčel, jenom jsem se k Largovi naklonil. A když jsem se k němu shýbl, viděl jsem, jak se celý třese a jak ho škrtí zimnice. Bylo mi ho

líto, a ke všemu jsem dostal strach, aby neumřel, protože jsem dobře věděl, jak je zimnice zlá. Báł jsem se, aby neumřel, dřív než uvidí ty velké knihy, a řekl jsem rychle: „Largo, teď už se nemusíš trápit kvůli panu Domínguezovi. Já jsem přičaroval ty velké knihy do tvého rance.“

Largo vyskočil, jako by ho nic nebolelo, a za chvíli držel obě knihy v ruce. Ale sotva se na ně podíval, chytil mě kolem krku a zašeptal: „Togo, ty zloději! Ty drahý, malý zloději! Jak ses vůbec mohl dostat k Domínguezovi? Vždyť je tam plno hlídačů a psů!“

Řekl jsem Largovi, aby se zeptal Sucia, jak chytře jsme to provedli. „Podívej se, jak se tomu Sucio ještě teď směje,“ řekl jsem mu. „Ó, když už je den starý a osleply, nevidí si běloch ani na špičku nosu. Ale Indián má oči jako jaguár a snadno bělochy ošidí.“

Škoda že Largo měl pravou paži jako chromou, škoda že mě mohl pohladit jenom jednou rukou. Ale i když mě vzal kolem krku jenom jednou rukou, stejně jsem poznal, jakou radost jsem mu udělal, a to bylo krásné. Bylo krásné vidět, jak Largo myslí na mé rudé bratry a jak mu záleží na tom, aby jim zlí běloši neubližovali.

Largo jistě mohl myslet na to, co mu maminka dona Alejandra uvaří k snídani, nebo mohl myslet na to, jak velmi ho bolí rameno, nebo třebaš na kočky, které postřílí, až zase bude zdrav, ale místo toho se radoval z knih, na které by se jiný běloch ani nepodíval. Ale i když se Largo tolik radoval, řekl najednou, že ty knihy pana Domíngueze spálí. Já jsem si myslel, že to není správné, když jsem pro ně šel tak daleko, ale Largo řekl, že tomu nerozumím. A když řekl, že tomu nerozumím, šli jsme spolu až k řece a tam jsme si knihy ještě jednou prohlédli, neboť už bylo ráno. Prohlíželi jsme si obrázky Indiánů i šmouhy od jejich prstů a brzo jsme našli tváře Emotonhey a Etiraka. A potom jsem poznal i tváře Balupa a Iwuhary, které odvedl do zajetí García, když nám ukradl Dar Čika soldada. Tak jsme se alespoň dozvěděli, kde můžeme své rudé bratry hledat, a měli jsme radost, že jsou vůbec naživu.

Potom si Largo z těch knih dlouho něco opisoval a nakonec mě poprosil, abych rozdělal oheň. A když jsem podpálil suchou trávu, hodil knihy do plamenů a za chvíli z nich zbyly jenom čtyři železné spony. Largo ty spony vzal, hodil je do řeky a zašeptal: „Zapomeň na

to, že jsi byl dnes v noci u Domíngueze. Nesmí se o tom nikdo dozvědět.“

Largo pak hodil do řeky i ten nůž, který jsem našel na stole pana Domíngueze, a to mě mrzelo. Mrzelo mě to, ale Largo mě pohladil a řekl: „Nesmíš nikdy krást věci jenom proto, že se ti líbí. To s těmi knihami nebyla krádež. Jsou to papíry plné podvodů a lží. Patří opravdu jenom do ohně. Přinesl jsi je, abys pomohl nevinným lidem. Ale ten nůž sis vzal pro své potěšení – a to poctivý muž nedělá!“

Já jsem řekl, že bych si ten nůž nenechal jenom pro své potěšení, že bych ho každou chvíli půjčoval třebaš Ospalému bobrovi nebo jiným dobrým bělochům, ale Largo se tomu smál, jako by mi nevěřil. Smál se, ale najednou se jeho tvář změnila a potom se mne najednou zeptal, jestli všichni Indiáni kradou. Ó, kdyby na mne byl Largo znenadání vystřelil ze své velké pušky, bylo by mě to bolelo méně než takové divné řeči. Měl jsem z toho najednou takovou bouli v krku, že jsem nemohl hned odpovědět. Ale za chvíli jsem tu bouli spolkl a řekl jsem: „Já vím, proč tak smutně mluvíš. Ty jsi ještě nezapomněl na banány a na malovaný hrneček a myslíš, že když já vezmu bělochům nůž nebo kus sýra, může Emotonhea hned ukrást celého koně. Ale Emotonhea a Etirak nikdy nikomu nic nevzali, protože Indiáni nekradou ani nelžou. Já jsem také nevzal nikomu ani kajmaní zub, dokud jsem byl v naší tolderii na Pilcomayu, ale v Asunciónu to bylo něco jiného. Musil jsem přece krást, když jsem neměl peníze a běloši mi nic zadarmo nedali. Ty by ses také na nic neptal a vzal bys Jaguáří tlapě kus sýra, kdybys měl v břiše vlka, který se jmenuje Hlad a který vyje a kouše, dokud mu nedáš najíst.“

Když jsem mluvil o vlku, který vyje a kouše, Largo se krásně usmál a řekl: „Odpusť mi, že jsem o tom vůbec začal. Snad je to tím, že chci, aby z tebe byl nezištný muž, kterému budou moci všichni čestní lidé důvěřovat. Ale teď toho nechme a pojďme se nasnídat. Musíš si pořádně odpočinout.“

Já jsem byl opravdu celý unavený, ale už mi bylo veseleji, neboť Largo mi položil ruku na rameno a šli jsme spolu jako bratr s bratrem. A že mi bylo najednou tak dobře, umínil jsem si, že si nikdy nevezmu nic, co mi nepatří, aby žádný běloch nemohl říci, že Indiáni jsou zloději.

JAK JSEM MĚL STRACH, ABY ČÁJA NEPROMLUVILA, A CO NAPSAL LARGO DO NOVIN

Když jsem se probudil, řekl mi Largo: „Dobré odpoledne, Togo. Jak ses vyspal? Poslouchej dobře, co jsem napsal. Přečtu ti to.“

Pak začal opravdu hned číst a to, co říkal, bylo veliké a krásné. Bylo to tak úžasné, že bych to byl sám jistě nedovedl napsat, i kdybych už znal celou abecedu. Bylo to povídání o dobrých Indiánech a o špatných běloších, kteří dělají Paraguayi ostudu.

Nakonec Largo řekl, že ten článek budou číst všichni běloši, kteří v Asunciónu kupují noviny, a že tak aspoň každý pozná, jak pan Dumont ubližuje Indiánům.

A když to řekl, začal si zase něco psát, a já jsem si také maloval písmena, neboť Largo mi daroval krásné kouzelné dřívko. Maloval jsem si A a B a C a D, a když jsem byl u toho D, vzpomněl jsem si na pana Domíngueze. Vzpomněl jsem si na jeho prolhané knihy a měl jsem radost, že mě Largo učí číst a psát. Neboť až budu umět všechno jako běloši, nikdo mě hned tak neošidí. Ať si někdo nemyslí, že se pak podepíšu třebas do knihy pana Domíngueze! Ó, na mne si pan Dumont, ani Domínguez, ani Jednooký vlk neprijdou, protože si napřed přečtu, co je v těch listinách napsáno. Přečtu si to a potom řeknu: „V těch knihách jsou samé podvody a lži! Ty papíry patří opravdu jenom do ohně, a já to dobře vím, protože nejsem žádný nevzdělanec!“

Potom jsem si abecedu trochu popletl a místo E jsem napsal Z, ale Largo mi nic nevyčítal, protože zrovna přijel Ospalý bobr. Přihnal se, hodil na zem ranec kožišin a řekl:

„Opičko skákavá! Ty už zase sliníš tužku?“

Já jsem opravdu naslinil tužku a rychle jsem namaloval ještě jedno písmeno, aby Ospalý bobr viděl, co všechno už dovedu. Ale Ospalý bobr tomu asi nerozuměl, neboť se dal do smíchu, místo aby mě pochválil. Smál se a šťouchal mě prstem do čela a říkal:

„Vždyť jsi samá barva. Snad nepíšeš nosem?“

Largo se také smál a nakonec řekl, abych se šel umýt, ale já jsem

neměl na takové zbytečnosti čas, protože Ospalý bobr zrovna vytáhl z brašny pampového králíka. Byla to docela malá viskača a Ospalý bobr řekl, že ji Largovi daruje, aby si měl s čím hrát, když nemůže sám chodit na lov. Largo měl z viskači radost a mně se také líbila, ale najednou jsem se zamračil, protože Ospalý bobr strhl šátek z bambusové klece a já jsem poznal, že v té kleci je čája. Krčila se, hleděla smutně na Larga a neříkala nic. Věděl jsem, že nám čája nemůže přinést nic dobrého, a bál jsem se, aby najednou nepromluvila. Bál jsem se, aby třebaš neřekla, že mě Largo jednoho dne opustí a že na mne zapomene.

Kdyby byl Ospalý bobr chytil papouška, z toho bych nebyl smutný, protože papoušek není spolčen s duchy. Papoušek je jenom rozpustilý a myslí si, že umí mluvit, ale to není pravda. Vždycky řekne jenom to, co už slyšel od lidí. Ale čája, ta vůbec nežvatlá. Čája dlouho mlčí a poslouchá a přemýšlí a potom, když je luna kulatá, zavolá hrozným hlasem. Zavolá smutným hlasem třikrát za sebou a to, co řekne, se vždycky vyplní.

Měl jsem takový strach, aby čája nepromluvila, že jsem hned otevřel klec. Ospalý bobr se tomu divil, ale já jsem řekl: „Čája nepatří do klece. Nepatří tam, protože je to zakletá dcera indiánského náčelníka.“

Ale sotva jsem klec otevřel, polekal jsem se ještě více, neboť čája nechtěla ven. Snad si opravdu umínila, že řekne Largoovi něco smutného, a teď jenom čekala, až bude luna veliká. Nebo se snad urazila, že na ni Sucio začal neuctivě štěkat? Musel jsem ji z klece vyklopit, a když jsem to udělal, čája konečně uletěla. Letěla rovnou k lesu, ani se neohlédla, a já jsem byl rád, že to tak dobře dopadlo. Ospalý bobr se však z toho vůbec neradoval a Largo se také za čájou díval, jako by ji chtěl mít raději v kleci, a já jsem se jim nedivil. Nedivil jsem se tomu, protože jsem už dávno věděl, že se běloši nevyznají v tajemných věcech Indiánů.

EMOTONHEA A ETIRAK JSOU NA SVOBODĚ A JEŠTĚ DOSTALI KONĚ. IWUHARA A BALUP JEDOU TAKÉ NA KONÍCH

Zlá zimnice už Largo tolik netrápila a rameno už také neměl jako chromé, ale stejně seděl pořád jenom na verandě a psal a psal. Mne také těšilo malovat písmena barevnou tužkou, ale ještě raději jsem jezdil s Ospalým bobrem po lesích a naháněl hrůzu opicím, šakalům a červeným vlkům. A že jsme byli oba dobří lovci, přivezli jsme Largovi co chvíli vřešťana nebo lišku a potom jsme se dívali, co s nimi můj bílý bratr udělá.

Ó, Largo uměl stáhnout opici, že jí ani trochu nepotrhal kožich, a potom do toho kožichu nacpal suchou trávu a ještě jiné věci, a nakonec vypadal vřešťan jako živý. Kdyby byl měl ten vřešťan oči a hýbal se a křičel, byl bych si myslel, že Largo je opravdu čaroděj, který umí křísit mrtvá zvířata. Ale vřešťan se ani nepohnul a Largo nechtěl o čarodějství ani slyšet, a tak jsem poznal, že je to jenom velké umění a že běloši mají obratné ruce.

Já nevím, proč mluvím o vycpaných opicích, když jsem chtěl vyprávět o Emotonheovi, ale to snad nevádí, neboť každý alespoň vidí, jak byl Largo chytrý a co všecko uměl. Ó, můj velký bílý bratr měl tolik starostí se svým psaním a s obrázky a s vycpanými zvířaty, že ani neměl čas, aby jel s námi k Monte Grande, kde gaučové chytali býky do lasa. Já jsem pěkně vystrojil Smutnou hlavu i Fuega, ale když jsem je přivedl do zahrady, řekl mi Largo do ucha: „Vyříd' Smutné hlavě, že má dneska neděli!“

Řeči bělochů jsou někdy divné, a tak jsem si myslel, že mi to Largo šeptá jenom proto, poněvadž jsem Smutné hlavě krásně načesal hřívu a vůbec všecky zíně. Myslel jsem si to, protože jsem už v Asunciónu viděl, jak v neděli běloši vždycky učesali a navoněli svoje děti a sami se také oblékli lépe než jindy a potom šli do toldy, kde na bílém plátně běhají lidé, kteří vypadají jako živí, ale přitom vůbec nejsou živí, a když je někdo chce vidět, tak musí napřed zaplatit, a tomu se říká biograf.

Právě když jsem vzpomínal na Asunción, řekl mi Largo zase do

ucha: „Víš, proč má Smutná hlava neděli? Protože s vámi nikam nepojedu. Musím psát.“

A když to řekl, pomyslel jsem si, že si možná ani nevšiml, jak pěkně jsem Smutnou hlavu učesal, a byl jsem kvůli tomu trochu mrzutý. Byl jsem tak mrzutý, že jsem začal bručet: „Ó, ty pořád jenom píšeš, a don Alejandro si bude myslet, že ho nemá rád. Já jsem mu slíbil, že za ním přijedeme k Monte Grande, a don Alejandro se těšil, že ho vyfotografuješ, jak jede na divoké krávkě. A teď z toho nebude nic.“

Ale i když jsem tolik bručel, Largo se jenom smál a nakonec řekl: „Don Alejandro se jistě nebude zlobit, když mě hezky omluvíš. A tobě půjčím hodinky, abych si tě udobřil. Ale teď už si pospěš, ať Ospalý bobr nečeká.“

Já jsem si opravdu pospíšil a to byla chyba, neboť mě praštila do nosu větev pomerančovníku, protože jsem se nedíval na cestu a Fuego běžel, kudy se mu zachtělo. Někdo by si mohl myslet, že jsem špatný jezdec, když se nedívám na cestu, ale to by nebylo správné,

neboť tu ránu do nosu jsem dostal jenom kvůli Largovým hodinkám. Nedával jsem pozor, protože jsem si musel prohlížet tu krásnou, lesklou věc, kterou mi Largo připnul na ruku.

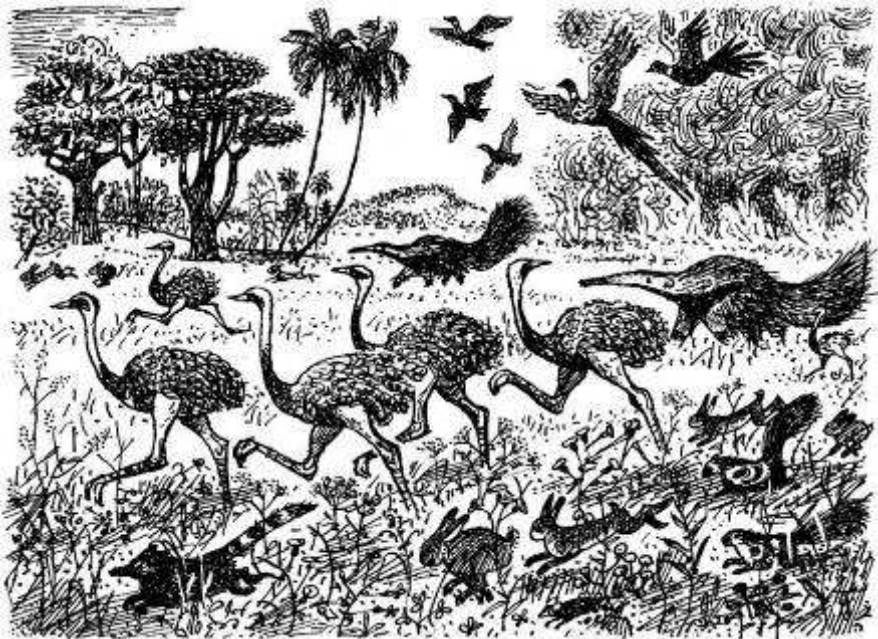
Ó, jak tichounce hodinky šramotily! Já myslím, že uvnitř nebyla kolečka, jak řekl Largo, já myslím, že tam byli malí ptáčci, kteří rychle otvírali a zavírali zobáčky a pípali, pípali. Pípy-píp, tiky-tak, zrnko za zrnkem, tiky-tak.

U řeky na mne čekali Ospalý bobr a Sucio a oba se smáli, že mám opuchlý nos, ale já jsem jim ukázal hodinky a potom jsme spolu ujížděli dál. Jeli jsme až k Monte Grande, kde byly samé rohaté a strakaté krávy, které hrozně bučely. Ospalý bobr řekl, že těch krav a býků je nejméně tři tisíce, a já jsem nevěděl, proč mi to povídá, když mě Largo naučil počítat jenom do padesáti. Ale i když jsem ty krávy neuměl ještě spočítat, stejně jsem brzo poznal, že to nejsou žádné dobrácky. A býci, v těch teprve nebylo nic dobrého, neboť jak mohli, trkali na všechny strany. Jeden starý býk pak probodl rohem malé telátko, které musel don Alejandro podříznout. Udělal to dlouhou mačetou, stáhl mu kůži a rozkrájel maso a to maso jsme opekli na ohni. Já jsem při tom pomáhal, takže to byla opravdu dobrá pečené, a když se všichni najedli, začali gaučové chytat mladé býky do lasa. Chvilími proháněli gaučové býky, ale pak se to najednou obrátilo a nějaký zuřivý býk začal prohánět dona Alejandra i s jeho krásným hřebcem. Já jsem vylezl na strom, aby mě krávy nepotrkaly, ale za chvíli už jsem se tolik nebál a chytil jsem jedno telátko do lasa, které mi půjčil don Alejandro, když ho přestal honit ten zuřivý býk. Jezdcům se líbilo, jak pěkně to dovedu, a povalili telátko na zem a já jsem mu vypálil horkým železem značku, aby všichni běloši viděli, kdy se narodilo a komu patří. A když jsem to udělal, vzal don Alejandro hlínu a kraví trus, a to všecko připlácí telátku zrovna tam, kde to ještě páli od železa.

Tak to šlo pořád dál a dál, až nás začaly bolet ruce i nohy, a že už nás všecko bolelo, sedli jsme si zase na koně a jeli jsme na Olivares.

Vraceli jsme se oklikou přes řeku Manduvirá, protože don Alejandro chtěl zapálit step, aby shořela stará tráva a místo ní narostla nová a sladká, kterou krávy nejraději.

A jak jsme tak jeli, létali nám nad hlavami papoušci a pořád na

mne volali: „Pojď s námi na oříšky, pojd', pojd'!“ Nebo na mne zatroubil tukan: „Togo, co říkáš mému zobanu? Co? Co?“ A z lesa na mne volala opička kapucínka: „Togo, umíš kotrmelec? To koukáš na opici, vid' vid' vid'?“

Ale najednou se dalo všechno na útěk, protože don Alejandro opravdu zapálil suchou trávu u řeky Manduvirá. Zapálil ji a oheň poplašil ptáky i zvířata na pampě, jako když vystřelí. Ptáci přestali zpívat a létali sem a tam a pštrosi a mravenečníci a králíci a myši, ti vzali nohy na ramena a utíkali k lesu, ani se neohlédli.

Prchali k lesu, protože věděli, že je tam řeka Capaita a že voda nepustí oheň ani o krůček dál.

My jsme se přebrodili přes řeku Manduvirá a tam na nás oheň také nemohl. Mohl na nás jenom štiplavý kouř, ale nám to nevadilo, protože jsme neměli čas myslet na takové maličkosti. Nemohli jsme na to myslet, protože najednou se před námi objevil houf koní, a ti byli nejkrásnější ze všech, které znám. Já jsem ty koně začal počítat, a jak jsem je počítal, viděl jsem, žena nich sedí Indiáni. Seděli na

nich a dívali se na nás, a potom jeli všichni ke mně a začali mě štípat do tváří. Emotonhea a Etirak, ti začali štípat také Ospalého bobra, a Iwuhara a Balup dávali pozor, aby se jim nerozutekli koně, které hnali před sebou.

Já jsem z toho měl větší oči než Fuego, protože jsem byl celý udivený, ale za chvíli už jsem věděl, že to není žádný sen, a začal jsem zpívat Zpěv radosti. Zpíval jsem, jak nejlépe dovedu, a všichni jsme se smáli. A že to byla taková slavná chvíle, daroval jsem Emotonheovi ty krásné hodinky. Daroval jsem mu je, neboť když se shledá bratr s bratrem, dá vždycky jeden druhému to nejlepší, co má zrovna u sebe. Emotonhea by mi byl daroval jistě také to nejlepší, co měl u sebe, ale protože byl celý nahý a neměl ani talisman, nedostal jsem od něho nic. Ale i když jsem od něho nic nedostal, bylo to všechno krásné, neboť Emotonhea řekl, že je pan Domínguez propustil na svobodu a že pospíchají domů. Řekl, že jim pan Domínguez daroval houf koní, aby byli v tolderii na Pilcomayu opravdu co nejdříve, a já jsem se musel smát. Smál jsem se, protože jsem poznal, že señor Domínguez dostal z Larga přece jenom strach, a když si všechno dobře promyslel, byl k Indiánům laskavější než předtím. Byl na ně tak hodný, že jim sám daroval krásné koně, a teď jistě čeká, že se Largo udobří.

Ó, jak bylo krásné vidět zase Emotonheua Etiraka na svobodě, jak bylo krásné mít statečného bílého bratra, kterého se bojí sám pan Domínguez!

Škoda že Largo na vlastní oči neviděl, jak moji rudí bratři uháněli pampou na neosedlaných koních, když se s námi rozloučili, škoda že nebyl u toho, když Emotonhea řekl, že nás budou v tolderii na Pilcomayu vyhlížet jako náčelníkova syna, který se vrací z velké dálky.

PROČ LARGO CHYTL JEDNOOKÉHO VLKA ZA RUKU? PROČ HO NEPOPADL ZA KRK?

Přijeli jsme na Olivares, zrovna když Largo krmil liščí štěňata v

našem malém zvěřinci. Já jsem skočil z Fuega rovnou Largovi k nohám a objal jsem mu kolena a vzdychal jsem: „Ó, Largo, ó, Largo!“

Largo mě vzal za ruce a vyzvedl mě až nad hlavu, protože si nepřál, abych u něho klečel jako u nějakého naboba. Já jsem tehdy ještě nevěděl, co je to nabob, ale zato jsem hned poznal, že se mi Largo dívá na levou ruku. Díval se a neříkal nic, ale jeho oči se přece ptaly, kam se poděly ty krásné hodinky. Ale i když se jeho oči tolik ptaly, já jsem myslil jenom na Emotonheou a vzdychal jsem dál: „Kdybys byl Indián, poznal bys hned, proč tvému bratru tančí srdce. Ó, Largo, kdybys věděl, co se stalo! Ó! Ó!“

Largo opravdu myslil, že jsem ztratil hodinky, a dal se do smíchu: „Přece bys nebyl smutný pro neživou věc! Nech už toho vzdychání! Třebas je najde nějaká liška a bude z nich mít radost! Představ si, až Ospalý bobr jednou zastřelí starého šakala, a ten bude mít na noze náramkové hodinky!“

Ale já jsem vzdychal dál, protože jsem nemohl samou radostí ani promluvit, a řekl jsem Largovi, co se stalo s Emotonheou, teprve když Ospalý bobr vykřikl: „Opičko skákavá, netrap toho dlouhána!“

A když jsem vypověděl všechno do poslední písmenky, nemohl zase Largo samou radostí ani promluvit, a tak jsem alespoň poznal, že má ve svém srdci místo jenom pro Indiány a že mu nezáleží na mrtvých věcech, jako jsou třebas hodinky.

Trvalo hodně dlouho, než zamyšlený Largo řekl: „Jsou tedy na svobodě! To bylo snazší, než jsem očekával. Ale teď mi řekněte, co s ostatními otroky pana Dumonta? Propustil snad Domínguez všechny Indiány?“

Když to Ospalý bobr slyšel, hrábl nohou do ohně, který zrovna don Alejandro rozdělal, a řekl Largovi: „Opičko skákavá, co bys ještě chtěl? Indiáni Máká jsou venku a Domínguez jistě počítá, že se s tím spokojíš!“

Largo však řekl, že panu Domínguezovi nedopřeje lehký spánek, dokud na plantážích seňora Dumonta bude pracovat jediný nesvobodný Indián. Tak jsem se přesvědčil, že Largo má ještě větší srdce, než jsem myslil, neboť mu záleželo na všech Indiánech.

A že mu záleželo na všech lidech, kterým zlí plantážníci křivdili,

odjeli jsme hned ráno do pevnosti v Emboscadě, aby se mohl Largo o všech těch věcech poradit s Číkem soldadem.

Já říkám, že jsme hned ráno odjeli, ale ať si nikdo nemyslí, že to bylo jenom tak. Měli jsme plné ruce práce s liškami a papoušky a opicemi, které chtěl Largo odstěhovat do Asunciónu, a to nebyla maličkost, protože některé opice byly vycpané a jiné živé a

s liškami a papoušky to vypadalo zrovna tak. Nakonec měl Fuego na zádech samou klec a samý pytel, a Smutná hlava byla také celá hrbatá, neboť toho nesla ještě víc. Ospalý bobr řekl, že pojedě s námi, a naložil na Loká takové rance kožišin, že by byl pod nimi jiný kůň jistě hned upadl. Ale Loko byl silný kůň a unesl je snadno i s Ospalým bobrem, jenom si trochu zatancoval, než jsme ho osedlali.

Potom jsme se rozloučili s donem Alejandrem a s jeho maminkou, která nám zase uvařila dobrý čaj, a když jsme podali ruce i ostatním gaučům, vyjeli jsme ze dvora rovnou k řece Piribebui.

V Emboscadě nám jeden voják řekl, že Čiko soldado odjel na několik dní do Asunciónu, a Largo z toho byl smutný. Ale i když jsme se nesešli s Číkem soldadem, dověděli jsme se přece mnoho nových věcí, neboť Largo řekl, že si promluvíme aspoň s Jednookým vlkem. A hned jak to řekl, šli jsme k náčelníkovi strážníků, který jistě už také věděl, že Emotonhea je na svobodě, neboť mluvil s panem Domínguezem, zrovna když jsme k němu přišli.

Señor Domínguez seděl na docela obyčejné židli, ale houpal se pohodlně sem a tam, jako kdyby byl ve své toldě. Sotva jsem ho uviděl, zatřásla se mi trochu kolena, protože jsem si vzpomněl na knihy, které jsem mu ukradl, ale pan Domínguez dělal, jako by o tom vůbec nevěděl, a sladce se na nás usmíval.

Ó, jaké hluboké rýhy měl Largo na čele a jak se mu leskly oči, když si všiml, že Jednooký vlk má na ruce jeho vlastní hodinky! Jak se mi začaly v hlavě rojit divoké včely, když jsem uslyšel, že Emotonhea a Etirak už nejsou na svobodě! A Iwuhara a Balup, ti také byli zase v černé díře, neboť Jednooký vlk řekl, že panu Dumontovi ukradli celý houf koní.

Largo měl z toho mrtvý jazyk a nemohl vůbec promluvit a tak jsem alespoň poznal, že také běloši mívají někdy v krku kámen, který je dusí.

Když pan Domínguez viděl, že Largo nemůže překvapením ani promluvit, řekl hlasem dobrého bratra: „Vím, jak je slušnému člověku, který si pálí prsty kvůli někomu, kdo toho nezasluhuje. Radím vám, abyste zloděje koní pustil z hlavy a všímal si zajímavějších věcí. Jste ještě mladý a nevyznáte se v lidech. Věřte mi, že Indiáni jsou skutečně proradní. Když je strážníci překvapili u brodu, vymlouvali se rudoši drze, že koně dostali darem. Dostali prý také hodinky, ale nechtěli přiznat, kdo jim je daroval.“

Largo jenom stál, díval se na hodinky, které měl Jednooký vlk na ruce, a neříkal nic. A že nic neříkal, mluvil pan Domínguez dál a Jednooký vlk k tomu přikyvoval hlavou.

„Nemyslete si, že jsem člověk bez srdce,“ řekl pan Domínguez lítostivým hlasem. „Jistě by nebylo spravedlivé soudit Indiána stejně přísně jako bělocha. Takový rudoch je zvyklý lovit svobodně zvěř v pralesích a neví, ubožák, že nesmí chytat koně, které patří bělochům. Proto dává pan Dumont Indiánům příležitost, aby poznali zákony a život bílých lidí. Na jeho plantážích dostanou práci a stanou se z nich užiteční, řádní lidé. Ze stejného důvodu jsme se před časem ujali také Indiánů Máká, ale jak vidíte, špatně se nám odvděčili.“

Já jsem chtěl vykřiknout, že Indiáni nikomu nic neukradli, ale místo toho jsem se raději díval, jak Largo chytil Jednookého vlka za loket a jak mu stáhl z ruky hodinky. Stáhl mu je a řekl zvláštním, strašným hlasem: „Odpusťte, ale ty hodinky jsou moje. Emotonhea nelhal, když řekl, že je to dar.“

Jednooký vlk se na Larga podíval jako ustrašená myš, kterou drží v zubech jaguár, a já jsem uhádl, že je zbabělejší než pampový zajíc. Poznal jsem to snadno podle toho, že si nechal všecko líbit a že jenom drmolil, aby se Largo choval jako slušný běloch.

Ale Largo se vůbec nechoval, jak si přál Jednooký vlk, neboť uhodil pěstí do stolu, až se oba běloši polekali, a potom řekl: „Žádáte si vysvětlení, proč vás chytám za ruku jako zloděje? Protože jste padouši a lháři! Využili jste důvěřivosti Indiánů a nalíčili jste na ně past. Ve chvíli, kdy pan Domínguez řekl, že jim daruje koně, číhali už na ně strážníci jako na zloděje. Chtěli jste nám dát odpověď na podezření, že obviňujete Indiány křivě a bez důkazů. Chtěli jste nás umlčet novou podlostí, ale já vás usvědčím z křivopřísežnictví!“

Já jsem tehdy ještě nevěděl, co je to křivopřísežnictví, ale stejně se mi líbilo, jak pěkně to Largo řekl, jenom jsem si myslel, že měl přitom popadnout Jednookého vlka za krk a třepat s ním, dokud by mu z kapsy nevypadly klíče od klece, do které zavřel Emotonheu. A hned, jak by ty klíče vypadly, otevřeli bychom všechny černé díry, kterým se říká vězení, a odjeli bychom s Indiány do Chaka.

Ale Largo nic takového nenapadlo a Ospalý bobr se také k ničemu neměl a já jsem si na Jednookého vlka teprve netroufl, neboť jsem dobře viděl, že má za pasem obrovský revolver. A že si žádný z nás netroufl, začal se Jednooký vlk zase křivě usmívat a pan Domínguez také zahodil všechn strach a nakonec oba řekli, že Largo umí vyprávět krásné pohádky, kterým nikdo neuvěří. Když to Largo uslyšel, obrátil se k nim zády a šel pryč takovým krokem, že mu Ospalý bobr sotva stačil. Já jsem mu také sotva stačil, protože jsem měl kratší nohy, ale dělal jsem hodně dlouhé kroky a tím se to napravilo.

PROČ OSPALÝ BOBR TOLIK BRUČÍ A JAK JSEM ZAS UVIDĚL STARÉHO KOMÁRA

Když jsme odjeli z pevnosti, mělo slunce tak málo síly, že se muselo opřít o palmy, aby docela neupadlo. Ale i když se opíralo o stromy, nebylo mu to nic platné a za chvíli se zakutálelo do křoví v lese. Tam se schovalo a přestalo svítit, a že už bylo skoro tma, řekl Ospalý bobr, abychom jeli do jeho děravé toldy za Emboscadou a ustlali si tam na noc. Largovi se ten nápad líbil a opravdu jsme jeli k toldě, v které jsme se jednou schovali před deštěm a kde můj bílý bratr poprvé uviděl Ospalého bobra.

Jeli jsme za Emboscadu, ale bylo to všechno zbytečné, protože z toldy zbyla jenom hromada popela a kusy černého dřeva.

Já jsem nevěděl, jak se to mohlo stát, ale Largo řekl, že je to pouhá msta. Řekl, že běloši nemohli zapomenout, jak nám Ospalý bobr pomáhal, když do mne míšenci v Emboscadě kopali kvůli Garcíovi, a že zapálili ze zlosti jeho staré rančo.

Ospalý bobr se díval na zčernalé trámy a pořád jenom bručel: „Opičko skákavá, byla to barabizna! Střecha na cáry. Ale byl to přece můj dům!“

Já jsem si myslel, že to běloši udělali hlavně kvůli ovoci, které mi tehdy v tom krámě Ospalý bobr nastrkal do kapes, aby mě tolik nebolelo koleno a opuchlý nos, ale ani jsem se o tom nezmínil.

Largovi bylo Ospalého bobra líto a řekl, že až bude čas, pomůžeme mu postavit nové rančo, takové, do kterého nebude pršet a které něco vydrží.

Ale Ospalý bobr vůbec neposlouchal, co mu Largo slibuje, a bručel si dál: „Tímhle by nepostrašili ani dítě! Natož Ospalého bobra! Opičko skákavá, zač mě mají? Holátka neopeřená, myšičky popletené! Kdo z nich by nastavil vlastní rameno, kdyby na mne skočil jaguár? Ale jen si vystrkujte drápky, koťátka moje! Ospalý bobr dobře ví, kdo mu zachránil život!“

Když už Ospalý bobr tolik nebručel, pověsili jsme na stromy síťové hamaky, nakrmili jsme zvířata v klecích, sami jsme také něco

snědli a šli jsme spát.

Ráno jsme jeli rovnou do Asunciónu a tak jsem alespoň poznal, jak se tolerie bělochů změnila. Možná že se to město vůbec nezměnilo, možná že se mi to jenom zdálo, protože jsem uměl trochu číst. Viděl jsem na vlastní oči, že ulice kulhavých psů se jmenuje třída Las Palmas a vetešník Komár že má nad krámem napsáno: „Síň José Barbarosy“. Ale i když jsem to všechno viděl, řekl jsem si, že starému vetešníkovi budu stejně dál říkat Komár a třída Las Palmas že pro mne zůstane ulicí Kulhavých psů, i kdyby to běloši napsali ještě většími písmeny.

Zrovna když jsme jeli okolo vetešnictví, vyběhl Komár z krámu a podíval se na Sucia, a že poznal svého bývalého psa, poznal snadno také mne. Všiml si mě a začal mě píchat očima, ale já jsem si myslil: To koukáš, jak je Sucio vykrmený, vid'? Když byl u tebe, byl jenom kost a kůže a padaly z něho chlupy. Já vím, že bys mě prohnal, kdyby se mnou nebyl Largo! Líbí se ti ten ranec, z kterého vykukují pušky?

Možná že bych byl Komárovi řekl nahlas, co si o něm myslím, ale najednou se ozval zpěv a křik a já jsem uviděl Cahataru, který se motal před námi. Motal se a zpíval písničku o lokomotivě, ale pak se dal do pláče a běžel k Largovi. Můj bílý bratr se tvářil, jako by ho ani neviděl, ale když začal Cahataru plakat, že byl okraden o své jediné dítě, krásné jak slunce, zůstali jsme všichni stát. Zastavili jsme se a Ospalý bobr podal Cahatarovi několik pesos. A když mu je vstrčil do ruky, začal Cahataru ještě víc naříkat, ale Ospalý bobr řekl: „Nedělej rámus a běž se napít na naše zdraví!“

Cahataru chtěl Ospalého bobra poslechnout, ale najednou upadl a válel se po ulici sem a tam, dokud nepřišel strážník a neodvedl ho na chodník, aby nepřekážel tramvajím.

Potom Largo zastavil Smutnou hlavu až před toldou, které se říká pošta, a když se k nám vrátil, měl plnou náruč dopisů. Já jsem chtěl vědět, kdo mu posílá taková krásná psaníčka, a Largo řekl, že mu píše maminka z Prahy a přátelé ze všech končin světa. Tak jsem alespoň poznal, jak mají běloši Larga rádi a jak je dobré, když člověk umí číst a psát. Neboť člověk, který umí psát a číst, může si rozprávět se svými bratry, i když jsou daleko. Pak už jsme se ničím

nezdržovali a zahrnuli jsme k řece, abychom se zbavili bělochů, kteří si zvědavě prohlíželi naše klece se zvířaty, a vůbec všechny rance.

Hned za přístavem jsme se nastěhovali do malé dřevěné toldy a za chvíli k nám přišel na návštěvu pan Montez, který bydlel jenom o kousíček dál. Stiskl Largovi ruku a Ospalého bobra objal jako bratra a tak jsem na vlastní oči viděl, že Ospalého bobra kdekdo zná. Když jsme složili všechny pytle a zvířata a kůže, šli jsme se umýt k řece a tam jsme potkali Bruta. Viděli jsme ho, jak chytá ryby na udici a jak mu pomáhá běloch, který měl křivá záda. A když jsme přišli ještě blíž, poznali jsme, že ten druhý běloch je Bledý měsíc, a měli jsme radost, že ho zase vidíme. Bledý měsíc měl také radost, že nás vidí, a vytáhl z brašničky malovaný hrneček, který jsem mu daroval, když mu spadl na záda pytel rýže. Vytáhl jej a nasypal na dno trochu zeleného čaje z jerby, a když to všecko polil studenou vodou, podal mi plechovou rourku a řekl: „Hola, Togo, děkuji ti za ten krásný hrneček. A teď si spolu začupáme terere jako praví Paraguayci.“ Bledý měsíc to řekl tichým hlasem, jako když se před Largem stydí, ale já jsem ho dobře slyšel a opravdu jsem tou rourkou usrkl trochu hořkého terere. Largo studené terere také ochutnal a Ospalý bobr se nikdy nedal pobízet, když bylo něco k pití nebo k jídlu, a tak jsme všichni čupali a povídali, dokud slunce nezmizelo za protějším břehem.

Já říkám, že jsme si jenom povídali, ale to není pravda, neboť jsme co chvíli tahali z vody ryby, které si spletly Brutovu udici s pořádným červem. A když jsme takovou rybu ulovili, řekl Bruto pokaždé: „Togo, klepni ji! Od tebe ji to nebude tak bolet.“

Ó, Bruto dobře věděl, kdo z nás se nejlépe vyzná v rybách, a já jsem byl rád, že mi tu práci přenechal, neboť Indiánovi se nelíbí, když někdo nešikovný trápí zvířata.

JAK CAHATARA DIV NEUKOUSL RUKU PANU DUMONTOVI A PROČ JSEM MĚL KÁMEN V KRKU

Hned druhý den mi Largo koupil bílou košili a kalhoty a řekl, že teď když umím trochu psát, nemohu chodit po městě nahý jako člověk z pralesa. Já jsem si tu košili oblékl obráceně a Ospalý bobr se smál, že mám knoflíky na zádech, ale mě ani nenapadlo, abych si toho všimal, neboť mi i tak dobře slušela.

Potom mi Largo přinesl ještě čítanku s barevnými obrázky, a já jsem měl radost, že se teď opravdu vyrovnám všem bělochům, když umím luštit jejich písmo a nosím bílou košili zrovna jako oni.

Někdo by si mohl myslit, že jsem si celé dm jenom maloval podle čítanky nebo koukal do zrcadla, jak mi sluší nové kalhoty, ale to by nebylo správné, neboť jsem měl na starosti celý zvěřinec. Měl jsem na starosti všechny naše lišky a ještěrky a papoušky a opice a krmil jsem je poctivě jako dobrý Indián. Ale i když jsem se o všechno pečlivě staral, jedna liška nám přece za dva dni posla a pan Montez řekl, že sežrala něco, co jí nepatřilo. Ospalý bobr říkal, že vypila všechnen Largův inkoust, a Largo zase tvrdil, že sežrala prášky, které Ospalý bobr polykal, když ho bolela hlava. Já jsem nevěděl, jak se to mohlo stát, jenom jsem si myslel, že se jí asi stýskalo po pralesi a že raději umřela, než by žila v městě.

Když Largo viděl, jak jsem smutný kvůli té lišce, chtěl mi udělat radost a ukázal mi noviny, v kterých byl článek o Indiánech na plantážích pana Dumonta. Largo vůbec přinášel pořád nové a nové časopisy a den co den říkal, že dveře, za kterými sedí Emotonhea, už dostávají trhlinu. Ospalý bobr a pan Montez také říkali, že Emotonhea bude brzo na svobodě, ale místo toho pozvali běloši Larga z ničeho nic do kamenné toldy, která se jmenuje soudní palác.

Já jsem šel s Largem, aby se v té obrovské toldě nebál, ale strážník pustil dovnitř jenom Ospalého bobra. A že jsem nesměl se svými bílými bratry do toldy, čekal jsem venku na schodech a okřikoval jsem Sucia, který chtěl toho strážníka pokousat. Seděl jsem v koutku a hádal jsem, proč mě strážník vyhnal, když přece viděl, že

mám bílou košili a čítanku od Larga. Byl na mne zlý, protože jsem byl bos? Nebo mi záviděl ty velké dřevěné náušnice, které žádný běloch nenosí? Ó, jistě jsem nesměl do kamenné toldy jenom proto, že jsem nebyl obutý. Largo mi dobře radil, abych nosil boty, které mi nedávno koupil. Ale jak jsem mohl nosit lesklé střevíce, když jsem si v nich připadal jako liška, která strčila nohy do zubaté pasti? Co je to vůbec za nápad nosit boty, které tlačí?

Ale najednou jsem přestal myslet na boty, protože jsem uviděl pana Domíngueze. Šel rovnou do kamenné toldy a strážník se mu na nohy ani nepodíval. A hned za panem Domínguezem přišel Jednooký vlk a ještě jiní běloši, a strážník si jich ani nevšiml, neboť asi už předem věděl, že jsou všichni obutí. Já říkám, že si strážník nikoho ani nevšiml, ale to vlastně není pravda, neboť když se objevil Jednooký vlk, stál strážník jako strom a ruku měl až u čepice.

Potom přijelo auto, a to bylo tak veliké, že bych v něm mohl bydlet i s Largem a s Ospalým bobrem a s celým naším zvěřincem. Strážník se zase postavil jako rovný strom a vůbec bylo vidět, že señor, který z auta vystoupil, je nějaký velký náčelník, kterého si kdekdo váží. A běloši, kteří šli okolo, říkali, že je to señor Dumont, a vypadali přitom, jako kdyby mluvili o Velkém duchu.

Já jsem si chtěl pana Dumonta dobře prohlédnout, ale Sucio začal najednou zuřivě štěkat na Cahataru, který se také hnal do toldy. Hnal se rovnou za panem Dumontem a míšenec, kterému jsem říkal Krvavý nůž, držel s Cahatarou krok. Sucio za nimi štěkal i potom, když už zmizeli ve dveřích, a tak jsem alespoň poznal, že ještě nezapomněl, jak ho Cahatara vyměnil kdysi za kořalku. A poznal jsem také, že strážník u dveří není spravedlivý, neboť Cahatara byl bos zrovna jako já, a přece ho nikdo z toldy nevyhnal.

Ale i když jsem poznal tolik věcí najednou, myslil jsem jenom na Cahataru, protože mi nešlo do hlavy, že se odvážil jít za panem Dumontem až do kamenné toldy bělochů. A což Krvavý nůž? Co ten hledal v kamenné toldě? Nechce si snad někde za sloupem počíhat na Larga a vrazit mu tesák do zad? Ó, Krvavý nůž jistě nezapomněl, jak na něho Largo vytáhl revolver, když přišli s Cahatarou žebrat o peníze a když si chtěli ze Žabí tolderie odvést Smutnou hlavu.

Na to všecko jsem myslil, když jsem se krčil v koutku na

schodech a dával pozor, abych si neumazal tu novou košili. Však už stejně nebyla tak čistá, jako když mi ji Largo přinesl. A kalhoty, které jsem nosil teprve dva dny, ty už také nebyly jako nové, ale jistě mi slušely. Aspoň si mě kdekdo prohlížel a prodavači vody už na mne nekřičeli, že jsem špinavý zloděj. A že na mne nepokřikovali, pomyslíl jsem si, že třebaš vůbec nejsou zlí a že mě možná začínají mít rádi. Ale jen jsem si to pomyslíl, přiběhli od náměstí Oškubaných kuřat čtyři kluci a plivli na mne. Ke všemu se ještě dali do smíchu a chtěli vědět, komu jsem ukradl tu krásnou bílou košili. Já jsem na ně ani nepromluvil, jenom jsem jednoho z nich porazil na zem, aby viděli, jakou mám sílu. A sotva jsem jim ukázal, co dovedu, utekl jsem k řece a vrátil jsem se, teprve když začaly dělat rámus zvony, které mají běloši uvázané na provazech a tahají za ně. Když přestaly zvony zvonit, byla ulice skoro prázdná, neboť slunce páliło jako oheň a běloši se před ním schovávali do svých told a sedli si ve stínu ke stolům, na kterých jistě byly mísy plné dobrých jídel. Strážník na schodech se také schoval před sluncem do chládku a nakonec jsem zůstal na schodech jenom já a Sucio, protože Indián a pes, ti se horka nebojí. Sucio měl sice vyplazený jazyk a dýchal, jako když rychle utíká, ale jinak si nenařfkal. Já jsem si také na nic nestěžoval a díval jsem se na ptáky, kteří létali nad toldami, a hádal jsem, který z nich je zlatý vrabec, který vodní kohout nebo říční orel, a nikdy jsem se nespletl. Nebo jsem pozoroval hejno much, které mi létaly kolem hlavy, a myslíl jsem si, jak jsou chytré, když na sebe v té rychlosti nenarazí.

Pak začalo zase na ulici přibývat lidí a najednou se vyhrnuli běloši z kamenné toldy, u které jsem seděl. Hrnuli se dolů a já jsem jim musel na schodech udělat místo, aby mě nezašlápli. Sucio jim také uhnul z cesty, aby mu nešlápli na ocas, ale díval se na ně jako by měl velkou zlost. Snad se mu nelíbilo, že si běloši mezi sebou povídali o Largovi a o panu Dumontovi a že našeho bílého bratra nijak nechválili.

Někteří z nich si mne všimli a mně se zdáło, že se trochu usmívají, ale nevím to určitě, protože jsem si je nemohl dobře prohlédnout, když jsem musel v takovém hejnu lidí hledat Largovu tvář. Ó, jak jsem byl zvědav, co mi Largo řekne, až se zase sejdem!

Možná že ukáže na zamřížované okno a řekne: „Pan Dumont tam zůstal. Zavřeli ho na místě. A Domínguez je také za mřížemi!“ A kdyby to bylo pravda, vyskočil bych radostí a jeli bychom rovnou do pevnosti v Emboscadě. Jeli bychom až k vězení a pustili bychom všechny Indiány na svobodu, protože být na svobodě je krásné. A Largo by se usmíval a Sucio by kňučel radostí a Ospalý bobr by křičel: „Opičko skákavá, to jsme jim ukázali!“ Jediný, kdo by se mračil a kdo by zelenal zlostí, to by byl Jednooký vlk a jistě by nás chtěl zastřelit, ale Largo by ho zase chytil za ruku a potom by mu dal jednu do nosu. A že by mu dal pořádnou ránu, byl by od Jednookého vlka navždycky pokoj a všichni Indiáni by byli šťastnější.

Ó jaká škoda, že nakonec dopadlo všechno jinak, než jsem si to představoval! Jak jsem stál u schodů, uviděl jsem najednou Jednookého vlka. Šel s panem Domínguezem a vůbec nebyl zelený zlostí ani neměl nos opuchlý od rány pěstí, a tak jsem poznal, že na něho Largo nestačil.

A hned potom jsem poznal, že také panu Dumontovi nic nechybí

a že vůbec není za mřížemi, jak jsem si přál. Neboť sotva se pan Dumont objevil ve dveřích, už tu bylo jeho krásné auto a odvezlo ho, aby nemusel v tom horku ani krůček pěšky. Ale než auto odjelo, namaloval jsem na ně opici tak ošklivou, že jsem sám takovou šeredu nikdy ani neviděl. Namaloval jsem ji prstem na zaprášená dvířka, a sotva jsem to udělal, poskočila mi hlava, protože jsem dostal pohlavek. Rychle jsem se obrátil a chtěl jsem si odplivnout, ale rozmyslil jsem si to, neboť ten pohlavek nebyl od bělocha. Dal mi jej Cahatara a to bylo něco jiného, neboť Cahatara mě jistě neuhodil proto, že jsem Indián. Netloukl mě, aby mi způsobil bolest, jenom si přál, aby pan Dumont na vlastní oči viděl, že Cahatara má starost o jeho krásné auto. A pan Dumont si toho opravdu všiml a vystrčil okénkem ruku, v které bylo tolik peněz, že se Cahatara hned rozplakal. Ale i když Cahatara plakal, já jsem dobře věděl, že má z peněz radost, a pan Dumont byl asi také spokojen, neboť běloši aspoň viděli, že má Indiány v lásce, když jim dává takové dary. Cahatara pak políbil panu Dumontovi ruku, ale já už jsem se na to nemohl dívat a vrazil jsem do Cahatary tak silně, že panu Dumontovi tu ruku div neukousl.

Potom auto odjelo a Cahatara si prohlížel peníze jako nějaké vzácné obrázky, ale najednou přiběhl Krvavý nůž a všechny ty barevné papíry strčil do kapsy. Strčil peníze do roztrhaných kalhot a utíkal k baru, kde měli nejlacinější kořalku, a Cahatara klopytal za ním.

Sedl jsem si zase na schody, protože už skoro všichni běloši z kamenné toldy odešli, a čekal jsem na Largo. Čekal jsem a díval jsem se na zamřížovaná okna a chvílemi se mi zdálo, jak Largo volá: „Nečekej na nás, Togo! Jdi nakrmit lišky a podívej se na Smutnou hlavu pod přístavem, ale na nás nečekej! My jsme za mřížemi a nikdo nám nepomůže.“ A zároveň jsem slyšel, jak Ospalý bobr bručí: „Opičko skákavá, ti nám dali! Togo, pamatuješ se, jak jsem Largovi radil, aby si s panem Dumontem nezahrával? A teď jsme v bryndě!“

Ale i když jsem měl takové smutné myšlenky, nevěřil jsem jim a pořád jsem se díval na dveře, abych nepropásl chvíli, kdy se v nich konečně objeví Largo a Ospalý bobr. A že jsem se tak dobře díval, zahlédl jsem najednou dva bělochy, kteří se hnali rovnou ke mně.

Jeden byl velký a štíhlý jako palma pindó, druhý byl zase jako strom samuhů, který má tlusté břicho. Ten první byl mladý a krásný a jeho oči se dívaly na mne smutněji než zraky poraněného jelínka mbororó, ten druhý byl také docela hezký, ale měl rýhy ve tváři a chlupatou bradu, a ke všemu se ještě mračil jako starý mravenečník.

Sotva jsem ty dva bělochy uviděl, přeskočil jsem šest schodů a pověsil jsem se Largovi na ramena.

Ó, Largo! Ó, Bobře!

Largo se konečně trochu usmál, ale i když se usmíval, stejně jsem poznal, že ho něco trápí. Poznal jsem mu to na očích a také podle toho, že se mu nechtělo ani promluvit. Ospalého bobra také ani nenapadlo, aby zabručel třeba jenom „opičko skákává“, a tak jsme všichni mlčeli. A že jsme byli zticha, bylo slyšet bzucení much a zpěv opilého Cahatary, který vrávoral po chodníku. Largo se za Cahatarou dlouho díval a potom řekl: „Dostaneš ope mne dárek. Od této chvíle je Smutná hlava tvoje.“

Já jsem nevěděl, proč Largo tak divně mluví, a proto jsem řekl: „Když mluví běloši, je to jako řeč opic, kterým nikdo nerozumí. Mám přece svého Fuega a Smutnou hlavu nepotřebuji. Proč bych měl jezdit na dvou koních najednou?“

Largo se shýbl a podal mi čítanku, kterou jsem upustil, když jsem mu prve skočil do náruče, a teprve potom mi vysvětlil, proč mi chce darovat Smutnou hlavu. Vyprávěl mi, jak dostal vyhubováno od bělochů, kterým se říká soudci, ale kteří by se podle mne správně měli jmenovat Jedovaté žáby nebo Opičí skřeky. A ti soudci prý řekli, že mě Largo ukradl a unesl z Cahatarovy toldy jako sprostý lupič, a Krvavý nůž přísahal, že je to všecko pravda. Přísahal, že na vlastní oči viděl, jak Largo vytáhl revolver, když si Cahatara s pláčem přišel pro své jediné uloupené dítě, a běloši v kamenné toldě prý křičeli, že můj bílý bratr patří do žaláře, protože pošlapal svatá otcovská práva. Largo se s nimi hádal, ale nebylo mu to nic platné, neboť pan Dumont měl tolik peněz, že si ho všichni vážili. A že si běloši pana Dumonta vážili, Largo musel všecko prohrát; a ke všemu ještě soudce řekl, že můj bílý bratr přijel do Paraguaye jenom proto, aby škodil ubohým Indiánům. Když to Largo uslyšel, dostal velkou zlost a vykřikl, že Indiánům škodí pan Dumont, který je horší než

otrokář, ale běloši se mu vysmáli a řekli, že zloději, který krade děti, už nikdo neuvěří. Nakonec soudcové Largovi nařídili, že musí odjet z Paraguaye nejbližší lodí a že se už nikdy nesmí do Asunciónu vrátit.

Když mi to Largo všechno pověděl, měl jsem z toho slabé nohy a neviděl jsem skoro ani na krok před sebe. Ale i když jsem byl tak zkroušený, vykřikl jsem ze všech sil: „Já nechci, abys odešel! Já nechci zůstat sám! Půjdu hned teď za Cahatarou a řeknu mu, že lhal!“

Ale za chvíli už jsem tolik nekřičel, protože mi najednou spadl do krku zase ten obrovský kámen a chtělo se mi plakat.

BĚLOŠI SE BOJÍ STRÁŽNÍKŮ ZROVNA JAKO JÁ. KAM VEDOU OSPALÉHO BOBRA? Ó, LARGO!

Když jsme už byli daleko od kamenné toldy, Largo mi řekl, abych šel koupit na trh banány a donesl je paní Montezové. Já bych byl raději zůstal s Largem, ale neřekl jsem ani slovo a šel jsem skoro až na tržiště. Ale tam mě najednou napadlo, že bych měl navštívit Cahataru a zeptat se ho, proč tolik lhal před bělochy, kterým se říká soudci. Běžel jsem tedy do Cahatarovy toldy za městem, ale našel jsem tam jenom suchou volskou kůži a prázdné láhve od kořalky. Myslil jsem si, že třeba potkám Cahataru cestou, a běžel jsem hned zase do města. Ale i když jsem dával dobrý pozor, nepotkal jsem Cahataru ani v ulici Opičího smradu, ani na náměstí Oškubaných kuřat a nakonec jsem ho přestal hledat. Přestal jsem na něho vůbec myslet a šel jsem konečně na trh pro ty banány.

Sotva jsem zahrnul na náměstí Mrtvých stromů, viděl jsem, že na tržišti je víc lidí než ráno, když míšenci přivezou čerstvé ryby a zabité telata. Hned na kraji, blízko krámu Jáguáří tlapy, byla hromada beden a na těch bednách stál běloch. Stál tam a mával rukama a mluvil ke všem těm lidem na tržišti. A lidé ho poslouchali a karety i automobily stály a nikdo se ani nepohnul, jenom ten běloch

nahoře na bednách pořád mluvil.

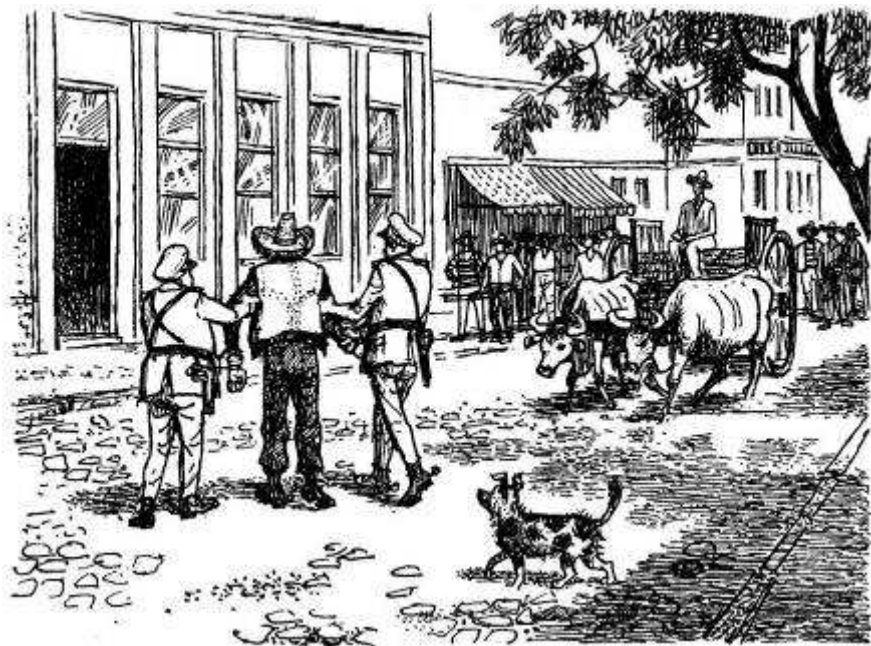
Když jsem přišel docela blízko, viděl jsem, že je to Largo. Držel v ruce sombrero, byl celý rozčuchaný a mluvil takovým hlasem, že ho bylo slyšet jistě až za řekou. Ó, jak to Largovi slušelo, když stál tak vysoko a když mluvil hlasem, který bylo slyšet až za řekou.

Lidí kolem Larga přibývalo víc a víc a já jsem měl strach, abych se mezi nimi nezadusil. Ale i když jsem měl strach, necouvl jsem ani o krok, a tak jsem se dočkal dělníků, kteří přišli z továrny, kde dávají běloši maso do lesklých krabic. A když dělníci přišli a slyšeli, jak Largo žaluje na pana Dumonta a na Jednookého vlka, začali zvedat pěsti a křičeli. Bylo to, jako by Largovi slibovali, že ho nikdy neopustí a že s ním hned teď půjdou do Emboscady pro Emotonheu.

Ale zrovna když nejvíc křičeli a když to bylo nejkrásnější, přijeli z ničeho nic strážníci na koních. Přijeli a všechny lidi rozehnali a nakonec poručili Largovi, aby slezl z těch beden. Largo je poslechl, a když byl dole, vzali ho strážníci za ruce a vedli ho pryč. Já jsem měl o Larga strach a přál jsem si, aby ho strážníci pustili, ale nevěděl jsem, jak to zařídit. A že jsem byl tak bezradný, skrčil jsem se za jednu bednu a díval jsem se, jak Largo odchází a jak jenom věrný Sucio běží odvážně za ním. Karety a auta už zase rachotily a nikoho ani nenapadlo, aby strážníkům podrazil nohy a trochu Largovi pomohl. Tak jsem alespoň poznal, že se kdekdo strážníků bojí, a bylo mi líto, že je Largo na všecko sám. Litoval jsem, že s ním není alespoň Ospalý bobr, který měl sílu za dva bělochy a mohl se Larga snadno zastat, kdyby mu strážníci chtěli ublížit. Ale pak jsem si pomyslel, že se možná Ospalý bobr také schovává někde v koutě před strážníky, a rozběhl jsem se za Largem, aby viděl, že přece má věrného bratra, na kterého se může spolehnout!

A když jsem byl docela blízko u něho, kousl jsem jednoho strážníka do ruky a vykřikl jsem: „Largo, neboj se jich! Ukaž jim, co umíš, a já ti pomohu!“ Sucio si z toho hned vzal příklad a začal druhého strážníka kousat do nohavice, ale Largo se na nás na oba podíval a řekl, abychom se o něho nestrachovali.

Možná že řekl ještě něco jiného, ale já už jsem to neslyšel, protože mě začal honit strážník, kterého jsem tak znenadání kousl do ruky. Kdyby byl měl ten strážník koně, byl bych se ho více polekal,

ale že stál na nohou, zmizel jsem, dříve než si popotáhl bílé kalhoty. Zmizel jsem mu a utíkal jsem přes náměstí Oškubaných kuřat do ulice Podupaných švábů a zastavil jsem se teprve na náměstí Velké žízně. Nebyl bych se tam vůbec zastavil, protože jsem měl koupit na trhu banány pro paní Montezovou, ale když jsem se podíval na kamenného vojáka, kterému běloši říkají pomník, nemohl jsem udělat ani krok. Já nikdy nemohu udělat ani krok, když vidím něco úžasného. A teď jsem to najednou uviděl! Na pomníku stál běloch a mával kloboukem zrovna jako Largo, když ještě mluvil na tržišti. A kolem pomníku stáli v houfch běloši a poslouchali, co ten člověk říká, a tu a tam někdo vykřikl. Já jsem si myslel, že Largo strážníkům utekl a že zase hubuje na plantážníky, ale pak jsem poznal, že je to Ospalý bobr.

Ó, Ospalý bobr měl hlas jako kuguár a slušelo mu to, ale zároveň to bylo všecko méně krásné, než když mluvil Largo na tržišti. Když řečnil Largo na těch bednách, byl celý rozcuchaný, a běloši skoro ani nedýchali, neboť mu věřili každé slovo. Zato Ospalý bobr se musel s

lidmi hádat, protože co chvíli někdo vykřikl, že Indiáni jsou divoši a že nechtějí pracovat jako běloši. Nebo zase někdo jiný řekl, že není správné pomlouvat pana Dumonta, který dává velké peníze na školy a na nemocnice, a vůbec pomáhá chudým. Ale Ospalý bobr se našťestí nikoho nezalekl a hned každému odpověděl, že pan Dumont dává peníze také soudcům a komisařům, a ti potom poslušně udělají všechno, co si bohatý plantážník přeje. Někteří běloši Ospalému bobrovi asi přece věřili, ale nikdo nezvedal pěsti a nesliboval plantážníkům výprask, jako když mluvil Largo. Snad to bylo tím, že Ospalý bobr neuměl řečnit tak pěkně, jako Largo, nebo tím, že na náměstí Velké žízňě nebyli tak dobří lidé, jako byli ti dělníci na tržišti. Já jsem nevěděl, čím to vlastně je, ale nepřemýšlel jsem o tom, neboť najednou přijeli strážníci také pro Ospalého bobra. Ale ještě potom, když ho strážníci odváděli, křičel Ospalý bobr na celou ulici a tramvaje se zastavovaly a bylo z toho vůbec velké pozdvižení. Proti tomu docela nic nebylo, když jsem třeba ukradl na trhu sýr a když mě honili míšenci. Toho si většina bělochů nevšímala, protože byli na takové věci zvyklí. Ale když strážníci vedli Ospalého bobra, to byly ulice plné a Ospalý bobr měl hlavu celou červenou od toho, jak hrozně křičel, že pan Dumont podplatil soudce a ti soudci ukřivdili nejpoctivějšímu z bělochů.

Já jsem věděl, že Ospalý bobr mluví o Largovi, a dostal jsem takovou zlost na strážníky, že jsem na ně chtěl hodit kámen, ale pak jsem si to raději rozmyslil. Rozmyslil jsem si to a šel jsem pomalu za Ospalým bobrem, abych viděl, kam ho strážníci vedou. A že jsem šel za nimi, viděl jsem na vlastní oči, jak se Ospalý bobr se strážníky hádá, a měl jsem radost, že se jich ani trochu nebojí.

Najednou se však přede mnou objevil Kaktus a zakoulel na mne očima. Vypouklil oči a zvedl hůl, a já jsem vzal nohy na ramena, protože jsem s ním nechtěl nic mít. Běžel jsem k přístavu, jak nejrychleji dovedu, a ke všemu jsem si cestou ještě vymýšlel, co všechno strážníkům provedu, až budu velký a silný jako Largo.

A že jsem si zase vzpomněl na Larga, začal jsem myslet na to, že se ho lidé nezastali, když ho strážníci odváděli.

Ospalého bobra se také nikdo nezastal... a já... já jsem také utekl jako zbabělý smrad'och. Ale může se někdo divit, že jsem Largovi

nepomohl, když jsem tak malý? Nekouzl jsem snad toho strážníka do ruky? A že jsem se lekl, když na mne Kaktus vyvalil oči, to také není nic divného! Kdybych ho neznal, hodil bych po něm třebaš špinavým kamenem, ale já přece vím, jak Kaktus dovede mlátit holí!

JAK PAN MONTEZ ŘEKL, ŽE OSPALÝ BOBR JE CELÝ PROMĚNĚNÝ, A O PUŠCE, KTERÁ SAMA VYSTŘELILA

Někdo by si mohl myslit, že jsem se běžel schovat do naší toldy v přístavu, ale to není pravda, neboť já jsem letěl dál jako vystřelený šíp a nebyl bych se možná vůbec zastavil, kdyby na mne Bledý měsíc najednou nezavolal: „Hola, Togo, co je s tebou?“ Řekl to zase zvláštním hlasem, jako když se stydí, a já jsem se podíval, jak si v řece omývá zaprášené nohy. Pan Montez a Bruto si také zrovna chladili uprášené nohy v řece, a když mě uviděli, chtěli vědět, jak to dopadlo s Largem u soudu. Ale já jsem sotva popadal dech, a tak jsem jenom vykřikl: „Larga odvedli strážníci. A Ospalého bobra také!“

Když jsem to řekl, klepl si pan Montez do slamáku, že mu div nespadol z hlavy, Bruto si malounko hvízdal a Bledý měsíc se najednou postavil, jako kdyby vůbec neměl křivá záda. A všichni chtěli vědět, proč mé bílé bratry odvedli strážníci.

Já jsem začal vyprávět, jak to Largovi slušelo, když stál na bednách a žaloval na pana Dumonta, ale pan Montez řekl, že jsem to vzal páté přes deváté a že z toho není moudrý. A chtěl, abych se posadil a povídal všechno pěkně od začátku. Já jsem ho poslechl a začal jsem tím, jak jsem seděl v koutku na schodech před kamennou toldou a jak jsem dával pozor, abych si neumazal tu krásnou bílou košili od Larga, ale pan Montez najednou řekl: „Togo, že tě hodím rybám?! Co do toho pleteš košili? My chceme vědět, jak to skutečně dopadlo s Largem u soudu!“

A já jsem tedy řekl rovnou, že u soudu se vůbec nemluvalo o Emotonheovi a o tom, jak je pan Dumont zlý, ale že prohaní běloši

udělali z Larga zloděje, který patří do vězení, protože krade děti.

Bledý měsíc tomu nechtěl věřit, ale pan Montez dobře věděl, že mluvím pravdu, a řekl Brutovi: „Chudák Largo! Ti to na něho upletli! Proč by čekali, až Largo rozkřičí do světa, že pan Dumont je otrokář? Vyrukují se starým Cahatarou, soud vyštve Larga z Paraguaye jako ničemu, a mají pokoj! Ospalý bobr nelhal, když řekl, že pan Dumont je chytřejší než had.“

Když se pan Montez zmínil o Ospalém bobrovi, vyprávěl jsem o tom, jak Largo a Ospalý bobr řečnili na ulicích a jak pro ně přijeli strážníci na koních.

A když jsem pověděl všechno, co jsem viděl a co jsem si pamatoval, řekl pan Montez hezkým hlasem: „Rád bych věděl, jsou-li všichni Čechoslováci takoví jako Largo!“ Bruto také řekl, že Largo je chlapík, ale zároveň si vzpomněl na Ospalého bobra a zakroutil hlavou: „Largovi se vlastně ani nedivím. Je tak přímý, že by zabil pro jediné křivé slovo. Ale co náš dobrák Bobr? Býval to přece beránek. Všecko, všecičko, jenom ne hlavou proti zdi. A najednou se

hádá s celým Asunciónem!“

Mně se líbilo, že Bruto tak hezky mluví o mých bílých bratrech, ale stejně mi bylo smutno. Pan Montez pak hodil do vody kámen a řekl: „Ospalý bobr je opravdu jako proměněný!“

A Bledý měsíc zašeptal, jako by se bál mluvit nahlas: „Příklady táhnou. Je vidět, že se Ospalý bobr nepřátelí s Largem nadarmo.“

Bruto pak také hodil do vody kámen a Sució za ním skočil daleko od břehu. Když byl ve vodě, plaval sem a tam a divil se, že kámen najednou zmizel. Byla to veselá podívaná a Bruto se tomu smál, ale já jsem z toho neměl žádnou radost. Neměl jsem z ničeho radost a nebylo mi do smíchu, protože jsem nevěděl, co bude s Largem a s Ospalým bobrem a kdy se zase oba vrátí. Potom mě najednou napadlo, že pojedou k Čiku soldadovi a že mu všechno řeknu. Pojedou na Fuegovi a vezmu si pušku z Largova rance a zastřelím každého, kdo se mi postaví do cesty. Nebo ho alespoň postraším, aby každý poznal, že si se mnou není co zahrávat!

A opravdu jsem šel do naší toldy a udělal jsem si malý raneček, připravil pušku, nasypal ptákům, nakrmil lišky a osedlal Fuega.

Byl jsem teprve na rohu první ulice, když jsem uslyšel hlas, který jsem měl raději než zpěv ptáků od řeky Pilcomayo. A hned jak jsem ten hlas uslyšel, hodil jsem raneček i pušku na zem a skočil jsem Largovi do náruče rovnou ze sedla. Ale sotva jsem to udělal, ozvala se hrozná rána. Puška sama vystřelila, neboť spadla kohoutkem na kámen, ale nikoho nezabila, jenom přivolala zvědavé bělochy. Largo se shýbl pro pušku a všechny ty lidi rozehnal, ale Bruta a pana Monteze, kteří také přiběhli, vzal kolem krku jako bratry. Largo by byl jistě vzal kolem krku i Bledého měsíce, ale to nebylo možné, protože Bledý měsíc nemohl dobře běhat a přibelhal se, když už bylo po všem.

Já říkám, že už bylo po všem, ale to není pravda, neboť pak jsme šli všichni do naší dřevěné toldy a já jsem si Larga dobře prohlédl, jestli nemá na hlavě boule. A že neměl nikde ani modřinu, poznal jsem, že ho strážníci netloukli jako mě, když jsem třeba nezaplátil řezníkovi za maso, a myslil jsem si, že se asi Larga báli.

Potom nám Largo ukázal listinu, v které bylo napsáno, že musí hned zítra odejít z Paraguaye, a mně bylo divné, proč o té věci mluví

tak vážně, když to byl jenom kus papíru, který mohl zahodit. Ale Largo řekl, že tomu nerozumím, a naučil mě zase malovat dvě písmenka, abych byl propříště chytřejší. A když jsem opisoval ta písmena, vyprávěl Largo, jak byl Ospalý bobr statečný, když se hádali kvůli Cahatarovi se soudci, a jak jim všem sliboval pomstu. Já jsem měl radost, že Largo našeho bílého bratra tolik chválí, ale za chvíli se všechno změnilo a bylo nám všem smutno. Bylo nám jako poraněné smně, protože jsme se od Larga dozvěděli, že Ospalý bobr zůstal ve vězení a že jaguáři v lesích povraždí hodně zvířátek, než na ně zase Ospalý bobr přijde s puškou.

PRODAVAČ PŠTROSÍCH PER, A JAK PRO LARGA PŘIŠLI DVA BĚLOŠI

Když jsme se ráno probudili, oblékl se Largo docela jinak, než když jsme spolu jezdili na koních. Místo jezdeckých bot měl na nohou sandály, místo zálesáckých kalhot bílé, nažehlené nohavice, a vůbec vypadal jako běloši, kteří se v neděli chodí modlit do kostela.

Potom jsme se šli umýt k řece a zastavili jsme se u koní, kteří se pásli pod lapačovým stromem. Largo pohladil Smutnou hlavu a poplácal Fuega, ale dál se už nedostal, protože Loko začal skákat jako posedlý. Snad si myslel, že už se Ospalý bobr vrátil z vězení a že ho chceme osedlat. Ale Largo ho vůbec nechtěl osedlat, Largo ho chtěl jenom pohladit na rozloučenou jako dobrého bratra. Mne trochu mrzelo, že Loko tak vyváděl, ale Largo se na něho nezlobil. Pak jsme se vrátili zase do toldy a začali jsme snídat, jako kdyby nás vůbec nic netrápilo. Largo se usmíval a krájel bílý sýr, a já jsem ty krajíčky poléval medem, který jsem vybral divokým včelám na Olivares. Zrovna když jsem poléval čtvrtý krajíček, postavil Largo na stůl tři hrnečky na čaj a já jsem řekl: „Myslíš, že si neumím spočítat, že jsme jenom dva?“ Ale Largo se usmál a odpověděl: „Vždycky když vyšlo slunce, plnili jsme čajem tři hrnečky a bylo nám dobře. Nebo se ti snad nelíbí, že tu bude s námi aspoň jeho hrneček?“

Já jsem se dovtípil, že Largo mluví o Ospalém bobrovi, a hned

jsem do toho třetího hrnečku nalil čaj, jako kdyby Ospalý bobr byl opravdu s námi. Ale zároveň jsem si myslil, že jsem to ani nemusel dělat, protože papoušek Lindo začal najednou křičet: „Ty potvoro, ty potvoro. Opíčko skákává!“ A že tolik křičel, vypadalo to u nás, jako by se byl vrátil sám Ospalý bobr, který učil papouška říkat ještě jiná, horší slova. Z toho je vidět, že jsme na Bobra nemohli zapomenout, ani kdyby si Largo

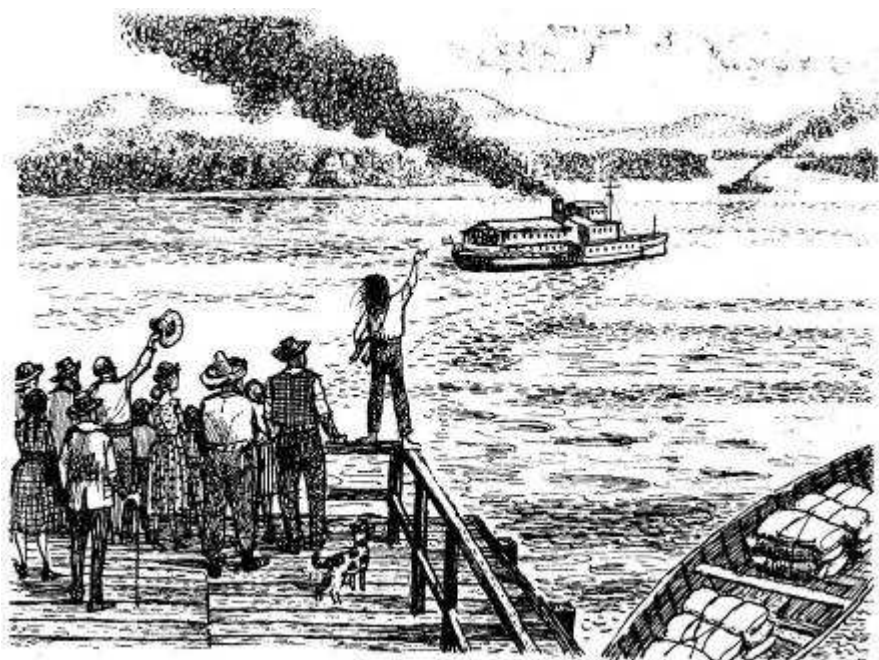
nebyl vymyslel ten třetí hrneček. Largo se papouškovi smál a já jsem dal Lindovi honem kousek sýra, aby tolik nehuboval. Potom jsem dal sýr také liškám, a když jsem šel nakrmit opice, zatleskal před toldou prodavač pštrosích per. Zatleskal a vklouzl dovnitř, jako by se nemohl dočkat, až si od něho koupíme vějíř nebo oprašováč z krásných pštrosích per.

Já jsem znal všechny prodavače vody a banánů i pštrosích per, ale takového záplatovaného a ušpiněného bělocha jsem nikdy předtím v Asunciónu neviděl. Largovi bylo otrhaného prodavače líto a vybral si jedno dlouhé oprašovátko, i když věděl, že nic takového nepotřebujeme. Běloch asi také věděl, že to Largo dělá jenom ze soucitu, neboť se divně usmál, když dostal peníze. Usmál se a poděkoval a potom rychle odešel, jako když z nás dostal strach.

Largo se za bělochem chvíli díval, ale najednou si všiml, že na stole leží bílá obálka. Já jsem si toho také všiml, ale než jsem si mohl přečíst, co je na ní napsáno, roztrhl ji Largo prstem a řekl: „Psaníčko od Čika.“ Mně bylo divné, proč Čiko soldado posílá dopisy po prodavači pštrosích per, ale na nic jsem se neptal, neboť Largo vypadal, jako by s nikým nechtěl mluvit. Četl a usmíval se na to písmo, a já jsem si myslil, že čiko možná přišel na nápad, jak zařídit, aby Largo nemusel odejet z Paraguaye. Ale za chvíli už jsem si to nemyslel, neboť Largo řekl, že mi ten dopis přečte nahlas, a opravdu hned začal tichounkým hlasem, jako když vypráví pohádku.

Četl a já jsem poslouchal, a všechno, co jsem slyšel, bylo krásné, neboť čiko psal, že se stydí za bezpráví, které v Paraguayi Larga potkalo. Psal, že všichni Paraguayci nejsou zlí a že brzo bude i u nás dost místa pro Indiány, a také se zmínil o tom, že se postará o Ospalého bobra i o mne, až bude Largo pryč.

Largo měl z dopisu radost, ale potom řekl, že Čiko soldado příliš

spoléhá na vojenské povstání. A zrovna když to řekl, přišli dva běloši a klaněli se mému bílému bratrovi, jako by mu chtěli také něco prodat. Klaněli se a usmívali, ale já jsem poznal, že v nich není nic dobrého, neboť nakonec řekli, že Larga doprovodí na loď, která čeká v přístavu. Largo jim poděkoval a řekl, že se nemuseli obtěžovat, ale protivní běloši stáli u dveří a dívali se, jak balíme kožené rance. A když byl Largo se vším hotov, odnesli jsme rance na první hráz a oba běloši šli za námi, ale ani je nenapadlo, aby nám s těmi těžkými balíky pomohli.

V přístavu byly všelijaké lodě, ale na Larga čekala ta největší a pořád houkala, jako by ho přivolávala. Houkala smutně a dlouho, a já jsem najednou chytil Larga za ruku a zašeptal jsem: „Largo, až budeš na lodi, skoč do vody a utečeme spolu do pralesa.“ Můj bílý bratr se tomu jenom usmál a řekl, že se brzo vrátí a že potom uděláme všecko, co jsme si slibovali. Ale i když to tak pěkně řekl, já jsem ho stejně prosil, aby neodcházel, protože jsem nechtěl zůstat sám. A že jsem tolik prosil, položil mi Largo ruku na vlasy a řekl, že dobrý

člověk není nikdy sám a že také já nebudu opuštěný, protože mám věrné bratry, jako jsou Bruto a Bledý měsíc nebo pan Montez.

Dělníci z přístavu Larga poznali a přišli se s ním rozloučit, ale nejdříve ze všech přiběhl pan Montez a potom Bruto s Bledým měsícem. Přiběhli a dali mu na památku čerstvé noviny, v kterých bylo napsáno, že Largo je nečestný cizinec, který kupuje děti za láhev kořalky, a že vůbec přijel do Paraguaye dělat samé neplechty. Largo se tomu smál a dělníci se také smáli, ale najednou bylo všemu konec, neboť dva protivní běloši odvedli Larga na loď.

Sucio běžel za Largem až na palubu, ale jeden plavčík ho přetáhl lanem, že div nespadol do vody. A Largo stál u zábradlí a díval se na nás a neřikal nic. Já jsem se na Larga také díval, ale viděl jsem ho, jako kdyby byl hluboko pod vodou, protože mě začaly pálit oči a v krku mě tlačilo něco, co muselo být větší než kokosový ořech.

Potom zavyla zase lodní píšťala a loď plula pryč. Plula pomalu a otáčela se velkým obloukem, a já jsem byl rád, že to všechno tak dlouho trvá, neboť jsem nechtěl ztratit Larga z očí.

Largo stál na lodi a mával nám kloboukem, a pan Montez s Brutem a Bledým měsícem zvedali sombrero a dělníci na jeřábech a na bednách, ti také mávali. A vůbec bylo v přístavu najednou plno lidí, kteří mávali a křičeli a zvedali pěsti.

Loď už byla uprostřed řeky a plula níž a níž. Plula dál a dál a unášela mého dobrého bratra někam do Argentiny, kam nesmí vkročit žádný chudý Indián. Já jsem nechtěl, aby mi Largo zmizel z očí, a tak jsem popadl Sucia do náručí a utíkal jsem po hrázi a potom po rozrytém břehu a pořád jsem jenom mával. A že jsem tolik mával, vypadl mi Sucio z náruče, ale já jsem si toho ani nevšiml. Nevšiml jsem si toho, protože jsem měl v té chvíli oči jenom pro Larga.

Ale loď plula čím dál tím rychleji, a já jsem také musel utíkat čím dál tím rychleji. Utíkal jsem a vzlykal, ale najednou jsem zakopl o plazivý kořen nějakého stromu a upadl jsem do trávy. Padl jsem rovnou na tvář a zůstal jsem chvíli ležet, protože se mi trásly nohy a hučelo mi v hlavě, jako kdybych stonal.

A když jsem sebral všechny své síly a postavil se zase na nohy, viděl jsem jenom širokou řeku, která byla celá zlatá od slunce. Loď už zmizela za lomeným břehem, a já bych ji nebyl viděl, i kdybych

měl u sebe Largovo kouzelné kukátko.

Ó, běloši! Ó, Largo!

JAK NA PANA MONTEZE ČEKALI HADI A PROČ MI SKOČIL NA ZÁDA STRACH

Když smutná loď odvezla Larga někam na řeku Paraná, řekl pan Montez, že budu bydlet v jeho dřevěné toldě, a já jsem se tam hned nastěhoval. Také lišky a opice a papoušky a ještěrky jsem přestěhoval, a to bylo velké pozdvižení, neboť u Montezů bylo málo místa. Ale i když tam bylo jako v hnízdě malinkého kolibříka, nikdo se kvůli těm zvířatům nezlobil, protože si děti paní Montezové měly alespoň s čím hrát. A já jsem si umínil, že se budu o celý zvěřinec poctivě starat, aby měl Largo radost, až se zase vrátí.

Ale Largo se nevracel, a já jsem chodil se Suciem do přístavu za Brutem a Bledým měsícem a lovil jsem pro ně ryby. Někdy jsem dostal od dělníků kus býčího masa, a to bylo zvlášť dobré, neboť peóni je opékali na lopatě. Rozdělali oheň, hodili maso na lopatu a lopatu strčili do plamenů. Ale i když bylo maso tak dobré a já jsem si tolik pochutnával, vzpomněl jsem si na Larga, jakmile jsem viděl, že některá loď obrací nos k jihu. Vzpomněl jsem si na něho a bylo mi líto, že nechtěl utéci do pralesa, kde nejsou žádní strážníci. Kdyby mě byl poslechl, mohli jsme odejít do naší tolderie a tam na Pilcomayu by se z Larga brzo stal pravý Indián. Ve dne v noci bychom chodili s Ospalým bobrem za zvěří a nikdy bychom nepoznali, co je hlad. A kdybychom nelovili zvěř, leželi bychom v hamakách a Largo by vyprávěl o velkých mořích nebo by mě učil psát. Ó, jak jsme mohli být šťastni, kdyby na světě nebyli zlí plantážníci a Jednooký vlk a jedovaté žáby, kterým se říká soudci! Jak dobře jsme mohli žít na krásném Pilcomayu!

Když mi bylo nejhůř, šel jsem vždycky k Fuegovi a k Smutné hlavě a k Lokovi a povídal jsem si s nimi. Fuego a Smutná hlava, ti dobře věděli, co mě trápí, a hladili mě jemnými pysky, ale Loko ani neposlouchal, co říkám. Snad byl rád, že Ospalý bobr sedí za

mřížemi a že ho nemusí nosit na hřbetě.

Někdy jsem si zase osedlal Fuega a jel jsem za město do Žabí tolдерie, kde jsem poprvé promluvil na Larga. A tam jsem si pověsil na dvě palmy hamaku a ležel jsem v ní a díval jsem se na hvězdy a vzpomínal na všechny své rudé i bílé bratry. Vzpomínal jsem na Emotonheu i na Larga, na Ospalého bobra i na Čika soldada a nešlo mi do hlavy, proč nemůžeme být stále spolu, když se máme tak rádi.

Jednou jsem zůstal v Žabí tolдерii až do východu slunce, a když jsem se pak vrátil do přístavu, myslil jsem, že jsem zabloudil k jiné řece. Myslil jsem, že je to docela jiný přístav, protože nikde nezaskřípal jediný jeřáb a nezarachotil jediný vůz. Také lodě vypadaly jako opuštěné a všechny ty němé stroje hlídali vojáci s velkými puškami.

Bruto a ostatní dělníci seděli pod lapačovými stromy a chytali na udici ryby, protože je netěšilo nosit pytle s rýží. Nelíbilo se jim nosit těžké žoky, neboť Urubu jim dával málo peněz, a dělníci řekli, že budou stávkovat, dokud to náčelník přístavu nenapraví. Ale Urubu byl zrovna takový jako pan Dumont nebo Domínguez a pozval do přístavu na práci vojáky, protože nechtěl dělníkům přidat ani peso. A dělníci chytali ryby a já jsem jim pomáhal a Bruto se smál, že už mu z bílého masa rostou na těle šupiny. Ale i když všichni hubovali na rybí maso, byli jsme stále u řeky a rozdávali jsme kapry a sumce a palometry, aby peóni neměli hlad a nemuseli do práce.

Potom přestali pracovat také dělníci v obrovské toldě, které běloši říkali továrna na konzervy, a Bruto a Bledý měsíc a pan Montez z toho měli radost, ale paní Montezová plakala. Paní Montezová vůbec jenom naříkala, a já jsem si myslil, že je to tím, že má tolik dětí, které pořád křičely, že chtějí jíst. Kdyby žila třebaš v naší tolдерii, měla by méně starostí, protože Indiáni se spravedlivě dělí o každý kousek masa, ale mezi bělochy se nikdo neptá, co má druhý na talíři.

Já jsem si opravdu myslil, že paní Montezová pláče kvůli dětem, ale Bruto mi řekl, že se bojí o pana Monteze, který chodí mezi dělníky a veřejně hubuje na pana Dumonta. A Bruto asi nelhal, neboť jednou, když už nebylo skoro žádné světlo, přišli strážníci a ptali se po panu Montezovi. Bylo jich tolik, že se paní Montezová polekala a začala naříkat.

Začala tak bědovat, že rozplakala všechny svoje děti, ale strážníci si toho nevšimli a řekli, že si na pana Monteze počkají, aby ho nemuseli honit někde po ulicích. Já jsem zrovna krmil lišky a také jsem se strážníků trochu poděsil, ale ne tolik, abych ztratil hlavu. A že mi strach nijak nepočetl hlavu, začal jsem přemýšlet, jak bych paní Montezové pomohl. Nakonec jsem vyskočil oknem a utíkal jsem k lapačovým stromům pod přístav, kde seděli dělníci u ohně jako staří indiánští rádci. Bruto mě poznal ze všech nejdříve a zasmál se: „Hola, Togo, kdo tě honí?“ A já jsem vyhrkl: „Strážníci! Je jich víc než prstů na jedné ruce. A čekají na pana Monteze.“

Bruto si hvízdal jako pampový zajíc a Bledý měsíc něco zašeptal, ale já jsem mu nerozuměl a řekl jsem, že nechci, aby pana Monteze zavřeli běloši do klece, když už mají Ospalého bobra. Řekl jsem, že budu číhat na ulici a že pana Monteze nepustím domů, aby těm protivným strážníkům nevlezl do pasti.

Bruto si ukousl z krajíčku žvýkacího tabáku, který mu podal Bledý měsíc, a potom se usmál a řekl mi: „Togo, ty se mi líbíš!

Vezmi si na starost vaši ulici. My se zatím podíváme po Montezovi. A myslí přitom na Larga a na Ospalého bobra. Opičko skákavá, my jim ukážeme!“

Já jsem se musel zasmát, když Bruto schválně řekl: „Opičko skákavá“, ale nijak jsem se nezdržoval a utíkal jsem na nejzastřešenější místo ulice, kde stála Montezova tolda. A tam jsem se přikrčil jako číhající lovec a díval jsem se na všechny strany, abych pana Monteze nepropásl. Ale brzo byla taková tma, že by v ní zabloudila i kočka, a já jsem neviděl ani na protější roh. A že jsem tak špatně viděl, připlížil jsem se ještě blíž k toldě pana Monteze, ale to byla chyba, neboť u dveří stál strážník. Já jsem si myslel, že ho snadno ošidím, neboť Etirak a ostatní zkušení lovci našeho kmene mě dávno naučili, jak se mám plížit, aby mě žádné zvíře neucítilo a neuslyšelo, ale strážník byl asi chytřejší než nějaká šelma z pralesa a z ničeho nic řekl: „Togo, nehledáš někoho? Co jsi dělal na tom rohu?“ Tak jsem poznal, že ten strážník není ledajaký běloch s placatou čepicí, nýbrž že je to sám Kaktus. A hned, jak jsem to uhádl, začaly mi nohy samy utíkat a nesly mě pryč takovou rychlostí, že jsem byl za chvíli až u řeky. Ale i když jsem utekl před Kaktusem jako postrašená ještěrka, vzpomněl jsem si u řeky na pana Monteze a poručil jsem svým nohám, aby mě zase zavedly nazpátek. Nesly mě pomalu a trochu se prohýbaly strachy, ale já jsem pořád myslel na pana Monteze, jak se vrací domů a jak neví nic o tom, že na něho číhá zlý had, a nakonec jsem se přestal bát. Proč bych měl vůbec utíkat před nějakým Kaktusem? Ukradl jsem snad Jaguáří tlapě kulatý sýr? Ó, jestli není Kaktus hloupý, musel si už dávno všimnout, že nosím bílou košili a dlouhé kalhoty a že na trhu platím Largovými penězi každý ždibec sýra.

Když jsem přišel na roh ulice, skočil mi zase najednou na záda strach, ale já jsem ho setřásl a utíkal jsem k protějšímu rohu tak rychle, že mě jistě nebylo ani vidět.

Sotva jsem tam přiběhl, uviděl jsem ramenatého bělocha a chytil jsem ho za ruku, jako kdyby to byl Largo. Pověsil jsem se mu na rameno a zašeptal jsem mu do ucha: „Nechod'te tam! Čekají na vás! Jsou jako hadi!“

Pan Montez se usmál a řekl: „Škoda že Largo nevidí, jaký jsi

chlapík, Togo! Děkuji ti. A doma vyříd', ať se o mne nestrachují. Dobrou noc.“

Já jsem panu Montezovi také přál dobrou noc, ale domů se mi nechtělo, protože u dveří stál ten protivný Kaktus.

KAKTUS JE STRAŠIDLO Z MASA A KRVE. NEJSOU TALISMANY OPRAVDU K NIČEMU?

Já jsem si už dávno řekl, že teď, když mám svou vlastní čítanku, měl bych si promyslet všecko, co mi Largo povídal o Zlém duchu a o pověrách, neboť vzdělaný Indián se přece nemůže bát kdejakého vymyšleného zjevení.

Ale byl snad Kaktus nějaké vymyšlené zjevení? Ó, Kaktus byl strašidlo z masa a krve a jeho zázračná hůl byla z pořádného tvrdého dřeva, a to potom není divu, že jsem z něho měl strach. Měl jsem z něho takovou hrůzu, že jsem si zase začal odříkávat zaklínadla, ale nebylo mi to nic platné. Snad to bylo tím, že jsem je neuměl odříkávat tak pěkně jako Emotonhea nebo jiný indiánský kouzelník. Ale pomohla snad Emotonheovi a Etirakovi zaklínadla, když si na ně počíhal Jednooký vlk? Dobrý duch je nechal sedět v zamřížované díře, a vůbec dělal, jako když mu na nich nezáleží. Možná že měl Largo pravdu, když řekl, že obyčejný pilník by Emotonheovi pomohl víc než talisman z jaguářích zubů, protože by Indiáni mohli aspoň přepilovat mříže.

Ó, jak jsem si připadal slabý a opuštěný, když jsem se plížil k toldě pana Monteze a když jsem cítil, že mi zaklínadla nepomáhají. Kdyby byl Dobrý duch spravedlivý, byl by se musil Kaktus namísteť proměnit v myš, kterou bych snadno zašlápl, ale já jsem dobře viděl, jak se strážník prochází před toldou a nijak se nezmenšuje. A že se Kaktus nezmenšoval a že mi zaříkávadla nepomáhala od strachu, začal jsem přemýšlet, co by asi udělal Largo nebo jiný chytrý běloch. Ale to také nebylo nejmoudřejší, neboť Largo vůbec nevěděl, co je to bázeň, a jistě by šel rovnou k paní Montezové, jako kdyby Kaktus byl třebaš jenom morče nebo něco, čeho se člověk nemusí bát, ó,

Largo by se jistě neschovával za rohem, kdyby věděl, že paní Montezová je doma sama proti tolika strážníkům.

Já jsem byl z toho všeho tak usouzený, že už jsem opravdu nevěděl kudy kam, ale najednou mě napadlo, že toldy bělochů jsou jiné než chýše Indiánů a že mají okna. A potom už jsem na nic nečekal, jenom jsem běžel do sousední ulice a vlezl jsem do toldy pana Monteze zadním oknem. Spadl jsem přitom do liščí klece, ale nikdo si toho nevšiml, neboť strážníci seděli u stolu a bavili se jako v hospodě. Bavili se cvrnkáním do kulatých peněz a co chvíli strkali hromádky mincí do kapes. Paní Montezová se na to dívala uplakanýma očima a děti se krčily v koutě. Já jsem šel k paní Montezové a prohlížel jsem si strážníky zrovna jako ona, jenomže jsem neměl uplakané oči. A že jsem si je tak dobře prohlížel, všiml jsem si strážníka, který seděl u dveří a držel v rukou knihu. Byla to čítanka, kterou jsem dostal od Larga, ale strážník si v ní četl, jako kdyby byla jeho. Já jsem byl rád, že si strážník čte a ostatní že si hrají s penězi, protože si mne aspoň nevšímali, ale zároveň jsem měl zlost, že se na mne ani nepodívali. Myslili snad, že jsem dítě, které jim nemůže ublížit? Nebo byli pyšní jako většina bělochů, kteří si myslí, že Indián není člověk, a odvracejí hlavy, aby ho neviděli?

Ó, já jsem dostal najednou takovou zlost, že jsem vykřikl: „Na co čekáte? Pan Montez není tak hloupý, aby vlezl do pasti jako myš!“

Zároveň jsem přiskočil k strážníkovi u dveří a vytrhl jsem mu z rukou čítanku. Strážníci se na mne podívali, jako bych byl vystřelil z revolveru, a paní Montezová mi zakryla ústa dlaní. V té chvíli vběhl dovnitř Kaktus a zakoulel velkýma očima. Ale i když vypadal jako strašidlo, já jsem se ho nelekl, jenom jsem se trochu přitiskl k paní Montezové. Kaktus šel rovnou ke mně a řekl: „Ty jsi mluvil s panem Montezem?“ Ale já jsem mlčel, jako kdybych byl kámen, který nemá jazyk. Kaktus mě popadl, za vlasy, protože chtěl, abych se mu podíval do očí, a vybafl na mne: „Mluv! Kdy jsi viděl pana Monteze naposledy?“ Ale než jsem z něho mohl dostat strach, začala paní Montezová křičet, aby mě Kaktus netrápil, že jsem ještě dítě. Mně se nelíbilo, když řekla, že jsem ještě dítě, ale hodilo se mi, že začala volat o pomoc a že také všechny její děti křičely na celou ulici. Najednou bylo slyšet, jak se sbíhají lidé ze všech domů, a za chvíli

vrazil do dveří Bruto. Byl celý rozčuchaný a udýchaný a díval se kolem sebe tak zuřivě, že z něho šla hrůza. Shýbl se ze všeho nejdříve pro malinké dítě, které se válelo po podlaze, a když je podal paní Montezové, řekl Kaktusovi, aby se styděl. Kaktus křičel, aby Bruto odešel, ale to nebylo možné, protože hned za Brutem se přibelhal Bledý měsíc, a vůbec bylo najednou ve dveřích tolik lidí, že by neproklouzla ani myška. Byli to dělníci z přístavu a všichni se tlačili dovnitř a jeden přes druhého křičeli, že Kaktus nemá právo trápit v noci ubohou ženu a její malé děti. Přibývalo jich víc a víc, a strážníci se mezi nimi docela ztráceli, až nakonec dostal Kaktus strach a řekl, že odejde, neboť pan Montez už se stejně nevrátí. Ale než odešel, zakoulel ještě naposled očima a řekl: „Pamatujte, že je vaší povinností oznámit policii všechno, co se o Montezovi dozvíte. To se týká vás všech, a já vám to nařizuji!“

A zrovna když to řekl, spustil najednou papoušek Lindo: „Ty potvoro! Ty potvoro! Opičko skákavá!“ Dělníci se dali do smíchu, ale Kaktus se zamračil a pospíchal pryč, že mu ostatní strážníci sotva stačili. A Sucio stál ve dveřích a štěkal za nimi, a já jsem si myslel, že by udělal lépe, kdyby některého strážníka chytil za nohavici.

JAK JSEM ČEKAL, AŽ MĚ KAKTUS POPADNE ZA KRK, A PROČ JSEM DOSTAL ZLOST

V toldě pana Monteze to vypadalo jako na hřbitově. Paní Montezová co chvíli plakala a děti byly také ušmudlané kolem nosů od samého nářku. A že byli všichni tak smutní, osedlal jsem si Fuega a jel jsem do Žabí tolderie za město, abych na všechno zapomněl.

Jel jsem úzkými uličkami, kudy nikdy nechodili strážníci, a když jsem byl v Žabí, tolderii, oddechl jsem si, že mě nepotkal Kaktus nebo jiný protivný běloch. Sucio si také oddechl, že už v tom vedru nemusí běžet dál, a spokojeně jsme se utábořili pod palmami, kde jsme poprvé seděli s Largem. Já jsem se natáhl do hamaky a ta hamaka byla jako lodička, která pluje po řece Snů, kde je všechno krásné. Zdálo se mi, jak jsem velkým náčelníkem a jak se mi Kaktus

a Jednooký vlk klanějí a prosí, abych zapomněl, co zlého udělali Largovi a Emotonheovi. Já jsem řekl, že jim odpustím, když mi do západu slunce přinesou dvě zlaté ryby ze začarované laguny Taroto, a Jednooký vlk i Kaktus pospíchali k jezeru, aby se mi zavděčili.

Ale sotva přišli k laguně, poznali, že na dně leží kameny ze samého zlata, a hned za nimi skočili do vody. Skočili do jezera a nasbírali si tolik zlatých kamenů, že pak nemohli ven a navždy se utopili.

Když jsem se probudil, bylo už skoro tma, ale já jsem přece uviděl strážníka, který seděl u jedné palmy a hladil Sucia. Mnul jsem si oči a štípal jsem se do tváře, a když jsem poznal, že to není sen, začal mě na chodidlech šimrat strach. Ještě štěstí, že jsem tomu strážníkovi neviděl do tváře, neboť bylo jisté, že je to sám Kaktus, a já jsem za nic na světě nechtěl, aby na mne vykulil své hrozné oči. Ó, jaká škoda, že Kaktus opravdu neskočil do jezera Taroto a že se navždycky neutopil! Jaká škoda, že si s ním Sucio hrál, místo aby ho zakousl!

Kdybych byl jen o málo chytrější, bylo by mě napadlo, že Kaktus hned tak nezapomene, co jsem mu vyvedl s panem Montezem. Rozumnější Indián by byl dávno upláchl z Asunciónu a nemusel by teď strachy zavírat oči.

Já bych byl nejraději ze všeho vyskočil rovnou na špičku nejbližší palmy, ale měl jsem ruce i nohy jako dřevěné a nemohl jsem se ani pohnout. A tak jsem jenom přivíral oči a čekal jsem, až mě Kaktus popadne za krk.

Ale Kaktus si dával načas, protože si zrovna pochutnával na hroudě sýra a na banánech, které jsem si do Žabí tolderie přivezl v brašničce. Chtěl se asi důkladně posilnit, než se do mne pustí, a funěl a mlaskal, jako by měl kdovíjaký hlad. A potom z ničeho nic řekl Suciovi: „Opičko skákává, snad nečekáš, že se s tebou rozdělím? Ani mě nenapadne!“

Když jsem to uslyšel, proměnila se najednou hamaka v divokého hřebce a vyhodila mě ze sedla. Vyhodila mě tak prudce, že jsem padl Ospalému bobrovi rovnou kolem krku a shodil jsem mu placatou čepici, kterou začal Sucio honit po trávě. Ale Ospalý bobr mě odstrčil a řekl hlasem, který byl studený jako tělo ryby: „Žádné

mazleni, hochu! Nevidíš, že mám na sobě stejnokroj strážníka?

Zapomeň, že jsme byli bratři, a chovej se ke mně jako k úřední osobě! Sucio, co děláš s tou čepicí?“

Já jsem nevěděl, proč mi to Ospalý bobr říká, ale trochu jsem se polekal. A Ospalý bobr zase řekl tím ošklivým hlasem: „Co mžouráš očima jako stepní sova? Divíš se, co je se mnou? Opičko skákává, stal se ze mne Kaktus! Každý rok dostanu nový stejnokroj a pendrek třeba každý měsíc. A to si pamatuj, že nikoho šetřit nebudu! Ty jsi první, koho jsem si vzal na mušku. Když mě jmenovali strážmistrem, přikázal mi velitel: »Přiveď mi Toga živého nebo mrtvého! Provedl Kaktusovi ošklivou věc, a bude za to potrestán!«“

Já jsem Ospalému bobrovi věřil každé slovo, protože se na mne díval, jako když už mě nemá rád. Ale najednou se všechno změnilo, neboť po cestě Zpívajících býků běželi koně a Ospalý bobr zašeptal: „Kdyby něco, tak jsi tu sám!“ A hned zmizel v mimózovém křoví, které se táhlo až k vyschlému močálu.

Když Ospalý bobr odešel, posadil jsem se k Suciovi a musel jsem

se smát. Smál jsem se, protože jsem poznal, že Ospalý bobr není Kaktus a že to všecko byla jenom pohádka. Neboť kdyby to nebyl pouhý výmysl, nezalézal by Ospalý bobr do křoví, sotva někde zadupají koně.

Potom se Ospalý bobr vrátil a zavedl mě do houštiny, kde stál osedlaný Loko. Já jsem se divil, jak se mohl Loko dostat do Žabí tolderie, a Ospalý bobr řekl: „Jisté je, že Dobrý duch v tom prsty nemá!“ A pak mi ještě vyprávěl, jak mu nějaký strážník přinesl od Čika soldada do žaláře balík, v kterém byl stejnokroj s placatou čepicí. Ospalý bobr si stejnokroj oblékl a šel rovnou do přístavu, kde se od Bruta dověděl, že jsem v Žabí tolderii.

Já jsem si vzpomněl na dopis, který Largovi přinesl prodavač pštrosích per, a měl jsem radost, že Čiko dodržel svůj slib. Měl jsem vůbec velkou radost, neboť bylo krásné sáhnout si zase jednou na hladkou hlavu Ospalého bobra a slyšet, jak říká: „Opičko skákavá, co jsem se na vás navzpomínal! Ale nejvíc ze všech jsem myslel na Eratika a Etomochu, protože být za mřížemi jako lapené zvíře je hrozné!“

Když Ospalý bobr řekl, že nejvíc ze všech vzpomínal na Eratika a Etomochu, vyhuboval jsem mu, že ta jména popletl, ale můj bílý bratr se jenom smál.

„Etirak nebo Eratik,“ řekl vesele, „hlavní je, že Emotonheu zase brzo uvidíme a že se Montez nebude muset schovávat před strážníky jako myš před kocourem.“

Sotva to Ospalý bobr řekl, zarachotily někde v dálce dva výstřely. Bylo to, jako když dva zlí psi na sebe štěknu a zase běží dál. Sucio vyskočil a natáhl uši a Ospalý bobr se také díval k městu jako zvíře, které větrí nebezpečí, ale nakonec se tichounce zasmál. Zahihňal se a potom zašeptal: „Opičko skákavá, Largo měl pravdu! Jaké dravce máme mezi sebou! A já chodím po lesích a střílím po liškách, místo abych si vzal na mušku pana Dumonta! Ale teď to napravím.“

Mně nešlo do hlavy, jak to Ospalý bobr myslel s těmi dravci, ale na nic jsem se neptal, protože v městě zase někdo vystřelil. A když se ozvala ta rána, vytáhl Ospalý bobr z kapsy revolver a schoval si ho na prsa pod košili. Strčil si ho až pod samou bradu a lehl si na záda, aby si trochu zdříml. Já jsem si také lehl na záda, ale než jsem to

udělal, dal jsem si na prsa pod košili tesák, abych ho měl po ruce, kdyby se v noci stalo něco velkého.

Ale v noci se nestalo vůbec nic, jen jsem se trochu škrábl o svůj tesák a Sucio převrhl láhev s vodou. A když tu láhev převrhl, Ospalý bobr vyskočil a mířil do křoví revolverem, protože myslel, že se k nám někdo plíží.

Potom byla noc čím dál tím průhlednější, ale ještě nebyl den. A že ještě nevyšlo slunce, nebylo dobře vidět, a to se Ospalému bobrovi asi líbilo, neboť řekl, že odjede, dokud je čas. Já jsem se zeptal, kam jede, a tak jsem se dověděl, že má namířeno na Olivares. Ospalý bobr asi uhádl, že se k němu chci přidat, a proto mi rychle řekl, abych se vrátil do přístavu k paní Montezové. Já jsem měl zlost, že mě posílá k paní Montezové jako nějaké dítě, ale nemohl jsem nic dělat, neboť Ospalý bobr vyskočil na Loka a zmizel mi dřív, než jsem Fuegovi nasadil ohlávku. A že mi tak zrádně ujel, postěžoval jsem si Fuegovi, a když mě přešla zlost, vrátil jsem se velkou oklikou do přístavu.

KDYŽ SE V ASUNCIÓNĚ STŘÍLELO, VYPŮJČIL SI BLEDÝ MĚSÍC FUEGA A ČIKO SOLDADO MĚL PLNÉ RUCE PRÁCE

Já jsem byl se Suciem u Smutné hlavy a u Fuega pod lapačovými stromy, když přijela po řece divná loď a začala střílet na Náčelnickou toldu, které běloši říkají vládní palác. Střílela z obrovských pušek, které se jmenují děla, a byly to takové rány, že se i stromy trásly strachy. A že ten rámus kdekdo slyšel, začali běloši běhat sem a tam a za chvíli to bouchalo na všech stranách. Štěkalo to a pískalo a vrčelo, až se koně začali plašit a já jsem je musel přivázat ke stromu. Ale sotva jsem to udělal, přiběhli Bruto a Bledý měsíc a hned oba koně zase odvázáli. Bruto vyskočil na Smutnou hlavu a Bledý měsíc na Fuega a já jsem se díval, jak jim sluší dlouhé pušky, které měli na zádech. Bledý měsíc seděl trochu na stranu, protože měl křivá záda, ale jinak vypadal jako pravý voják. A Bruto mával rukou a křičel jako divoch a ujížděl na Smutné hlavě jako indiánský bojovník.

Já jsem utíkal za nimi, ale dva vojáci z přístavu mě zahnali domů a řekli, abych se do ničeho nepletl, když jsem tak malý. Chtěl jsem jim jednou provždy vysvětlit, že vůbec nejsem malý, ale nakonec jsem přece běžel domů, protože na ulici se všechno plašilo a běloši padali na zem a ze všech oken se střílelo.

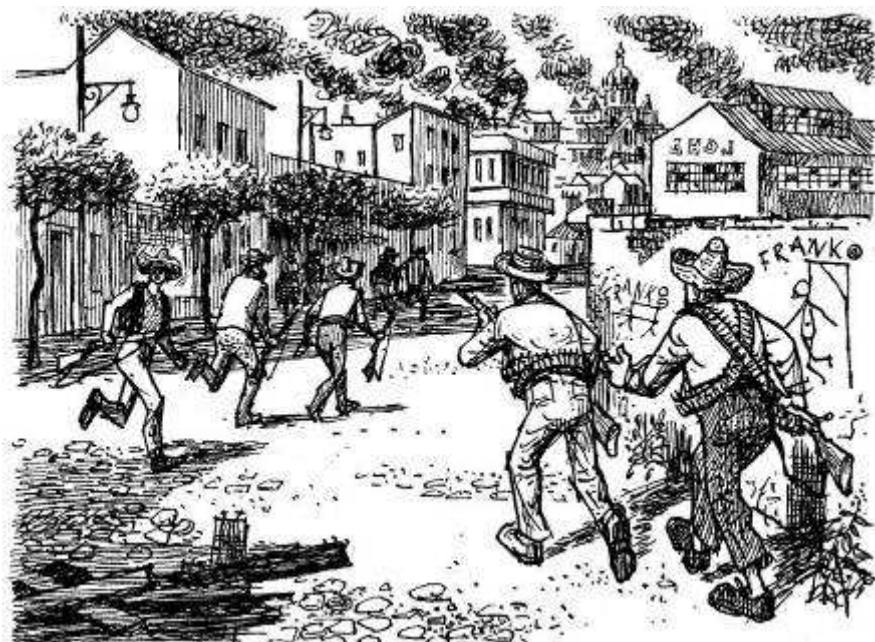
Paní Montezová schovala své děti pod postel, ale já jsem zůstal ve dveřích, abych na všechno dobře viděl. A jak jsem se rozhlížel, přiběhl najednou jeden dělník z přístavu a porazil mě na zem a řekl, abych se vůbec nehýbal. Sotva to řekl, praštilo něco strašného do dveří a v toldě byla díra jako psí hlava. Potom ten dělník utíkal pryč a celý se krčil, ale najednou padl a zůstal ležet. Já jsem také zůstal ležet, ale cítil jsem, že jsem živý, a bylo mi líto, že ten dělník tak najednou umřel zrovna před mýma očima.

Vtom se přihnali strážníci na koních a hned za nimi vojáci, za vojáky gaučové v kožených zástěrách, a za chvíli zase ujížděli všichni nazpátek, ale když se vraceli, zdálo se mi, že už jich není tolik a že některý poplašený kuň běží sám. A z oken se pořád střílelo a běloši jezdili a běhali sem a tam, ale co chvíli spadl některý na zem a koně do něho tloukli kopyty.

Potom se přede mnou objevil voják na koni a řekl, abych rychle vstal. Já jsem nevěděl, proč mi poroučí, ale vstal jsem a udělal všechno, co chtěl, protože jsem poznal, že je to prodavač pštrosích per, který Largovi přinesl dopis od Čika. Poznal jsem ho, i když neměl u sebe jediné pštrosí pero a i když mu na bílém kabátě svítily důstojnické odznaky. Za chvíli jsem seděl na jeho koni a uháněli jsme kolem přístavu někam k náměstí Velké žízně. Uháněli jsme tryskem a každý se nám vyhnul, neboť ten voják nebyl žádný zbabělý králík a uměl dobře střílet z revolveru.

Ale i když se nás kdekdo bál, já jsem se přece krčil a schovával jsem si hlavu do rukou, protože kolem nás pořád bzučely neviditelné střely, které jsou horší než indiánské šípy.

Pak se náš kuň najednou zastavil před velkým domem, kde bylo plno vojáků s puškami, a za chvíli jsem stál v toldě, kterou jsem nikdy předtím neviděl. Byly tam obrovské obrazy bílých bojovníků, a stolů a židlí tam bylo rozhodně víc než v baru U najedeného tygra. Za největším stolem seděl Čiko soldado a maloval tužkou po

papírech a čtyři staří vojáci mu koukali přes rameno, protože se jim asi líbilo, co namaloval.

Čiko se na mne podíval a potom řekl, abych mu podal ruku. Já jsem mu podal pravou jako správný běloch a ostatní vojáci také chtěli, abych jim stiskl ruku.

A Čiko řekl, že pro mne poslal vojáka, protože měl o mne strach, ale hned potom začal mluvit do černé krabice, které běloši říkají telefon, a zároveň něco nařizoval bojovníkovi, který přiběhl z ulice, a neměl vůbec čas, aby se zeptal, kde jsem nechal Sucia.

A na ulicích se střílelo a co chvíli někdo rozbil okno nebo vykřikl a utíkal pryč a nechával za sebou stopu jako postřelená liška.

Já už se nepamatuji, jak to všechno bylo, ale vím určitě, že se mi to líbilo. A že se mi to líbilo, neměl jsem vůbec strach, a Čiko říkal, že jsem správný chlapík. Ale Čiko sám byl teprve správný chlapík! Nejedl a nespal a ničeho se nebál a pořád někam běhal nebo jezdil nebo maloval tužkou a radil se s těmi starými vojáky.

A po ulici chodili běloši a míšenci s puškami a křičeli: „Pryč s

prezidentem Frankem! Pryč s prezidentem Frankem!“

„Slyšíš?“ řekl Čiko, když viděl, jak se nahýbám z okna. „Revolucionáři přivolávají svobodu. Vyženeme Franka a pojedeme si pro Emotonheu. A Largo se vrátí do Asunciónu!“

Sotva to Čiko řekl, začal jsem skákat radostí, ale najednou mi spadlo kus okna na hlavu a já jsem se lekl, že je po mně. Čiko se také lekl, že jsem zabítý, a vzal mě do náruče, ale pak jsme oba poznali, že mám na hlavě jenom pořádnou bouli, jako když mě třebaš opice uhodí kokosovým ořechem.

„Musíš být opatrnější,“ smál se Čiko soldado. „Teď, když je Largo za dveřmi, nesmíš se nechat zabít.“

Já jsem nevěděl, jak to Čiko myslí, a šel jsem se opravdu podívat za dveře, ale tam stáli jenom dva vojáci na stráž. Když však jsem se za dveře podíval ještě jednou, viděl jsem, že je tam přece někdo, koho mám rád, a začal jsem tleskat radostí: „Sucio! Sucio! Sucio!“

Sucio vběhl dovnitř a vyskočil tak vysoko, že mě políbil jazykem na bradu, a potom šel políbit také dika soldada. Ale Čiko si s ním nechtěl hrát, protože zrovna někam pospíchal s houfem vojáků, kteří pro něho přišli.

Když Čiko odešel, přiběhl najednou pan Montez s Brutem a oba se divili, že mě vidí mezi samými velkými náčelníky. Pan Montez chtěl mluvit s Čikem soldadem a mně bylo líto, že raději neposlouchá, co mu vyprávím o Ospalém bobrovi a o naší lišce, která zrovna ráno sežrala v přístavu slepici. Sežrala ji i s peřím, ale že to byla chytrá liška, nikdo ji při tom neviděl a nic se nám kvůli tomu nestalo. Ale pan Montez asi neměl rád povídání o liškách, a tak jsem toho nechal. Nechal jsem toho a vůbec mě to nemrzelo, protože pan Montez začal hubovat na pana Dumonta a to já slyším ještě raději než vyprávění o zvířatech.

Pan Montez huboval, protože Bruto a Bledý měsíc a ještě jiní dělníci šli za panem Dumontem do jeho krásné toldy v palmové zahradě, ale vojáci dika soldada je tam nepustili. Ó, pan Montez měl velkou zlost, že vojáci nedovolili, aby dělníci panu Dumontovi napráskali, co se do něho vejde, a mne to také zlobilo. To potom není žádná revoluce, když se nestane, na co se člověk tak dlouho těšil! Vždycky když se mluvilo o povstání, představoval jsem si, jak pan

Dumont a Domínguez a Jednooký vlk budou sedět v černé díře za mřížemi, a najednou z toho nic není.

Najednou je ta největší radost pryč, protože Čiko nechce dělníkům dovolit, aby si to s panem Dumontem vyřídili.

Ó, Čiko soldado by to byl rád dovolil, a já mu to věřím, ale co mohl dělat, když musel poslouchat velkého náčelníka, který se jmenoval generál Riwia, a ten si přál, aby dělníci panu Dumontovi neublížovali? A že si to přál, vojáci toldu pana Dumonta hlídali, aby se bohatému plantážníkovi nic nestalo.

Já jsem tomu všemu nerozuměl, jenom se pamatuji, že to tak nějak Čiko řekl, když se zase vrátil a uviděl pana Monteze. Sotva to pan Montez uslyšel, zčervenaly mu tváře hněvem a Bruto byl tak rozzloben, že nemohl ani promluvit. A že byli všichni samá zlost, bouchli dveřmi a odešli a Čiko za nimi volal, aby se na něho nehněvali, protože generál Riwia je hlavní náčelník a všichni revolucionáři ho musí poslouchat.

Na ulicích běloši pořád ještě křičeli: „Pryč s prezidentem

Frankem!“ a nad náčelnickou toldou bylo plno kouře a pušky bouchaly a někdy bylo slyšet také nářek a pláč. Sténání a rány bylo slyšet i v noci, a já už jsem myslel, že to nikdy neskončí a že už do smrti neuvidím Larga ani Etiraka, ani paní Montezovou, ani papouška Linda. Ale i když jsem měl takové smutné myšlenky, byl najednou všemu konec a po ulicích začali chodit běloši bez pušek a mávali šátky a hráli na lesklé trumpety a vojáci pochodovali městem a také troubili na lesklé trumpety a já jsem se na ně díval, div jsem nespádl z okna.

Čiko soldado stále někde běhal a já jsem ho skoro ani neviděl, a že jsem byl v té velké toldě tak osamělý, řekl jsem si, že půjdu do přístavu, aby se paní Montezová nebála a nemusila za mne krmit lišky a opice a ještěrky a želvy.

Když jsem pak běžel k přístavu, uviděl jsem najednou Ospalého bobra. Zůstal jsem stát a otvíral jsem oči, neboť Ospalý bobr seděl na koni jako nějaký náčelník, ale ten kůň, to nebyl Loko, to byl překrásný bílý hřebec a vykračoval si, jako kdyby nesl třeba jenom prírko. Ospalý bobr mě také pozoroval a zamával mi, ale jinak neřekl nic, protože neměl čas. Nemohl si se mnou povídat, protože musel jít dál s houfem bělochů a míšenců a Indiánů, kteří pochodovali hned za ním. Já jsem si je všechny prohlížel, ani jsem nedýchal, a že jsem se tak dobře díval, viděl jsem, že nesou na ramenou pušky a že na těch puškách mají uvázané květiny. Pušky a květiny nejdou dobře dohromady, protože kytky jsou pro radost a zbraně nosí smrt, ale když takovou pušku má na rameni Emotonhea nebo Etirak, je to krásná podívaná. Je to podívaná ze všech nejhezčí, neboť každý ví, že ty pušky jsou v dobrých rukou a že by Iwuhara nebo Balup neublížili žádnému spravedlivému člověku.

Ó, jak se mi roztančilo srdce, když jsem uviděl své rudé bratry pochodovat s puškami za Ospalým bobrem jako za indiánským náčelníkem!

Byli tam také Indiáni, které jsem nikdy předtím neviděl, ale já jsem měl oči jenom pro své bratry a běžel jsem k nim a oni se usmívali, protože měli radost. Smáli se a šli pořád dál a dál za Ospalým bobrem a já jsem natahoval nohy, abych jim stačil, a poslouchal jsem, co mi vyprávěli.

To, co vyprávěli, bylo tak krásné, že to jistě nikdy nezapomenu, neboť není nic většího než slyšet jak Ospalý bobr a don Alejandro z Olivares zavřeli pana Domíngueze zrovna do toho vězení, v kterém byl předtím Emotonhea. Není nic slavnějšího než slyšet, jak všichni Indiáni utekli z plantáží pana Dumonta a jak jim Ospalý bobr a gaučové z Olivares přinesli zbraně, aby mohli postrašit hlídače, kteří je nechtěli pustit na svobodu.

Emotonhea také řekl, že běloši sami zastřelili Jednookého vlka a že ho vůbec nikdo nepolitoval. Nezaplakali pro něho ani lidé, ani zvířata, ani ptáci, protože Jednooký vlk byl opravdu špatný člověk, a ke všemu prý na kolenou prosil, aby mu Indiáni odpustili, že už bude dělat dobrotu. Já jsem si vzpomněl, jak byl ustrašený, když ho jednou chytil Largo za ruku, a byl jsem pyšný na to, že jsem už tehdy poznal, jaký to byl zbabělec.

Když jsme přišli na náměstí před vládní palác, bylo tam tolik lidí, že by tomu nikdo ani nevěřil. Bylo jich tam víc než písmenek v mé čítance a všichni křičeli a zvedali ruce a v oknech Náčelnické toldy byli běloši, kteří nahlas mluvili o tom, že prezident Franko je pryč a že teď bude v Paraguayi všechno spravedlivější. A mezi těmi bělochy byl také Čiko soldado a měl na ramenou samé zlato, které se pěkně blýskalo. Byl ze všech těch vystrojených bělochů nejhezčí a já jsem na něho volal, aby se podíval, jak to Emotonheovi a Etirakovi sluší na svobodě, ale Čiko mě na tu dálku neslyšel, a tak jsem toho nechal a jenom jsem se rozhlížel.

Ale za chvíli bylo před Náčelnickou toldou tolik lidí, že už jsem vůbec nic neviděl a neslyšel, jenom jsem cítil, jak mě Etirak drží za rameno a jak mě k sobě tiskne, aby mě snad neumačkali.

A běloši vyskakovali na špičky a vyhazovali do vzduchu sombrero a výskali a míšenci také jásali a Indiáni byli rádi, že jim nikdo neublíží.

Emotonhea je tak zkušený indiánský kouzelník, že jsem mu nemusel nic říkat o běloších v Asunciónu. Koho potkal, toho si prohlédl a věděl, na čem je. A že věděl, na čem je, vůbec se mu v městě nelíbilo. Já myslím, že se v Asunciónu nelíbilo žádnému Indiánovi, protože některým bělochům bylo k smíchu, že Balup je skoro nahý a že Etirak má sukni z pštrosích per. Když jsme šli po

ulici, děti si na nás ukazovaly a moji rudí bratři se mračili jako mravenečníci. Ale sotva jsme přišli do ulice Kulhavých psů, musili jsme se všichni smát, neboť na chodníku se váleli vycpaní jaguáři a kajmani a opice a všude bylo plno kyjů a šípů a luků, o kterých Komár ještě nedávno tvrdil, že jsou to pravé indiánské zbraně. Teď však jediná opice a jediný kajman nebyl celý, jednomu zvířeti koukala tráva z břicha, druhému zase chyběla noha a z těch dřevěných zbraní zbyly jenom třísky. A Komár pobíhal sem a tam a sbíral kousek po kousku, a když měl plnou náruč třísek a roztrhaných kůží, odnášel je do krámu, který byl samá díra.

Já jsem věděl, že Komár je lakomec a že kdekoho ošidil, ale když jsem viděl, jak nad těmi střepy pláče a jak se mu všichni smějí, bylo mi ho najednou líto. Chtěl jsem mu trochu pomoci, ale Komár něco zabzučel a hodil mi na hlavu opici, která vypadala jako oškubaná slepice. Tak jsem alespoň poznal, že se vůbec nezměnil, a šel jsem pryč.

Vedl jsem své bratry do přístavu, ale Emotonhea se pořád díval za řeku, kam slunce chodí spát, a já jsem dobře věděl, že obrací hlavu k Pilcomayu, po kterém se mu stýská. A Emotonhea opravdu za chvíli řekl, abych mu ukázal nejkratší cestu do Chaka, a já jsem své rudé bratry doprovodil za město, kde jsme se rozloučili. Ale než jsme se rozloučili, potkali jsme na konci města Cahataru, který před námi utekl, sotva nás zahlédl. Já už jsem dávno věděl, že Cahatara je zbabělý a že bělochům líbá ruce za trochu kořalky, ale nebyl bych nikdy řekl, že umí utíkat jako pštros nandu. Ó, Cahatara se jistě polekal, že mu Emotonhea chce přičarovat smrt, neboť jinak by nebyl skákal a křičel jako jelen postřelený jedovatým šípem.

Emotonhea se za ním dlouho díval a potom řekl hlasem, kterým se mluví jenom u slavnostních ohňů: „Cahatara je jako slepec, který marně hledá cestu do svého domova. Neboť Indián, který zradí své bratry, musí zůstat sám jako luna na nebi. Ale Togo má dobré srdce a Emotonhea vidí Toga přicházet s bílým bratrem Largem a s Ospalým bobrem k Pilcomayu.“

Já jsem řekl, že na Pilcomayo přijdeme, hned jak se Largo vrátí z velké dálky, a potom moji bratři odešli. Odcházeli dlouhým indiánským krokem a já jsem se jim díval na paty, dokud mi

nezmizeli z očí. A když je zakryl malý bambusový les, vylezl jsem na vysoký strom u řeky a díval jsem se, jak se bambusové pruty kymácejí, a teprve když se nikde nepohnula ani tráva, slezl jsem zase dolů a vrátil jsem se do města. Vrátil jsem se pomalu a bylo mi smutno, protože jsem si také připadal osamělý jako luna na nebi. Bylo mi najednou tak teskno, že jsem se nesmál ani Suciovi, který mi co chvíli přinesl prostřelený klobouk nebo roztrhaný šátek a chtěl, abych ho za to pohladil.

PROČ MĚ PAN MONTEZ POHLADIL A JAK JSEM SI UMÍNIL, ŽE ZAPOMENU NA FUEGA

Když jsem přišel k místu, odkud je vidět toldu pana Monteze, zahlédl jsem v přístavu bílého koně. Stál zrovna pod lapačovým stromem a hlavu měl vysoko jako pyšný bojovník. Já mám dobrou paměť a ještě lepší oči, a tak jsem poznal, že je to nový hřebec Ospalého bobra. Začal jsem si ho zvědavě prohlížet ze všech stran, ale vtom přišel Ospalý bobr a řekl: „Opičko skákává, já mám hlad! Rychle přines něco k jídlu, nebo si ukousnu z tvého lýtka!“

Já jsem tedy utíkal do toldy, ale paní Montezová už na nás stejně volala, a tak jsem měl alespoň po starosti. Ospalý bobr pospíchal, neboť měl opravdu velký hlad, ale i když tolik spěchal, já jsem mu přece snadno stačil. Nezůstal jsem pozadu ani o krok, protože Ospalý bobr byl tlustý jako strom samuhú, a ke všemu teď ještě kulhal.

Sotva papoušek Lindo uviděl Ospalého bobra, začal křičet: „Ty potvoro, ty potvoro, opičko skákává!“

Ospalý bobr se smál, až mu padal řemen s revolverem, který měl na břiše, a nakonec řekl, že si musí lehnout, aby se smíchy nerozsypal. A opravdu se hned natáhl na provazový katr pana Monteze, a když mu paní Montezová přinesla kukuřičnou placku s medem, Ospalý bobr už vůbec neměl hlad, neboť tvrdě spal. Paní Montezová položila placku na stůl a řekla plačtivě: „Chudák! Jak je umořený! Děti, buďte chvíli zticha!“ Ale i když poručila dětem, aby tolik nekřičely, bylo tam přece rámusu jako ve zvěřinci, a já jsem se

divil, že se Ospalý bobr neprobudí. Divil jsem se tomu, neboť děti se praly a ječely a tahaly za chlupy opice a lišky, a Lindo čím dál tím víc křičel: „Ty potvoro, ty potvoro!“

Ale i když všichni tolik dováděli, Bobr spal, a já jsem u něho stál a díval jsem se, jak mu sluší roztrhaná košile a kožená zástěra, kterou měl na sobě. Vypadal jako bojovník, který se vrátil z velké války, neboť byl samá šmouha v obličejí a měl o dva zuby méně a v botě krev.

Potom začaly děti najednou výskat, že se vrátil pan Montez, a všichni jsme se vyhrnuli před toldu. Tam jsme uviděli Bruta a pana Monteze a ještě jiné dělníky z přístavu, a já jsem si dobře všiml, že jsou všichni zpocení a zaprášeni jako Smutná hlava, která stála na rohu.

Paní Montezová a všechny její děti se pověsili na pana Monteze, že ho mezi nimi nebylo skoro ani vidět. Señor je všechny pohladil, ale vůbec se přitom neusmíval, a potom pohladil také mne a řekl tichým hlasem: „Přivedli jsme ti Smutnou hlavu, ale Fuega už nikdy neuvidíš. Zůstal ležet před náčelnickou toldou i s kamarádem, který si ho od tebe vypůjčil.“

Sotva to pan Montez řekl, měl jsem najednou úzko v krku, neboť jsem věděl, že si Fuega ode mne vypůjčil Bledý měsíc. Paní Montezová se dala do pláče a Bruto měl také mokrou tvář, protože měl Bledého měsíce rád jako rodného bratra. A mně bylo čím dál tím víc smutno, protože jsem si vzpomněl, jak se na mne Bledý měsíc usmál, když jsem mu dal na hrázi malovaný hrneček, a jak na mne někdy tichounce zavolal: „Hola, Togo, cos nám přinesl?“

Umínil jsem si, že na Fuega hned zapomenu, protože by nebylo ode mne hezké, kdybych byl smutný pro koně, když Bruto plakal pro Bledého měsíce. A opravdu jsem na Fuega trochu zapomněl a byl jsem rád, že nám zůstala alespoň Smutná hlava, kterou měl Largo nejraději.

Pak jsme šli všichni do toldy a paní Montezová nikoho neošidila o dobrou kukuřičnou placku s medem. Když jsme byli uvnitř, řekl pan Montez, že teď bude hlavním náčelníkem Paraguaye señor doktor Paiva, ale že nebude o nic lepší než prezident Franko. Pan Montez povídal ještě o jiných věcech, ale já jsem tomu nerozuměl a nastavil

jsem pořádně uši, teprve když řekl: „Konečně můžeme napsat Largovi, aby přijel do Asunciónu.“

Sotva jsem uslyšel, že se Largo vrátí, začali jsme se Suciem tak pěkně skákat, že jsme porazili lavici a hrnec s vodou a šlápli jsme na dvě želvy. Ale lavici to nevadilo a hrnci to také nevadilo a nevadilo to asi ani paní Montezové, protože by se jinak nebyla tak krásně usmívala. Děti paní Montezové a lišky a papoušek Lindo, ti také začali skákat a zpívat, ale to nebylo nic proti tomu, jak jsem výskal já. Skákal jsem a hlasitě zpíval, ačkoli v tolderii na Pilcomayu jsme tančili, jenom když byla luna v úplňku. Zpíval jsem: „Můj bílý Largo se vrátí, můj dobrý bratr slyší ten zpěv. Mého bílého bratra povede slunce, mého dobrého Larga ponese vítr, můj bílý bratr se vrátí!“

Ale najednou jsem se utíšil, neboť Ospalý bobr trochu zanaříkal a já jsem si všiml, že mu z boty kape krev. A že mu kapala z boty krev, jako když pláče Zlý duch s červenýma očima, přestal jsem zpívat a utíkal jsem daleko za přístav pro šťávu zázračné kopřivy, která zahojí každou ránu.

Když jsem se vrátil, měl už Ospalý bobr nohu celou bílou, protože pan Montez sám tu ránu obvázal. A Ospalý bobr se posadil ke stolu a snědl hned šest kukuřičných koláčů najednou a potom řekl, že napíšeme Largovi.

Jak jsem to uslyšel, běžel jsem pro tužku a pro papír, a že jsem vybral největší list, jaký jsem vůbec měl, psali jsme ten dopis dlouho do noci. Maloval jsem každé písmenko zvlášť a dával jsem si záležet a pan Montez mi pomáhal a Bruto a Ospalý bobr mi také pomáhali, ale ne příliš, neboť toho sami mnoho neuměli.

SUCIO SE PŘÁTELÍ SE ZLODĚJEM, ALE TO JE TÍM, ŽE MÁ LEPŠÍ NOS NEŽ JÁ

V přístavu už zase skřípaly stroje a pan Montez s Brutem zase nosili pytle s kávou a s rýží a s kukuřicí, a lišky, které jsem měl na starosti, byly tak velké, že se nebály žádného psa v Asunciónu. Vodil jsem je na řemínku do ulice Opičího smradu, kde byly krámky s

masem a kde bylo vůbec tolik jídla, že se válelo i po zemi. A Sucio tam chodil s námi, a když jsme se potom vrátili domů, měli všichni tak nacpaná břicha, že si hned lehli a spali a jistě se jim zdálo, jak jim pohozené kosti a střeva samy nadbíhají a prosí: „Sežer si mě, lištičko, sežer si mě, pejsku!“

Někdo by si mohl myslit, že jsem měl dobrý život, když jsem se procházel po městě s liškami a s věrným Suciem, ale já jsem si toho nijak nevážil, protože se mi stýskalo po Largovi.

Když Indián čeká na svého bratra, který se vrací z velké dálky, nechutná mu jíst a zdá se mu, že dny neusínají a noci neodlétají, a netěší ho chodit po městě s liškami, protože jeho jediná radost je dívat se na cestu, kudy přijde ten, koho má rád.

Proto jsem byl ze všeho nejraději za přístavní hrází a díval jsem se dolů po řece, a když jsem uviděl kouř a potom celou loď, začaly se mi smát oči i uši i ústa i ruce a nohy mi tancovaly jako o slavnosti. Hlídal jsem všechny lodě, obrovské i malé, dokonce i tak malinké kánoe, že by se do nich Largo vůbec nevešel.

Ale i když jsem tak dobře hlídal, nespátřil jsem na žádné lodi tvář, kterou jsem tolik vyhlížel. A vodní kohouti se mi vysmívali a ryby vyskakovaly vysoko nad hladinu, aby se podívaly, jak jsem smutný, že můj bílý bratr nepřichází.

Pan Montez říkal, abych byl trpělivý, a Bruto mi také sliboval, že se Larga brzo dočkám, ale to nebylo nic platné. Chodil jsem na hráz dál ve dne i v noci a nikdy jsem nezaspal žádnou loď, protože jsem měl stále otevřené okno a slyšel jsem každou píšťalu.

A že jsem měl okno dokořán, stala se jednou divná věc. Když jsem spal v hamace pod sítí proti moskytům, začal Sucio najednou štěkat a probudil mě. Když jsem otevřel oči, uviděl jsem člověka, který lezl do našeho zvěřince oknem. Já jsem už dávno věděl, že mezi bělochy jsou lidé, kteří v noci lezou oknem do domů a kradou hezké věci, a tak jsem snadno uhádl, že je to zloděj. Ale Sucio se asi ve zlodějích nevyznal, neboť kňučel, jako když k nám jde na návštěvu nějaký dobrý běloch. Já jsem měl zlost, že je tak hloupý, a že se chce přátelit se zlodějem, ale nic jsem neříkal, aby běloch nepoznal, že jsem vzhůru. Nadzvedl jsem jenom opatrně síť proti moskytům a sáhl jsem si pro tesák, který jsem měl vždycky po ruce.

Zloděj vlezl dovnitř a rozhlédl se, ale první, koho si všiml, jsem byl já sám. A to se mi ani trochu nezamlouvalo, protože jsem byl mnohem menší než on, a kdyby se do mne pustil, byl bych jistě bit.

Byl bych to určitě prohrál, protože na Sucia není spolehnutí, když nevěděl, že má zloděje chytit za nohu a držet, dokud neuteču nebo dokud si nepřinesu pořádnou hůl. A lišky také zrovna nevypadaly, jako by mě chtěly ochraňovat, a ještěrky a želvy, těch se stejně nikdo nebojí.

Ó, já vím, že Indián nesmí mít nikdy strach, ale i když to vím, je mi ještě dnes divně při vzpomínce, jak se v té husté tmě ke mně naklonilo obrovské strašidlo. Naklonilo se a zvedlo ruce, a ty ruce se mi zdály větší než lopaty, na kterých dělníci v přístavu opékali maso.

Já jsem se chtěl bránit nožem, ale zamotal jsem si ruku do sítě a pak už bylo na všecko pozdě. Zloděj odhrnul síť a popadl mě takovou silou, že jsem byl hned jako mrtvý. Ale i když jsem byl celý bez sebe, věděl jsem, co se děje kolem, a slyšel jsem známý tichý smích. Byl to tak známý, krásný smích, že jsem chtěl z radosti něco

řící, ale místo toho jsem jenom vyštěkl jako Sucio, kterému to strašidlo zrovna šláplo na ocas.

Ó, ten zloděj, to nebyl vůbec žádný zlý běloch, to byl můj nejlepší bílý bratr! Byl to sám Largo a držel mě v náručí a smál se, a já jsem se také smál, protože to bylo krásné shledání.

Largo se ze všeho nejdříve ptal, jak se daří Ospalému bobrovi, ale já jsem odpověděl, teprve když jsem rozsvítil lampu. A když lampa syčela jako vzteklý had a já jsem se mohl podívat Largovi do očí, řekl jsem poctivě: „Ospalý bobr je v bílé toldě, které se říká nemocnice. Já jsem mu radil, aby jel s tou nohou k Emotonheovi anebo jinému kouzelníku, ale všichni se mi smáli. A nejvíce ze všech se smál Ospalý bobr. Podle toho si myslím, že to s ním není tak zlé, protože jinak by byl poslechl a jel se mnou k pořádnému kouzelníkovi. Takový Emotonhea by ho jistě uzdravil dřív než nějaký běloch v bílém kabátě.“

Já nevím, proč se Largo také tolik smál, jenom si pamatuji, že nakonec řekl: „Togo, Togo! Ty pořád ještě věříš v čaroděje a Dobré a Zlé duchy? Kdybys raději věřil zdravému rozumu.“

Mně bylo divné, proč mi Largo radí, abych věřil Zdravému rozumu, když mi jednou sám vysvětlil, že to není žádný duch, ale na nic jsem se neptal, protože zrovna zakvičely dveře. Zaskřípaly a cvakly a před námi stál pan Montez ve směšných kalhotách, které si běloši oblékají na noc.

Já říkám, že před námi stál, ale to není pravda, neboť pan Montez začal kolem Larga tancovat, jako by se na něho sesypaly divoké včely. Obcházel Larga ze všech stran a plácal mu po zádech a pak mu ještě jednou stiskl ruku a nakonec řekl: „Vypadáš jako starý válečník! Nečesaný, nemytý, samý prach.“

Tak jsme se alespoň dověděli, že Largo nepřijel lodí, nýbrž na koni, a to se mi líbilo. Chtěl jsem se hned jít na to nové zvíře podívat, protože jsem si myslil, že v Argentíně mají třeba jiné koně než u nás, ale pak jsem si řekl, že s tím počkám do rána, až bude víc světla.

A když bylo slunce velké jako kukuřičná placka paní Montezové, běželi jsme se s Largem umýt k řece, ale než jsme skočili do vody, zastavili jsme se u koní. Zastavili jsme se u lapačových stromů, kde se pásla Smutná hlava, a tam jsem uviděl něco tak krásného, že jsem

nemohl ani promluvit. Někdo by si mohl myslit, že jsem toho třeba s v životě mnoho neviděl, když nadělám řečí s nějakým novým koněm, ale to bych rád věděl, jestli je něco nádhernějšího než potkat hřebce bílého jako pěna a hřebce, který je černý jako peří supy urubu. Ó, vždyť to vypadalo, jako když se noc a den vedou za ruce nebo jako když bílý čap a černošklý havran letí spolu do nebe.

Já jsem se nemohl na Largovů hřebce vynadávat a můj bílý bratr se zase nemohl odtrhnout od koně Ospalého bobra. A že jsme se tolik obdivovali dvěma novým bratrům, Smutná hlava začala žárlit a nastrčila mi svůj krásný nos, abych ji také pohladil. A já jsem jí přitiskl tvář na skráň a pohladil jsem ji nejněžněji, jak vůbec dovedu, protože to byla moje stará, dobrá Smutná hlava.

CO JSEM DOSTAL OD ČIKA SOLDADA A JAKOU RADOST JSME UDĚLALI PANÍ MONTEZOVÉ

Když jsme se vraceli od řeky, tekla nám voda z vlasů a strojníci od jeřábů mávali Largovi na pozdrav a volali na nás. Ale ze všech nejvíce křičel Bruto, který k nám přiběhl a chtěl vědět, co říká Largo novému prezidentovi. Zrovna v tu chvíli se objevil na hrázi náčelník přístavu a řekl Brutovi, aby si hleděl svých pytlů. Byl to seňor Urubu a mně byl odjakživa protivný a Largo ho asi také neměl rád, neboť si ho změřil přísnými očima zrovna jako tehdy, když Bledému měsíci spadl na záda pytel rýže.

„Co říkám novému prezidentovi?“ řekl Largo, když viděl, jak Bruto pomalu odchází. „Že by mohl být na jeho místě právě tak dobře seňor Urubu nebo pan Dumont! Mají vás všichni asi tak stejně rádi!“

Bruto a ostatní peóni se dali do smíchu, ale Urubu se zatvářil, jako kdyby spolkl kyselý pomeranč a pepu, a řekl Largovi, aby dělníky nezdržoval od práce.

A Largo tedy šel a já jsem se pomalu loudal za ním, protože jsem nemohl dělat nic jiného. Ale loudal jsem se opravdu pomalu, klidněji

než želva, aby si Urubu nemyslil, že snad se ho bojím.

Šli jsme rovnou do toldy a Largo podělil děti paní Montezové cukrovím, které přivezl z Argentiny, a potom nás všechny pohostil medem, který také vybalil ze zaprášené brašny. Tak jsem se alespoň na vlastním jazyku přesvědčil, že argentinské včely mají horší med než naše, a byl jsem rád, že se nemusím stěhovat do jiné země, neboť nám Indiánům na medu hodně záleží.

Po snídani jsme jeli do velké toldy, kde je všecko bílé a kde to voní ještě hůř než v ulici Opičího smradu. Já vím, že ta vůně není nic špatného a že v nemocnici jsou běloši, kteří dávají masti na bolesti, ale i když to všecko vím, nijak se mi tam nelíbí. Snad je to tím, že kouzelníci, kterým se říká lékaři, dělají všelijaké divné a docela jiné věci než zkušení indiánští čarodějové. Viděl snad nějaký Indián, aby kouzelník našeho kmene uřízl někomu nohu nebo ruku, nebo alespoň prst? Co by to bylo za kouzelníka, kdyby nedokázal z nemocného vyhnat Zlého ducha tancem nebo zaklínadly nebo odvarem z hadí hlavy, zahrabané od úplňku do úplňku pod nejvyšším stromem v lese?

Ó, běloši jsou tak tvrdohlaví, že nechtějí o těch tajemných věcech ani slyšet, a Largo je zrovna takový jako ostatní. Mluví pořád jenom o Zdravém rozumu a věří učeným knihám a váží si bělochů, kteří chodí tak dlouho do školy, že už jim z toho rostou vousy na bradě, a ani ho nenapadne, aby u sebe nosil talismany, které dostal od Emotonhey a ode mne.

A Ospalý bobr nebyl o nic lepší, i když viděl, jak mu bílí ranhojiči zřídili pravou nohu. Měl na lýtku samou jizvu, jako když ho někdy dávno podrápal jaguár, a přece si nemohl doktory vynachválit. Říkal, že mají zlaté ruce, ale to nebylo pravda, neboť já jsem si jednoho bílého kouzelníka dobře prohlédl a poznal jsem, že má docela obyčejné prsty jako každý jiný.

Ale nakonec Ospalý bobr schválně zlomil hůl, o kterou se opíral, když se s námi procházel po zahradě, a řekl se smíchem: „Opičko skákavá, já už mám toho pajdání dost! Nebudu se přece povalovat v nemocnici, když jsme zase všichni pohromadě.“

A opravdu hned šel a sbalil si svůj raneček, ale běloši ho nechtěli pustit, dokud nezaplatí. Ospalý bobr neměl u sebe skoro žádné

peníze a hádal se s bělochy, že přece nemůže za to, že se v Asunciónu střílelo při povstání, ale nebylo mu to nic platné. A že mu běloši nechtěli odpustit ani peso, Largo nakonec všechno zaplatil a šli jsme pryč.

Šli jsme do města a Ospalý bobr se mračil a já jsem měl zlost na bílé kouzelníky, kteří nikomu nedají zadarmo ani mastičku. Ale i když jsem měl zlost, byl jsem zároveň rád, že Largo alespoň poznal, jak jsou běloši v Asunciónu lakomí a jak se nevyplácí začínat si něco s toldou, které se říká nemocnice.

Largo asi věděl, co si myslím, neboť z ničeho nic řekl: „Obchoduj s lidskou bolestí jako starý Komár s vycpanými tygry. K čemu je všechno jejich vzdělání, když jsou bezcitnější než divoch z pralesa?“

A Ospalý bobr pokulhával a bručel: „Opíčko skákavá, ti mi dali! Příště opravdu raději půjdu k Etomohovi.“

„K Emo-ton-heovi!“ zamračil jsem se na Ospalého bobra, protože se mi nelíbí, když si někdo nepamatuje jméno mého dobrého bratra.

Ale sotva jsem vykřikl, zůstal jsem stát, neboť se na mne podíval strážník, který se procházel po náměstí. Díval se na mne a trochu se usmíval, a já jsem dříve dvakrát mrkl, než jsem poznal, že je to Kaktus. Kdyby byl na mne vykulil oči a udělal zlý obličej, byl bych ho poznal v tu ránu, ale že se usmíval, připadal mi jako zjevení. Připadalo mi to jako zázrak a divil jsem se tomu, ale šel jsem dál, jako by se nebylo nic stalo, protože jsem ani teď nechtěl mít s Kaktusem nic společného. Kráčet jsem klidně dál, ale v patách mě něco lechtalo, neboť bylo přece jenom krásné procházet se po městě a vidět, jak se na člověka usmívají strážníci. Ospalý bobr si strážníka také všiml a řekl: „Opičko skákavá, včera vlk a dneska beránek! Jak dokáže revoluce lidi proměnit.“ Když to Largo slyšel, zeptal se Bobra: „Ano. Ale na jak dlouho?“ Ospalý bobr chvíli přemýšlel a potom zabručel: „Máš pravdu! Měli mu vlastně vyndat boty! Naubližoval se chudákům ažaž“

Já bych byl rád věděl, jak to Bobr myslel, když řekl, že měli Kaktusovi vyndat boty, ale na nic jsem se neptal, neboť jsme zrovna vstoupili do obrovské toldy Čika soldada.

Čiko byl teď ještě větším náčelníkem než v Emboscadě a já jsem to poznal, hned jak jsem se mu podíval na ramena. Byl vojenským náčelníkem celého Chaka a běloši mu říkali pane generále, ale já jsem mu stejně neřekl jinak než Čiko soldado: Já vůbec nevím, proč běloši mají hned několik jmen najednou a proč každou chvíli říkali Čikovi jinak, třebaš done José nebo señore Vergaro nebo pane generále. Když v naší vesnici umře někdo na ošklivou nemoc, utečeme do lesa a vymyslíme si rychle pro sebe jiná jména, ale to je něco jiného. Musíme to udělat, aby nás nepoznala duše, která vyskočí z mrtvého těla a hledá příbuzné mezi toldami.

Já už jsem se chtěl Čika zeptat, jestli snad mu také někdo neumřel na ošklivou nemoc a jestli se snad neschovává před nějakou duší, ale vtom se stalo něco takového, že jsem zapomněl vůbec mluvit. Zapomněl jsem mluvit, a ke všemu jsem se ještě kousl do jazyka, neboť Čiko soldado mi z ničeho nic přivázal na levou ruku hodinky a řekl: „To je památka na revoluci, kterou jsme spolu prožili jako praví muži. Až budeš podle nich měřit čas, vzpomeň si také někdy na mne!“

Jestli jednou někdo řekne, že potkal v Chaku Inidána, který měl na ruce hodinky, bude jistě mluvit o mně, protože široko daleko žádný jiný takovou krásnou věc nemá. Nemá ji ani Amaj, ani jiný náčelník a Indiáni z tolderie Tobas i Lenguas, ti všichni hádají čas jenom podle slunce a stínu. Ale Indiáni Máká, ti si budou vědět rady, i když Zlý duch schová slunce za mraky, a nic je nesplete, ani když nejtmaší noc udělá z lidí a stromů černá strašidla. Neomýlí je ani srny, které přijdou ke studánce dříve než jindy, neboť já budu mít hodinky, a každému poctivě řeknu, kolik je vteřin. Řeknu to každému, kdo se mne zeptá, a ještě mu vysvětlím, že vteřina má šedesát hodin a minuta třicet dní, a celý měsíc... ó, nevím, co vlastně řeknu, když už jsem zase zapomněl, jak mě tomu Largo učil. Ale mohu snad za to, že běloši tak divně počítají čas? Proč neřeknou jednoduše: „Až budou mít jeleni žízeň, sejdem se v myrtovém háji?“ Nebo snad nestačí, když Indián řekne: „Až bude stín palmy kratší než moje ruka, zvedneme své luky a půjdeme na bobry?“

Někdo by si mohl myslit, že nejsem dost chytrý, když jsem si pletl hodinky s kalendářem, ale tomu se nikdo nemůže divit. Ospalý bobr nebyl žádný hlupák, a přece si nepamatoval jméno Emotonhey a Largo zase nevěděl, jestli křičí karakara nebo jiný pták, když se v lese ozvalo: „Raaarcooo.“ Ale sotva jsem mu to vysvětlil podruhé, hned věděl, na čem je, a žádný pták ho nepopletl. A se mnou to bylo zrovna tak. Když mi Largo ukázal, proč ta malá ručička tak směšně tancuje a proč velká ručička honí tu kratší, nevěděl jsem zase nic, ale když mi to řekl ještě jednou, uhádl jsem hned, že je poledne a že na nás paní Montezová čeká s obědem.

A že byl opravdu čas k jídlu, rozloučili jsme se s Čikem soldadem a pospíchali jsme do přístavu. Ale než jsme se rozloučili, řekl Čiko, že se za námi přijde podívat na Pilcomayo a že nám přiveze radostnou novinu. My jsme chtěli vědět, kdy to bude a co nám přiveze, ale Čiko se jenom usmíval. Usmíval se a říkal: „Dočkejte času! Brzo bude schválen zákon, který zajistí Indiánům loví práva na celém Pilcomayu. Budou konečně mít zase svou zem!“

Ó, jaké udělal pan Montez oči, když uviděl Ospalého bobra a moje nové hodinky! Utíkal ze všeho nejdříve pro Bruta a potom si všichni prohlíželi hned Ospalého bobra a hned zase moje hodinky, a

určitě mi je záviděli. Já vím, že Bruto je dobrý běloch a že nikdy nelhal ani nekřivdil Indiánům, ale ty hodinky mi asi opravdu záviděl, neboť povídal: „čiko soldado je čestný člověk, ale mohl by vědět, že takovými dary nic nespraví! Proč se raději nepostará, aby každý chudšas a každý Indián měl svou práci a mohl si koupit hodinky sám, když se mu zlíbí?“

Já jsem nevěděl, jak to Bruto vlastně myslí, ale na nic jsem se neptal, neboť najednou zahoukala píšťala v přístavu a bylo po zábavě. Pan Montez a Bruto pospíchali zase do práce, ale než odešli, objali napřed Ospalého bobra a potom Larga a mně rozčuchali vlasy hůř než netopýr. Když paní Montezová viděla, že se loučíme na dlouho dobu, začala naříkat, že se jí bude po mně stýskat, a já jsem se jí nedivil, protože jsme se měli rádi a nikdy jsme si neublížili. Ale i když jsem se jí nedivil, přece se mi nelíbilo, že pořád říkala: „Ty moje dítě, co si bez tebe počnu!“ Já vůbec takové řeči nerad slyším, protože Indián, který si umí vyrobit svůj vlastní luk a zastřelit lišku, není přece žádné dítě. Ale paní Montezová asi těm věcem nerozuměla a já jsem jí to odpustil, protože jsem viděl, jak jí padaly slzy až na podlahu.

Nakonec začaly plakat i děti paní Montezové a jediný, komu se netřásl hlas, byl papoušek Lindo, který do toho křičel: „Ty potvoro, ty potvoro! Opičko skákává!“

Largo poznal, že děti pláčou hlavně pro opice a pro lišky, které jsme chtěli poslat do Prahy, a bolelo ho, z toho srdce. A že mu bylo dětí líto, poradil se s Ospalým bobrem a se mnou a nakonec řekl, že necháme zvířata v přístavu, aby si děti měly s čím hrát. Tak jsem alespoň poznal, že Largo má opravdu dobré srdce, a umínil jsem si, že mu v Chaku nachytám vlky a šakaly a opice, jaké ještě žádný běloch neviděl.

Paní Montezová z toho asi neměla velkou radost, ale neříkala nic, jenom se smutně dívala, jak jedna liška vyskočila na stůl a sežrala tam bramboru. Teprve když vyskočila na stůl také malá opička kapucínka a začala házet na Linda sladké brambory, řekla paní Montezová, že na nás bude mít opravdu krásnou upomínku, a já jsem jí to věřil. Largo a Ospalý bobra, ti také věřili, že si na nás paní Montezová kvůli těm zvířatům co chvíli vzpomene, a byli jsme

všichni rádi, že jsme si vymyslili tak pěkný dárek.

LARGO DOSTAL OD NÁČELNÍKA AMAJE
KRÁSNÉHO KUGUÁRA A UČIL SE MLUVIT
INDIÁNSKOU ŘEČÍ, ALE NAKONEC JSME
VŠICHNI ZKAMENĚLI

Já myslím, že nejkrásnější ze všech řek je Pilcomayo. Myslím si to, protože s řekami je to zrovna jako s bělochy. Jsou řeky hodné jako Largo, jsou řeky lakomé jako starý Komár a jsou řeky docela zlé jako třeba pan Dumont nebo Domínguez. Ale řeka Pilcomayo je tak dobrá, že lapací koše slepé Čiriguenei byly pořád plné ryb a v rákosí na břehu je tolik volavek a kajmanů a želv, že jsme nikdy neměli hlad. Neměli jsme hlad ani v dobách sucha, kdy Zlý duch do dna vypil laguny a jiné menší řeky a všechna zvířata zabil žízni. Neboť Pilcomayo je řeka Dobrého ducha, a ten ji tak dobře hlídá, že z ní Zlý duch nemůže upít ani kapičku. A když se přece někdy napije, ubude vody jenom málo, neboť ptáci začnou tak křičet, že se Dobrý duch probudí a Zlého ducha zažene.

Ó, já myslím, že Largo nikdy předtím neviděl krásnější řeku a slavnostnější ohně, než byly ty, které dal zapálit Amaj, když se od lovců dozvěděl, že přicházíme k tollerii. Largo už dávno věděl, že ho Indiáni Máká považují za svého bratra, ale jistě nečekal uvítání, jaké mu uchystali mladí bojovníci. Largo určitě nic takového nečekal, neboť když ho Indiáni popadli za ruce a za nohy a vhodili do řeky, tvářil se, jako by byl pod vodou zahlédl pana Domíngueze nebo jiného Zlého ducha. Ale sotva si svlékl mokré šaty a stál před námi bos, podal mu sám Emotonhea suknicí z pštosích per a krásné pončo, které vyšívaly dívky našeho kmene při zlatém úplňku. Byla to nejkrásnější suknicice a nejbarevnější pončo, jaké jsem kdy viděl, a Largoví se asi také zalíbily na první pohled, neboť na nic nečekal a hned si je oblékl. Přivázal si suknicí na boky, pončo si přehodil přes ramena a usmál se jako slunce, které přemohlo bouři.

Emotonhea se na Larga také pěkně usmál a promluvil velkým

hlasem: „Řeka Pilcomayo je jako zrcadlo, které se zakalí, když do něho pohlédne běloch. Ale od této chvíle smíš hledět do řeky stejně jako my, protože jsi Indián. A Dobrý duch ti vždycky ukáže, kudy táhnou ryby, které vyhlížíš.“

Po západu slunce se Largo teprve podivil, co my Indiáni dovedeme. A divil se tomu i Ospalý bobr, neboť všichni kouzelníci, rádci i lovci měli na sobě tolik barev a tolik chlupů a tolik zvířecích tlap, že vypadali jako duchové. Já jsem se také celý pomaloval a přestrojil, a potom jsme všichni tancovali a křičeli a rámusili chřestidly, že se nás Largo div nepolekal. A když bylo po všem, zase jsme se všichni umyli a dívali jsme se do plamenů, které šlehalo ze slavnostních ohňů. Já říkám, že jsme se jenom dívali, ale tak to nebylo, neboť v těch plamenech byl obrovský zabítý jelen, a my jsme si z něho co chvíli uřízli kus masa. A ke všemu jsme ještě pili šťávu z kvašených ananasů a Largo i Ospalý bobr z toho byli jako omámení.

Ó, já nevím, o čem mám vyprávět dřív, neboť všechno, co jsme na Pilcomayu prožili, bylo veliké a krásné. Hned na břehu jsme

postavili obrovskou toldu z kmenů černého vavřínu, který neshoří v žádném ohni, a Ospalý bobr byl rád, že máme lepší dům, než byl ten jeho v Emboscadě. A když jsme měli střechu nad hlavou, učil nás Largo rozrývat zem a sázet sladké brambory a dobrou manioku, a potom nám také radil, abychom jedli slepičí vajíčka. Ale i když to jistě myslel dobře, nikdo ho neposlechl, protože kdyby Indiáni snědli vajíčka, nemohla by se z nich vylíhnout kuřátka, a děti by si neměly s Čím hrát. Já jsem už dávno věděl, že běloši jedí vajíčka a zabíjejí slepice, ale takovou ošklivou věc by Indián nikdy neudělal, neboť je krásnější sedět před toldou a dívat se, jak slepice kvokají a hrabou a jak se jim pletou pod nohy malinká kuřátka.

Když Largo poznal, že si ochočujeme zajíce a opice, slepice a kachny jenom pro potěšení, řekl, že Indiáni jsou zvláštní lidé. A my jsme zase řekli, že běloši jsou ještě podivnější lidé, protože se neštítí zabíjet zvířata, která s nimi žijí pod jednou střechou jako věrní bratři.

Já povídám o zajících a o kachnách, místo abych rovnou řekl, že náčelník Amaj daroval Largovi šedohnědou pumu, která byla velká skoro jako jaguár a poslušnější nežli Sucio. A že byla tak dobře vychovaná, chodila s námi na lov, a když jsme byli doma, hrála si na břehu s kokosovými ořechy. Kutálela je sem a tam, vrčela přitom, a když jí některý spadl do řeky, chtěla, aby ho Largo vylovil. Pobíhala po břehu a kňučela a vrážela do Larga tlapou, a kdyby můj bílý bratr neměl statečné srdce Indiána, byl by z ní jistě dostal strach, neboť puma je hned po jaguárovi největší šelma našich lesů. Ale Largo byl opravdu neohrožený běloch a neměl z Tagany strach, i když na něho cenila zuby a vrčela nedočkavostí. Popadl prostě Taganu za tlapy a obrátil ji na záda a kočkovali se spolu, dokud oba nezapomněli na utopené ořechy.

Ó, já nevím, proč zase vyprávím o takové maličkosti, jako jsou zakutálené ořechy, když přece ze všeho nejkrásnější bylo Largovo žvatlání. Jak byl Largo chytrý! Jak brzo rozuměl každému indiánskému slovu!

Stačilo, abych řekl: „Nia!“ a Largo šel a přinesl mi provaz, na který jsem pak uvázal opici kapucínku, aby se nám nezatoulala. Nebo docela stačilo, abych ukázal na slunce a řekl: „Inyjunnu!“ – a Largo rozdělal oheň pod hrncem, v kterém nám potom Ospalý bobr uvařil

čaj z voňavých kořínků.

A když jsme se najedli a začaly se nám klížit oči, nepotřeboval jsem říci nic jiného, než „Qas ly wat!“ – a Largo věděl, že říkám: „Slunce je nízko, pojďme spát!“

Já nevím, jak to s Largem vlastně bylo, ale myslím si, že přes noc zase všechno zapomněl, neboť když jsem ráno vykřikl: „Iny junnu!“, můj bílý bratr se jenom zavrtěl v hamace, a ani ho nenapadlo, aby šel rozdělat oheň. A s Ospalým bobrem to bylo ještě horší, ačkoli dobře znal všechna indiánská nářečí. Znal je, ale zdálo se, že slyší jenom slova, která prozrazují dobré jídlo nebo klidný spánek.

Ale i když Largo do rána zapomněl, jak se říká: „Slunce je vysoko, rozdělej oheň!“, vyskočil z hamaky, sotva zavolal Etirak nebo Iwuhara: „Japa, japa e kun!“

Ospalý bobr dobře věděl, že Indiáni volají: „Jsme připraveni odejít!“, ale dělal, jako by neslyšel, a Largo ho musil z hamaky vyklopit. A když ho vystrnadil, snědli jsme kukuřičnou placku s medem a šli jsme s nejlepšími stopaři na lov.

Já říkám, že jsme se najedli a šli s lovci do pralesa, ale to se vždycky nepovedlo, neboť před toldou už čekaly děti a chtěly, aby je Largo povozil na koni. Někdy jich bylo tolik, že jsme musili zůstat v tolderii až do samého poledne, kdy se malá ručička na mém krásném tikátku schovala pod tu velkou a ukázala nám, že bychom už neulovili ani papouška.

Ospalý bobr se mi smál, že říkám hodinkám „tikátko“, ale já jsem se na něho nezlobil, neboť jsem už dávno věděl, že běloši neumějí vymýšlet správná jména pro věci ani pro zvířata, ani pro lidi.

Byl by třeba Ospalý bobr přišel na nápad pojmenovat svého hřebce Bílá pěna? A což Largův kůň, černý jako peří supy? Nebylo ode mne moudré, že jsem mu začal říkat Půlnoční vítr? Ó, já myslím, že Largo i Ospalý bobr mohou být rádi, že jsem pro jejich hřebce vymyslel tak krásná jména! A náš nový papoušek Brepta a kapucínka Bambula a želva Slzička, ti také mohou být rádi, že mají jména, za která se nemusí stydět.

Ale já už mám opravdu na sebe zlost, že povídám o tom, co všechno dovedu, místo abych vyprávěl o našich toulkách po pralesi.

Není jistě nic hezčího než chodit houštinami a číhat na srny nebo

splétat z větví a lián lapací koše na lišky. Určitě není nic krásnějšího, zvláště když se Largo obdivuje všemu, co mu ukáží.

Jednou, když jsem Largovi a Ospalému bobrovi vymáčkal na tváře a na ruce štávu z listů jedovaté lilie, aby je neštípali komáři, vyšli jsme si do houštiny Tola. A tam jsem mohl zase Largovi dokázat, jak umím číst indiánská znaménka na stromech a zvířecí stopy na zemi. Stačilo, abych se podíval na kůru olše, a hned jsem poznal, že v křoví postavil Balup past na lišky, nebo jsem odhrnul trávu a Largo uviděl stopy červeného vlka aguará-guazú. Pak jsem vylezl na strom a vyhnal jsem z pelechu medvídky koatí. Ó, ti hubovali, když poznali, že je schválně zlobím! Ale Largo se tomu smál, a já jsem měl radost, že je nám veselo.

Potom začala Tagana mručet a Sucio pošťkával, dokud jsem ho neokřikl. Zdálky bylo slyšet chrochtání divokých kanců, ale Largo by si toho nebyl ani všiml, protože v pralese křičí všichni najednou. Když nenadávají papoušci, bečí opice, a když mlčí opice, troubí tukani, ale nejčastěji křičí jeden přes druhého. Ospalý bobr ukázal Largovi rozrytou hlínu a řekl, že kanci chodí ke stromům fumo-bravo na bobule, které padají na zem. Ospalý bobr nelhal, ale zapomněl říci, že ty bobule nepadají samy a že je shazují na zem vřešťani, kteří nemají kance rádi. Házejí bobulemi jako kamením, aby kance zahnali, ale divocí vepři z toho mají radost a pěkně se nažerou.

Sotva jsem to řekl o těch bobulích, začala Tagana prohánět malého kolouška a Sucio jí pomáhal. A že byli na takové neviňátko hned dva najednou, koloušek byl z toho celý popletený a přiběhl se ke mně schovat. Largo se posadil na zem a ze všech stran si kolouška prohlížel a říkal, aby se nebál, že mu nikdo neublíží. Ale koloušek mu div nezaleží pod košili, protože měl strach z Tagany, která si ho také ze všech stran prohlížela, ale docela jinýma očima než Largo. A že byl tak ustrašený a že tolik naříkal, Largo poručil Taganě, aby se ani nehýbala, a pustil kolouška na svobodu. Ó, já jsem ještě nikdy neviděl pumu, která by se mračila jako Tagana, ale také jsem ještě nikdy neviděl utíkat malého kolouška rychleji než tenkrát.

Když už nebylo kolouška vidět, šli jsme dál, dokud jsme neuslyšeli vřešťany. Uyyy, uaah, aah, ach! Byl jich celý houf a černí mrzutí samci křičeli jako posedlí.

Ale mladí šediví samci, ti dováděli ještě víc, protože nám chtěli ukázat, co dovedou. Skákali ze stromu na strom, houpali se na liánách a smáli se nám, že neumíme lézt po větvích. Já mám opice rád, ale nesnesu, aby se mi někdo smál, že neumím lézt po stromech. To přece každý ví, že člověk nemůže skákat po stromech jako vřešťan nebo kapucínka, ale na tom snad není nic k smíchu. Inidán umí zase jiné věci a musí vědět, kdy přišel čas, aby to opicím dokázal. Já jsem hned poznal, že musím jednat rázně jako pravý lovec, a zvedl jsem luk. Nemusil jsem ani dlouho mřít – a fííí, šíp vyletěl zrovna ve chvíli, kdy na mne jeden vřešťan hodil oříšek. Oříšek mi spadl na hlavu, ale hned za ním spadl na zem krásný černý samec, protože já umím dobře střílet. Opice se přestaly smát a pospíchaly pryč, a já jsem stáhl zabitému vřešťanovi kůži, aby si ji Largo mohl nechat na památku. Ale než jsem to udělal, podíval se Ospalý bobr na mé šípy a řekl: „Opičko skákává! Co ty s těmi špejličkami dokážeš!“ Já jsem tehdy ještě nevěděl, co jsou „špejličky“, ale poznal jsem, že mě Ospalý bobr chválí, a měl jsem z

toho radost.

Potom jsme šli k velkému stromu kebračo, který má dřevo jako kámen, a snadno jsme našli past, kterou jsme tam večer nalíčili na ocelota. Ale když jsme si celou klec dobře prohlédli, poznali jsme, že ji někdo vykradl. Poznali jsme to podle sežrané návnady a podle padacích dvířek, na kterých byla krev. Largo nad tím překvapeně kroutil hlavou, ale já jsem věděl, že to mohl udělat jenom běloch, protože Indián by se takové hanebnosti nikdy nedopustil. A Ospalý bobr řekl: „Když potulný lovec navštívil indiánský les, nesmí zastřelit ani chlup, dokud nepromluví s náčelníkem v tolderii. Natož aby vykrádal pasti! Opičko skákavá, to je mi novota! Sucio, ukaž, co umíš!“

Když Sucio viděl, že se může pochlubit tím, co umí, rozběhl se po stopě, kudy zloděj nesl krvácející zvíře. Kaktusy nás bodaly do nohou a divoké ananasy nás také zrovna nehladily, ale my jsme si nevšíмали ničeho jiného než krvavých znamének na listech a na stéblech trávy. A že jsme byli tak pozorní a že měl Sucio lepší nos než Tagana nebo jiné zvíře, přišli jsme zanedlouho do palmového lesa, kde tábořili nějací lidé. Já říkám, že jsme přišli do palmového lesa, ale to není pravda, neboť my jsme zůstali stát u prvního stromu jako zkamenělí. Stáli jsme a dívali jsme se na bělochy a nemohli jsme ani promluvit, protože jsme nejdříve ze všech poznali pana Domíngueze. Teprve když se na nás pan Domínguez zdálky usmál, zabručel Ospalý bobr: „Opičko chlupatá, že jim upláchl z kriminálu?!“

Largo neřekl ani slovo, ale šel přímo k míšenci, který sušil na slunci čerstvě staženou kůži ocelota. A než se kdo nadál, složil kůži jako list papíru a podal mi ji. Míšenec obrátil k Largovi udivenou tvář a já jsem poznal, že je to Krvavý nůž. Ó, vidět pana Domíngueze a Krvavého nože najednou, to je horší než potkat dva jaguáry, do kterých se vtělily duše zlých čarodějů. Já jsem z toho byl popletenější než koloušek, kterého prve honila Tagana, a tak se ani nepamatuji, co všechno tehdy Largo řekl. Někdo by si mohl myslit, že nejsem dost rozvážný, když se mi z toho všeho zamotala hlava, ale já bych rád viděl člověka, který by zůstal klidný při pohledu na pana Domíngueze a na Krvavého nože a... a... a na starého Cahataru! Já

jsem v té chvíli opravdu myslel, že je to všechno jenom zlý sen, neboť takovou návštěvu v Tole bych nebyl nikdy čekal. Ještě štěstí, že Largo neztratil hlavu jako já, neboť jinak by byli míšenci jistě zastřelili Taganu, která jim převrhla hrnec s vodou a sežrala všechno maso. Možná že by byli zastřelili také Ospalého bobra, který se začal hádat s Krvavým nožem a nakonec mu slíbil kulku do hlavy. Ospalý bobr řekl, že Krvavého nože odstřelí jako škodnou, jestliže ještě někdy vyloupí jedinou indiánskou past, ale Largo ho požádal, aby mlčel. Když Cahatara slyšel o smrti, začal lomit rukama a naříkal, a já jsem poznal, že je opilý jako obyčejně. Largo se na Cahataru ani nepodíval a s Krvavým nožem se také nebavil a všímал jsi jenom pana Domíngueze, který se na něho usmíval.

Ó, jak bratrsky se uměl pan Domínguez usmívat, jak medový měl hlas, když Largoví řekl: „Jistě vás bude zajímat, proč jsme přišli k Pilcomayu. Pan Dumont totiž má v úmyslu proměnit divokou Tolu v kvetoucí zahrady a bavlníková pole. Budou-li Indiáni rozumní, najdou na jeho plantážích slušnou obživu.“

Largo si pana Domíngueze prohlížel jako hada, který může každou chvíli vyprsknout jed. A potom řekl: „Mluvíte o slušné obživě a máte na mysli otroctví za trochu kořalky. Ale já nevěřím, že se panu Dumontovi podaří ukrást Indiánům jejich jediná loviště. Pokud vím, projednává právě vláda návrh generála Vergary, který chce celou Tolu zachránit pro Indiány.“

Když Largo řekl, že Čiko soldado chce zachránit Tolu pro Indiány, zasmál se pan Domínguez: „Milý done Largo! Mluvíte jako nepřítel Indiánů! Což nechápete, že nemohou věčně žít jako divoši? Jedině ten, kdo jim dá práci, která by je spojila s bělochy, jediné ten může říci, že pro Indiány něco vykonal!“

Largo se smutně pousmál a potom řekl: „Pan Dumont! šlechtný pan Dumont! Jedině ten může Indiánům pomoci! Ale není podezřelý, že vyslal do Chaka právě vás a Cahataru?“

Pan Domínguez se zatvářil, jako by mu byl Largo šlápl na nohu, ale hned to napravil a odpověděl s úsměvem: „Jak jinak bychom se s Indiány Máká dohovořili? Cahatara je nejlepší tlumočník, jakého jsme mohli získat. Já sám ovládám nářečí Indiánů Lengua a Toba, ale jazyku rudochů Máká nerozumím.“

Když Cahatara slyšel, že Largo vyslovil jeho jméno, dostal strach a začal naříkat, že ho chceme zabít.

Largovi byl asi Cahatara protivnější než pan Domínguez, neboť se zničehonic obrátil a beze slova odcházel, jako by nechtěl ty nářky poslouchat. Tagana běžela za ním a chňapala mu po ruce ještě rozpustileji než Sucio, který se k ní hned přidal, ale Largo si jich ani nevšiml. A nevšiml si ani Ospalého bobra, ani mne, přestože jsme mu kráčeli po boku jako nejménější bratři.

PROČ K NÁM PŘIJEL KRVAVÝ NŮŽ A JAK JSME VYŠTRAŠILI BĚLOCHY V TOLE

Když jsme se vrátili do vesnice, seběhly se děti ze všech told a chtěly, aby jim Largo zase vyprávěl o bílém peří, které padá z nebe a na kterém běloši jezdí a skáčí s prkénky na nohou. Largo se podíval k náčelnické toldě, a když viděl, že všichni lovci jsou ještě v pralese, začal vyprávět o cizích krajích, kde v zimě padá z nebe zmrzlá voda, která je jako bílé peří a jmenuje se sněh. Já jsem mu přitom pomáhal s indiánskými slovíčky a tak se děti dozvěděly, že v zimě jsou v Čechách všechny chaloupky a lesy a pole i hory celé bílé a řeky docela zamrzou a běloši po nich chodí jako po pěšinách. Malá Iegwa chtěla vědět, kdy také u nás v Chaku ztuhne v řekách voda, abychom mohli běhat po Pilcomayu jako po prkně, ale Largo řekl, že se toho nikdo nedočká, neboť v Paraguayi je příliš horké slunce.

A když to řekl, objevili se na pokraji houštiny lovci s živým tapírem. Měli ho uvázaného na tyčích, jež nesli Etirak, Balup, Méchigara a Tira, který byl ze všech nejmladší. Largo vstal a šel lovcům vstříc, protože si všiml, že je mezi nimi náčelník Amaj. Ospalý bobr a zvědavé děti a já, my všichni jsme také utíkali k lesu, neboť vidět živého tapíra je krásné. Ale i když jsme tolik pospíchali, Tagana a Sucio a ostatní psi byli u tapíra dřív a nahnali mu strachu, že se div neutrhá. Largo řekl, že je to vlastně jakési malé slůně bez pořádného chobotu, ale my jsme nevěděli, o čem mluví, protože jsme slona nikdy neviděli. Někdo by si mohl myslit, že jsme nezdělaní,

když jsme nikdy neviděli slona, ale to by nebylo správné, neboť takové zvíře u nás nežije. Nevyskytuje se u nás ani slon, ani nosorožec, ani žirafa, kterou nám Largo také ukázal na obrázku a které jsme se smáli, protože takový dlouhý krk se hned tak neuvidí.

Ó, jaká škoda, že Largo tu knihu s barevnými obrázky tak brzo schoval, jaká škoda, že místo o zvířatech začal najednou mluvit o panu Domínguezovi a o Cahatarovi a o Krvavém noži, kteří se utábořili v Tole.

Já vím, že pan Domínguez je také pěkná šelma, i když ho člověk nenajde na žádném obrázku v knize o zvířatech, ale přece bych byl raději poslouchal vyprávění o velbloudech, kteří mají na zádech hned dva hrby najednou, nebo o gorilách, které jsou prý větší než člověk.

Když Amaj uslyšel o běloších, kteří nám chtějí ukrást Tolu, řekl tichým hlasem: „Rio Confuso byla štědrá řeka a dávala nám mnoho ryb. Ale jednoho dne přišli běloši a začali porážet stromy v lese. Indiáni Máká museli hledat nová loviště. Bloudili pralesem a měli hlad, protože Indiáni Sanapaná a Lengua dobře hlídali své laguny i řeky. Ale Dobrý duch zavedl lovce kmene Máká k řece Pilcomayo, která je jako rodná sestra Ria Confuso, neboť je stejně štědrá. Kdyby se Indiáni Máká dali na pochod proti vodě, museli by válčit s udatným kmenem Pilagá. Kdyby se obrátili na druhou stranu proti slunci, rozhněvali by si Indiány Toba, s kterými žijí v míru. Indiáni Máká raději zahynou v boji s bělochy, než by opustili Tolu.“

Indiánskému náčelníkovi nesmí nikdo skákat do řeči, ale Emotonhea na to asi zapomněl a křičel, že hned teď půjde a hodí po panu Domínguezovi oštěpem. A Etirak a Méchigara, ti také křičeli, že si pan Domínguez nic jiného nezaslouží, ale to nebylo nic proti tomu, jak hubovali Iwuhara a Balup, kteří si z plantáží seňora Dumonta přinesli na zádech jizvy od biče.

Já už jsem si představoval, jak pan Domínguez leží v trávě a v prsou má Balupův šíp – ó, Balup uměl napínat luk nohama i rukama a jeho šíp probodl každého jelena skrz skrz – ale Largo to všechno pokazil, neboť řekl, že proti některým bělochům indiánské střely nic nezmohou. Vypadalo to skoro, jako by Largo věřil, že pan Domínguez je nezranitelný čaroděj, před kterým se každý šíp rozpadne v prach, ale pak se ukázalo, že to myslel docela jinak.

Myslí, že bychom tím panu Dumontovi udělali jenom radost, protože si jistě nepřeje nic jiného, než aby na nás mohl poslat vojsko. Etirak zase myslí, že by to nevadilo, protože bychom také vojáky postříleli, hned jak by se objevili v Tole, ale Largo jenom vrtěl hlavou a náčelník Amaj byl ještě smutnější, neboť už dávno věděl, že bělochů je mnoho a že mají zázračné zbraně.

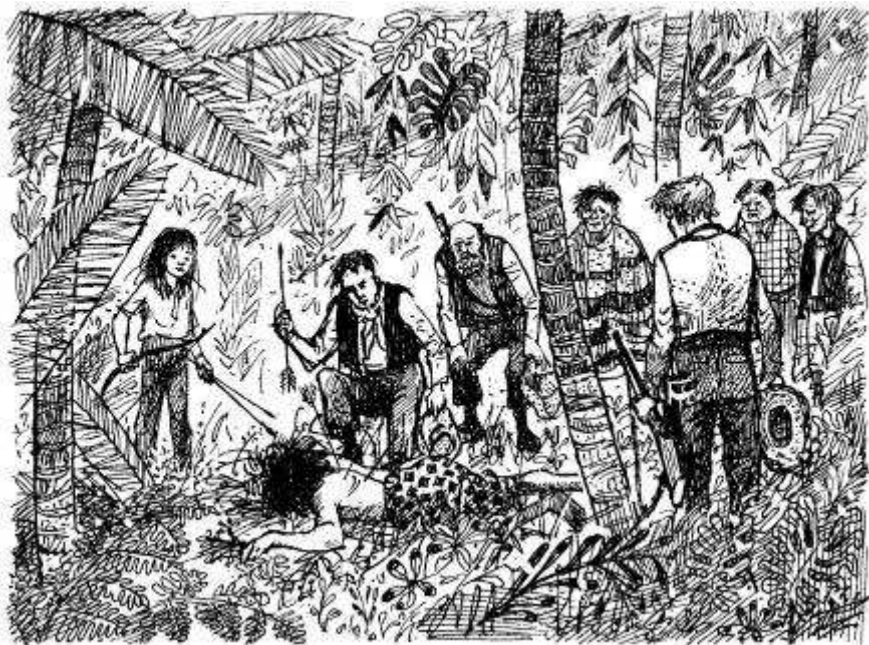
Když Largo viděl, jak jsme všichni smutní, řekl, abychom si pana Domíngueze nevíšali, dokud se neporadíme s Číkem soldadem. A sotva to řekl, začal se Ospalý bobr usmívat a mně bylo také veseleji, neboť jsem si snadno vypočítal, že pojedeme s Largem do Asunciónu. Pojedeme do hlavního města a já zase uvidím Bruta a pana Monteze, ale než odjedeme, nachytám voňavé mušky pro Číka soldada a vyberu včelám med pro děti paní Montezové, aby všichni poznali, že na ně myslím, i když jsem daleko v Chaku.

Ó, jaká škoda, že nakonec dopadlo všechno docela jinak, než jsem si představoval. Jaká škoda, že pan Domínguez byl chytřejší než my a že si pospíšil, aby na nás poštvál všechny slušné bělochy.

Někdo si snad pomyslí, že neumím dobře vypravovat, když se nedržím jedné věci a skáču pořád sem a tam, ale to je opravdu jenom tím, že všechno, co se potom stalo, bylo tak strašné a smutné, že se mi z toho točila hlava.

Začalo to hned druhého dne, když Ospalý bobr chystal věci na cestu do Asunciónu. Já jsem se zrovna vrátil z lesa s tykví plnou dobrého medu a Largo právě zavíral bednu s vycpanými volavkami, když přijel Krvavý nůž na zpoceném koni. Přijel a zastavil, ale zůstal v sedle a neřekl nic jiného, než aby Largo přišel co nejdříve za panem Domínguezem do Toly. A sotva to řekl, obrátil koně a ujížděl pryč, jako by se bál, že ho budeme přemlouvát, aby se od nás nechal skalpovat.

Largo popadl postroje a osedlal Půlnoční vítr, dřív než si Ospalý bobr pověsil na břicho řemen s revolverem, ale i když pospíchal, přece měl ještě čas promluvit s náčelníkem Amajem, který se o něho strchoval a chtěl poslat do Toly houf bojovníků. A že měl čas promluvit s Amajem, musili všichni lovci zůstat v tolderii a jenom já a Ospalý bobr jsme se pustili za Largem na koních. Jeli jsme tryskem a Ospalý bobr si roztrhl lýtko o nože velkého kaktusu, ale ani si

nevšimal, že mu teče krev.

Ale i když si toho nevšimal, přece aspoň zabručel: „Opičko skákavá, ty mi dáváš! Čert vezmi Domíngueze!“

Já jsem si také myslel, že by pana Domíngueze mohl vzít Zlý duch bělochů, ale zároveň jsem měl strach, aby ho čert neodnesl, dříve než se dozvíme, co vlastně chce Largoovi.

Když jsme vjeli do houštiny, byla indiánská stezka tak úzká a větve stromů nás tolik pohlavkovaly, že jsme co chvíli museli seskočit z koní nebo přesekávat liány. A že jsme se tolik zdržovali, bál jsem se, že už Larga nedohoníme, ale nakonec to dobře dopadlo.

Já říkám, že nakonec všechno dobře dopadlo, ale to není pravda, neboť když jsme Larga dostihli v palmovém háji, zavřely se mi oči hrůzou. Zavřely se mi docela samy a já jsem jim musel dlouho poroučet, než se zase otevřely. A když se pootevřely, viděl jsem Cahataru, který ležel čelem dolů jako padlý bojovník. Ležel v trávě a ta tráva byla samá krev a v zádech měl tři šípy. Largo a Ospalý bobr, pan Domínguez a ostatní běloši, Krvavý nůž a dva cizí mišenci, ti

všichni stáli u Cahatary a drželi v rukou sombrera. Běloši vždycky drží sombrera v rukou, když někdo umře, a vůbec od mrtvého neutíkají jako Indiáni.

Pan Domínguez měl tak smutnou tvář, že mi ho bylo skoro líto, a Krvavý nůž vzlykal, jako to dělal Cahatara, když byl hodně opilý. A že byli tak smutní a že tolik vzlykali, pomyslil jsem si najednou, že pan Domínguez nemusí být zrovna nejhorší z bělochů a že jsou možná na světě ničemnější míšenci než Krvavý nůž. Ale sotva jsem si to pomyslil, řekl pan Domínguez zamlklému Largovi: „Přišli jsme k Pilcomayu s úmyslem prospět Indiánům. Ale tady vidíte sám, jak odpověděli na naši dobrou vůli. Zabili našeho tlumočnicka a to znamená konec dorozumění. Jejich zákeřnost mě donutí, abych si vyžádal vojenskou ochranu.“

Pan Domínguez mluvil uplakaným hlasem, ale Largo se na něho stejně díval jako na studenou ropuchu, která má na jazyku jed. A já jsem byl rád, že panu Domínguezovi nevěří, neboť jsem věděl, že by žádný Indián Máká po Cahatarovi nehodil ani kamenem. Nehodil by po něm, protože když Indián někým pohrdá, nesníží se k tomu, aby s ním bojoval.

Largo řekl panu Domínguezovi něco, čemu jsem nerozuměl, ale já jsem v té chvíli vlastně vůbec neposlouchal, co si běloši povídají, neboť jsem se znovu podíval na šípy, které měl Cahatara v těle. A sotva jsem si je důkladně prohlédl, poznal jsem, že jsou to šípy, které prodával starý Komár cizincům. Běloch by si byl sotva všiml, že jsou jiné než pravé indiánské šípy, ale já jsem dobře věděl, že takové klacky vyráběl pro Komára don Roderigo v ulici Podupaných švábů. Když jsem si ty šípy prohlédl, nemohl jsem chvíli ani promluvit, ale pak jsem si to všechno srovnal v hlavě a pošeptal jsem Largovi, co si o tom myslím.

Largo neřekl ani slovo, jenom si ode mne vypůjčil můj vlastní šíp, který měl špici z tvrdého kebrača, a sklonil se ke Cahatarovi. Ospalý bobr se také sklonil ke Cahatarovi a oba dva si dlouho a mlčky prohlíželi šípy poznamenané krví.

Pan Domínguez stál nad nimi a pořád mluvil o tom, jak Cahataru a Krvavého nože poslal do naší tolderie s přátelskými dary pro náčelníka Amaje a jak se Krvavý nůž vrátil s nářkem, že Indiáni

Cahataru zavraždili, sotva vstoupil do houštiny.

Ale i když pan Domínguez tolik mluvil, Largo si ho nevšímal a podíval se mu do očí, teprve když mi vrátil můj dlouhý, ostrý šíp.

„Señore,“ řekl pak tím zvláštním, polotichým hlasem, který naháněl hrůzu, „jediné, co vám věřím, je to, že Cahataru byl zákeřně zabit. Ale jsem zvědav, co odpovíte, až se vás soudce zeptá, kolik pesos jste zaplatil za šípy, které jste koupili u starého Komára v Asunciónu.“

Krvavý nůž přestal naříkat a podíval se na Larga, jako by mu chtěl vrazit do krku tesák, ale pan Domínguez se lítostivě usmál a řekl: „Done Largo, snad nechcete žertovat nad tělem mrtvého ubohého Cahatary? Každý přece ví, že kromě vás a Indiánů neměl Cahataru na světě nepřitele.“ Largovi se objevily na čele hluboké rýhy a já jsem čekal, že pana Domíngueze uhodí pěstí, ale vtom se ozvalo zahoukání sovy, a z trávy vyvstalo tolik Indiánů, že jsem se sám div nepolekal. Stáli kolem nás v obrovském kruhu a všichni měli oštěpy a kyje, a kteří neměli kyje, drželi vysoko nad hlavami luky. Pan Domínguez se celý oťrásl a ostatní běloši také vypadali, jako když je někdo drží za krk, ale ze všech nejvíce se poděsil Krvavý nůž, který začal volat o pomoc. Poskakoval a křičel jako šakal, který neví kudy kam, a Amaj se svými bojovníky se blížili víc a víc, a já jsem byl na ně v té chvíli tak pyšný, že jsem se až celý chvěl. Ospalý bobr byl asi také velmi šťasten, neboť se krásně usmíval, když viděl, jak běloši utíkají do své chatrné toldy a zbaběle vystrkují ze dveří pušky. Ale Largo asi neměl z té hezké podívané vůbec žádnou radost, neboť vyskočil na koně a jel rovnou k Amajovi. Pospíchal k náčelníkovi a k rádcům a požádal je, aby se všichni bojovníci hned vrátili do tolдерie. A statečný Amaj to opravdu udělal, neboť na vlastní oči viděl, že je Largo živ a že nám běloši neublížili. Ale než jsme uprostřed toho velkého houfu odjeli, pohrozil Etirak panu Domínguezovi kyjem a Balup a Tira a Iwuhara píchali do vzduchu oštěpy, aby všichni běloši viděli, co se svými zbraněmi dokáží.

LARGO ODJÍŽDÍ S TALISMANEM NA KRKU A BOJOVNÍCI BROUSÍ OŠTĚPY

Slunce svítlo jako jindy, a přece u nás na Pilcomayu nebylo nijak veselo. Také Tagana si hrála s kokosovými ořechy a chtěla, aby je Largo lovil z řeky, ale můj bílý bratr neměl myšlenky na zábavu. A náčelník Amaj se mračil a neudělal ani krok bez oštěpu a Emotonhea a Etirak a ostatní také měli zbraně pořád po ruce, a jediný, komu bylo do řeči, byl Ospalý bobr.

„Opičko skákavá, já tě jednou opravdu zastřelím!“ smál se na ochočenou kapucínku, která mu co chvíli hodila na hlavu pomeranč.

Nebo nastavil uši a poslouchal, jak krásně zpívají ptáci v lese, a potom řekl: „Opičko moje, to je pípání a výskání a vrkání! Ale počkejte, až do vás Largo nacpe trávu a strčí vás do bedny! Pak vás přejde zpěv!“

Já jsem se musel vždycky smát, když Ospalý bobr řekl něco takového, protože přitom koulel očima a hýbal ušima, a vůbec na něho byla hezká podívaná.

Ale i když jsem se tu a tam zasmál, bylo mi pořád trochu smutno, jako třeba květině, která roste ve stínu obrovského stromu a nemůže ten strom odstrčit, protože je malinká. Nemůže jej odstrčit a nemůže vyjít ze stínu, i když pořád touží po krásném slunci. Někdo by se mohl zeptat, proč vedu ty divné řeči o květině, ale já myslím, že je to správné, neboť my jsme na tom byli zrovna tak. My jsme také žili ve stínu, který padl na Tolu, když se tam nastěhovali běloši, a nemohli jsme si pomoci, protože Largo nedovolil, abychom pana Domíngueze zahnali oštěpy a palcáty a šípy. Largo řekl, že nesmíme vstoupit do Toly, dokud se Čiko soldado nedoví, co se na Pilcomayu děje, a potom ještě řekl, že se hned vydá na cestu, aby byl v Asunciónu co nejdříve.

Emotonhea mu poradil, aby jel do Ásunciónu po řece, která ho ponese jako vítr, a náčelník Amaj rozkázal, aby Iwuhara připravil nejrychlejší člun.

Já jsem se těšil, že budu moci Largovi ukázat, jak dobře umím řídit kánoi, ale můj bílý bratr mi pokazil radost a řekl, že pojede sám.

Ospalý bobr by byl také rád odvezl do Asunciónu všecky své rance kůží, ale Largo mu to vymluvil, neboť si přál, aby Amaj v tak těžké chvíli nezůstal bez moudrých rádců.

A potom se s námi rozloučil a skočil do lodice jako pravý Indián, ale než to udělal, pověsil jsem mu na krk talisman z kajmaních zubů a pak už jsme se jenom dívali, jak Pilcomayo unáší našeho bílého bratra do velké dálky. Dívali jsme se za ním a bylo nám smutno, i když jsme věděli, že se Largo brzo vrátí a přivede Čika soldada, který zažene pana Domíngueze jediným slovem. A lodice plula dál a Largo prudce vesloval, a když nevesloval, bylo to jenom proto, že vzal pušku a vystřelil na kajmana, který mu nechtěl uhnout z cesty.

Když nám docela zmizel z očí, podíval se Amaj na slunce a já jsem pohlédl na své hodinky. A když jsem si je prohlédl, poznal jsem, že se právě zastavily. Nejmenší ručička netančila a ty dvě velké se také ani nepohnuly a já jsem si řekl, že nechám hodinky spát, dokud se Largo nevrátí. Ospalý bobr huboval, že potom nebudeme vědět, jak dlouho máme nechat maso v hrnci a kdy máme ráno vstávat, ale já jsem chtěl mít u sebe něco, co mi bude připomínat Larga, a hodinky jsem nenatáhl.

Nechal jsem je spát a stále jsem vyhlížel Larga a bylo mi smutno, protože slunce chodilo pomalu a dny byly dlouhé jako řeka, která teče savanou a nikde nemá konce. Ó, čekání je zlé jako nemoc, s kterou si neví rady ani hlavní kouzelník, a když se náčelník pořád mračí a lovci chodí jenom na ryby, je to ještě horší. Proč se protivný Domínguez posadil na Tolu jako jedovatá žába na pramen čisté vody? Proč jsme ho nemohli propíchnout oštěpem a hodit do řeky a lovit v Tole zase jaguáry a oceloty a bažanty a srny?

Ospalý bobr proseděl celé dny v Náčelnické toldě a já jsem si hrál na břehu Pilcomaya s Taganou a s dětmi a se Suciem nebo jsem krmil Smutnou hlavu mladými palmovými listy, které měla nejraději. A krmil jsem také Bílou pěnu a Půlnoční vítr, a když jsem to dělal, vzpomněl jsem si vždycky na Larga. Někdy jsem si vzpomněl také na Cahataru, jak chodil po Asunciónu a jak zpíval písničku o lokomotivě, aby vyžebbral peníze, a bylo mi líto, že neměl ani trochu hrdosti a že dělal Indiánům ostudu. Ponižoval se před bělochy a byl jim k smíchu, a nakonec ho stejně zabili jenom proto, aby mohli říci,

že jsme ho zavraždili my. Ó, Largo měl jistě pravdu, když řekl, že Cahataru zabil Krvavý nůž a že za to dostal od pana Domíngueze peníze. Ale Largo nebyl z letošního hnízda a Amaj také nebyl žádný hlupák, a pan Domínguez bude jednou litovat, že chtěl na nás svádět ohavnou vraždu. A všichni Indiáni mi budou vděčni, že jsem poznal, jak to bylo s těmi šípy od starého Komára. Neboť kdybych nebyl poznal, že jsou to šípy od vetešníka, mohli by běloši snadno uvěřit, že Cahataru zabili opravdu Indiáni, a bylo by s námi zle.

Ó, jak mi začalo tančit srdce, když se na kraji houštiny mezi vavříny objevili jednoho dne dva jezdcí a když Ospalý bobr vesele zabručel: „Opičko skákavá, konečně jsou tady! Togo, natáhni hodinky!“

Já jsem přiskočil zakrnělý kaktus, jako kdybych byl opravdu nějaká skákavá opice, která docela ztratila rozum, a běžel jsem po mravenčí stezce k lesu. Běžel jsem a mával jsem oběma rukama jezdcům, kteří se pomalu blížili. První jezdec seděl na koni, který byl žlutý jako kůra melounu a jehož postroje se zdálky leskly. Blyštěly se ještě víc než zlaté odznaky, které měl jezdec na ramenou. O, jak byl Čiko maličký na tom velkém žlutém koni! Vypadal skoro jako vrabec, který se jednou posadil na Smutnou hlavu a vybíral jí z kožichu broučky.

Druhý jezdec byl velký a silný a seděl na koni, který byl černý jako Půlnoční vítr, ale když jsem přiskočil poslední mravenišťe, poznal jsem, že to není Largo. Byl to voják, kterého už jsem dobře znal a kterému jsem říkal Prodavač pštrosích per.

Čiko seskočil z koně a podal mi ruku, protože jsem u něho byl ze všech nejdříve. „Tu levou,“ řekl mi, „ta je blíž u srdce. Vezeme smutné zprávy a potřebujeme tím více cítit, že jsme bratři.“ A když to řekl, všiml si, že moje hodinky ukazují dvě, ačkoli už bylo k večeru, a zasmál se: „Nezapomněl jsi natáhnout hodinky?“

Ale jak bych byl mohl natáhnout hodinky, když Čiko přijel bez Larga? Co mi bylo platné, že mi ukazoval svého krásného koně a že nás všechny podělil lesklými penízky a barevnými korálky, když ani nevěděl, že Largo odjel na nejrychlejším člunu do Asunciónu? Mohl mě snad utěšit Ospalý bobr, který pořád jenom říkal: „Opičko moje, nedělej, jako by byl Largo po smrti!“

Možná že nebyla dobrá voda, zdržel se trochu na řece a snadno se s Čikem minuli.“

Čiko a Prodavač pštrosích per také říkali, že se tu Largo každou chvíli objeví, ale já jsem jim nevěřil. Nemohl jsem tomu věřit, protože když Largo odjel, udělal jsem si v kůře staré olše znaménko, a tak jsem to dělal každý den, až jich tam bylo osm. Za osm sluncí by musel být Largo dávno v Asunciónu a zpět, kdyby ho nepotkalo neštěstí. Ale jak mohlo mého bílého bratra potkat neštěstí, když měl u sebe dva talismany najednou? Nepověsil jsem mu snad na krk kajmaní zuby, které očaroval sám Emotonhea? A talisman, který jsem přivázal k lodici, to také nebyla jen tak ledajaká věc! Byly to zuby kajmana, který vylézal z vody jenom za úplňku a rozmlouval s hvězdami jako člověk.

Nebo snad to všechno jsou opravdu jenom pověry? Ó, já si musím ještě jednou promyslet, co mi Largo o pověrách řekl, neboť v té krásné malované čítance je také napsáno, že se děti nemají bát strašidel a stínů. A když se jich nemají bát děti, což teprve já,

opravdový Indián, který se vyzná v pralese?

Když se Čiko soldado vyptal na Larga a na Cahataru, prozradil Amajovi, že pan Domínguez přijel do Asunciónu a zle Indiány očernil. Pmlouval naše bojovníky, že zavraždili jeho tlumočnicka, a ke všemu ještě vyhrožují bělochům, kteří chtěli prozkoumat Tolu a založit v ní plantáže. A že o nás tak špatně mluvil, všechny noviny píší o Indiánech jako o divoších, kteří nezasluhují slitování. Ale ze všeho nejhorší je to, že pan Dominguez s těmi pmluvami začal zrovna ve chvíli, kdy rádci hlavního náčelníka Paraguaye Čikovi slibovali, že darují Indiánům celou Tolu, aby rudoši měli svá vlastní loviště, kam nesmí vstoupit žádný běloch. Slibovali mu to, ale sotva uslyšeli, že vraždíme v Tole nevinné lidi, hned své slovo zrušili a posílají na nás vojáky ozbrojené po zuby.

Tak jsme alespoň poznali, že pan Domínguez je opravu nejchytřejší ze všech hadů a že si s panem Dumontem dobře vypočítali, jak vyzrají na hodně bělochy, kteří chtěli pro Indiány udělat něco dobrého.

Když Čiko soldado řekl, že od řeky Paraguay pochodují vojáci, kteří nás vyženou z Toly, měl velmi smutný hlas a my jsme cítili, že k nám mluví jako starší bratr, ale i když jsme to věděli, přece jsme se k němu obrátili zády a v noci jsme se pomalovali červenou barvou, která znamená boj.

Okrášlili jsme se válečnou barvou a mladí lovci brousili oštěpy škeblemi a splétali si vlasy do copánků jako praví bojovníci.

Ospalý bobr a Čiko soldado a Prodavač pštrosích per celou noc nespali, protože je náčelník Amaj pozval k večernímu ohni, kde moudří rádci kouřili ze společné dýmky a Emotonhea zpíval válečný zpěv.

Ženy pletly kožené tětivy a sešívaly toulce a muži brousili oštěpy a šípy do samého rána, ale sotva se objevilo nové slunce, všecko se rázem změnilo. Emotonhea přestal zpívat o tom, že se řeka Pilcomayo zbarví do ruda krví bělochů, a bojovníci zahodili škeble, kterými ostřili dřevce, protože Čiko soldado řekl Amajovi: „Jediný šíp, který Indiáni vystřelí na bílé bojovníky, stačí usmrtit Larga.“

Já jsem nevěděl, proč to říká, když Largo byl jistě někde daleko, kam by žádný indiánský šíp nedoletěl, ale Amaj Čikovi rozuměl,

neboť zapíchl oštěp do země a zvedl ruce k nebi. Emotonhea a Etirak a ostatní rádci také zapíchlí kopí špičkou do země a náčelník promluvil velkým hlasem: „Když má Indián bratra, který nikdy nezradil, je to víc než dobrá loviště. Indiáni Máká odejdou k řece Negro, a statečný Largo se vrátí ze zajetí bělochů. Dobrý duch jistě poručí řece Negro, aby byla štědrá k Indiánům, kteří mají dobré srdce.“

Potom rozkázal Amaj všem ženám, aby vykřesaly v toldách ohně s vysokými plameny, a v celé tolderii nebylo nikoho, kdo by nebyl poslechl. A že byli všichni tak poslušní, šlehaly za chvíli ze všech told plameny a Emotonhea zpíval Zpěv smutku. Zpíval zpěv na rozloučenou a všichni lovci stáli a dívali se do ohňů a vysoko nad tolderii kroužili poplašení ptáci a Sucio vyl a Tagana se ke mně tiskla a mně bylo najednou tak smutno, že jsem ani neslyšel, co říká Ospalý bobr, který vynášel rance z dřevěné toldy.

Ale i když jsem neslyšel, co říká Ospalý bobr, přece mi neušlo, jak se ke mně naklání Čiko soldado a šeptá: „Myslím, že je čas, abychom se rozjeli za Largem!“

JAK INDIÁNI ODEŠLI A CO MI POTOM ŘEKL ČIKO O BÍLÉM LARGOVI

Toldy ještě dohořivaly, když se všichni Indiáni seřadili a obrátili zachmuřená čela k severu. Amaj a nejzkušenější lovci odcházeli první, za nimi nejmladší bojovníci a potom děti a starci a ženy, které nesly na hlavách rance, a nakonec šla slepá Čiriguenei, kterou vedla malá Iegwa. Mizeli jeden za druhým v divokém lese a žádný z nich se ani neohlédl, neboť ptáci se také neohlížejí, když táhnou z kraje do kraje. Kdyby ptáci obraceli hlavy k hnízdům, která opouštějí, padl by jim na křídla kámen smutku, a nikam by nedoletěli. A kdyby se Indiáni ohlíželi po řece, kterou měli rádi, zakalily by se jim oči a nikdy by nenašli cestu k novým lovištím.

Ospalý bobr se díval k lesu a mračil se jako starý mravenečník, který má tak suchý jazyk, že už se mu na něj nepřilepí ani brouček.

A Prodavač pštrosích per měl sevřené rty a smutně kýval hlavou a Čiko soldado najednou řekl úplně tichoučkým hlasem: „Kdy bude konec jejich putování? Sotva někde spočinou, objeví se jiný Domínguez a Indiáni zase potáhnou dál. A tak tomu bude znovu a znovu, dokud jim budou stačit pralesy a řeky.

V zemi, která od věků patřila jenom jim, bloudí jako štvanci a marně hledají domov. A my jim nemůžeme pomoci!“

Ospalý bobr se pak zamračil ještě víc a řekl Čikovi: „Mluvíte stejně, jako jsem kdysi mluvil já. Ale teď už vím, že jim můžeme pomoci právě jenom my.“

Čiko soldado zakroutil hlavou a řekl ještě tišším hlasem: „Měšce pana Dumonta a bezcitnost mocných bělochů – kdo by se jim mohl postavit?!“

„Já vím kdo! A Largo to také ví,“ zabručel zase Ospalý bobr. „Ví to i Montez! Jednou to budou vědět všichni paraguayští peóni!“

„Ano, ale ten čas ještě nenadešel,“ zašeptal Čiko soldado a pohládl svého melounového koně, který poslušně vykročil směrem k

Asunciónu. My jsme se rozjeli za ním a vedli jsme za sebou na dlouhé oprati Půlnoční vítr, který měl na hřbetě všechny Largvy rance a bedny.

A jeli jsme a mlčeli a teprve u Jelení studánky, do které vstrčili nosy hned všechny koně najednou, řekl jsem Čiku soldadovi:

„Když jsi přijel do tolderie, tvářil ses, jako bys o Largví nic nevěděl. Ale potom jsi Amajovi řekl, že Larga zajali běloši a že ho usmrtí, když s nimi budeme válčit. Z toho jsem poznal, že jedno nebo druhé je lež.“

Čiko se mi podíval do očí, ale potom odvrátil hlavu a řekl Ospalému bobrovi: „Vždycky jsem si zakládal na tom, že jsem pravdomluvný. Můžete Togovi vysvětlit, proč jsem tentokrát lhal?“

Mně bylo podezřelé, že je Čiko tak zkroušený, a zvědavě jsem čekal, co mi začne vyprávět Ospalý bobr. Ale ten si jenom pohladil chlupatou bradu a zabručel: „Opičko skákavá, jaképak vysvětlování? Indiáni museli z Toly a malá lež stačila, aby odešli bez jediného škrábnutí. Nebo snad měl čiko nechat Indiány postřílet vlastními vojáky? Sucio, nech toho!“

Sucio poslechl a přestal olizovat želvu, která mi vypadla z kapsy, ale já jsem si toho skoro ani nevšiml, protože jsem myslel na to, co mi Ospalý bobr řekl. Myslel jsem si, že Čiko neměl Amajovi lhát a že jsme mohli s bělochy bojovat, dokud bychom je nezahnali daleko za řeku Paraguay.

Ale o chvíli později už jsem si to nemyslel, neboť za Jelení studánkou byl hustý les a za tím lesem tábořili vojáci. Bylo jich víc než mravenců v mraveništi a všichni měli bodáky a pušky. Kdyby z těch pušek vystřelili všichni najednou, v celém Chaku by jistě nezůstala naživu ani myška. A kdyby nezůstala naživu ani myška, nepřezil by to jistě žádný Indián, a to by byla velká škoda, neboť pak by bylo na světě o mnoho dobrých lidí méně.

Když vojáci uviděli Čika soldada, všichni hned vyskočili a začali se řadit a troubili přitom na trumpetu a tak jsem alespoň poznal, že můj bílý bratr je opravdu velký náčelník a že zlaté odznaky na ramenou nenesí nadarmo.

Já říkám, že Čiko nenesí zlaté odznaky nadarmo, ale to není pravda, neboť i když ho všichni vojáci poslouchali, nemohl se zastat

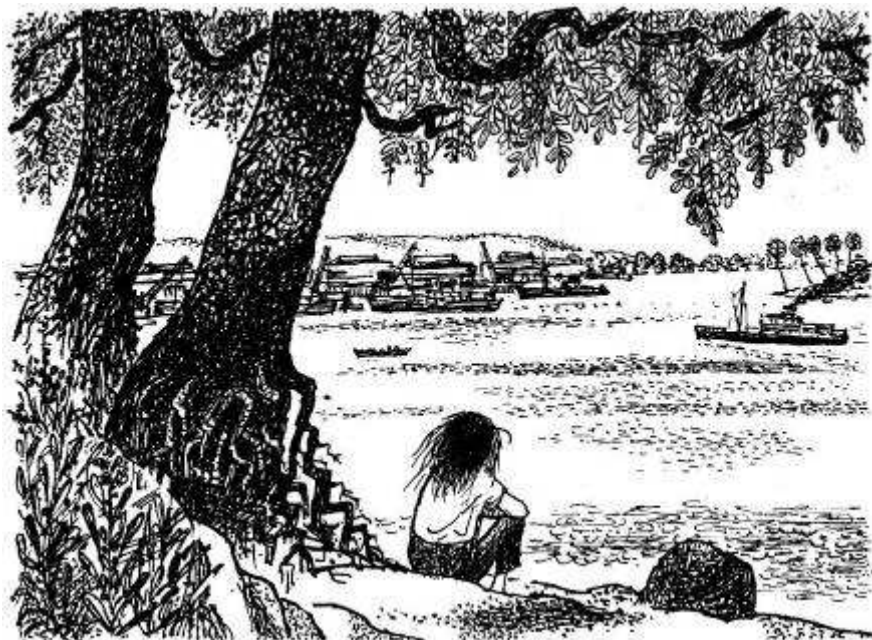
ani hrstky Indiánů, které měl rád. Nemohl jim pomoci a musil na ně vytáhnout se svými vlastními vojáky jako nepřítel jenom proto, že v Paraguayi byli ještě větší náčelníci než Čiko a ti náčelníci se bratřili s panem Dumontem. Já jsem se divil, jak se může někdo přátelit s takovým člověkem, jako je pan Dumont nebo Domínguez, ale Ospalý bobr se zasmál a řekl: „Opičko skákavá, nemysli si, že běloši mají pana Dumonta rádi. Ti milují jenom jeho peníze! A peníze mají větší moc než odznaky Čika soldada.“

Mně nešlo do hlavy, proč mají běloši všecko tak zamotané, že se v tom člověk nevyzná, ale přestal jsem na to myslet, protože jsem si vzpomněl na Larga. Vzpomněl jsem si na svého bílého bratra a přál jsem si být už konečně v Asunciónu, kde se s ním jistě setkáme. Ó, jak mohu říci, že se s Largem určitě setkáme, když se mé srdce zachvěje, kdykoli se podívám na spící hodinky? Proč bych se šeptem vyptával letících ptáků, zda ho nepotkalo neštěstí, kdybych opravdu věřil, že Larga najdu živého? Proč bych záviděl slunci, že dohlédne dál než já a že už jistě dávno ví, zda má můj bratr v očích světlo nebo tmu? Proč bych naslouchal větru, jako by mi mohl povědět pravdu? Proč bych tolik popoháněl Smutnou hlavu? Ó, Largo!

JAK SE BĚLOŠI V ASUNCIÓNU ZBLÁZNILI A CO JSEM VYVEDL PANU DUMONTOVI

Když jsme přijeli do Asunciónu, bylo už k večeru a Bruto i pan Montez seděli pod lapačovými stromy na břehu řeky. Seděli tam ještě jiní dělníci z přístavu a to bylo krásné, neboť nás všichni uvítali jako své rodné bratry. A že tolik výskali a brebentili, příběhla i paní Montezová se svými dětmi a já jsem je všechny podělil želvami a pštrosími vejci a tykvemi s medem. Paní Montezová mě k sobě přitiskla a já jsem poznal, že zase pekla kukuřičné placky. Uhádl jsem to podle vůně a nemýlil jsem se, neboť Ospalý bobr se zrovna ptal, co dobrého má paní Montezová v troubě, a seňora řekla: „Jako vždycky!“

Čiko soldado se tomu smál a ostatní byli také samý smích, ale

najednou se všechno změnilo, protože pan Montez se z ničeho nic zeptal, kde jsme nechali Larga. A když se pan Montez zeptal, proč přijíždíme bez Larga, zhaslo najednou slunce a všude bylo tma, jako kdyby Zlý duch chtěl, aby všechno kolem nás bylo černé a ošklivé a teskné.

Když Ospalý bobr vyprávěl o zabitém Cahatarovi, o šípech od Komára a o lodici, na které Largo odplul do Asunciónu, nebylo nikomu do řeči. Jenom nejmenší dítě paní Montezové chvílemi zavrnělo a Sucio tu a tam štěkl na ryby, které se šplouchaly v řece.

Teprve když Bruto zapálil hromádku suchých větví, řekl pan Montez: „Řeky jsou zrádné, ale někteří běloši jsou ještě zrádnější. Vsadil bych se, že panu Domínguezovi záleželo na tom, aby mu Largo nepokazil tažení proti Indiánům. Pro takového ďábla je maličností umlčet člověka, který zná pravdu. Teď se nedivím, že nadělali v novinách tolik rámusu s Cahatarou. Jediný, kdo je mohl usvědčit ze lži, byl Largo, a ten už tehdy ležel někde na dně řeky. A dnes je pozdě něco dokazovat. Indiány vyhnali, Cahataru zakopali a

nikdo ani nehlesne!“

Čiko nechtěl věřit, že Largo leží někde na dně řeky, a rozkázal Prodavači pštrosích per, aby vyplul na vojenském člunu k Pilcomayu. Prodavač pštrosích per hned odešel, aby se uchystal na cestu, a když se s námi rozloučil i Čiko soldado, zabručel Bruto: „Čiko je dobrý člověk, ale to je málo! Dobromyslností zlo nepřemůžeme. Na krivopřísežníky a vrahy platí jenom pěst!“

Peóni z přístavu pak přihodili ještě na oheň a povídali si o Largovi dlouho do noci, ale já jsem od nich odešel, protože jsem chtěl být sám. Odplížil jsem se k řece a posadil jsem se na nejnižší břeh a díval jsem se před sebe. Hleděl jsem na temnou řeku a poslouchal jsem, jak si šeptá, a slyšel jsem samý pláč. Ale potom jsem uslyšel hlas, který mé srdce dobře znalo, a ten hlas mi říkal z velké dálky: „Togo, nečekej na mne! Já už se nikdy nevrátím. Jdi nakrmit koně a pozdravuj paní Montezovou, ale na mne nečekej. Nečekej na mne, ale pamatuj si, že budu stále u tebe, i když už mě nebudeš vidět. Budu tě chránit před zlými bělochy a ty mě jednoho dne pomstíš!“

Hned ráno jsem běžel k řece a zase jsem poslouchal, co si vlny šeptají, ale jeřáby v přístavu rachotily a motory hučely a vůbec to nebylo krásné jako večer, když ke mně promlouval Largo. A že se mi v přístavu nelíbilo, pomohl jsem Ospalému bobrovi odnést do města ranec kožišin a potom jsem se šel podívat na Cahatarovu toldu.

Už zdálky jsem viděl, že tolda je celá rozcuchaná, a když jsem vstoupil dovnitř, poznal jsem, že po Cahatarovi nezůstala ani suchá volská kůže, na které jsme línávali. Míšenci z okolí ukradli i láhve, které si Cahatara schovával, protože se mu líbily. Byly to pěkné pomalované láhve od kořalky a Cahatara si je vždycky stavěl do řady jako vojáky a dával jim jména nejkrásnějších ptáků.

Když jsem vyšel ven, řekl jsem si, že toldu podpálím, a opravdu jsem to hned udělal. Za chvíli byla v plamenech a já jsem u ní stál a myslil jsem na Cahataru. Myslíl jsem na to, jak měl rád kořalku a jak byl zbabělý, a bylo mi líto, že nebyl jako Etirak nebo Amaj nebo jiný hrdý Indián.

Tolda ještě hořela, když přiběhli míšenci z nejbližších domků a začali mě litovat. Říkali, že jsem ubohý sirotek, ale že mohu být pyšný na Cahataru, který zemřel jako hrdina. Jedna stará míšenka se

dala do pláče a vyprávěla ostatním, jak byl Cahatara dobrý a jak si pořád jenom zpíval a nikdy nikoho nezarmoutil.

Já jsem nevěděl, proč jsou všichni najednou jako pomatení, a odešel jsem od nich, abych nemusel poslouchat jejich nářky. Ale sotva jsem se přiblížil ke křižovatce U velkého výprasku, uviděl mě Kaktus a udělal na mne tak zkroušený obličej, že jsem zůstal údivem stát. A Kaktus ke mně přišel a podal mi ruku a řekl: „Možná že máš na mne nepěkné vzpomínky, ale to patří minulosti. Vidím, že je z tebe slušný hoch, a chci ti být přítelem. Už kvůli tvému otci. Byl to velký muž.“

Možná že by byl řekl ještě něco podivnějšího, ale na křižovatce o sebe zavadily dva automobily a Kaktus se k nim rozběhl. Koulel přitom očima a mával holí, zrovna jako když mě kdysi proháněl na tržišti. A já jsem šel dál, a když jsem míjel bar U najedeného tygra, zabořilo mě u srdce, neboť jsem spatřil Larga, který stál ve dveřích a smutně se na mne usmíval. Ale když jsem se na ty dveře podíval ještě jednou, poznal jsem, že tam vůbec nikdo nestojí, a pospíchal jsem pryč.

V Asunciónu bylo mnoho ulic a náměstí a sadů, ale já jsem si vybíral jenom cesty, kudy jsme chodívali s Largem. A že jsem chodil jenom ulicemi, kde mi Largo koupil malovaný hrneček a košili a čítanku nebo kudy jsem za ním utíkal, když ho odváděli strážníci, dostal jsem se až před krám starého Komára. Tak jsem alespoň poznal, že Komár už má zase svůj obchod v úplném pořádku a že všechny díry jsou pěkně opravené. Když jsem se tak díval na jeho nový, krásně nabarvený štít, napadlo mě, že bych měl koupit Suciovi řemínek, jaké nosívají na krku psi bělochů. Napadlo mě to hlavně proto, že jsem se chtěl podívat, jestli Komár ještě prodává ty podezřelé indiánské šípy. Ale než jsem si vymyslel, co všechno Komárovi řeknu, až se mu zblízka podívám do očí, vzala mě za ruku seňora, které jsem jednou vybral z košíku pomeranč. A zrovna jako tehdy řekla mi seňora i dnes, že jsem chudáček, a než jsem na ni mohl udělat soví obličej, příběhlo několik jiných bělochů a všichni mě začali litovat. Dávali mi peníze a říkali, že je povinností každého slušného občana postarat se o dítě statečného člověka, který zemřel ve službách lidstva. Já jsem myslel, že se určitě zbláznili, a byl jsem z

toho tak zmatený, že jsem se nezmohl ani na slovo. Nezmohl jsem se dokonce ani na útěk, a tak se stalo, že jsem uviděl pana Dumonta, který se tu znenadání objevil. Viděl jsem, jak vystupuje z krásného automobilu a jde přímo ke mně. Ale ostatní lidé pana Dumonta také poznali a klaněli se mu a uskakovali, aby mu nepřekáželi v cestě, a od náměstí přiběhli kluci, kteří mu začali čistit boty, i když je o to nikdo nepožádal. Byli to chudé děti, které nosí v malé skříňce kartáče a číhají na každého obutého bělocha, protože si chtějí vydělat aspoň trochu peněz.

Pan Dumont se zastavil, neboť nemohl udělat ani krok, když mu u nohou klečeli cídiči bot. A potom se na mne usmál a řekl: „Četl jsem smutné zprávy o smrti tvého otce. Byl to příkladný občan. Celý Asunción považuje za svou povinnost dopřát ti bělošské vzdělání, abys byl hoden památky obětavého Cahatary. Dveře mého domu jsou ti otevřeny!“

Když pan Dumont mluvil o té památce a otevřených dveřích, vztáhl ke mně ruku plnou prstenů. Běloši, kteří se na to dívali, začali vzdychat nadšením, neboť v té ruce byla hrst papírových peněz. Ale já jsem dostal najednou takovou zlost, že jsem si odplivl. Plivl jsem panu Dumontovi na vyleštěnou botu a to bylo horší, než kdybych mu byl prskl do tváře, protože ta bota byla krásnější.

A potom jsem utíkal pryč a to mi připomnělo staré časy, kdy jsem chodil na trh nakupovat bez peněz a kdy mě co chvíli někdo proháněl. Ale sotva jsem si vzpomněl na ty ošklivé chvíle, zmírnil jsem krok a šel jsem k přístavu jako hrdý Indián, který se nedopouští ničeho, zač by se musil stydět, a který nemá před kým utíkat. Bylo snad něco špatného, že jsem si odplivl před nejhorším z bělochů? Pan Dumont může být rád, že jsem mu neprovedl nic horšího. Largo by mu byl za takové drzé řeči zle vyčinil! Možná že by ho srazil pěstí a ještě by mu šlápl na krk. Jsem vlastně zbabělec, když jsem panu Dumontovi rovnou neřekl, že je vrah, a ke všemu se ještě tvářím jako Dobrý duch. Ale prozatím snad stačí, že jsem se k němu obrátil zády! Však se podíval, jako bych ho byl probodl nožem, a ti hloupí běloši, kteří před ním div neklečeli, ti přece také zaječeli, jako bych byl plivl na slunce. Ó, já myslím, že pan Dumont na mne hned tak nezapomene, a to stačí, abych měl sám ze sebe radost.

U Montezů právě obědvali, a Ospalý bobr už byl také doma, neboť jídlo bylo z věcí, jež nikdy nepromeškal! A seděl tam i Bruto, kterého paní Montezová pozvala, abychom byli všichni pohromadě, když jsme se tak dlouho neviděli. Já jsem dostal také kus masa a vařené manioky, ale i když jsem měl plná ústa, přece jsem měl ještě čas vyprávět svým přátelům o Kaktusovi a o panu Dumontovi. Někdo by si mohl myslit, že jsem neměl mluvit s plnými ústy, ale já bych chtěl vidět člověka, který by po takové příhodě dokázal mlčet.

Ó, jak krásně se moji bratři smáli, když slyšeli, co jsem vyvedl panu Dumontovi. „Tomu jistě pukla žluč,“ řekl Bruto a Ospalý bobr se také popadal za břicho. Držel se za široký řemen a smál se: „Opičko skákavá, nechtějí Cahatarovi postavit na náměstí pomník?“

A pan Montez řekl: „Nic bych se nedivil. Noviny opravdu psaly o Cahatarovi jako o hrdinovi, který padl ve službách pokroku. Nesl prý svým vlastním lidem v divočině pochodeň civilizace, ale byl zákeřně zavražděn. Četl jsem to na vlastní oči.“

„Chudák Cahatara,“ zabručel Ospalý bobr, když odstrčil Sucia, který mu ukradl z talíře poslední kousek masa, „sehráli s ním pěkné divadlo. Nejdříve otec oloupený o své dítě, a potom národní hrdina.“

Paní Montezová řekla, že pana Dumonta hryže asi svědomí a že by chtěl možná pro mne opravdu udělat něco dobrého, ale Ospalý bobr se zatvářil tak, že rozesmál všechny děti u stolu. Když papoušek Lindo slyšel, jak se všichni smějí, vykřikl na celou toldu: „Opičko skákavá, checheche!“

A seňor Montez řekl: „Pan Dumont a svědomí? Vždyť se tomu směje i Lindo! Pamatuj si, že plantážníci nedělají nic bez rozmyslu. Čím větší nářek nad Cahatarou, tím méně ohledů na ostatní Indiány! Kdyby dneska vydrancovali všechny indiánské vesnice, nikdo se nad tím nepozastaví! ‘Indiáni jsou lidojedi!’ řekl by každý druhý v Asunciónu. ‘Zabili Cahataru, který jim nesl pochodeň civilizace!’“

Já jsem nevěděl, co pan Montez pořád má s tou pochodní civilizace, a paní Montezová tomu také asi nerozuměla, ale už se na nic neptala, jenom vzala hrnec a hodila zbytek manioky liškám, které číhaly u dveří.

ŘEKY JSOU ZRÁDNÉ, ALE PAN DUMONT JE JEŠTĚ ZRÁDNĚJŠÍ

Jednou, když bylo slunce zbarvené jako peří růžových plameňáků, přinesl mi Ospalý bobr novou košili a tu starou od Larga mi vypral v řece. Já jsem mu přitom pomáhal a potom jsme odvedli Smutnou hlavu a Bílou pěnu a Půlnoční vítr až za polámané rákosí, kde byla sladká tráva. Odvedli jsme je a lehli jsme si na břeh a sušili jsme tu košili a dívali jsme se na všechno, co bylo krásné. Chvillemi jsme pozorovali odjíždějící lodě nebo říční orly, kteří lovili ryby, a chvílemi jsme zavřeli oči a nedívali jsme se na nic. A vždycky když jsem zavřel oči, začal jsem vzpomínat na Larga, a bylo mi smutno. Bylo mi teskno i při pomyšlení na Amaje, který jistě bloudí někde u řeky Negro a hledá nová loviště pro hrstku vyhnanců. Ospalému bobrovi asi také nebylo do smíchu, neboť vůbec nemluvil, jenom si tu a tam povzdychl a zašeptal: „Opičko skákává!“ A vždycky když zašeptal, myslil jsem si, že mi chce něco říci, ale Ospalý bobr mlčel dál. Mlčel a hladil Sucia, který měl tlapky na jeho prsou, a když nehladil psa, hladil si chlupatou bradu. Já jsem se na něho díval jenom koutkem oka, ale to stačilo, neboť jsem viděl rýhy na jeho tváři a byl jsem rád, že nejsem sám, koho trápí vzpomínky.

„Pamatuješ se, jak byl Largo statečný, když skočil na toho jaguára?“ řekl jsem z ničeho nic. Ospalý bobr si začal žmoulat pěstí nos a potom odpověděl: „Jak bych mohl zapomenout, že mě zakryl vlastním tělem, když jsem měl na kahánku?! A já jsem mu předtím řekl, že bude první, kdo upláchne, až půjde do tuého! Opičko skákává, žes mi raději neukousla jazyk!“

Když Ospalý bobr řekl, že mu opička skákává měla ukousnout jazyk, objevil se pod lapačovými stromy Čiko soldado. Já jsem na něho zavolal a běžel jsem k němu a Ospalý bobr šel pomalu za mnou.

Čiko nám podal ruce, Bobrovi pravou, mně zase levou, a potom řekl: „Prodavač pštrosích per se vrátil od Pilcomaya se smutnou zprávou. Vojáci našli v křoví na mělčině indiánskou lodici plnou bahna. Na špici měla amulet z kajmaních zubů. Bojím se, že Largo

už opravdu není mezi živými.“

Ospalý bobr si zase přejel pěstí po nose a řekl: „Nic nového! Docela nic! My už dávno cítíme, že Larga zabili... Jak jinak by mohli psát takové nesmysly o Cahatarovi? Kdyby Larga žil, nedopustil by, aby se psalo o Indiánech jako o kanibalech. Hádal by se s celým světem, až by se otrásala zem. Ale teď je všude ticho, protože Larga není mezi živými. A my mlčíme jako zadušené ovce! Opičko skákavá, je to horší než za starého Franka!“

Čiko soldado měl z toho všeho úzká ramena a pořád jenom říkal: „Nikdy bych nebyl věřil, že půjdou tak daleko. Vlastně tomu ještě ani teď nevěřím. Úřední zpráva vysvětluje Largovu smrt jako nešťastnou náhodu. Snad jeho člun převrhli kajmani? V pralese číhá na člověka nebezpečí na každém kroku.“

„Zvláště když v tom pralese žije pan Domínguez a Krvavý nůž,“ zabručel Ospalý bobr. „A možná ještě jiné dobře placené šelmy señora Dumonta. Sám jste mi řekl, že Dumont čenichá v Chaku po petroleji. Žádné zahrady a plantáže! Ale nafta! A to už stojí za nějakou vraždu!“

Ospalý bobr se pak podíval k přístavní hrázi, kde zahoukala píšťala. Dělníci opouštěli jeřáby a skladiště a lodě a trousili se domů. Pan Montez a Bruto byli mezi prvními a kráčeli přímo k nám, neboť nás už zdálky viděli. Hned za nimi přišli ještě jiní peóni a mně bylo líto, že mezi nimi není Bledý měsíc se svým malovaným hrnečkem.

Já jsem v té chvíli vůbec měl srdce jako kůru stromu, do které někdo vyryl samá smutná jména, a že jsem myslel jenom na Rawatuu a Tukiniho a na Bledého měsíce a na Larga, neposlouchal jsem ani, co si peóni povídají s Čikem soldadem.

Ale i když jsem byl myšlenkami jinde, přece jsem poznal, že pan Montez a Bruto Čikovi zle vyčítají, že nedovolil peónům, aby se s plantážníky vypořádali hned v revoluci. A slyšel jsem, jak Čiko říká: „Před povstáním jsem slíbil poslušnost generálu Riwiovi. Nemohl jsem pak měnit jeho rozkazy, i když se týkaly pana Dumonta. Nesrovnávalo by se to s mou důstojnickou ctí.“

„Ale dívat se, jak Dumont vraždí a vysmívá se pravdě do očí,“ huboval pan Montez ještě víc, „to vaši důstojnickou čest neuráží? Vyjete s prašivými vlky zrovna jako Cahatara. Odpusťte, že vám to

říkám... Chci jenom, abyste věděl, co si o tom myslíme my, dělníci.“

Čiko stál a neříkal nic, trochu jenom pokyvoval hlavou. Ale najednou se obrátil a odešel tak rychle, že jsem si nemohl ani promyslet, mám-li za ním utíkat nebo ne. A Ospalý bobr řekl panu Montezovi: „Je to starý poctivec. A ty s ním mluvíš jako se zrádcem.“

Señor Montez se zadíval na řeku a povzdychl si: „Je-li skutečně tak poctivý, pak mu to jenom poslouží. A není-li, nemusíme litovat, že už ho neuvidíme.“

Já jsem tomu všemu dobře nerozuměl, ale myslil jsem si, že by přece jen byla velká škoda, kdybychom Čika už nikdy neviděli, a bylo mi líto, že na něho pan Montez tolik křičel.

JAKÝ KRÁSNÝ DÁREK SI PRO MNE VYMYSLILI PEÓNI Z PŘÍSTAVU

Když Indián ví, že se už nikdy nevrátí ten, koho měl rád, rozmlouvá se stromy a se zvířaty, protože lidé příliš mnoho mluví. Povídají a smějí se a výskají, ale stromy a květiny a zvířata jenom šeptají, aby mohl Indián tiše vzpomínat. A když potom Indián kráčí po břehu řeky, leckterý strom ho něžně pohladí a leckterá vlnka přiběhne zdaleka, aby mu políbila nohu v písku, a ptáci se tichounce ptají, proč jeho srdce pláče. Jenom řekám a stromům a ptákům smí si Indián požalovat a stýskat, když mu smutek chodí v patách jako věrný stín. A voda šeptá, že by jeho bolest odnesla do daleka, jako nese utržený květ vhozený do řeky, a ptáci mu namlouvají, že na svých křídlech odnesou jeho smutek ještě dál, a stromy šumí a žadoní, aby jim svěřil svůj stesk, který pak vítr odvane jako suchý list.

Já jsem chodil žalovat lapačovým stromům dole pod přístavem, Smutné hlavě i vodním slípkám, které kroužily nízko nad řekou, jako by také hledaly Larga až na samém dně, ale nic mi to nepomáhalo. Ospalému bobrovi asi také nic nepomáhalo, neboť chodil po městě zamračený jako jaguár, který má v tlapě trn, a pořád jenom bručel.

Ale i když byl tak mrzutý, měl jsem ho přece čím dál tím raději, protože jsem věděl, že se mračí kvůli Largovi, po kterém se mu stýskalo zrovna jako mně.

Někdo by si mohl myslit, že jsme neměli na práci nic jiného než naříkat pro Larga, ale to by nebylo správné, neboť Ospalý bobr sháněl po městě motyky a svítilny a nože a staré košile, a já jsem je balil do ranců, abychom do naší nové tolderie na řece Negro nepřišli s prázdnou.

A jak jsme se tak kousek po kousku chystali na cestu, pomáhali nám všichni dělníci z přístavu, aby Indiáni v Chaku poznali, že mezi bělochy mají mnoho dobrých přátel. Každý večer přinášeli peóni staré boty nebo kalhoty, nebo alespoň krabičky zápalek, které mají v pralese velkou cenu. A já jsem to všechno balil do kožených pytlů a těšil jsem se, jakou bude mít náčelník Amaj radost, až uvidí, co všechno běloši Indiánům posílají.

Jednoho dne přinesl Bruto lesklou věc, které se říká harmonika, a hned na ni zahrál nějaké písničky. Ale i když do harmoniky tak

pěkně foukal, přece to nebylo nic proti tomu, co se přihodilo potom.

Ó, já bych chtěl vidět člověka, který by nezavýskl radostí, když od někoho dostane krásnou novou pušku. A já jsem ji dostal! Pan Montez otevřel bednu pod oknem a řekl: „Milý Togo, pamatuješ se ještě na Fuega? Naposled nesl našeho nejlepšího kamaráda. A my jsme si hned po revoluci řekli, že ti ztrátu Fuega vynahradíme. Dávali jsme peso k pesu, každý, jak mohl... Ta jména vrytá do pažby nos v srdci po celý život!“

Na lícnici bylo jméno Largovo, druhá strana pažby patřila Bledému měsíci. Když jsem pušku zvedl a zamířil, měl jsem Larga zrovna na pravé tváři. A když jsem si ji opřel o druhé rameno, bylo to, jako by mě pohladil Bledý měsíc. Ó, jak krásný dárek si pro mne dělníci vymyslili! A já jsem jim mohl jenom dát tu a tam líznout medu nebo vstrčit do kapsy malou želvičku.

Ospalý bobr vytáhl hned svou odřenou kulovnici, postavil ji k mé pušce a zasmál se: „Opičko skákavá, je to jako stará s mládětem!“

Pan Montez pak řekl, že puška v rukou dobrého člověka slouží zase jenom dobru, a mně se to líbilo a kýval jsem hlavou, jako bych právě já byl ten nejlepší, kdo může dostat zbraň, ale nakonec jsem tu slavnou chvíli pokazil. Zneuctil jsem ji tím, že jsem chtěl pušku hned vyzkoušet, ale sotva jsem to udělal, musel vzít Ospalý bobr nůž a vyloupnout papouškovi ze zadečku malý brok. A Lindo byl z toho tak poplašený, že křičel: „Ty potvoro, ty potvoro!“, místo aby Ospalému bobrovi poděkoval.

Ale přestože jsem tu krásnou chvíli trochu pokazil, nikdo se na mne nezlobil, jenom nejmenší chlapeček paní Montezové se urazil, když jsem mu řekl, aby nefoukal do hlavně jako do trumpety.

Potom jsme šli všichni k lapačovým stromům na břehu řeky a já jsem začal ze země vyhrabávat žížaly a larvy. Ospalý bobr se polekal, že si snad chci na nich pochutnat, ale já jsem se tomu smál. Smál jsem se hodně hlasitě, aby všichni poznali, že už dávno nemám s brouky nic společného, a potom jsem řekl, že sbírám žížaly jenom proto, aby měl Bruto co navléknout na udici.

Ó, já jsem věděl, že je to náš poslední večer v Asunciónu, a peóni z přístavu to asi také věděli, neboť za chvíli bylo u ohně tolik lidí, jako když se sejde celá indiánská tolderie.

A Bruto vytáhl harmoniku a hrál na ni krásné písničky a jeden hubený peón k tomu brnkal na kytaru a potom začali všichni zpívat. Začali pomalu a tichými hlasy, jako by zpívali Zpěv smutku, ale brzy se všechno změnilo a dělníci zpívali čím dál tím hlasitěji, až to vypadalo, jako by pochodovali v hustých řadách a stříleli přitom z pušek.

Ospalý bobr mi řekl, že je to píseň revolucionářů, a sotva to řekl, podívali jsme se oba k prvnímu lapačů, kam se připlížily dva stíny. A když jsme tam pohlédli ještě jednou a ještě trochu lépe, poznali jsme, že pod lapačem sedí Čiko soldado a Prodavač pštrosích per.

Opírali se zády o strom a dívali se do plamenů a zpívali s peóny píseň revolucionářů, jako by chtěli, aby ta slova o pomstě bylo slyšet až v palmové zahradě pana Dumonta.

Já jsem se díval, jak to Čikovi sluší v záři ohně, a zdálo se mi, že se dívám na Larga. Také když jsem se podíval na Bruta a Prodavače pštrosích per, zdálo se mi, že vidím Largovu tvář. A señor Montez a všichni ostatní dělníci, ti také měli oči jako jelínek mbororó, který má v těle šíp, a já jsem v každém z nich poznal Largovo statečné srdce. Bylo mi najednou tak krásně, že jsem také chtěl začít zpívat, ale moji bílí bratři zrovna přestali, a tak jsem alespoň pohladil Sucia, který ležel vedle Ospalého bobra. A když jsem ho pohladil, všiml jsem si svých spících hodinek a z ničeho nic jsem je začal natahovat, neboť jsem cítil, že už nejsem opuštěný a že Largo je docela blízko u mne v podobě Ospalého bobra a pana Monteze a Bruta a že také Čiko a Pštrosí pero a ostatní mají jeho spravedlivé srdce.

VYSVĚTLENÍ CIZÍCH A MÁLO ZNÁMÝCH SLOV

(Některá cizí slova jsou původu španělského, většinou však pocházejí z řeči Indiánů Guarani. Úřední řečí v Paraguayi je španělština, dodnes však všichni obyvatelé venkova i prostí lidé v městech mluví řečí guaraní. V našem vyprávění z ní pocházejí např. názvy zvířat jako aguará-guazú, bakú, koatí atd.)

aguará-guazú – pralesní vlk s dlouhou, narudlou srstí. Má velmi tenké a rychlé běhy. Žije samotářsky, nikoli ve smečkách.

apepú – malý kyselý pomeranč. Roste divoce v lesích.

Asunción – hlavní město republiky Paraguay. Asi 350 000 obyvatel. Založen roku 1536 Španělem Pedrem de Mendozou.

bakú – sladkovodní kaprovitá ryba. Váží až 15 kg.

batáty – druh brambor. Mají nasládlou chuť.

cedr – strom s neopadavým jehličím. Podobá se našemu modřínu.

čája – temně šedý pták s černobílým prstencem na krku. Žije u bažinatých lagun ve skupinách, které pořádají hlučné večerní koncerty.

Čiko soldado – španělsky Chico soldado. čiko znamená malý, soldado – voják. Čiko soldado je Malý voják.

čoró – malá stepní sova s tenkými běhy a žlutýma očima

don – španělské zdvořilostní oslovení – „pan“, jehož se užívá pouze ve spojení s křestním jménem. Don José atd.

Emboscada – čti Emboskáda. Městečko poblíž hlavního města Asunciónu.

estancia – velký statek, usedlost, farma

fumo bravo – „divoký tabák“. Nízký listnatý pralesní strom.

gaučo – honák dobytka. Gaučové Jižní Ameriky jsou výborní jezdci, dovedně zacházejí s lasem i se zbraněmi.

gringo – cizinec, přistěhovalec, nezkušený zelenáč

hamaka – dlouhá síťová houpačka, upletená z provazů. Běloši i domorodci v tropech jí rádi užívají jako lůžka zavěšeného nad

zemí.

- jakaré** – jihoamerický kajman, menší než nilský krokodýl. Dospělý ještěr bývá asi 3 m dlouhý. Živí se rybami a vodními ptáky.
- Jarará** – stepní zmije kurie kopinatá. Bývá až přes dva metry dlouhá, velmi jedovatá.
- jerba** – paraguayský čajovník. „Jerba mate“ je cesmínová rostlina (strom), jejíž listy se suší a drtí a nápoj z nich připravený se „čupá“ – srká – kovovou rourkou, na jejímž konci je jemné sítko. Čupání maté je rozšířeno po celé Jižní Americe.
- karaja** – vřešťan. Jihoamerická opice, jež žije výhradně na stromech. I s ocasem měří až 1,30 m. Její vřeštění je slyšet na velkou vzdálenost.
- karakara** – pták čeledi dravců – supovitých sokolů. Živí se zdechlinami i živou kořistí.
- kareta** – povoz, kára o dvou obrovských kolech. Karetu táhnou buď volí, nebo býci k tomu zvlášť cvičení.
- katr** – dřevěný rám na zkřížených nohách, propletený dlouhými řemínky z hovězí kůže. Laciné a vzdušné lůžko paraguayské chudiny.
- kebračo** – strom s nejtvrdějším a nejtěžším dřevem na zeměkouli. „Quebracho“ lze přeložit ze španělštiny jako „lamač sekery“.
- koatí** – malý medvídek s protáhlým čenichem a dlouhým, kroužkovaným ocasem. Má mírnou, v mládí hravou povahu.
- kuguár** – puma americká, kočkovitá šelma
- kukarača** – odporný šváb, jímž jsou některá obydlí v Asunciónu téměř zamořena.
- lapačo** – listnatý strom s tvrdým nažloutlým dřevem, vhodným zejména pro stavbu lodí
- laso** – smyčka upletená z pramének hovězí kůže. Bývá dlouhá až 15 m. Gaučové i lovci ji obratně vrhají na prchající zvěř, kterou pak snadno zadržít a spoutají.
- liána** – dřevitá, úponkovitá rostlina, bující jako cizopasník téměř na všech stromech v pralese. Často vytvoří takovou spleť provazců a smyček, že lze jen stěží postupovat vpřed.
- mačeta** – dlouhý nůž, podobný rovné šavli. Mačeta je věrný druh všech domorodých dřevorubců, lovců i bojovníků.

- m a n i o k a** – hlízovité kořeny keře kasavy. Jsou podlouhlého tvaru a pojidají se jako naše brambory nebo se suší a drtí na mouku. Stejně jako kukuřice je i manioka každodenním chlebem paraguayských peónů.
- m a n g o v n í k** – krásný listnatý strom, který plodí chutné peckovice „mango“
- m a t é** – teplý čaj, připravený z listů jerba maté
- m b o r o r ó** – malý, plachý jelínek – špičák trpasličí, kterého Indiáni rádi ochočují pro vlastní potěšení
- m i m ó z a** – citlivka. Luštinatá bylina, jejíž listy jsou na dotek tak citlivé, že se okamžitě zavírají.
- n a b o b** – hanlivý název pyšného, mocného boháče
- n a n d u** – jihoamerický pštros, nedostižný běžec. Je užitečný tím, že požírá myši, hady a žáby, čímž zbavuje pastviny škodné. Lze jej poměrně snadno ochočit. V zajetí se však rád baví tím, že polyká tužky, hřebíky, mince, zkrátka vše, co mu padne do oka.
- o m b ú** – velký listnatý strom s rozlehlou korunou a objemným kmenem. Dřevo je tak měkké, že lze do jeho pně zavrtat hůl až po držadlo.
- p a m p a** – jihoamerická step. Rozlehlá travnatá rovina bez stromů.
- Paraguay** – Jihoamerická vnitrozemská republika s tropickou a subtropickou zvířenou a rostlinstvem. Ačkoli je asi třikrát větší než naše republika, je daleko méně zalidněna. Má asi 2 000 000 obyvatel.
- paraguayské léto** – listopad až březen
- paratodo** – pralesní strom, jenž kvete na Nový rok záplavou krásných bílých květů. Proto se stal jakousi kalendářní pomůckou Indiánů, kteří podle něho měří rozhraní starého a nového roku.
- p á s o v e c t a t ú** – savec ze skupiny chudozubých. Hlava, tělo i končetiny jsou chráněny tvrdým zkosnatělým štítem. Všežravec, který se v krátké chvíli dokáže zahrabat hluboko do země. Jeho maso považují domorodci za pochoutku.
- p e ó n** – dělník, který vykonává hrubou nádenickou práci, zejména v přístavech a na plantážích

- peso – bývalá jednotka paraguayské měny. V roce 1937 bylo za našich deset korun asi sto pesos.
- Pilcomayo – Pilkomážo. Řeka, jež tvoří jižní hranici mezi paraguayským Chakem a argentinským Chakem. Vlévá se z pravé strany do řeky Paraguay, která je místy široká 400 m a může unést parníky s velkým ponorem.
- pirája – hltavá a nebezpečná ryba asi 30 cm dlouhá. Ostnoblíž, jenž v nespočetných houfech napadá kořist.
- pončo – pestrá pokrývka s otvorem pro hlavu. Domorodci nosí pončo jako plášť bez rukávů.
- rája – rejnok ostnatý. Talířovitá ryba, jež zasazuje nebezpečné rány ozubeným ocasem. Žije v bahnitých lagunách a v ústí řek.
- rančo – malé stavení ze dřeva a hlíny. Střecha bývá pokryta dlouhou stepní trávou.
- samuhú – strom podobný baňaté láhvi. Říká se mu dutý strom a v jeho prostorném kmeni často přebývají zvířata i lidé.
- sapanový strom – má kožovité listy, načervenalé dřevo a domorodci o něm mluví jako o deštivém nebo plačícím stromu. Jeho listy se totiž „potí“ nastřádanou vláhou, takže z nich kanou slzy i za suchého počasí.
- savana – jihoamerická step, totéž co pampa
- señor – španělsky pan; señora = paní
- sombbrero – klobouk, širák. Nejčastěji bývá upleten z vláken velkých palmových listů.
- tapír – bývá až dva metry dlouhý a metr vysoký. Hlavu má prodlouženou v krátký chobot, ocas krátký. Patří k čeledi lichoprstých savců kopytnatých.
- tatú – viz pásovec
- terere – studený nápoj, připravený z listů jerby
- tejú – ještěrka tejú bývá až metr dlouhá, šedohnědě a černě zbarvená, se žlutými skvrnami. Je plachá, ale o život zuřivě bojuje nejen zuby, ale i svalnatým ocasem.
- tolda – indiánská chýše, nejčastěji z větví a trávy, homolovitého tvaru. Indiáni tak označují i obydlí bělochů.
- tolderie – indiánská osada, vesnice
- tukan – černý pták s obrovským, oranžově červeným zobákem.

Živí se lesními plodinami.

u r u b u – černý nevhledný vranosup, jenž se živí zdechlinami. Pro tuto vlastnost domorodci vranosupy ochraňují, neboť zbavují kraj páchnoucích mršin.

u r u t a o – lelek, zvaný noční vlaštovka. Jeho pronikavé jódlování se daleko rozléhá. Živí se plodinami.

v i s k a č a – polozajíc, pozemní hlodavec s chvostnatým ocasem. Způsobem života připomíná našeho křečka. Na plantážích působí značné škody.

v o d n í p r a s e – karpinčo, největší hlodavec Jižní Ameriky, známý pod jménem kapybara. Živí se vodními rostlinami a porostem. Samec váží až 50 kg.

v ř e š ť a n – viz karaja

OBSAH

Jak nám Čiko daroval krásného koně a proč sapanové stromy plakaly. Ó, běloši!	7
O tom, jak jsem poprvé uviděl Smutnou hlavu. Já přece nejsem žádné dítě!	15
Smutná hlava, dlouhý běloch a Komár. Proč jsem uvízl v pasti a proč se Sucio rozzlobil na míšence	18
Largo se umí krásně smát a chutnají mu housenky. Proč tančily hvězdy na nebi	26
Largo má voňavé mýdlo a zázračné vodičky, a jak to dopadlo s tím malovaným hrnečkem	34
Náčelník přístavu je protivný jako sup Urubu, ale bledý měsíc se na mne usmívá	41
Cahatara je smutný jako uschlý strom, ale nikdo mu to nevěří	44
Jak opilí míšenci rozzlobili Larga a proč mne uvázali za nohu	48
Jak jsem potkal svého starého přítele a co jsme vyvedli Largovi	51
Largo se diví, co všechno vím o pralese. Ale ze slavnostních ohňů nebylo nic	54
Vítr, který rozdává pohlavky, tolda, do které prší, a koho jsme v ní potkali	61
Largo jede ke Garcíovi, ale nechce si vzít pušku. Ospalý bobr má strach, aby si nepopálil prsty	66
Jak Largo poznal, že mám lepší uši než běloši. Opicím prší do nosu	70
Largo se opravdu nikoho nebojí a Ospalý bobr je také dobrý bratr	76
Kdyby některý lovec ublížil Čáje, potkalo by ho neštěstí	80
Jednooký vlk, který nemá rád indiány, ale zato rozdává doutníky	84
Jak jsme uslyšeli ránu, která zabila Tukiniho	86
Oheň se španělsky jmenuje fuego a já tak budu říkat svému koni	91
O bělochovi, který si hoví v houpací židli a ničeho se nebojí	96
Largo se bojí velké knihy, ale jaguára se nelekne	100
Hlídač pana Domíngueze spí jako leklá ryba, a jak mi skočilo na záda divné zvíře	103
Jak měl Largo ze mne radost a co říkal tomu noži	106

Jak jsem měl strach, aby Čája nepromluvila, a co napsal Largo do novin.....	109
Emotonhea a Etirak jsou na svobodě a ještě dostali koně. Iwuhara a Balup jedou také na koních.....	111
Proč Largo chytil Jednookého vlka za ruku? Proč ho nepopadl za krk? ...	115
Proč Ospalý bobr tolik bručí a jak jsem zas uviděl starého Komára	119
Jak Cahatara div neukouzl ruku panu Dumontovi a proč jsem měl kámen v krku	123
Běloši se bojí strážníků zrovna jako já. Kam vedou Ospalého bobra? Ó, Largo!	129
Jak pan Montez řekl, že Ospalý bobr je celý proměněný, a o pušce, která sama vystřelila	133
Prodavač pštrosích per, a jak pro Larga přišli dva běloši	136
Jak na pana Monteze čekali hadi a proč mi skočil na záda strach	140
Kaktus je strašidlo z masa a krve. Nejsou talismany opravdu k ničemu?.....	144
Jak jsem čekal, až mě kaktus popadne za krk, a proč jsem dostal zlost	146
Když se v Asunciónu střílelo, vypůjčil si Bledý měsíc Fuega a Čiko soldado měl plné ruce práce	150
Proč mě pan Montez pohladil a jak jsem si umínil, že zapomenu na Fuega	158
Sucio se přátelí se zlodějem, ale to je tím, že má lepší nos než já.....	160
Co jsem dostal od Čika soldada a jakou radost jsme udělali paní Montezové	164
Largo dostal od náčelníka Amaje krásného kuguára a učil se mluvit indiánskou řečí, ale nakonec jsme všichni zkameněli	170
Proč k nám přijel Krvavý nůž a jak jsme vystrašili bělochy v Tole	178
Largo odjíždí s talismanem na krku a bojovníci brousí oštěpy	184
Jak Indiáni odešli a co mi potom řekl Čiko o bílém Largovi	189
Jak se běloši v Asunciónu zbláznili a co jsem vyvedl panu Dumontovi ...	192
Řeky jsou zrádné, ale pan Dumont je ještě zrádnější	198
Jaký krásný dárek si pro mne vymyslili peóni z přístavu	200
Vysvětlení cizích a málo známých slov.....	204

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 137

Vladimír Šustr

DOBRODRUŽSTVÍ MALÉHO INDIÁNA

Ilustroval Ruda Šváb. Vydal jako svou 6327. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1983. Odpovědný redaktor Jan Petr Velkoborský. Výtvarný redaktor Zdeněk Kudělka. Technická redaktorka Zoe Blahová.

Ze sazby písma Baskerville vytiskla Stráž, n. p., Plzeň, závod ve Vimperku. 14,17 AA (text 11,85, ilustrace 2,32), 14,36 VA. Náklad 30 000 výtisků. 4. vydání. 13-766-83 14/54

Vázaný výtisk 24,- Kčs